॥ ಶ್ರೀಹರಿಃ ॥

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದ ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಪ್ರಥಮ ಖಂಡ

ಚತುರ್ಥ ಸ್ಕಂಧ

॥ ಓಂ ನಮೋಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ॥

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಪೂಜಾವಿಧಿ - ವಿನಿಯೋಗ, ನ್ಯಾಸ - ಧ್ಯಾನ

ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಸ್ನಾನ - ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಾದಿ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ **"ಓಂ ಭದ್ರಂ ಕರ್ಣೇಭಿಃ ಶೃಣುಯಾಮ ದೇವಾಃ"** ಇತ್ಯಾದಿ ಶಾಂತಿ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೂ, ಶ್ರೀ ವೇದ ವ್ಯಾಸರಿಗೂ, ಶ್ರೀಶುಕ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೂ, ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೂ ಧ್ಯಾನ - ಆವಾಹನಾದಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಶ್ರೀಪುರುಷಸೂಕ್ತದ ಋಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸ ಬೇಕು.

ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಪವಿತ್ರಪಾಣಿಯಾಗಿ ಪ್ರಾಯಾಣಾಮ ಮಾಡಿ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. **"ಹರಿಃ ಓಂ ತತ್ಸತ್ ಆದ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ದ್ವಿತೀಯ ಪರಾರ್ಧೇ ಅಮುಕ ಸಂವತ್ಸರೇ ಆಯನೇ ಋತೌ ಮಾಸೇ ಪಕ್ಷೇ ಶುಭತಿಥೌ ವಾಸರಯುಕ್ತಾಯಾಂ ನಕ್ಷತ್ರ ಯುಕ್ತಾಯಾಂ ಶುಭ ತಿಥೌ ಗೋತ್ರಸ್ಯ ಶರ್ಮಣಃ/ವರ್ಮಣಃ / ಗುಪ್ತಸ್ಯ / ಮಮ ಸಕುಟುಂಬಸ್ಯ ಸಪರಿವಾರಸ್ಯ ಶ್ರೀಗೋವರ್ಧನಧಾರಣಚರಣಾರವಿಂದಪ್ರಸಾದಾತ್ ಸರ್ವ ಸಮೃದ್ಧಿಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಶ್ರೀಭಗವದನುಗ್ರಹ ಪೂರ್ವಕ ಭಗವದೀಯ ಪ್ರೇಮೋಪ ಲಬ್ಧಯೇ ಚ ಶ್ರೀಭಗವನ್ನಾಮಾತ್ಮಕ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪ ಶ್ರೀಭಾಗವತಸ್ಯ ಪಾಠೇ ಅಧಿಕಾರ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನಃ ಶ್ರೀವ್ಯಾಸ ಮಹರ್ಷೇಃ ಶ್ರೀಶುಕಮಹರ್ಷೇಃ ಶ್ರೀಭಗವನ್ನಾಮಾತ್ಮಕ ಸ್ವರೂಪಿ ಶ್ರೀಭಾಗವತಸ್ಯ ಪುರುಷಸೂಕ್ತ ವಿಧಾನೇನನ ಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ"** ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡುವುದು.

ಓಂ ತದಸ್ತು ಮಿತ್ರಾ ವರುಣಾ ತದಗ್ನೇ
ಶಂಯ್ಯೋಽಸ್ಮಭ್ಯಮಿದಮಸ್ತು ಶಸ್ತಮ್ ।
ಆಶೀಮಹಿ ಗಾಧಮುತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ
ನಮೋ ದಿವೇ ಬೃಹತೇ ಸಾಧನಾಯ ॥

ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪೂಜ್ಯ ವಸ್ತುವನ್ನು ದಿವ್ಯ ಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡುವುದು. **"ಓಂ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಾ ಪುರುಷಃ... ದ್ದಶಾಙ್ಗುಲಮ್" ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸ ಶ್ರೀಶುಕಮಹರ್ಷಯೇ ಶ್ರೀಭಗವನ್ನಾಮಾತ್ಮಕ ಸ್ವರೂಪಿಣೇ ಶ್ರೀಮಧ್ಭಾಗವತಾಯ ನಮಃ ಆವಾಹಯಾಮಿ"** ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಪುರುಷಸೂಕ್ತದ ಹದಿನಾರು ಅಥವಾ ಹದಿನೆಂಟು ಋಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೂ, ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸಗುರು ದೇವರಿಗೂ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಹಾಮುನಿಗಳಿಗೂ, ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಕ್ಕೂ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರಾರ್ಥನೆ :

ವಂದೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದೇವಂ ಮುರನರಕಭಿದಂ ವೇದವೇದಾಂತವೇದ್ಯಂ
ಲೋಕೇ ಭಕ್ತಿಪ್ರಸಿದ್ಧಂ ಯದುಕುಲಜಲಧೌ ಪ್ರಾದುರಾಸಿದಪಾರೇ ।
ಯಸ್ಯಾಸೀದ್ರೂಪಮೇವಂ ತ್ರಿಭುವನತರಣೇ ಭಕ್ತಿವಚ್ಚ ಸ್ವತಂತ್ರಂ
ಶಾಸ್ತ್ರಂ ರೂಪಂ ಚ ಲೋಕೇ ಪ್ರಕಟಯತಿ ಮುದಾ
ಯಃ ಸ ನೋ ಭೂತಿಹೇತುಃ ॥

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮಗಳು. ಮುರ - ನರಕಾಸುರರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದವನೂ, ವೇದ-ವೇದಾಂತಗಳಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡಲು ಯೋಗ್ಯನಾದವನೂ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಹೊಂದಲ್ಪಡುವವನೂ, ಅಪಾರವಾದ ಯದುಕುಲ ಮಹಾಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡವನೂ ಆದ ಸ್ವಾಮಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುವ ಮತ್ತು ಮೂರುಲೋಕಗಳ ಜೀವಗಳನ್ನು ದಾಟಿಸಲು ಭಕ್ತಿಯಂತೆಯೇ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ನೌಕೆಯಂತಿರುವ ಆ ಶ್ರೀಭಗವಂತನು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಮಂಗಲವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಿ.

ನಮಃ ಕೃಷ್ಣಪದಾಬ್ಜಾಯ ಭಕ್ತಾಭೀಷ್ಟಪ್ರದಾಯಿನೇ ।
ಆರಕ್ತಂ ರೋಚಯೇಚ್ಛಶ್ವನ್ ಮಾಮಕೇ ಹೃದಯಾಂಬುಜೇ ॥

ಕೆಂದಾವರೆಯಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ನನ್ನ ಹೃದಯ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಚೆಲ್ಲುತ್ತಿರುವ ಮತ್ತು ಭಕ್ತ ಜನರ ಅಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನ ಪೊನ್ನಡಿಗಳಿಗೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀಭಾಗವತರೂಪಂ ತತ್ಪೂಜಯೇದ್ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕಮ್ ।
ಅರ್ಚಕಾಯಾಖಿಲಾನ್ಕಾಮಾನ್ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ ನ ಸಂಶಯಃ ॥

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತವು ಆ ಶ್ರೀಭಗವತ್‌ಸ್ವರೂಪವೇ ಆಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಭಜಿಸಬೇಕು. ಅದು ಪೂಜಕರ ಎಲ್ಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಈಡೇರಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ

ಋಷಿ - ದೇವತೆ - ಛಂದಸ್ಸುಗಳು :

ಓಂ ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಾಖ್ಯಸ್ತೋತ್ರಮಹಾಮಂತ್ರಸ್ಯ । ಶ್ರೀನಾರದೋ ಭಾಗವಾನೃಷಿಃ । ಬೃಹತೀ ಛಂದಃ । ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಃಪರಮಾತ್ಮಾ ದೇವತಾ । ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಬೀಜಂ । ಭಕ್ತಿಃ ಶಕ್ತಿಃ । ಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯೇ ಕೀಲಕಂ । ಮಮ ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವತ್‌ಪ್ರಸಾದಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥೇ ಪಾಠೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಋಷ್ಯಾದಿನ್ಯಾಸಗಳು :

ಓಂ ನಾರದ ಮಹರ್ಷಯೇ ನಮಃ - ಶಿರಸಿ । ಓಂ ಬೃಹತೀ ಛಂದಸೇ ನಮಃ-ಮುಖೇ । ಓಂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮ ದೇವತಾಯೈ ನಮಃ - ಹೃದಯೇ । ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಬೀಜಾಯ ನಮಃ ಗುಹ್ಯೇ । ಓಂ ಭಕ್ತಿಶಕ್ತಯೇ ನಮಃ - ಪಾದಯೋಃ । ಓಂ ಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯಕೀಲಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ - ನಾಭೌ । ಓಂ ವಿನಿಯೋಗಾಯ ನಮಃ - ಸರ್ವಾಂಗೇ ॥

ಕರನ್ಯಾಸ :

ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ

ಓಂ ಓಂ ಓಂ ನಮೋ ದಕ್ಷಿಣತರ್ಜನ್ಯಾಂ । ಓಂ ನಂ ಓಂ ನಮೋ ದಕ್ಷಿಣಮಧ್ಯಮಾಯಾಂ । ಓಂ ಮೋಂ ಓಂ ನಮೋ ದಕ್ಷಿಣಾನಾಮಿಕಾಯಾಂ । ಓಂ ಭಂ ಓಂ ನಮೋ ದಕ್ಷಿಣಕನಿಷ್ಠಿಕಾಯಾಂ । ಓಂ ಗಂ ಓಂ ನಮೋ ವಾಮಕನಿಷ್ಠಿಕಾಯಾಂ । ಓಂ ವಂ ಓಂ ನಮೋ ವಾಮನಾಮಿಕಾಯಾಂ । ಓಂ ತೇಂ ಓಂ ನಮೋ ವಾಮಮಧ್ಯಮಾಯಾಮ್ । ಓಂ ವಾಂ ಓಂ ನಮೋ ವಾಮತರ್ಜನ್ಯಾಮ್ । ಓಂ ಸುಂ ಓಂ ನಮಃ ಓಂ ದೇಂ ಓಂ ನಮೋ ದಕ್ಷಿಣಾಂಗುಷ್ಠ ಪರ್ವಣೋಃ । ಓಂ ವಾಂ ಓಂ ನಮಃ ಓಂ ಯಂ ಓಂ ನಮೋ ವಾಮಾಂಗುಷ್ಠ ಪರ್ವಣೋಃ ।

ಎಂದು ಕರದ ಆಯಾ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರ ಮಹಾ ಮಂತ್ರದ ಅವಯವಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಂಗನ್ಯಾಸ :

ಓಂ ನಮೋ ನಮೋ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಭಗವತೇ ನಮಃ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । ಓಂ ನಮೋ ನಮಃ ಕವಚಾಯ ಹುಂ । ಓಂ ಭಗವತೇ ನಮಃ ನೇತ್ರತ್ರಯಾಯ ವೌಷಟ್ । ಓಂ ವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಹೀಗೆ ಹೃದಯಾದಿ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು.

ಧ್ಯಾನಂ :

ಕಿರೀಟಕೇಯೂರಮಹಾರ್ಹನಿಷ್ಕೈ -
　　ರ್ಮಣ್ಯುತ್ತಮಾಲಂಕೃತಸರ್ವಗಾತ್ರಮ್ ।
ಪೀತಾಂಬರಂ ಕಾಂಚನಚಿತ್ರನದ್ಧ -
　　ಮಾಲಾಧರಂ ಕೇಶವಮಭ್ಯುಪೈಮಿ ॥

ಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕಿರೀಟವನ್ನೂ, ತೋಳುಗಳಲ್ಲಿ ತೋಳ್ಬಳೆಗಳನ್ನೂ, ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ ಬಹುಮೂಲ್ಯ ಹಾರಗಳನ್ನೂ, ಎಲ್ಲ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಣಿಗಳ ಸುಂದರ ಆಭರಣಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ, ಪೀತಾಂಬಧಾರಿಯೂ ವನಮಾಲಾವಿಭೂಷಿತನೂ ಆದ ಶ್ರೀಕೇಶವ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಸಮಾಧಿಯಿಂದ ಹೊಂದುವೆನು.

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಸಪ್ತಾಹ ಆಚಾರಣೆಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ವಿಧಿಗಳು :

ಮುಹೂರ್ತ ವಿಚಾರ : ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಜ್ಯೋತಿಷಿಗಳನ್ನು ಕರೆಸಿ, ಅವರೊಡನೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಸಪ್ತಾಹಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಶುಭ ಮುಹೂರ್ತವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಬೇಕು. ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹಸ್ತ, ಚಿತ್ತೆ, ಸ್ವಾತಿ, ವಿಶಾಖೆ, ಅನುರಾಧೆ, ಪುನರ್ವಸು, ಪುಷ್ಯ, ರೇವತಿ, ಅಶ್ವಿನಿ, ಮೃಗಶಿರೆ, ಶ್ರವಣ, ಧನಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರ ಇವು ಶ್ರೇಷ್ಠ ತಿಥಿಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯೇ, ತೃತೀಯೇ, ಪಂಚಮೀ, ಷಷ್ಠೀ, ದಶಮೀ, ಏಕಾದಶೀ ಮತ್ತು ದ್ವಾದಶೀ – ಇವು ಪ್ರಶಸ್ತ. ಸೋಮ, ಬುಧ, ಗುರು ಮತ್ತು ಶುಕ್ರ – ಇವು ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ವಾರಗಳು. ತಿಥಿ-ವಾರ-ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ವಿಚಾರ ಮಾಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಗುರು-ಶುಕ್ರಗ್ರಹಗಳು ಅಸ್ತ, ಬಾಲ ಅಥವಾ ವೃದ್ಧ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇವೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಆ ಗ್ರಹಾಸ್ತ ಮುಂತಾದುವು ಇರಬಾರದು. ಭದ್ರಾದಿದೋಷಗಳೂ ಕಥಾರಂಭಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇರಕೂಡದು. ಆ ದಿವಸ ಪೃಥ್ವಿಯು ಜಾಗ್ರತವಾಗಿರಬೇಕು. ಪ್ರವಚನ ಕರ್ತೃ ಮತ್ತು ಪ್ರಧಾನ ಶ್ರೋತೃಗಳಿಗೆ ಚಂದ್ರಬಲ ಸರಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಶುಭಗ್ರಹಗಳ ಯೋಗ ಅಥವಾ ದೃಷ್ಟಿ ಇರಬೇಕು. ಶುಭಗ್ರಹಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯು ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ತ್ರಿಕೋಣದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ಉತ್ತಮ. ಆಷಾಢ, ಶ್ರಾವಣ, ಭಾದ್ರಪದ, ಆಶ್ವಯುಜ, ಕಾರ್ತಿಕ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗಶಿರ-ಇವಿಷ್ಟು ಮಾಸಗಳೂ ಕಥಾರಂಭಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತ. ಹಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಚೈತ್ರ ಮತ್ತು ಪೌಷವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ಮಾಸಗಳೂ ಕಥಾ ಪ್ರಾರಂಭಕ್ಕೆ ಆಗಬಹುದು.

ಯಾವ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕಥೆ ನಡೆಯಬೇಕು ?

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಸಪ್ತಾಹಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮವೂ, ಪವಿತ್ರವೂ ಆದ ಸ್ಥಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅವಶ್ಯಕ. ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ಸೌಕರ್ಯವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲವಾದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕಥೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವುದು ಉತ್ತಮ. ನದಿಯ ದಡ, ಉಪವನ, ದೇವಾಲಯ ಅಥವಾ ಸ್ವಗೃಹ – ಇವುಗಳೆಲ್ಲಾ ಸಪ್ತಾಹ ಕಥೆಗೆ ತಕ್ಕ ಸ್ಥಾನಗಳು. ಜಾಗವನ್ನು ಗುಡಿಸಿ, ಸಾರಿಸಿ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿರಿಸಬೇಕು. ನೆಲವನ್ನು ಗೋಮಯ ಮತ್ತು ಹಳದೀಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಸಾರಿಸಿ ಲೇಪಿಸಿರಬೇಕು ಅಥವಾ ದೃಢವಾದ ಅಂಗಳವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆಯಿಸಿ ಪವಿತ್ರವೂ ಸುಂದರವೂ ಆದ ಆಸನಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಮೇಲುಗಡೆ ಚಪ್ಪರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಆದರೆ ಚಪ್ಪರ-ಛಾವಣಿ ಮುಂತಾದ ಯಾವುದೇ ಅಲಂಕಾರಕ್ಕಾಗಲೀ, ಉಪಕರಣಗಳಾಗಲೀ ನೀಲಿ ಬಣ್ಣದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಬಳಸಬಾರದು. ಯಜಮಾನನ ಕೈಯ್ಯ ಹದಿನಾರು ಹಸ್ತಗಳಷ್ಟು ಉದ್ದವಾಗಿ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟೇ ಅಗಲವಾಗಿರುವಂತೆ ಕಥಾಮಂಟಪವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು ಅದನ್ನು ಬಾಳೆಯ ಕಂಬಗಳಿಂದ ಸಿಂಗರಿಸಬೇಕು. ಹಸಿರಾಗಿರುವ ಬಿದಿರಿನ ಕಂಬಗಳನ್ನು ನೆಡಬೇಕು. ಹೊಸ ತಳಿರು ತೋರಣಗಳಿಂದಲೂ, ಪುಷ್ಪಮಾಲೆಗಳಿಂದಲೂ, ಧ್ವಜಪತಾಕೆಗಳಿಂದಲೂ ಮಂಟಪವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ

|| ಓಂ ನಮೋಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ||

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಮ್

ಕೃಷ್ಣಂ ನಾರಾಯಣಂ ವಂದೇ ಕೃಷ್ಣಂ ವಂದೇ ವ್ರಜಪ್ರಿಯಮ್ ।
ಕೃಷ್ಣಂ ದ್ವೈಪಾಯನಂ ವಂದೇ ಕೃಷ್ಣಂ ವಂದೇ ಪೃಥಾಸುತಮ್ ॥

ಮೊದಲನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಭಕ್ತಿದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ದೇವರ್ಷಿ ನಾರದರ ಭೇಟಿ

ಸಚ್ಚಿದಾನಂದರೂಪಾಯ ವಿಶ್ವೋತ್ಪತ್ತ್ಯಾದಿಹೇತವೇ ।
ತಾಪತ್ರಯವಿನಾಶಾಯ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಯ ವಯಂ ನುಮಃ
|| ೧ ||

ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಸ್ವರೂಪನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ನಾವು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅವನು ಜಗತ್ತಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ವಿನಾಶ ಮಾಡಲು ಹಾಗೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಆಧಿದೈವಿಕ, ಆಧಿಭೌತಿಕ ತ್ರಿತಾಪಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವಂತಹವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. || ೧ ||

ಯಂ ಪ್ರವ್ರಜಂತಮನುಪೇತಮಪೇತಕೃತ್ಯಂ
ದ್ವೈಪಾಯನೋ ವಿರಹಕಾತರ ಆಜುಹಾವ ।
ಪುತ್ರೇತಿ ತನ್ಮಯತಯಾ ತರವೋಽಭಿನೇದು-
ಸ್ತಂ ಸರ್ವಭೂತಹೃದಯಂ ಮುನಿಮಾನತೋಽಸ್ಮಿ || ೨ ||

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಉಪನಯನವೇ ಆಗದಿದ್ದರೂ ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ ಸಂಪನ್ನರಾಗಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಏನನ್ನೂ ಮಾಡುವುದೂ ಬಾಕಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಬ್ರಹ್ಮನಿಷ್ಠ ಪುತ್ರನು ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಹೋಗುವಾಗ ಅವನ ತಂದೆ ವೇದವ್ಯಾಸರು ವ್ಯಾಕುಲರಾಗಿ ಮಗೂ ! ಮಗನೇ ! ಎಂದು ಕರೆಯ ತೊಡಗಿದರು. ಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳಿಗೆ ಸರ್ವಾತ್ಮಭಾವ ಉಂಟಾದ್ದರಿಂದ ಚರಾಚರಗಳಲ್ಲೂ ಏಕಾಕಾರವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದರಿಂದ ಆ ಕಾಡಿನ ವೃಕ್ಷಗಳೇ ಅವರ ಪರಿಯಿಂದ ಉತ್ತರಿಸತೊಡಗಿದವು. ಅಂತಹ ಸರ್ವಭೂತರ ಆತ್ಮ ಸ್ವರೂಪರಾದ ಶ್ರೀಶುಕಮುನಿಗಳಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. || ೨ ||

ನೈಮಿಷೇ ಸೂತಮಾಸೀನಮಭಿವಾದ್ಯ ಮಹಾಮತಿಮ್ ।
ಕಥಾಮೃತರಸಾಸ್ವಾದಕುಶಲಃ ಶೌನಕೋಽಬ್ರವೀತ್
|| ೩ ||

ಒಮ್ಮೆ ಭಗವತ್ಕಥಾಮೃತದ ರಸಾಸ್ವಾದದಲ್ಲಿ ಕುಶಲರಾದ ಮುನಿವರ ಶೌನಕರು ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನರಾದ ಮಹಾಮತಿವಂತ ಸೂತಪುರಾಣಿಕರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಅವರಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದರು. || ೩ ||

ಶೌನಕ ಉವಾಚ

ಅಜ್ಞಾನಧ್ವಾಂತವಿಧ್ವಂಸಕೋಟಿಸೂರ್ಯಸಮಪ್ರಭ ।
ಸೂತಾಖ್ಯಾಹಿ ಕಥಾಸಾರಂ ಮಮ ಕರ್ಣರಸಾಯನಮ್
|| ೪ ||

ಶೌನಕರು ಹೇಳಿದರು – ಸೂತಪುರಾಣಿಕರೇ ! ನೀವು ಅಜ್ಞಾನಾಂಧಕಾರವನ್ನುನಾಶಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಕೋಟಿಸೂರ್ಯರಿಗೆ ಸಮಾನರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ನೀವು ನಮ್ಮಗಳಿಗೆ ಕರ್ಣರಸಾಯನವಾದ ಅಮೃತ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಸಾರಗರ್ಭಿತವಾದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.|| ೪ ||

ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನವಿರಾಗಾಪ್ತೋ ವಿವೇಕೋ ವರ್ಧತೇ ಮಹಾನ್ ।
ಮಾಯಾಮೋಹನಿರಾಸಶ್ಚ ವೈಷ್ಣವೈಃ ಕ್ರಿಯತೇ ಕಥಮ್
|| ೫ ||

ಇಹ ಘೋರೇ ಕಲೌ ಪ್ರಾಯೋ ಜೀವಶ್ಚಾಸುರತಾಂ ಗತಃ ।
ಕ್ಲೇಶಾಕ್ರಾಂತಸ್ಯ ತಸ್ಯೈವ ಶೋಧನೇ ಕಿಂ ಪರಾಯಣಮ್
|| ೬ ||

ಭಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯಗಳಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಮಹಾನ್ ವಿವೇಕದ ವೃದ್ಧಿ ಹೇಗಾದೀತು? ಹಾಗೂ ವೈಷ್ಣವರು ಈ ಮಾಯಾ ಮೋಹದಿಂದ ಹೇಗೆ ಪಾರಾಗಬಲ್ಲರು ? || ೫ || ಈ ಘೋರವಾದ ಕಲಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜೀವರು ಪ್ರಾಯಶಃ ಆಸುರೀ ಸ್ವಭಾವದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ವಿವಿಧ ಕ್ಲೇಶಗಳಿಂದ ಆಕ್ರಾಂತರಾದ ಈ ಜೀವರನ್ನು ಶುದ್ಧ (ದೈವೀಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನ)ರಾಗಿಸುವ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಉಪಾಯವೇನು ? || ೬ ||

ಶ್ರೇಯಸಾಂ ಯದ್ಭವೇಚ್ಛ್ರೇಯಃ ಪಾವನಾನಾಂ ಚ ಪಾವನಮ್ ।
ಕೃಷ್ಣಪ್ರಾಪ್ತಿಕರಂ ಶಶ್ವತ್ಸಾಧನಂ ತದ್ವದಾಧುನಾ
|| ೭ ||

ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾದ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವೂ, ಪವಿತ್ರವೂ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರನಾಗಿರುವ, ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿಸುವ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ನೀವು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಿರಿ. || ೭ ||

ಚಿಂತಾಮಣಿರ್ಲೋಕಸುಖಂ ಸುರದ್ರುಃ ಸ್ವರ್ಗಸಂಪದಮ್ ।
ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ ಗುರುಃ ಪ್ರೀತೋ ವೈಕುಂಠಂ ಯೋಗಿದುರ್ಲಭಮ್
॥ ೮ ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಪ್ರೀತಿಃ ಶೌನಕ ಚಿತ್ತೇ ತೇ ಹ್ಯತೋ ವಚ್ಮಿ ವಿಚಾರ್ಯ ಚ ।
ಸರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತ ನಿಷ್ಪನ್ನಂ ಸಂಸಾರಭಯನಾಶನಮ್
॥ ೯ ॥

ಭಕ್ತ್ಯೋಘವರ್ಧನಂ ಯಚ್ಚ ಕೃಷ್ಣಸಂತೋಷಹೇತುಕಮ್ ।
ತದಹಂ ತೇಽಭಿಧಾಸ್ಯಾಮಿ ಸಾವಧಾನತಯಾ ಶೃಣು
॥ ೧೦ ॥

ಕಾಲವ್ಯಾಲಮುಖಗ್ರಾಸತ್ರಾಸನಿರ್ನಾಶಹೇತವೇ ।
ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಂ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಕಲೌ ಕೀರೇಣ ಭಾಷಿತಮ್
॥ ೧೧ ॥

ಏತಸ್ಮಾದಪರಂ ಕಿಂಚಿನ್ಮನಃಶುದ್ಧ್ಯೈ ನ ವಿದ್ಯತೇ ।
ಜನ್ಮಾಂತರೇ ಭವೇತ್ ಪುಣ್ಯಂ ತದಾ ಭಾಗವತಂ ಲಭೇತ್
॥ ೧೨ ॥

ಪರೀಕ್ಷಿತೇ ಕಥಾಂ ವಕ್ತುಂ ಸಭಾಯಾಂ ಸಂಸ್ಥಿತೇ ಶುಕೇ ।
ಸುಧಾಕುಂಭಂ ಗೃಹೀತ್ವೈವ ದೇವಾಸ್ತತ್ರ ಸಮಾಗಮನ್
॥ ೧೩ ॥

ಶುಕಂ ನತ್ವಾವದನ್ ಸರ್ವೇ ಸ್ವಕಾರ್ಯಕುಶಲಾಃ ಸುರಾಃ ।
ಕಥಾಸುಧಾಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಸ್ವ ಗೃಹೀತ್ವೈವ ಸುಧಾಮಿಮಾಮ್
॥ ೧೪ ॥

ಏವಂ ವಿನಿಮಯೇ ಜಾತೇ ಸುಧಾ ರಾಜ್ಞಾ ಪ್ರಪೀಯತಾಮ್ ।
ಪ್ರಪಾಸ್ಯಾಮೋ ವಯಂ ಸರ್ವೇ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಾಮೃತಮ್
॥ ೧೫ ॥

ಕ್ವ ಸುಧಾ ಕ್ವ ಕಥಾ ಲೋಕೇ ಕ್ವ ಕಾಚಃ ಕ್ವ ಮಣಿರ್ಮಹಾನ್ ।
ಬ್ರಹ್ಮರಾತೋ ವಿಚಾರ್ಯೈವಂ ತದಾ ದೇವಾಂಜಹಾಸಹ
॥ ೧೬ ॥

ಅಭಕ್ತಾಂಸ್ತಾಂಶ್ಚ ವಿಜ್ಞಾಯ ನ ದದೌ ಸ ಕಥಾಮೃತಮ್ ।
ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೀ ವಾರ್ತಾ ಸುರಾಣಾಮಪಿ ದುರ್ಲಭಾ
॥ ೧೭ ॥

ರಾಜ್ಞೋ ಮೋಕ್ಷಂ ತಥಾ ವೀಕ್ಷ್ಯ ಪುರಾ ಧಾತಾಪಿ ವಿಸ್ಮಿತಃ ।
ಸತ್ಯಲೋಕೇ ತುಲಾಂ ಬದ್ಧ್ವಾತೋಲಯತ್ಸಾಧನಾನ್ಯಜಃ
॥ ೧೮ ॥

ಲಘೂನ್ಯನ್ಯಾನಿ ಜಾತಾನಿ ಗೌರವೇಣ ಇದಂ ಮಹತ್ ।
ತದಾ ಋಷಿಗಣಾಃ ಸರ್ವೇ ವಿಸ್ಮಯಂ ಪರಮಂ ಯಯುಃ
॥ ೧೯ ॥

ಮೇನಿರೇ ಭಗವದ್ರೂಪಂ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಭಾಗವತಂ ಕಲೌ ।
ಪಠನಾಚ್ಛ್ರವಣಾತ್ಸದ್ಯೋ ವೈಕುಂಠಫಲದಾಯಕಮ್
॥ ೨೦ ॥

ಚಿಂತಾಮಣಿಯು ಕೇವಲ ಲೌಕಿಕ ಸುಖನೀಡಬಲ್ಲದು.ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವು ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ಸ್ವರ್ಗದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲದು. ಆದರೆ ಸದ್ಗುರು-ಗಳು ಪ್ರಸನ್ನರಾದರೆ ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ದುರ್ಲಭವಾದ ಭಗವಂತನ ವೈಕುಂಠಧಾಮವನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ॥ ೮ ॥

ಸೂತಪುರಾಣಿಕರು ಹೇಳಿದರು – ಶೌನಕರೇ! ನಿಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಪ್ರೇಮ ತುಂಬಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ವಿಚಾರಗೈದು ಜನ್ಮ-ಮೃತ್ಯುವಿನ ಭಯವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವಂತಹ ಸಮಸ್ತ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ನಿಷ್ಕರ್ಷವನ್ನು ನಿಮಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ॥ ೯ ॥

ಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ, ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರಣವಾದ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ನಾನು ನಿಮಗೆ ಹೇಳುವೆನು. ಅದನ್ನು ದತ್ತಚಿತ್ತರಾಗಿ ಕೇಳಿರಿ. ॥ ೧೦ ॥ ಶ್ರೀಶುಕ ಮಹಾಮುನಿಗಳು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಜೀವರು ಕಾಲರೂಪವಾದ ಸರ್ಪಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗುವ ದುಃಖವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿರುವರು. ॥ ೧೧ ॥ ಮನಸ್ಸಿನ ಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ಇದರಿಂದ ಮಿಗಿಲಾದ ಯಾವ ಸಾಧನೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನ ಜನ್ಮ-ಜನ್ಮಾಂತರದ ಪುಣ್ಯವು ಉದಯಿಸಿದಾಗಲೇ ಅವನಿಗೆ ಈ ಭಾಗವತಶಾಸ್ತ್ರವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ॥ ೧೨ ॥ ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಪರೀಕ್ಷಿತನಿಗೆ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಲು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನರಾಗಿದ್ದಾಗ ದೇವತೆಗಳು ಅಮೃತ ಕಲಶವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಅವರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು. ॥ ೧೩ ॥ ದೇವತೆಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಕುಶಲರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲರು ಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಹೇಳಿದರು–"ನೀವು ಈ ಅಮೃತಕಲಶವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಬದಲಿಗೆ ನಮಗೆ ಕಥಾಮೃತದ ದಾನವನ್ನು ಕೊಡಿರಿ. ॥ ೧೪ ॥ ಹೀಗೆ ಪರಸ್ಪರ ವಿನಿಮಯವಾದಾಗ ರಾಜಾಪರೀಕ್ಷಿತನು ಅಮೃತವನ್ನು ಪಾನ ಮಾಡುವನು ಹಾಗೂ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ರೂಪವಾದ ಅಮೃತವನ್ನು ಪಾನ ಮಾಡುವೆವು." ॥ ೧೫ ॥ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಗಾಜಿನತುಂಡೆಲ್ಲಿ, ಮಹಾಮೂಲ್ಯ ವಜ್ರವೆಲ್ಲಿ? ಎಲ್ಲಿ ಸುಧೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಿ ಹರಿಕಥೆ ? ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸಿ ಶ್ರೀಶುಕ ಮುನಿಗಳು ಆಗ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದರು. ॥ ೧೬ ॥ ಅವರನ್ನು ಭಕ್ತಿ ಶೂನ್ಯ (ಕಥೆಯ ಅನಧಿಕಾರಿ)ರೆಂದು ತಿಳಿದು ಕಥಾಮೃತವನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಈ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದ ಕಥೆ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ದುರ್ಲಭವಾಗಿದೆ. ॥ ೧೭ ॥

ಹಿಂದೆ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದ ಶ್ರವಣದಿಂದಲೇ ರಾಜಾ ಪರೀಕ್ಷಿತನು ಮುಕ್ತನಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಭಾರೀ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಸತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಕ್ಕಡಿ ಹಿಡಿದು ಎಲ್ಲ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ತೂಕಮಾಡಿದರು. ॥ ೧೮ ॥ ಬೇರೆ ಎಲ್ಲ ಸಾಧನೆಗಳು ತೂಕದಲ್ಲಿ ಹಗುರವಾಗಿ, ಭಾಗವತವು ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಭಾರವಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಎಲ್ಲ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಭಾರೀ ವಿಸ್ಮಯವಾಯಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಈ ಭಗವದ್ರೂಪವಾದ ಭಾಗವತ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಶ್ರವಣ-ಪಾರಾಯಣವು ಕೂಡಲೇ ಮೋಕ್ಷ ಕೊಡುವಂತಹುದು ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ॥ ೧೯-೨೦ ॥

ಸಪ್ತಾಹೇನ ಶ್ರುತಂ ಚೈತತ್ಸರ್ವಥಾ ಮುಕ್ತಿದಾಯಕಮ್ ।
ಸನಕಾದ್ಯೈಃ ಪುರಾ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ನಾರದಾಯ ದಯಾಪರೈಃ ॥ ೨೧ ॥

ಯದ್ಯಪಿ ಬ್ರಹ್ಮಸಂಬಂಧಾಚ್ಛ್ರುತಮೇತತ್ಸುರರ್ಷಿಣಾ ।
ಸಪ್ತಾಹಶ್ರವಣವಿಧಿಃ ಕುಮಾರೈಸ್ತಸ್ಯ ಭಾಷಿತಃ ॥ ೨೨ ॥

ಶೌನಕ ಉವಾಚ

ಲೋಕವಿಗ್ರಹಮುಕ್ತಸ್ಯ ನಾರದಸ್ಯಾಸ್ಥಿರಸ್ಯ ಚ ।
ವಿಧಿಶ್ರವೇ ಕುತಃ ಪ್ರೀತಿಃ ಸಂಯೋಗಃ ಕುತ್ರ ತೈಃ ಸಹ ॥ ೨೩ ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಅತ್ರ ತೇ ಕೀರ್ತಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತಂ ಕಥಾನಕಮ್ ।
ಶುಕೇನ ಮಮ ಯತ್ಪ್ರೋಕ್ತಂ ರಹಃ ಶಿಷ್ಯಂ ವಿಚಾರ್ಯ ಚ ॥ ೨೪ ॥

ಏಕದಾ ಹಿ ವಿಶಾಲಾಯಾಂ ಚತ್ವಾರ ಋಷಯೋಽಮಲಾಃ ।
ಸತ್ಸಂಗಾರ್ಥಂ ಸಮಾಯಾತಾ ದದೃಶುಸ್ತತ್ರ ನಾರದಮ್ ॥ ೨೫ ॥

ಕುಮಾರಾ ಊಚುಃ

ಕಥಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ದೀನಮುಖಃ ಕುತಶ್ಚಿಂತಾತುರೋ ಭವಾನ್ ।
ತ್ವರಿತಂ ಗಮ್ಯತೇ ಕುತ್ರ ಕುತಶ್ಚಾಗಮನಂ ತವ ॥ ೨೬ ॥

ಇದಾನೀಂ ಶೂನ್ಯಚಿತ್ತೋಽಸಿ ಗತವಿತ್ತೋ ಯಥಾ ಜನಃ ।
ತವೇದಂ ಮುಕ್ತಸಂಗಸ್ಯ ನೋಚಿತಂ ವದ ಕಾರಣಮ್ ॥ ೨೭ ॥

ನಾರದ ಉವಾಚ

ಅಹಂ ತು ಪೃಥಿವೀಂ ಯಾತೋ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಸರ್ವೋತ್ತಮಾಮಿತಿ ।
ಪುಷ್ಕರಂ ಚ ಪ್ರಯಾಗಂ ಚ ಕಾಶೀಂ ಗೋದಾವರೀಂ ತಥಾ ॥ ೨೮ ॥

ಹರಿಕ್ಷೇತ್ರಂ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಂ ಶ್ರೀರಂಗಂ ಸೇತುಬಂಧನಮ್ ।
ಏವಮಾದಿಷು ತೀರ್ಥೇಷು ಭ್ರಮಮಾಣ ಇತಸ್ತತಃ ॥ ೨೯ ॥

ನಾಪಶ್ಯಂ ಕುತ್ರಚಿಚ್ಛರ್ಮ ಮನಸ್ಸಂತೋಷಕಾರಕಮ್ ।
ಕಲಿನಾಧರ್ಮಮಿತ್ರೇಣ ಧರೇಯಂ ಬಾಧಿತಾಧುನಾ ॥ ೩೦ ॥

ಸತ್ಯಂ ನಾಸ್ತಿ ತಪಃ ಶೌಚಂ ದಯಾ ದಾನಂ ನ ವಿದ್ಯತೇ ।
ಉದರಂಭರಿಣೋ ಜೀವಾ ವರಾಕಾಃ ಕೂಟಭಾಷಿಣಃ ॥ ೩೧ ॥

ಮಂದಾಃ ಸುಮಂದಮತಯೋ ಮಂದಭಾಗ್ಯಾ ಹ್ಯುಪದ್ರುತಾಃ ।
ಪಾಖಂಡ ನಿರತಾಃ ಸಂತೋ ವಿರಕ್ತಾಃ ಸಪರಿಗ್ರಹಾಃ ॥ ೩೨ ॥

ತರುಣೀಪ್ರಭುತಾ ಗೇಹೇ ಶ್ಯಾಲಕೋ ಬುದ್ಧಿದಾಯಕಃ ।
ಕನ್ಯಾವಿಕ್ರಯಿಣೋ ಲೋಭಾದ್ದಂಪತೀನಾಂ ಚ ಕಲ್ಕನಮ್ ॥ ೩೩ ॥

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತವನ್ನು ಸಪ್ತಾಹ ವಿಧಿಯಿಂದ ಶ್ರವಣಿಸಿದಾಗ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಭಕ್ತಿಯು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ಇದನ್ನು ದಯಾಪರಾಯಣರಾದ ಸನಕಾದಿಗಳು ದೇವರ್ಷಿ- ನಾರದರಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದರು. ॥ ೨೧ ॥ ದೇವರ್ಷಿನಾರದರು ಮೊದಲು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದ ಇದನ್ನು ಶ್ರವಣಿಸಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಸಪ್ತಾಹ ಶ್ರವಣದ ವಿಧಿಯನ್ನಾದರೋ ಅವರಿಗೆ ಸನಕಾದಿಗಳೇ ತಿಳಿಸಿದ್ದರು. ॥ ೨೨ ॥

ಶೌನಕರು ಕೇಳಿದರು – ಪ್ರಾಪಂಚಿಕದಿಂದ ಮುಕ್ತರೂ, ವಿಚರಣಶೀಲರೂ ಆದ ನಾರದರಿಗೆ ಸನಕಾದಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಯೋಗ ಎಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಯಿತು ? ಹಾಗೂ ವಿಧಿ-ವಿಧಾನದಿಂದ ಶ್ರವಣಿಸುವ ಪ್ರೀತಿ ಅವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಯಿತು ? ॥ ೨೩ ॥

ಸೂತಪುರಾಣಿಕರು ಹೇಳಿದರು – ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ನನ್ನನ್ನು ತಮ್ಮ ಅನನ್ಯ ಶಿಷ್ಯನೆಂದು ತಿಳಿದು ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ಣ ಕಥಾನಕವನ್ನು ನಿಮಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ॥ ೨೪ ॥ ಒಂದು ದಿನ ವಿಶಾಲಾಪುರಿಗೆ ಸತ್ಸಂಗಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಸನಕಾದಿ ನಾಲ್ವರು ನಿರ್ಮಲ ಋಷಿಗಳು ನಾರದರನ್ನು ನೋಡಿದರು. ॥ ೨೫ ॥

ಸನಕಾದಿಗಳು ಕೇಳಿದರು – ಬ್ರಹ್ಮನ್ ! ನಿಮ್ಮ ಮುಖ ಏಕೆ ಬಾಡಿದೆ ? ನೀವು ಚಿಂತಾತುರ ಹೇಗಾದಿರಿ ? ಇಷ್ಟು ಆತುರವಾಗಿ ಯಾವ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಿರಿ ? ನಿಮ್ಮ ಆಗಮನ ಯಾವ ಕಡೆಯಿಂದಾಯಿತು ? ॥ ೨೬ ॥ ಈಗಲಾದರೋ ನೀವು ಎಲ್ಲ ಧನವನ್ನು ಕಳಕೊಂಡ ಮನುಷ್ಯನಂತೆ ವ್ಯಾಕುಲರಾಗಿರುವಿರಿ ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮಂತಹ ಆಸಕ್ತಿರಹಿತ ಪುರುಷರಿಗೆ ಇದು ಉಚಿತವಲ್ಲ. ಇದರ ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳಿರಿ. ॥ ೨೭ ॥

ನಾರದರು ಹೇಳಿದರು – ನಾನು ಸರ್ವೋತ್ತಮಲೋಕವೆಂದು ಎಣಿಸಿ ಪೃಥ್ವಿಗೆ ಬಂದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಕರ, ಪ್ರಯಾಗ, ಕಾಶೀ, ಗೋದಾವರಿ (ನಾಸಿಕ), ಹರಿದ್ವಾರ, ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ, ಶ್ರೀರಂಗ, ಸೇತುಬಂಧ (ರಾಮೇಶ್ವರ) ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ತ-ಇತ್ತ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ; ಆದರೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷವೀಯುವಂತಹ ಶಾಂತಿಯು ನನಗೆ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಅಧರ್ಮದ ಸಹಾಯಕ ಕಲಿಯುಗವು ಇಡೀ ಪೃಥಿವಿಯನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿದೆ. ॥ ೨೮-೩೦ ॥ ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ಸತ್ಯ, ತಪಸ್ಸು, ಶೌಚ (ಒಳ-ಹೊರಗಿನ ಪವಿತ್ರತೆ), ದಯೆ, ದಾನ, ಇವುಗಳು ಏನೂ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಬಡಪಾಯಿ ಜೀವರು ಕೇವಲ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆಯುವುದರಲ್ಲೇ ತೊಡಗಿರುವರು. ಅವರು ಸುಳ್ಳನ್ನಾಡುವವರೂ, ಆಲಸಿಗಳೂ, ಮಂದಬುದ್ಧಿಯವರೂ, ಭಾಗ್ಯಹೀನರೂ, ಉಪದ್ರವಗ್ರಸ್ತರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಹೊರಗಿನ ವೇಷಮಾತ್ರ ಸಾಧು-ಸಂತರು ಪೂರ್ಣ ಪಾಷಂಡಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನೋಡಲು ವಿರಕ್ತರಂತೆ ಕಂಡು ಬಂದರೂ ಸ್ತ್ರೀ, ಸಂಪತ್ತು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪರಿಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ರಾಜ್ಯವೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಭಾವ ಮೈದುನರೇ ಸಲಹೆಗಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಲೋಭದಿಂದ ಜನರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮಾರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಗಂಡ-ಹೆಂಡಿರಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ಜಗಳ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಇದೆ. ॥ ೩೧-೩೩ ॥

ಆಶ್ರಮಾ ಯವನೈ ರುದ್ಧಾಸ್ತೀರ್ಥಾನಿ ಸರಿತಸ್ತಥಾ ।
ದೇವತಾಯತನಾನ್ಯತ್ರ ದುಷ್ಟೈರ್ನಷ್ಟಾನಿ ಭೂರಿಶಃ
॥ ೩೪ ॥

ನ ಯೋಗೀ ನೈವ ಸಿದ್ಧೋ ವಾ ನ ಜ್ಞಾನೀ ಸತ್ಕ್ರಿಯೋ ನರಃ ।
ಕಲಿದಾವಾನಲೇ ನಾದ್ಯ ಸಾಧನಂ ಭಸ್ಮತಾಂ ಗತಮ್
॥ ೩೫ ॥

ಅಟ್ಟಶೂಲಾ ಜನಪದಾಃ ಶಿವಶೂಲಾ ದ್ವಿಜಾತಯಃ ।
ಕಾಮಿನ್ಯಃ ಕೇಶಶೂಲಿನ್ಯಃ ಸಂಭವಂತಿ ಕಲಾವಿಹ
॥ ೩೬ ॥

ಏವಂ ಪಶ್ಯನ್ ಕಲೇರ್ದೋಷಾನ್ ಪರ್ಯಟನ್ನವನೀಮಹಮ್ ।
ಯಾಮುನಂ ತಟಮಾಪನ್ನೋ ಯತ್ರ ಲೀಲಾ ಹರೇರಭೂತ್
॥ ೩೭ ॥

ತತ್ರಾಶ್ಚರ್ಯಂ ಮಯಾ ದೃಷ್ಟಂ ಶ್ರೂಯತಾಂ ತನ್ಮುನೀಶ್ವರಾಃ ।
ಏಕಾ ತು ತರುಣೀ ತತ್ರ ನಿಷಣ್ಣಾ ಖಿನ್ನಮಾನಸಾ
॥ ೩೮ ॥

ವೃದ್ಧೌ ದ್ವೌ ಪತಿತೌ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ನಿಃಶ್ವಸಂತಾವಚೇತನೌ ।
ಶುಶ್ರೂಷಂತೀ ಪ್ರಬೋಧಂತೀ ರುದತೀ ಚ ತಯೋಃ ಪುರಃ
॥ ೩೯ ॥

ದಶದಿಕ್ಷು ನಿರೀಕ್ಷಂತೀ ರಕ್ಷಿತಾರಂ ನಿಜಂ ವಪುಃ ।
ವೀಜ್ಯಮಾನಾ ಶತಸ್ತ್ರೀಭಿರ್ಬೋಧ್ಯಮಾನಾ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ
॥ ೪೦ ॥

ದೃಷ್ಟ್ವಾದೂರಾದ್ಗತಃ ಸೋಽಹಂ ಕೌತುಕೇನ ತದಂತಿಕಮ್ ।
ಮಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾಚೋತ್ಥಿತಾ ಬಾಲಾ ವಿಹ್ವಲಾ ಚಾಬ್ರವೀದ್ವಚಃ
॥ ೪೧ ॥

ಬಾಲೋವಾಚ

ಭೋ ಭೋಃ ಸಾಧೋ ಕ್ಷಣಂ ತಿಷ್ಠ ಮಚ್ಚಿಂತಾಮಪಿ ನಾಶಯ ।
ದರ್ಶನಂ ತವ ಲೋಕಸ್ಯ ಸರ್ವಥಾಘಹರಂ ಪರಮ್
॥ ೪೨ ॥

ಬಹುಧಾ ತವ ವಾಕ್ಯೇನ ದುಃಖಶಾಂತಿರ್ಭವಿಷ್ಯತಿ ।
ಯದಾ ಭಾಗ್ಯಂ ಭವೇದ್ಭೂರಿ ಭವತೋ ದರ್ಶನಂ ತದಾ
॥ ೪೩ ॥

ನಾರದ ಉವಾಚ

ಕಾಸಿ ತ್ವಂ ಕಾವಿಮೌ ಚೇಮಾ ನಾರ್ಯಃ ಕಾಃ ಪದ್ಮಲೋಚನಾಃ ।
ವದ ದೇವಿ ಸವಿಸ್ತಾರಂ ಸ್ವಸ್ಯ ದುಃಖಸ್ಯ ಕಾರಣಮ್
॥ ೪೪ ॥

ಬಾಲೋವಾಚ

ಅಹಂ ಭಕ್ತಿರಿತಿ ಖ್ಯಾತಾ ಇಮೌ ಮೇ ತನಯೌ ಮತೌ ।
ಜ್ಞಾನವೈರಾಗ್ಯನಾಮಾನೌ ಕಾಲಯೋಗೇನ ಜರ್ಜರೌ
॥ ೪೫ ॥

ಮಹಾತ್ಮರ ಆಶ್ರಮ, ತೀರ್ಥಗಳು, ನದಿಗಳು ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ಯವನರು ಅಧಿಕಾರ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆ ದುಷ್ಟರು ಅನೇಕ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿರುವರು. ॥ ೩೪ ॥ ಈಗಲಂತೂ ಇಲ್ಲಿ ಯೋಗಿಗಳೂ, ಸಿದ್ಧರೂ, ಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ, ಸತ್ಕರ್ಮ ಮಾಡುವವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ, ಎಲ್ಲ ಸಾಧನೆಗಳು ಈಗ ಕಲಿಯುಗರೂಪಿ ದಾವಾನಲದಿಂದ ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮವಾಗಿ ಹೋಗಿವೆ. ॥ ೩೫ ॥ ಈ ಕಲಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನವನ್ನು ಮಾರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹಣ ಪಡೆದು ವೇದವನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸದಾಚಾರ ಹೀನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ॥ ೩೬ ॥

ಈ ವಿಧವಾಗಿ ಕಲಿಯುಗದ ದೋಷಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಪೃಥಿವಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ನಾನು ಯಮುನಾ ತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅನೇಕ ಲೀಲೆಗಳು ನಡೆದಿದ್ದವು. ॥ ೩೭ ॥ ಮುನಿವರ್ಯರೇ! ಕೇಳಿರಿ. ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ಬಹುದೊಡ್ಡ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ಯುವತಿಸ್ತ್ರೀಯು ಖಿನ್ನ ಮನಸ್ಕಳಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ॥ ೩೮ ॥ ಅವಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ವೃದ್ಧಪುರುಷರು ಅಚೇತನರಾಗಿ ಬಿದ್ದು ಜೋರಾಗಿ ಉಸಿರಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ತರುಣಿಯು ಅವರ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅವರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೆ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅವರ ಮುಂದೆ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ॥ ೩೯ ॥ ಅವಳು ತನ್ನ ಶರೀರದ ರಕ್ಷಕನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಸುತ್ತಲೂ ನೂರಾರು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಅವಳಿಗೆ ಗಾಳಿ ಬೀಸುತ್ತಾ ಪದೇ-ಪದೇ ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ॥ ೪೦ ॥ ದೂರದಿಂದಲೇ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ನೋಡಿ ನಾನು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಅವಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋದೆ. ನನ್ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಆ ಯುವತಿಯು ಎದ್ದು ನಿಂತು ಬಹು ವ್ಯಾಕುಲತೆಯಿಂದ ಹೇಳ ತೊಡಗಿದಳು. ॥ ೪೧ ॥

ಯುವತಿಯು ಹೇಳಿದಳು – ಮಹಾತ್ಮರೇ! ಒಂದು ಕ್ಷಣ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳಿ ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ದೂರಮಾಡಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ದರ್ಶನವಾದರೋ ಪ್ರಪಂಚದ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಸರ್ವಥಾ ನಾಶ ಮಾಡುವುದಾಗಿದೆ. ॥ ೪೨ ॥ ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿನಿಂದ ನನ್ನ ದುಃಖವು ಶಾಂತವಾದೀತು. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಭಾಗ್ಯವು ಒದಗಿದಾಗಲೇ ನಿಮ್ಮ ದರ್ಶನವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೪೩ ॥

ನಾರದರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – ಆಗ ನಾನು ಆ ಸ್ತ್ರೀಯ ಬಳಿ ಕೇಳಿದೆ – ದೇವಿ! ನೀನು ಯಾರು? ಇವರಿಬ್ಬರು ಪುರುಷರು ನಿನಗೇನಾಗಬೇಕು? ನಿನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಮಲನಯನೆಯರಾದ ಈ ದೇವಿಯರು ಯಾರು? ನೀನು ನನಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ನಿನ್ನ ದುಃಖದ ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳು. ॥ ೪೪ ॥

ಯುವತಿಯು ಇಂತೆಂದಳು – ನನ್ನ ಹೆಸರು ಭಕ್ತಿಯೆಂದು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವೈರಾಗ್ಯರೆಂಬ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಲದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಇವರು ಹೀಗೆ ಜರ್ಜರಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ॥ ೪೫ ॥ ಈ ದೇವಿಯರು ಗಂಗಾದಿ ನದಿಗಳು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ

ಗಂಗಾದ್ಯಾಃ ಸರಿತಶ್ಚೇಮಾ ಮತ್ಸೇವಾರ್ಥಂ ಸಮಾಗತಾಃ ।
ತಥಾಪಿ ನ ಚ ಮೇ ಶ್ರೇಯಃ ಸೇವಿತಾಯಾಃ ಸುರೈರಪಿ
॥ ೪೬ ॥

ಇದಾನೀಂ ಶೃಣು ಮದ್ವಾರ್ತಾಂ ಸಚಿತ್ತಸ್ತ್ವಂ ತಪೋಧನ ।
ವಾರ್ತಾ ಮೇ ವಿತತಾಪ್ಯಸ್ತಿ ತಾಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸುಖಮಾವಹ
॥ ೪೭ ॥

ಉತ್ಪನ್ನಾ ದ್ರವಿಡೇ ಸಾಹಂ ವೃದ್ಧಿಂ ಕರ್ಣಾಟಕೇ ಗತಾ ।
ಕ್ವಚಿತ್ಕ್ವಚಿನ್ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೇ ಗುರ್ಜರೇ ಜೀರ್ಣತಾಂ ಗತಾ
॥ ೪೮ ॥

ತತ್ರ ಘೋರಕಲೇರ್ಯೋಗಾತ್ಪಾಖಂಡೈಃ ಖಂಡಿತಾಂಗಕಾ ।
ದುರ್ಬಲಾಹಂ ಚಿರಂ ಯಾತಾ ಪುತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಸಹ ಮಂದತಾಮ್
॥ ೪೯ ॥

ವೃಂದಾವನಂ ಪುನಃ ಪ್ರಾಪ್ಯ ನವೀನೇವ ಸುರೂಪಿಣೀ ।
ಜಾತಾಹಂ ಯುವತೀ ಸಮ್ಯಕ್ ಪ್ರೇಷ್ಠರೂಪಾ ತು ಸಾಂಪ್ರತಮ್
॥ ೫೦ ॥

ಇಮೌ ತು ಶಯಿತಾವತ್ರ ಸುತೌ ಮೇ ಕ್ಲಿಶ್ಯತಃ ಶ್ರಮಾತ್ ।
ಇದಂ ಸ್ಥಾನಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ವಿದೇಶಂ ಗಮ್ಯತೇ ಮಯಾ
॥ ೫೧ ॥

ಜರಠತ್ವಂ ಸಮಾಯಾತೌ ತೇನ ದುಃಖೇನ ದುಃಖಿತಾ ।
ಸಾಹಂ ತು ತರುಣೀ ಕಸ್ಮಾತ್ಸುತೌ ವೃದ್ಧಾವಿಮೌ ಕುತಃ
॥ ೫೨ ॥

ತ್ರಯಾಣಾಂ ಸಹಚಾರಿತ್ವಾದ್ವೈಪರೀತ್ಯಂ ಕುತಃ ಸ್ಥಿತಮ್ ।
ಘಟತೇ ಜರಠಾ ಮಾತಾ ತರುಣೌ ತನಯಾವಿತಿ
॥ ೫೩ ॥

ಅತಃ ಶೋಚಾಮಿ ಚಾತ್ಮಾನಂ ವಿಸ್ಮಯಾವಿಷ್ಟಮಾನಸಾ ।
ವದ ಯೋಗನಿಧೇ ಧೀಮನ್ ಕಾರಣಂ ಚಾತ್ರ ಕಿಂ ಭವೇತ್
॥ ೫೪ ॥

ನಾರದ ಉವಾಚ

ಜ್ಞಾನೇನಾತ್ಮನಿ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಸರ್ವಮೇತತ್ತವಾನಘೇ ।
ನ ವಿಷಾದಸ್ತ್ವಯಾ ಕಾರ್ಯೋ ಹರಿಃ ಶಂ ತೇ ಕರಿಷ್ಯತಿ
॥ ೫೫ ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಕ್ಷಣಮಾತ್ರೇಣ ತಜ್ಜ್ಞಾತ್ವಾ ವಾಕ್ಯಮೂಚೇ ಮುನೀಶ್ವರಃ
॥ ೫೬ ॥

ನಾರದ ಉವಾಚ

ಶೃಣುಷ್ವಾವಹಿತಾ ಬಾಲೇ ಯುಗೋಽಯಂ ದಾರುಣಃ ಕಲಿಃ ।
ತೇನ ಲುಪ್ತಃ ಸದಾಚಾರೋ ಯೋಗಮಾರ್ಗಸ್ತಪಾಂಸಿ ಚ
॥ ೫೭ ॥

ಜನಾ ಅಘಾಸುರಾಯಂತೇ ಶಾಠ್ಯ ದುಷ್ಕರ್ಮಕಾರಿಣಃ ।
ಇಹ ಸಂತೋ ವಿಷೀದಂತಿ ಪ್ರಹೃಷ್ಯಂತಿ ಹ್ಯ ಸಾಧವಃ ।
ಧತ್ತೇ ಧೈರ್ಯಂ ತು ಯೋ ಧೀಮಾನ್ಸ ಧೀರಃ ಪಂಡಿತೋಽಥವಾ
॥ ೫೮ ॥

ಸೇವೆ ಮಾಡಲೆಂದು ಬಂದಿರುವರು. ಹೀಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದೇವಿಯರಿಂದ ಸೇವಿತಳಾಗಿದ್ದರೂ ನನಗೆ ಸುಖ-ಶಾಂತಿ ಇಲ್ಲ. ॥ ೪೬ ॥ ತಪೋಧನರೇ! ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟು ನನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿರಿ. ನನ್ನ ಕಥೆಯಾದರೋ ಪ್ರಸಿದ್ಧವೇ ಇದೆ, ಆದರೂ ಕೂಡ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ನೀವು ನನಗೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಕರುಣಿಸಿರಿ. ॥ ೪೭ ॥

ನಾನು ದ್ರವಿಡ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಕೆಲವೆಡೆ ಸಮ್ಮಾನಿತಳಾದೆ. ಆದರೆ ಗುಜರಾತದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯವು ಆವರಿಸಿತು. ॥ ೪೮ ॥ ಅಲ್ಲಿ ಘೋರಕಲಿ-ಯುಗದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಪಾಷಂಡಿಗಳು ನನ್ನ ಅಂಗ ಭಂಗಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು. ಅನೇಕ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಕಾರಣ ನಾನು ನನ್ನ ಪುತ್ರರೊಂದಿಗೆ ದುರ್ಬಲಳಾಗಿ ನಿಸ್ತೇಜಳಾಗಿ-ಹೋದೆ. ॥ ೪೯ ॥ ನಾನು ವೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ಬಂದಂದಿನಿಂದ ಪುನಃ ಪರಮ ಸುಂದರ ರೂಪವತಿಯೂ, ನವಯುವತಿಯೂ ಆದೆ. ॥ ೫೦ ॥ ಆದರೆ ಎದುರಿಗೆ ಬಿದ್ದಿರುವ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ನನ್ನ ಪುತ್ರರು ಬಳಲಿ ದುಃಖಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ನಾನು ಈ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆಲ್ಲಾದರೂ ಹೋಗಲು ಬಯಸುತ್ತಿರುವೆನು. ॥ ೫೧ ॥ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಮುದುಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದಲೇ ನಾನು ದುಃಖಿತಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ತರುಣಿಯಾಗಿದ್ದು ಇವರಿಬ್ಬರು ಪುತ್ರರೂ ಮುದುಕರೇಕೇ? ॥ ೫೨ ॥ ನಾವು ಮೂವರೂ ಜೊತೆ-ಜೊತೆಯಾಗಿ ಇರುವವರು. ಆದರೂ ಹೀಗೆ ವಿಪರೀತವೇಕೆ? ತಾಯಿ ವೃದ್ಧಳಾಗಿದ್ದು ಪುತ್ರರು ತರುಣರಾಗ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ॥ ೫೩ ॥ ಇದರಿಂದ ನಾನು ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತಳಾಗಿ ನನ್ನ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯ ಕುರಿತು ಶೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನೀವು ಪರಮ ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಗಳೂ, ಯೋಗನಿಧಿಗಳೂ ಆಗಿರುವಿರಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದರ ಕಾರಣವೇನಿರಬಹುದು? ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿರಿ. ॥ ೫೪ ॥

ನಾರದರೆಂದರು – ಸಾಧ್ವಿ! ನಾನು ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಎಲ್ಲ ದುಃಖದ ಕಾರಣವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ವಿಷಾದಿಸಬಾರದು. ಶ್ರೀಹರಿಯು ನಿನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಾಡುವನು. ॥ ೫೫ ॥

ಸೂತಪುರಾಣಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – ಮುನಿವರ್ಯರಾದ ನಾರದರು ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಅವಳ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಹೇಳಿದರು– ॥ ೫೬ ॥

ನಾರದರೆಂದರು – ದೇವಿ! ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಕೇಳು. ಇದು ದಾರುಣವಾದ ಕಲಿಯುಗವಾಗಿದೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಈಗ ಸದಾಚಾರ, ಯೋಗಮಾರ್ಗ, ತಪಸ್ಸು ಮೊದಲಾದವುಗಳೆಲ್ಲ ಲುಪ್ತವಾಗಿ ಹೋದುವು. ॥ ೫೭ ॥ ಜನರು ಶಠರಾಗಿ ದುಷ್ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಅಘಾಸುರರಂತಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರಲ್ಲಿ ಸತ್ಪುರುಷರು ದುಃಖದಿಂದ ಮ್ಲಾನರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ದುಷ್ಟರು ಸುಖಿಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿವಂತರಾದ ಧೈರ್ಯವುಳ್ಳ ಪುರುಷರೇ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅಥವಾ ಪಂಡಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ॥ ೫೮ ॥ ಭೂಮಿಯು ಕ್ರಮಶಃ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಶೇಷನಿಗೆ

ಅಸ್ಪೃಶ್ಯಾನವಲೋಕ್ಯೇಯಂ ಶೇಷಭಾರಕರೀ ಧರಾ।
ವರ್ಷೇ ವರ್ಷೇ ಕ್ರಮಾಜ್ಜಾತಾ ಮಂಗಲಂ ನಾಪಿ ದೃಶ್ಯತೇ
॥ ೫೯ ॥

ನ ತ್ವಾಮಪಿ ಸುತೈಃ ಸಾಕಂ ಕೋಽಪಿ ಪಶ್ಯತಿ ಸಾಂಪ್ರತಮ್।
ಉಪೇಕ್ಷಿತಾನುರಾಗಾಂಧ್ಯೈರ್ಜರ್ಜರತ್ವೇನ ಸಂಸ್ಥಿತಾ
॥ ೬೦ ॥

ವೃಂದಾವನಸ್ಯ ಸಂಯೋಗಾತ್ ಪುನಸ್ತ್ವಂ ತರುಣೀ ನವಾ।
ಧನ್ಯಂ ವೃಂದಾವನಂ ತೇನ ಭಕ್ತಿರ್ನೃತ್ಯತಿ ಯತ್ರ ಚ
॥ ೬೧ ॥

ಅತ್ರೇಮೌ ಗ್ರಾಹಕಾಭಾವಾನ್ನ ಜರಾಮಪಿ ಮುಂಚತಃ।
ಕಿಂಚಿದಾತ್ಮಸುಖೇನೇಹ ಪ್ರಸುಪ್ತಿರ್ಮನ್ಯತೇಽನಯೋಃ
॥ ೬೨ ॥

ಭಕ್ತಿರುವಾಚ

ಕಥಂ ಪರೀಕ್ಷಿತಾ ರಾಜ್ಞಾ ಸ್ಥಾಪಿತೋ ಹ್ಯಶುಚಿಃ ಕಲಿಃ।
ಪ್ರವೃತ್ತೇ ತು ಕಲೌ ಸರ್ವಸಾರಃ ಕುತ್ರ ಗತೋ ಮಹಾನ್
॥ ೬೩ ॥

ಕರುಣಾಪರೇಣ ಹರಿಣಾಪ್ಯಧರ್ಮಃ ಕಥಮೀಕ್ಷ್ಯತೇ।
ಇಮಂ ಮೇ ಸಂಶಯಂ ಛಿಂಧಿ ತ್ವದ್ವಾಚಾ ಸುಖಿತಾಸ್ಮ್ಯಹಮ್
॥ ೬೪ ॥

ನಾರದ ಉವಾಚ

ಯದಿ ಪೃಷ್ಟಸ್ತ್ವಯಾ ಬಾಲೇ ಪ್ರೇಮತಃ ಶ್ರವಣಂ ಕುರು।
ಸರ್ವಂ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತೇ ಭದ್ರೇ ಕಶ್ಮಲಂ ತೇ ಗಮಿಷ್ಯತಿ
॥ ೬೫ ॥

ಯದಾ ಮುಕುಂದೋ ಭಗವಾನ್ ಕ್ಷ್ಮಾಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಸ್ವಪದಂ ಗತಃ।
ತದ್ದಿನಾತ್ಕಲಿರಾಯಾತಃ ಸರ್ವಸಾಧನಬಾಧಕಃ
॥ ೬೬ ॥

ದೃಷ್ಟೋ ದಿಗ್ವಿಜಯೇ ರಾಜ್ಞಾ ದೀನವಚ್ಛರಣಂ ಗತಃ।
ನ ಮಯಾ ಮಾರಣೀಯೋಽಯಂ ಸಾರಂಗ ಇವ ಸಾರಭುಕ್
॥ ೬೭ ॥

ಯತ್ಫಲಂ ನಾಸ್ತಿ ತಪಸಾ ನ ಯೋಗೇನ ಸಮಾಧಿನಾ।
ತತ್ಫಲಂ ಲಭತೇ ಸಮ್ಯಕ್ಕಲೌ ಕೇಶವಕೀರ್ತನಾತ್
॥ ೬೮ ॥

ಏಕಾಕಾರಂ ಕಲಿಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಾರವತ್ಸಾರನೀರಸಮ್।
ವಿಷ್ಣುರಾತಃ ಸ್ಥಾಪಿತವಾನ್ ಕಲಿಜಾನಾಂ ಸುಖಾಯ ಚ
॥ ೬೯ ॥

ಕುಕರ್ಮಾಚರಣಾತ್ಸಾರಃ ಸರ್ವತೋ ನಿರ್ಗತೋಽಧುನಾ।
ಪದಾರ್ಥಾಃ ಸಂಸ್ಥಿತಾ ಭೂಮೌ ಬೀಜಹೀನಾಸ್ತುಷಾ ಯಥಾ
॥ ೭೦ ॥

ವಿಪ್ರೈರ್ಭಾಗವತೀ ವಾರ್ತಾ ಗೇಹೇ ಗೇಹೇ ಜನೇ ಜನೇ।
ಕಾರಿತಾ ಕಣಲೋಭೇನ ಕಥಾಸಾರಸ್ತತೋ ಗತಃ
॥ ೭೧ ॥

ಭಾರವಾಗ ತೊಡಗಿದೆ. ಈಗ ಇದನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದಿರಲಿ, ನೋಡಲೂ ಕೂಡ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಮಂಗಳವು ಕಂಡುಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ॥ ೫೯ ॥ ಈಗ ಯಾರಿಗೂ ಪುತ್ರರೊಂದಿಗೆ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವೂ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ವಿಷಯಾನುರಾಗದ ಕಾರಣ ಅಂಧರಾದ ಜೀವಿಗಳಿಂದ ಉಪೇಕ್ಷಿತಳಾಗಿ ನೀನು ಜರ್ಜರಿತಳಾಗಿ ಹೋಗಿರುವೆ. ॥ ೬೦ ॥ ವೃಂದಾವನದ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ನೀನು ಮತ್ತೆ ನವತರುಣಿಯಾಗಿರುವೆ. ಈ ವೃಂದಾವನ ಧಾಮವು ಧನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಸರ್ವತ್ರ ಭಕ್ತಿಯು ನೃತ್ಯಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ॥ ೬೧ ॥ ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಈ ಇಬ್ಬರು ಪುತ್ರರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬಯಸುವವರೇ ಇಲ್ಲ. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಇವರ ಮುದಿತನವು ಕಳೆದು ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಆತ್ಮಸುಖ (ಭಗವತ್ ಆನಂದ)ದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಇವರು ಮಲಗಿದಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ॥ ೬೨ ॥

ಭಕ್ತಿಯು ಹೇಳಿದಳು – ರಾಜಾ ಪರೀಕ್ಷಿತನು ಈ ಪಾಪೀ ಕಲಿಯುಗವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಇರಲು ಬಿಟ್ಟನು ? ಅದು ಬರುತ್ತಲೇ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳ ಸಾರವು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಯಿತೋ ತಿಳಿಯದು. ॥ ೬೩. ॥ ಕರುಣಾಮಯನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಈ ಅಧರ್ಮವನ್ನು ಹೇಗೆ ನೋಡುತ್ತಾನೆ ? ಮುನಿವರ್ಯ ! ನನ್ನ ಈ ಸಂದೇಹವನ್ನು ದೂರಮಾಡಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ವಚನಗಳಿಂದ ನನಗೆ ಬಹಳ ಶಾಂತಿ ದೊರೆತಿದೆ. ॥ ೬೪ ॥

ನಾರದರೆಂದರು – ಎಲೈ ಭಕ್ತಿಯೇ ! ನೀನು ಕೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಆಲಿಸು. ಶುಭಪ್ರದಳೇ ! ನಾನೆಲ್ಲವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ಇದರಿಂದ ನಿನ್ನ ದುಃಖವು ದೂರವಾಗುವುದು. ॥ ೬೫ ॥ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಈ ಭೂಲೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಪರಮಧಾಮಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದಂದಿನಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಧೆಯನ್ನೊಡ್ಡುವ ಕಲಿಯುಗವು ಆವರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ॥ ೬೬ ॥ ದಿಗ್ವಿಜಯದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಾಜಾ ಪರೀಕ್ಷಿತನ ದೃಷ್ಟಿಯು ಕಲಿಯುಗದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಅದು ದೀನವಾಗಿ ಆವನಿಗೆ ಶರಣಾಯಿತು. ಭ್ರಮರದಂತೆ ಸಾರಗ್ರಾಹಿಯಾದ ರಾಜನು ಇದನ್ನು ನಾನು ಕೊಲ್ಲಬಾರದು ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ॥ ೬೭ ॥ ಏಕೆಂದರೆ, ತಪಸ್ಸು, ಯೋಗ, ಸಮಾಧಿಯಿಂದಲೂ ಸಿಗದಿರುವ ಫಲವು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಕೀರ್ತನೆಯಿಂದಲೇ ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ॥ ೬೮ ॥ ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸಾರಹೀನವಾದರೂ ಅದನ್ನು ಇದೊಂದೇ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಾರಯುಕ್ತವೆಂದರಿತು ಅವನು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಜೀವಿಗಳ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅದನ್ನು ಇರಲು ಬಿಟ್ಟನು. ॥ ೬೯ ॥

ಈಗ ಜನರಲ್ಲಿ ಕುಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿರುವ ಕಾರಣ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳ ಸಾರವು ಹೊರಟು ಹೋಗಿದೆ. ಪೃಥಿವಿಯ ಎಲ್ಲ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಬೀಜಹೀನವಾದ ಹೊಟ್ಟಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿವೆ. ॥ ೭೦ ॥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಕೇವಲ ಧನ-ಧಾನ್ಯದ ಲೋಭದಿಂದ ಮನೆ-ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ಜನರಿಗೆ (ಅಭಕ್ತರಿಗೆ, ಅಪಾತ್ರರಿಗೆ) ಭಾಗವತದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳತೊಡಗಿರುವರು. ಇದರಿಂದ ಕಥೆಯ ಸಾರವು ಹೊರಟು ಹೋಯಿತು. ॥ ೭೧ ॥

ಅತ್ಯುಗ್ರಭೂರಿಕರ್ಮಾಣೋ ನಾಸ್ತಿಕಾ ರೌರವಾ ಜನಾಃ ।
ತೇऽಪಿ ತಿಷ್ಠಂತಿ ತೀರ್ಥೇಷು ತೀರ್ಥಸಾರಸ್ತತೋ ಗತಃ
॥ ೭೨ ॥

ಕಾಮಕ್ರೋಧಮಹಾಲೋಭತೃಷ್ಣಾ ವ್ಯಾಕುಲಚೇತಸಃ ।
ತೇऽಪಿ ತಿಷ್ಠಂತಿ ತಪಸಿ ತಪಸ್ಸಾರಸ್ತತೋ ಗತಃ
॥ ೭೩ ॥

ಮನಸಶ್ಚಾಜಯಾಲ್ಲೋಭಾದ್ದಂಭಾತ್ಪಾಖಂಡ ಸಂಶ್ರಯಾತ್ ।
ಶಾಸ್ತ್ರಾನಭ್ಯಸನಾಚ್ಚೈವ ಧ್ಯಾನಯೋಗಫಲಂ ಗತಮ್
॥ ೭೪ ॥

ಪಂಡಿತಾಸ್ತು ಕಲತ್ರೇಣ ರಮಂತೇ ಮಹಿಷಾ ಇವ ।
ಪುತ್ರಸ್ಯೋತ್ಪಾದನೇ ದಕ್ಷಾ ಅದಕ್ಷಾ ಮುಕ್ತಿ ಸಾಧನೇ
॥ ೭೫ ॥

ನ ಹಿ ವೈಷ್ಣವತಾ ಕುತ್ರ ಸಂಪ್ರದಾಯಪುರಸ್ಸರಾ ।
ಏವಂ ಪ್ರಲಯತಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ವಸ್ತುಸಾರಃ ಸ್ಥಲೇ ಸ್ಥಲೇ
॥ ೭೬ ॥

ಅಯಂ ತು ಯುಗಧರ್ಮೋ ಹಿ ವರ್ತತೇ ಕಸ್ಯ ದೂಷಣಮ್ ।
ಅತಸ್ತು ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಃ ಸಹತೇ ನಿಕಟೇ ಸ್ಥಿತಃ
॥ ೭೭ ॥

ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಅತ್ಯಂತ ಘೋರ ಕರ್ಮ ಮಾಡುವವರೂ, ನಾಸ್ತಿಕರೂ, ನರಕ ಭಾಜನರೂ ಆದ ಜನರೇ ಇರತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ತೀರ್ಥಗಳ ಪ್ರಭಾವವೂ ಹೊರಟು ಹೊಗುತ್ತಾ ಇದೆ. ॥ ೭೨ ॥ ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಮಹಾನ್‌ಲೋಭ, ತೃಷ್ಣೆ ಇವುಗಳಿಂದ ನಿರಂತರ ಚಿತ್ತವೂ ತಳಮಳಿಸುವವರೂ ಕೂಡ ತಪಸ್ಸಿನ ಆಣಕಮಾಡ ತೊಡಗಿದರು. ಆದರಿಂದ ತಪಸ್ಸಿನ ಸಾರವೂ ಹೊರಟು ಹೋಯಿತು. ॥ ೭೩ ॥ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಹತೋಟಿ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಲೋಭ, ದಂಭ, ಪಾಷಂಡತನವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದ ರಿಂದ ಹಾಗೂ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಧ್ಯಾನಯೋಗದ ಫಲವೂ ಮುಗಿದು ಹೋಯಿತು. ॥ ೭೪ ॥ ಪಂಡಿತರಾದವರು ತಮ್ಮ ಪತ್ನೀಯರೊಂದಿಗೆ ಪಶುಗಳಂತೆ ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಸಂತಾನವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಕುಶಲತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮುಕ್ತಿ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಅಕುಶಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ॥ ೭೫ ॥ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕನುಸಾರ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳ ಸಾರವು ಉಡುಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ॥ ೭೬ ॥ ಇದಾದರೋ ಈ ಯುಗದ ಸ್ವಭಾವವೇ ಆಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾರ ದೋಷವೂ ಇಲ್ಲ. ಇದರಿಂದಲೇ ಭಗವಾನ್ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನು ಅತಿಸಮೀಪ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ಸಹಿಸುತ್ತಿರುವನು. ॥ ೭೭ ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಇತಿ ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ವಿಸ್ಮಯಂ ಪರಮಂ ಗತಾ ।
ಭಕ್ತಿರೂಚೇ ವಚೋ ಭೂಯಃ ಶ್ರೂಯತಾಂ ತಚ್ಚ ಶೌನಕ
॥ ೭೮ ॥

ಸೂತಪುರಾಣಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಶೌನಕರೇ! ಹೀಗೆ ದೇವರ್ಷಿ ನಾರದರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಭಕ್ತಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಆಶ್ಚರ್ಯ ವಾಯಿತು. ಮತ್ತೆ ಅವಳು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಮುಂದೆ ಕೇಳಿರಿ. ॥ ೭೮ ॥

ಭಕ್ತಿರುವಾಚ

ಸುರರ್ಷೇ ತ್ವಂ ಹಿ ಧನ್ಯೋऽಸಿ ಮದ್ಭಾಗ್ಯೇನ ಸಮಾಗತಃ ।
ಸಾಧೂನಾಂ ದರ್ಶನಂ ಲೋಕೇ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿ ಕರಂ ಪರಮ್
॥ ೭೯ ॥

ಜಯತಿ ಜಗತಿ ಮಾಯಾಂ ಯಸ್ಯ ಕಾಯಾಧವಸ್ತೇ
ವಚನರಚನಮೇಕಂ ಕೇವಲಂ ಚಾಕಲಯ್ಯ ।
ಧ್ರುವಪದಮಪಿ ಯಾತೋ ಯತ್ಕೃಪಾತೋ ಧ್ರುವೋऽಯಂ
ಸಕಲಕುಶಲಪಾತ್ರಂ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರಂ ನತಾಸ್ಮಿ ॥ ೮೦ ॥

ಭಕ್ತಿಯು ಹೇಳಿದಳು - ದೇವರ್ಷಿಗಳೇ! ನೀವು ಧನ್ಯರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ನಿಮ್ಮ ಸಮಾಗಮವಾದುದು ನನ್ನ ದೊಡ್ಡ ಸೌಭಾಗ್ಯವೇ ಸರಿ! ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಾಧುಗಳ ದರ್ಶನವೇ ಸಮಸ್ತ ಸಿದ್ಧಿಗಳ ಪರಮ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ॥ ೭೯ ॥ ಕೇವಲ ಒಮ್ಮೆಯೇ ನಿಮ್ಮ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕಯಾಧು ಕುಮಾರ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಮಾಯೆಯನ್ನು ಗೆದ್ದಿರುವನು. ಧ್ರುವನೂ ಕೂಡ ನಿಮ್ಮ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೇ ಧ್ರುವ ಪದವನ್ನು ಪಡೆದು ಕೊಂಡಿದ್ದನು. ನೀವು ಸರ್ವ ಮಂಗಲ ಮಯರೂ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಪುತ್ರರೂ ಆಗಿರುವಿರಿ. ನಿಮಗೆ ನಾನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ ೮೦ ॥

ಮೊದಲನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. *॥ ೧ ॥*

ಇತಿ ಶ್ರೀಪದ್ಮಪುರಾಣೇ ಉತ್ತರಖಂಡೇ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೇ ಭಕ್ತಿನಾರದಸಮಾಗಮೋ ನಾಮ ಪ್ರಥಮೋऽಧ್ಯಾಯಃ ॥ ೧ ॥

ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಭಕ್ತಿದೇವಿಯ ದುಃಖವನ್ನು ದೂರಗೊಳಿಸಲು ನಾರದರ ಪ್ರಯತ್ನ

ನಾರದ ಉವಾಚ

ವೃಥಾ ಖೇದಯಸೇ ಬಾಲೇ ಅಹೋ ಚಿಂತಾತುರಾ ಕಥಮ್ ।
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಚರಣಾಂಭೋಜಂ ಸ್ಮರ ದುಃಖಂ ಗಮಿಷ್ಯತಿ ॥ ೧ ॥

ದ್ರೌಪದೀ ಚ ಪರಿತ್ರಾತಾ ಯೇನ ಕೌರವಕಶ್ಮಲಾತ್ ।
ಪಾಲಿತಾ ಗೋಪಸುಂದರ್ಯಃ ಸ ಕೃಷ್ಣಃ ಕ್ವಾಪಿ ನೋ ಗತಃ ॥ ೨ ॥

ತ್ವಂ ತು ಭಕ್ತಿಃ ಪ್ರಿಯಾ ತಸ್ಯ ಸತತಂ ಪ್ರಾಣತೋಽಧಿಕಾ ।
ತ್ವಯಾಽಽಹೂತಸ್ತು ಭಗವಾನ್ ಯಾತಿ ನೀಚಗೃಹೇಷ್ವಪಿ ॥ ೩ ॥

ಸತ್ಯಾದಿತ್ರಿಯುಗೇ ಬೋಧವೈರಾಗ್ಯೌ ಮುಕ್ತಿಸಾಧಕೌ ।
ಕಲೌ ತು ಕೇವಲಾ ಭಕ್ತಿರ್ಬ್ರಹ್ಮ ಸಾಯುಜ್ಯಕಾರಿಣೀ ॥ ೪ ॥

ಇತಿ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಚಿದ್ರೂಪಃ ಸದ್ರೂಪಾಂ ತ್ವಾಂ ಸಸರ್ಜ ಹ ।
ಪರಮಾನಂದಚಿನ್ಮೂರ್ತಿಃ ಸುಂದರೀಂ ಕೃಷ್ಣವಲ್ಲಭಾಮ್ ॥ ೫ ॥

ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಂ ತ್ವಯಾ ಪೃಷ್ಟಂ ಕಿಂ ಕರೋಮೀತಿ ಚೈಕದಾ ।
ತ್ವಾಂ ತದಾಽಽಜ್ಞಾಪಯತ್ಕೃಷ್ಣೋ ಮದ್ಭಕ್ತಾನ್ ಪೋಷಯೇತಿ ಚ ॥ ೬ ॥

ಅಂಗೀಕೃತಂ ತ್ವಯಾ ತದ್ವೈ ಪ್ರಸನ್ನೋಽಭೂದ್ಧರಿಸ್ತದಾ ।
ಮುಕ್ತಿಂ ದಾಸೀಂ ದದೌ ತುಭ್ಯಂ ಜ್ಞಾನವೈರಾಗ್ಯಕಾವಿಮೌ ॥ ೭ ॥

ಪೋಷಣಂ ಸ್ವೇನ ರೂಪೇಣ ವೈಕುಂಠೇ ತ್ವಂ ಕರೋಷಿ ಚ ।
ಭೂಮೌ ಭಕ್ತವಿಪೋಷಾಯ ಛಾಯಾರೂಪಂ ತ್ವಯಾ ಕೃತಮ್ ॥ ೮ ॥

ಮುಕ್ತಿಂ ಜ್ಞಾನಂ ವಿರಕ್ತಿಂ ಚ ಸಹ ಕೃತ್ವಾ ಗತಾ ಭುವಿ ।
ಕೃತಾದಿದ್ವಾಪರಸ್ಯಾಂತಂ ಮಹಾನಂದೇನ ಸಂಸ್ಥಿತಾ ॥ ೯ ॥

ಕಲೌ ಮುಕ್ತಿಃ ಕ್ಷಯಂ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ಪಾಖಂಡಾಮಯಪೀಡಿತಾ ।
ತ್ವದಾಜ್ಞಯಾ ಗತಾ ಶೀಘ್ರಂ ವೈಕುಂಠಂ ಪುನರೇವ ಸಾ ॥ ೧೦ ॥

ಸ್ಮೃತಾ ತ್ವಯಾಪಿ ಚಾತ್ರೈವ ಮುಕ್ತಿರಾಯಾತಿ ಯಾತಿ ಚ ।
ಪುತ್ರೀಕೃತ್ಯ ತ್ವಯೇಮೌ ಚ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಸ್ವಸ್ಯೈವ ರಕ್ಷಿತೌ ॥ ೧೧ ॥

ನಾರದರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – ಎಲೈ ಭಕ್ತಿಯೇ! ನೀನು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಏಕೆ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವೆ ? ನೀನು ಇಷ್ಟು ಚಿಂತಾತುರ ಏಕೆ ಆಗಿರುವೆ ? ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚರಣಕಮಲಗಳನ್ನು ಚಿಂತಿಸು. ಅವನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ನಿನ್ನ ದುಃಖವೆಲ್ಲವೂ ದೂರವಾದೀತು. ॥ ೧ ॥ ಆ ಕೃಷ್ಣನು ಕೌರವರ ಅತ್ಯಾಚಾರದಿಂದ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದ್ದನು. ಗೋಪಸುಂದರಿಯರನ್ನು ಸನಾಥಗೊಳಿಸಿದ್ದನು. ಅವನು ದೂರ ಎಲ್ಲಿಗಾದರೂ ಹೋಗಿರುವನೇನು ? ॥ ೨ ॥ ಆದರಲ್ಲಿಯೂ ನೀನು ಭಕ್ತಿಯಾಗಿರುವೆ ಹಾಗೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಾಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಿಯಳಾಗಿರುವೆ. ನೀನು ಕರೆದಾಗಲಾದರೋ ಭಗವಂತನು ನೀಚರ ಮನೆಗಳಿಗೂ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ॥ ೩ ॥ ಕೃತ, ತ್ರೇತಾ, ದ್ವಾಪರ – ಈ ಮೂರು ಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯಗಳು ಮುಕ್ತಿಯ ಸಾಧನೆಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಾದರೋ ಕೇವಲ ಭಕ್ತಿಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಸಾಯುಜ್ಯ (ಮೋಕ್ಷ)ವನ್ನು ಕರುಣಿಸುವಂತಹುದಾಗಿದೆ. ॥ ೪ ॥ ಇದನ್ನು ಯೋಚಿಸಿಯೇ ಪರಮಾನಂದ ಚಿನ್ಮೂರ್ತಿ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪ ಶ್ರೀಹರಿಯು ತನ್ನ ಸತ್ಸ್ವರೂಪದಿಂದಲೇ ನಿನ್ನನ್ನು ರಚಿಸಿರುವನು. ನೀನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನ ಪ್ರಿಯೆಯಾಗಿದ್ದು, ಪರಮ ಸುಂದರಳಾಗಿರುವೆ. ॥ ೫ ॥ ಒಮ್ಮೆ ನೀನು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ 'ನಾನೇನು ಮಾಡಲೀ' ಎಂದು ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕೇಳಿದಾಗ, ಅವನು 'ನನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನು ಪೋಷಿಸು' ಎಂದು ನಿನಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದ್ದನು. ॥ ೬ ॥ ನೀನು ಭಗವಂತನ ಆ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಬಹುವಾಗಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ, ನಿನ್ನ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ನಿನಗೆ ದಾಸಿಯಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಈ ಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯರನ್ನೂ ಪುತ್ರರಾಗಿ ಕರುಣಿಸಿದ್ದನು. ॥ ೭ ॥ ನೀನು ನಿನ್ನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ವೈಕುಂಠಧಾಮದಲ್ಲಿಯೇ ಭಕ್ತರನ್ನು ಪೋಷಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಾದರೋ ನೀನು ಅವರ ಪುಷ್ಟಿಗಾಗಿ ಕೇವಲ ಛಾಯಾರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವೆ. ॥ ೮ ॥

ಆಗ ನೀನು ಮುಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯ ಇವರೊಂದಿಗೆ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದೆ ಹಾಗೂ ಕೃತಯುಗದಿಂದ ದ್ವಾಪರದವರೆಗೆ ಬಹಳ ಆನಂದದಿಂದ ವಾಸಿಸಿದೆ. ॥ ೯ ॥ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ದಾಸಿಯಾದ ಮುಕ್ತಿಯು ಪಾಖಂಡರೂಪೀ ರೋಗದಿಂದ ಪೀಡಿತಳಾಗಿ ಕ್ಷೀಣವಾಗತೊಡಗಿದ್ದಳು. ಇದರಿಂದ ಅವಳಾದರೋ ಕೂಡಲೇ ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ವೈಕುಂಠಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದಳು. ॥ ೧೦ ॥ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ನೀನು ನೆನೆದಾಗಲೇ ಅವಳು ಬರುತ್ತಾಳೆ, ಮತ್ತೆ ಪುನಃ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಈ ಜ್ಞಾನ ವೈರಾಗ್ಯರನ್ನು ನೀನು ಪುತ್ರರೆಂದು ಬಗೆದು ನಿನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲೇ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆ. ॥ ೧೧ ॥ ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಜನರ ಉಪೇಕ್ಷೆ

ಉಪೇಕ್ಷಾತಃ ಕಲೌ ಮಂದೌ ವೃದ್ಧೌ ಜಾತೌ ಸುತೌ ತವ ।
ತಥಾಪಿ ಚಿಂತಾಂ ಮುಂಚ ತ್ವಮುಪಾಯಂ ಚಿಂತಯಾಮ್ಯಹಮ್
॥ ೧೨ ॥

ಕಲಿನಾ ಸದೃಶಃ ಕೋಽಪಿ ಯುಗೋ ನಾಸ್ತಿ ವರಾನನೇ ।
ತಸ್ಮಿಂಸ್ತ್ವಾಂ ಸ್ಥಾಪಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಗೇಹೇ ಗೇಹೇ ಜನೇ ಜನೇ
॥ ೧೩ ॥

ಅನ್ಯಧರ್ಮಾಂಸ್ತಿರಸ್ಕೃತ್ಯ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ಮಹೋತ್ಸವಾನ್ ।
ತದಾ ನಾಹಂ ಹರೇರ್ದಾಸೋ ಲೋಕೇ ತ್ವಾಂ ನ ಪ್ರವರ್ತಯೇ
॥ ೧೪ ॥

ತ್ವದನ್ವಿತಾಶ್ಚ ಯೇ ಜೀವಾ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲಾವಿಹ ।
ಪಾಪಿನೋಽಪಿ ಗಮಿಷ್ಯಂತಿ ನಿರ್ಭಯಂ ಕೃಷ್ಣಮಂದಿರಮ್
॥ ೧೫ ॥

ಯೇಷಾಂ ಚಿತ್ತೇ ವಸೇದ್ಭಕ್ತಿಃ ಸರ್ವದಾ ಪ್ರೇಮರೂಪಿಣೀ ।
ನ ತೇ ಪಶ್ಯಂತಿ ಕೀನಾಶಂ ಸ್ವಪ್ನೇಽಪ್ಯಮಲಮೂರ್ತಯಃ
॥ ೧೬ ॥

ನ ಪ್ರೇತೋ ನ ಪಿಶಾಚೋ ವಾ ರಾಕ್ಷಸೋ ವಾಸುರೋಽಪಿ ವಾ ।
ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತಮನಸ್ಕಾನಾಂ ಸ್ಪರ್ಶನೇ ನ ಪ್ರಭುರ್ಭವೇತ್
॥ ೧೭ ॥

ನ ತಪೋಭಿರ್ನ ವೇದೈಶ್ಚ ನ ಜ್ಞಾನೇನಾಪಿ ಕರ್ಮಣಾ ।
ಹರಿರ್ಹಿ ಸಾಧ್ಯತೇ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣಂ ತತ್ರ ಗೋಪಿಕಾಃ
॥ ೧೮ ॥

ನೃಣಾಂ ಜನ್ಮ ಸಹಸ್ರೇಣ ಭಕ್ತೌ ಪ್ರೀತಿರ್ಹಿ ಜಾಯತೇ ।
ಕಲೌ ಭಕ್ತಿಃ ಕಲೌ ಭಕ್ತಿರ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ಕೃಷ್ಣಃ ಪುರಃ ಸ್ಥಿತಃ
॥ ೧೯ ॥

ಭಕ್ತಿ ದ್ರೋಹಕರಾ ಯೇ ಚ ತೇ ಸೀದಂತಿ ಜಗತ್ತ್ರಯೇ ।
ದುರ್ವಾಸಾ ದುಃಖಮಾಪನ್ನಃ ಪುರಾ ಭಕ್ತವಿನಿಂದಕಃ
॥ ೨೦ ॥

ಅಲಂ ವ್ರತೈರಲಂ ತೀರ್ಥೈರಲಂ ಯೋಗೈರಲಂ ಮಖೈಃ ।
ಅಲಂ ಜ್ಞಾನಕಥಾಲಾಪೈರ್ಭಕ್ತಿರೇಕೈವ ಮುಕ್ತಿದಾ
॥ ೨೧ ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಇತಿ ನಾರದನಿರ್ಣೀತಂ ಸ್ವಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ನಿಶಮ್ಯ ಸಾ ।
ಸರ್ವಾಂಗ ಪುಷ್ಟಿ ಸಂಯುಕ್ತಾ ನಾರದಂ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್
॥ ೨೨ ॥

ಭಕ್ತಿರುವಾಚ

ಅಹೋ ನಾರದ ಧನ್ಯೋಽಸಿ ಪ್ರೀತಿಸ್ತೇ ಮಯಿ ನಿಶ್ಚಲಾ ।
ನ ಕದಾಚಿದ್ವಿಮುಂಚಾಮಿ ಚಿತ್ತೇ ಸ್ಥಾಸ್ಯಾಮಿ ಸರ್ವದಾ
॥ ೨೩ ॥

ಯಿಂದಾಗಿ ನಿನ್ನ ಈ ಪುತ್ರರು ಉತ್ಸಾಹಹೀನರಾಗಿ ವೃದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ನೀನು ಚಿಂತಿಸಬೇಡ. ನಾನು ಇವರ ನವಜೀವನದ ಉಪಾಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ ೧೨ ॥ ಸುಂದರೀ! ಕಲಿ ಯುಗಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಯುಗವೂ ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ. ಈ ಯುಗದಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಮನೆ-ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ, ಪ್ರತಿಯೋರ್ವ ಮನುಷ್ಯನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ ೧೩ ॥ ನೋಡುತ್ತಿರು. ಬೇರೆ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಅದುಮಿ, ಭಕ್ತಿವಿಷಯವಾದ ಮಹೋತ್ಸವಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿ ನಾನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪ್ರಚಾರಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಶ್ರೀಹರಿಯ ದಾಸನೇ ಅಲ್ಲ. ॥ ೧೪ ॥ ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಿಂದ ಯುಕ್ತರಾದ ಜೀವಿಗಳು ಪಾಪಿಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ತಡವದೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅಭಯಧಾಮವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವರು. ॥ ೧೫ ॥ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಪ್ರೇಮ ಸ್ವರೂಪೀ ಭಕ್ತಿಯು ವಾಸಿಸುವ ಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣ ಪುರುಷರು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿಯೂ ಯಮ ರಾಜನನ್ನು ನೋಡಲಾರರು. ॥ ೧೬ ॥ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯು ವಾಸಿಸುವವರನ್ನು ಪ್ರೇತ, ಪಿಶಾಚ, ರಾಕ್ಷಸ, ದೈತ್ಯ ಮೊದಲಾದ ವರು ಮುಟ್ಟಲೂ ಕೂಡ ಸಮರ್ಥರಾಗಲಾರರು. ॥ ೧೭ ॥ ಭಗವಂತನನ್ನು ತಪಸ್ಸು, ವೇದಾಧ್ಯಯನ, ಜ್ಞಾನ, ಕರ್ಮ ಮುಂತಾದ ಯಾವ ಸಾಧನೆಗಳಿಂದಲೂ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದು. ಅವನು ಕೇವಲ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ವಶೀಭೂತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ವ್ರಜದ ಗೋಪಿಯರೇ ಪ್ರಮಾಣರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ॥ ೧೮ ॥ ಮನುಷ್ಯರ ಸಾವಿರಾರು ಜನ್ಮಗಳ ಪುಣ್ಯ-ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯೇ ಸಾರ ವಾಗಿದೆ. ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲಾದರೋ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನು ಇದಿರ್ಗಡೆ ಉಪಸ್ಥಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ॥ ೧೯ ॥ ಭಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ದ್ರೋಹವೆಸಗುವವರು ಮೂರೂ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ದುಃಖವೇ-ದುಃಖ ವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದೆ ಭಕ್ತ ಅಂಬರೀಷನ ತಿರಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದ ರಿಂದ ದುರ್ವಾಸ ಋಷಿಯು ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಡಬೇಕಾ ಯಿತು. ॥ ೨೦ ॥ ವ್ರತ, ತೀರ್ಥ, ಯೋಗ, ಯಜ್ಞ, ಜ್ಞಾನಚರ್ಚೆ ಇವೆಲ್ಲ ಇನ್ನು ಸಾಕು. ಇಂತಹ ಅನೇಕ ಸಾಧನೆಗಳ ಆವಶ್ಯಕತೆ ಇನ್ನಿಲ್ಲ. ಏಕಮಾತ್ರ ಭಕ್ತಿಯೇ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವಂತಹುದಾಗಿದೆ. ॥ ೨೧ ॥

ಸೂತಪುರಾಣಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – ಹೀಗೆ ನಾರದರು ನಿರ್ಣಯಿಸಿರುವ ತನ್ನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ಭಕ್ತಿಯ ಸರ್ವಾಂಗ-ಗಳು ಹೃಷ್ಟ-ಪುಷ್ಟವಾದುವು. ಅವಳು ನಾರದರಲ್ಲಿ ಹೇಳತೊಡ-ಗಿದಳು ॥ ೨೨ ॥

ಭಕ್ತಿಯು ಇಂತೆಂದಳು – ಓ ನಾರದರೇ! ನೀವು ಧನ್ಯ ರಾಗಿರುವಿರಿ. ನಿಮಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಪ್ರೀತಿ ಇದೆ. ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಇರುವೆನು. ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಾರೆನು. ॥ ೨೩ ॥ ಸಾಧುಗಳೇ! ನೀವು ತುಂಬಾ ಕೃಪಾಳುಗಳಾಗಿದ್ದೀರಿ. ನೀವು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ದುಃಖ ವೆಲ್ಲವನ್ನು ದೂರಮಾಡಿದಿರಿ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಪುತ್ರರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಚೈತನ್ಯ

ಕೃಪಾಲುನಾ ತ್ವಯಾ ಸಾಧೋ ಮದ್ಬಾಧಾ ಧ್ವಂಸಿತಾ ಕ್ಷಣಾತ್ ।
ಪುತ್ರಯೋಶ್ಚೇತನಾ ನಾಸ್ತಿ ತತೋ ಬೋಧಯ ಬೋಧಯ
॥ ೨೪ ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ತಸ್ಯಾ ವಚಃ ಸಮಾಕರ್ಣ್ಯ ಕಾರುಣ್ಯಂ ನಾರದೋ ಗತಃ ।
ತಯೋರ್ಬೋಧನಮಾರೇಭೇ ಕರಾಗ್ರೇಣ ವಿಮರ್ದಯನ್
॥ ೨೫ ॥

ಮುಖಂ ಸಂಯೋಜ್ಯ ಕರ್ಣಾಂತೇ ಶಬ್ದಮುಚ್ಚೈಃ ಸಮುಚ್ಚರನ್ ।
ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಬುಧ್ಯತಾಂ ಶೀಘ್ರಂ ರೇ ವೈರಾಗ್ಯ ಪ್ರಬುಧ್ಯತಾಮ್
॥ ೨೬ ॥

ವೇದವೇದಾಂತಘೋಷೈಶ್ಚ ಗೀತಾಪಾಠೈರ್ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ ।
ಬೋಧ್ಯಮಾನೌ ತದಾ ತೇನ ಕಥಂಚಿಚ್ಚೋತ್ಥಿತೌ ಬಲಾತ್
॥ ೨೭ ॥

ನೇತ್ರೈರನವಲೋಕಂತೌ ಜೃಂಭಂತೌ ಸಾಲಸಾವುಭೌ ।
ಬಕವತ್ಪಲಿತೌ ಪ್ರಾಯಃ ಶುಷ್ಕಕಾಷ್ಠಸಮಾಂಗಕೌ
॥ ೨೮ ॥

ಕ್ಷುತ್ಕ್ಷಾಮೌ ತೌ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯೈವ ಪುನಃ ಸ್ವಾಪಪರಾಯಣೌ ।
ಋಷಿಶ್ಚಿಂತಾಪರೋ ಜಾತಃ ಕಿಂ ವಿಧೇಯಂ ಮಯೇತಿ ಚ
॥ ೨೯ ॥

ಅಹೋ ನಿದ್ರಾ ಕಥಂ ಯಾತಿ ವೃದ್ಧತ್ವಂ ಚ ಮಹತ್ತರಮ್ ।
ಚಿಂತಯನ್ನಿತಿ ಗೋವಿಂದಂ ಸ್ಮಾರಯಾಮಾಸ ಭಾರ್ಗವ
॥ ೩೦ ॥

ವ್ಯೋಮವಾಣೀ ತದೈವಾಭೂನ್ಮಾ ಋಷೇ ಖಿದ್ಯತಾಮಿತಿ ।
ಉದ್ಯಮಃ ಸಫಲಸ್ತೇಯಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ ನ ಸಂಶಯಃ
॥ ೩೧ ॥

ಏತದರ್ಥಂ ತು ಸತ್ಕರ್ಮ ಸುರರ್ಷೇ ತ್ವಂ ಸಮಾಚರ ।
ತತ್ತೇ ಕರ್ಮಾಭಿಧಾಸ್ಯಂತಿ ಸಾಧವಃ ಸಾಧುಭೂಷಣಾಃ
॥ ೩೨ ॥

ಸತ್ಕರ್ಮಣಿ ಕೃತೇ ತಸ್ಮಿನ್ ಸನಿದ್ರಾ ವೃದ್ಧತಾನಯೋಃ ।
ಗಮಿಷ್ಯತಿ ಕ್ಷಣಾದ್ಭಕ್ತಿಃ ಸರ್ವತಃ ಪ್ರಸರಿಷ್ಯತಿ
॥ ೩೩ ॥

ಇತ್ಯಾಕಾಶವಚಃ ಸ್ಪಷ್ಟಂ ತತ್ಸರ್ವೈರಪಿ ವಿಶ್ರುತಮ್ ।
ನಾರದೋ ವಿಸ್ಮಯಂ ಲೇಭೇ ನೇದಂ ಜ್ಞಾತಮಿತಿ ಬ್ರುವನ್
॥ ೩೪ ॥

ನಾರದ ಉವಾಚ

ಅನಯಾಽಽಕಾಶವಾಣ್ಯಾಪಿ ಗೋಪ್ಯತ್ವೇನ ನಿರೂಪಿತಮ್ ।
ಕಿಂ ವಾ ತತ್ಸಾಧನಂ ಕಾರ್ಯಂ ಯೇನ ಕಾರ್ಯಂ ಭವೇತ್ತಯೋಃ
॥ ೩೫ ॥

ಬಂದಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ನೀವು ಇವರನ್ನು ಬೇಗನೇ ಎಚ್ಚರಿಸಿ, ಸಚೇತನರಾಗಿಸಿರಿ. ॥ ೨೪ ॥

ಸೂತಪುರಾಣಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – ಭಕ್ತಿಯ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾರದರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಕರುಣೆ ಉಂಟಾಗಿ, ಅವರು ಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯ ಇವರನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಅಲುಗಾಡಿಸುತ್ತಾ ಎಚ್ಚರಿಸತೊಡಗಿದರು. ॥ ೨೫ ॥ ಮತ್ತೆ ಅವರ ಕಿವಿಗೆ ಬಾಯಿಹಚ್ಚಿ ಜೋರಾಗಿ ಎಲೈ ಜ್ಞಾನವೇ! ಬೇಗನೇ ಎಚ್ಚರನಾಗು, ಎಲೈ ವೈರಾಗ್ಯವೇ! ಬೇಗನೇ ಎಚ್ಚರವಾಗು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ॥ ೨೬ ॥ ಬಳಿಕ ಅವರು ವೇದಧ್ವನಿ, ವೇದಾಂತಘೋಷ, ಪುನಃ-ಪುನಃ ಗೀತೆಯನ್ನು ಪಠಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಅವರು ಹೇಗಾದರೂ ಬಲ-ವಂತವಾಗಿ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡರು. ॥ ೨೭ ॥ ಆದರೆ ಆಲಸ್ಯದ ಕಾರಣ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಆಕಳಿಸುತ್ತಾ, ಕಣ್ಣುಬಿಟ್ಟು ನೋಡದಾದರು. ಅವರ ಕೂದಲು ಕೊಕ್ಕರೆಯಂತೆ ಬೆಳ್ಳಗಾಗಿದ್ದವು. ಅವರ ಅಂಗಾಂಗಗಳು ಒಣಗಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯಂತಾಗಿ ನಿಸ್ತೇಜ ಹಾಗೂ ಕಠೋರವಾಗಿದ್ದವು. ॥ ೨೮ ॥ ಹೀಗೆ ಹಸಿವು-ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಬಲ-ರಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ ಅವರು ಪುನಃ ಮಲಗುವುದನ್ನು ಕಂಡು ನಾರದರಿಗೆ ಬಹಳ ಚಿಂತೆಯಾಯಿತು. 'ಈಗ ನಾನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ?' ಎಂದು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದರು. ॥ ೨೯ ॥ ಇವರ ಈ ನಿದ್ದೆ ಮತ್ತು ಇದರಿಂದಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇವರ ವೃದ್ಧಾವಸ್ಥೆ ಹೇಗೆ ದೂರವಾಗ-ಬಹುದು ? ಶೌನಕರೇ! ಈ ಪ್ರಕಾರ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ಅವರು ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸತೊಡಗಿದರು. ॥ ೩೦ ॥ ಆಗಲೇ ಆಕಾಶ-ವಾಣಿಯೊಂದು ನುಡಿಯಿತು – "ಓ ಮುನಿಯೇ! ದುಃಖಿಸಬೇಡ ನಿನ್ನ ಈ ಉದ್ಯೋಗವು ನಿಃಸಂದೇಹವಾಗಿ ಸಫಲವಾದೀತು. ॥ ೩೧ ॥ ದೇವರ್ಷಿಯೇ! ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಒಂದು ಸತ್ಕರ್ಮ-ವನ್ನು ಮಾಡು. ಆ ಕರ್ಮವನ್ನು ನಿನಗೆ ಸಂತಶಿರೋಮಣಿ ಮಹಾ-ನುಭಾವರು ತಿಳಿಸುವರು. ॥ ೩೨ ॥ ಆ ಸತ್ಕರ್ಮದ ಅನುಷ್ಠಾನ-ವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಇವರ ನಿದ್ದೆ ಮತ್ತು ವೃದ್ಧಾ-ವಸ್ಥೆಯು ಹೊರಟುಹೋದೀತು. ಎಲ್ಲೆಡೆ ಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಸಾರವಾದೀತು." ॥ ೩೩ ॥ ಈ ಆಕಾಶವಾಣಿಯು ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೇಳಿಸಿತು. ಇದರಿಂದ ನಾರದರಿಗೆ ತುಂಬಾ ವಿಸ್ಮಯವಾಗಿ 'ನನಗಾದರೋ ಇದರ ಅರ್ಥ ಏನೂ ಅರಿವಾಗಲಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳತೊಡಗಿದರು. ॥ ೩೪ ॥

ನಾರದರು ಹೇಳಿದರು – ಈ ಆಕಾಶವಾಣಿಯೂ ಗುಪ್ತವಾಗಿಯೇ ನುಡಿದಿದೆ. ಯಾವ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಇವರ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧವಾದೀತೆಂಬುದನ್ನು ಇದು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ॥ ೩೫ ॥ ಆ ಸಂತರು ಎಲ್ಲಿ ಸಿಗಬಲ್ಲರೋ ತಿಳಿಯದು. ಯಾವ ವಿಧದಿಂದ ಆ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವರು ? ಈಗ ಆಕಾಶವಾಣಿಯು ಏನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿತೋ ಅದಕ್ಕನುಸಾರ ನಾನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ? ॥ ೩೬ ॥

ಸೂತಪುರಾಣಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – ಶೌನಕರೇ! ಆಗ ಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯರಿಬ್ಬರನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟು ನಾರದ ಮುನಿಗಳು ಅಲ್ಲಿಂದ

ಕ್ವ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಸಂತಸ್ತೇ ಕಥಂ ದಾಸ್ಯಂತಿ ಸಾಧನಮ್ ।
ಮಯಾತ್ರ ಕಿಂ ಪ್ರಕರ್ತವ್ಯಂ ಯದುಕ್ತಂ ವ್ಯೋಮಭಾಷಯಾ
॥ ೩೬ ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ತತ್ರ ದ್ವಾವಪಿ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ನಿರ್ಗತೋ ನಾರದೋ ಮುನಿಃ ।
ತೀರ್ಥಂ ತೀರ್ಥಂ ವಿನಿಷ್ಕ್ರಮ್ಯ ಪೃಚ್ಛನ್ಮಾರ್ಗೇ ಮುನೀಶ್ವರಾನ್
॥ ೩೭ ॥

ವೃತ್ತಾಂತಃ ಶ್ರೂಯತೇ ಸರ್ವೈಃ ಕಿಂಚಿನ್ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ನೋಚ್ಯತೇ ।
ಅಸಾಧ್ಯಂ ಕೇಚನ ಪ್ರೋಚುರ್ದುರ್ಜ್ಞೇಯಮಿತಿ ಚಾಪರೇ ।
ಮೂಕೀಭೂತಾಸ್ತಥಾನ್ಯೇ ತು ಕಿಯಂತಸ್ತು ಪಲಾಯಿತಾಃ
॥ ೩೮ ॥

ಹಾಹಾಕಾರೋ ಮಹಾನಾಸೀತ್ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯೇ ವಿಸ್ಮಯಾವಹಃ ।
ವೇದವೇದಾಂತಘೋಷೈಶ್ಚ ಗೀತಾಪಾಠೈರ್ವಿಬೋಧಿತಮ್
॥ ೩೯ ॥

ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನವಿರಾಗಾಣಾಂ ನೋದತಿಷ್ಠತ್ತ್ರಿಕಂ ಯದಾ ।
ಉಪಾಯೋ ನಾಪರೋಽಸ್ತೀತಿ ಕರ್ಣೇ ಕರ್ಣೇಽಜಪಂಜನಾಃ
॥ ೪೦ ॥

ಯೋಗಿನಾ ನಾರದೇನಾಪಿ ಸ್ವಯಂ ನ ಜ್ಞಾಯತೇ ತು ಯತ್ ।
ತತ್ಕಥಂ ಶಕ್ಯತೇ ವಕ್ತುಮಿತರೈರಿಹ ಮಾನುಷೈಃ
॥ ೪೧ ॥

ಏವಮೃಷಿಗಣೈಃ ಪೃಷ್ಟೈರ್ನಿರ್ಣೀಯೋಕ್ತಂ ದುರಾಸದಮ್
॥ ೪೨ ॥

ತತಶ್ಚಿಂತಾತುರಃ ಸೋಽಥ ಬದರೀವನಮಾಗತಃ ।
ತಪಶ್ಚರಾಮಿ ಚಾತ್ರೇತಿ ತದರ್ಥಂ ಕೃತನಿಶ್ಚಯಃ
॥ ೪೩ ॥

ತಾವದ್ದದರ್ಶ ಪುರತಃ ಸನಕಾದೀನ್ ಮುನೀಶ್ವರಾನ್ ।
ಕೋಟಿಸೂರ್ಯಸಮಾಭಾಸಾನುವಾಚ ಮುನಿಸತ್ತಮಃ
॥ ೪೪ ॥

ನಾರದ ಉವಾಚ

ಇದಾನೀಂ ಭೂರಿಭಾಗ್ಯೇನ ಭವದ್ಭಿಃ ಸಂಗಮೋಽಭವತ್ ।
ಕುಮಾರಾ ಬ್ರುವತಾಂ ಶೀಘ್ರಂ ಕೃಪಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಮಮೋಪರಿ
॥ ೪೫ ॥

ಭವಂತೋ ಯೋಗಿನಃ ಸರ್ವೇ ಬುದ್ಧಿಮಂತೋ ಬಹುಶ್ರುತಾಃ ।
ಪಂಚಹಾಯನಸಂಯುಕ್ತಾಃ ಪೂರ್ವೇಷಾಮಪಿ ಪೂರ್ವಜಾಃ
॥ ೪೬ ॥

ಸದಾ ವೈಕುಂಠನಿಲಯಾ ಹರಿಕೀರ್ತನತತ್ಪರಾಃ ।
ಲೀಲಾಮೃತರಸೋನ್ಮತ್ತಾಃ ಕಥಾಮಾತ್ರೈಕಜೀವಿನಃ
॥ ೪೭ ॥

ಹರಿಃ ಶರಣಮೇವಂ ಹಿ ನಿತ್ಯಂ ಯೇಷಾಂ ಮುಖೇ ವಚಃ ।
ಅತಃ ಕಾಲಸಮಾದಿಷ್ಟಾ ಜರಾ ಯುಷ್ಮಾನ್ನ ಬಾಧತೇ
॥ ೪೮ ॥

ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟರು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಮುನೀಶ್ವರರಲ್ಲಿ ಆ ಸಾಧನೆಯ ಕುರಿತು ಕೇಳತೊಡಗಿದರು. ॥ ೩೭ ॥ ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅದರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡದಾದರು. ಕೆಲವರು ಅದು ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಕೆಲವರೆಂದರು – ಇದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಸುವುದು ಕಠಿಣವಾಗಿದೆ. ಕೆಲವರು ಕೇಳಿ ಸುಮ್ಮನಾದರೆ. ಕೆಲ-ಕೆಲವರು ಭಯದಿಂದ ಸುಮ್ಮನೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು. ॥ ೩೮ ॥ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಜನಕ ಮಹಾನ್ ಹಾಹಾಕಾರವೆದ್ದಿತು. ಜನರು ಪರಸ್ಪರ ಮಾತಾಡತೊಡಗಿದರು. ಅಯ್ಯಾ ! ವೇದಧ್ವನಿ, ವೇದಾಂತಘೋಷ, ಪದೇ-ಪದೇ ಗೀತಾ-ಪಾರಾಯಣ ಕೇಳಿಯೂ ಕೂಡ ಭಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯ ಇವು ಮೂವರು ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳದಿರುವಾಗ ಬೇರೆ ಯಾವ ಉಪಾಯವು ಇಲ್ಲ. ॥ ೩೯-೪೦ ॥ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಯೋಗಿರಾಜ ನಾರದರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಿರುವುದನ್ನುಬೇರೆ ಸಂಸಾರೀ ಜನರು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಸಬಲ್ಲರು ? ॥ ೪೧ ॥ ಈ ಪ್ರಕಾರ ಯಾವ-ಯಾವ ಋಷಿಗಳ ಬಳಿ ಇದರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೇಳಲಾಯಿತೋ ಅವರೆಲ್ಲರು 'ಇದು ದುಃಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ' ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರು. ॥ ೪೨ ॥

ಆಗ ನಾರದರು ತುಂಬಾ ಚಿಂತಾತುರರಾಗಿ ಬದರೀವನಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಲು ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುವೆನೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ॥ ೪೩ ॥ ಆಗಲೇ ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯರಂತೆ ತೇಜಸ್ವಿಗಳಾದ ಸನಕಾದಿ ಮುನೀಶ್ವರರು ಅವರಿಗೆ ಇದಿರಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದರು. ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಮುನಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ನಾರದರು ಕೇಳತೊಡಗಿದರು. ॥ ೪೪ ॥

ನಾರದರೆಂದರು – ಓ ಮಹಾತ್ಮರೇ ! ಈಗ ಮಹದ್ಭಾಗ್ಯದಿಂದ ನನಗೆ ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಗಮವಾಗಿದೆ. ನೀವು ನನ್ನಮೇಲೆ ಕೃಪೆ ದೋರಿ ಬೇಗನೇ ಆ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಹೇಳಿರಿ. ॥ ೪೫ ॥ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಮಹಾಯೋಗಿಗಳೂ, ಬುದ್ಧಿವಂತರೂ, ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಆಗಿದ್ದೀರಿ. ನೀವು ನೋಡಲು ಐದುವರ್ಷದ ಬಾಲಕರಂತೆ ಕಂಡುಬಂದರೂ ನೀವು ಪೂರ್ವಜರಿಗೂ ಪೂರ್ವಜರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ॥ ೪೬ ॥ ನೀವುಗಳು ಸದಾಕಾಲ ವೈಕುಂಠ ಧಾಮದಲ್ಲೇ ವಾಸಿಸುತ್ತೀರಿ. ನಿರಂತರ ಹರಿಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲೇ ತತ್ಪರರಾಗಿರುವಿರಿ. ಭಗವಲ್ಲೀಲಾಮೃತದ ರಸಾಸ್ವಾದ ಮಾಡುತ್ತಾ ಸದಾ ಅದರಲ್ಲೇ ಉನ್ಮತ್ತರಾಗಿರುವಿರಿ. ಭಗವತ್‌ಕಥೆಯೇ ನಿಮ್ಮ ಜೀವನದ ಏಕಮಾತ್ರ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ. ॥ ೪೭ ॥ 'ಹರಿಃ ಶರಣಮ್' ಎಂಬ ವಾಕ್ಯ (ಮಂತ್ರ) ಯಾವಾಗಲೂ ನಿಮ್ಮ ಬಾಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಕಾಲಪ್ರೇರಿತ ವೃದ್ಧಾವಸ್ಥೆಯೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಾಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ॥ ೪೮ ॥ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಭ್ರೂಭಂಗಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವಿನ ದ್ವಾರಪಾಲಕರಾದ ಜಯ-ವಿಜಯರು ಕೂಡಲೇ ಭೂಮಿಗೆ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟರು. ಮತ್ತೆ ನಿಮ್ಮ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೇ ಅವರು ಪುನಃ ವೈಕುಂಠ

ಯೇಷಾಂ ಭ್ರೂಭಂಗ ಮಾತ್ರೇಣ ದ್ವಾರಪಾಲೌ ಹರೇಃ ಪುರಾ।
ಭೂಮೌ ನಿಪತಿತೌ ಸದ್ಯೋ ಯತ್ಕೃಪಾತಃ ಪುರಂ ಗತೌ
॥ ೪೯ ॥

ಅಹೋ ಭಾಗ್ಯಸ್ಯ ಯೋಗೇನ ದರ್ಶನಂ ಭವತಾಮಿಹ।
ಅನುಗ್ರಹಸ್ತು ಕರ್ತವ್ಯೋ ಮಯಿ ದೀನೇ ದಯಾಪರೈಃ
॥ ೫೦ ॥

ಅಶರೀರಗಿರೋಕ್ತಂ ಯತ್ತತ್ಕಿಂ ಸಾಧನಮುಚ್ಯತಾಮ್।
ಅನುಷ್ಠೇಯಂ ಕಥಂ ತಾವತ್ಪ್ರಬ್ರುವಂತು ಸವಿಸ್ತರಮ್
॥ ೫೧ ॥

ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನವಿರಾಗಾಣಾಂ ಸುಖಮುತ್ಪದ್ಯತೇ ಕಥಮ್।
ಸ್ಥಾಪನಂ ಸರ್ವವರ್ಣೇಷು ಪ್ರೇಮಪೂರ್ವಂ ಪ್ರಯತ್ನತಃ
॥ ೫೨ ॥

ಕುಮಾರಾ ಊಚುಃ

ಮಾ ಚಿಂತಾಂ ಕುರು ದೇವರ್ಷೇ ಹರ್ಷಂ ಚಿತ್ತೇ ಸಮಾವಹ।
ಉಪಾಯಃ ಸುಖಸಾಧ್ಯೋಽತ್ರ ವರ್ತತೇ ಪೂರ್ವ ಏವ ಹಿ
॥ ೫೩ ॥

ಅಹೋ ನಾರದ ಧನ್ಯೋಽಸಿ ವಿರಕ್ತಾನಾಂ ಶಿರೋಮಣಿಃ।
ಸದಾ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದಾಸಾನಾಮಗ್ರಣೀರ್ಯೋಗಭಾಸ್ಕರಃ
॥ ೫೪ ॥

ತ್ವಯಿ ಚಿತ್ರಂ ನ ಮಂತವ್ಯಂ ಭಕ್ತ್ಯರ್ಥಮನುವರ್ತಿನಿ।
ಘಟತೇ ಕೃಷ್ಣ ದಾಸಸ್ಯ ಭಕ್ತೇಃ ಸಂಸ್ಥಾಪನಾ ಸದಾ
॥ ೫೫ ॥

ಋಷಿಭಿರ್ಬಹವೋ ಲೋಕೇ ಪಂಥಾನಃ ಪ್ರಕಟೀಕೃತಾಃ।
ಶ್ರಮಸಾಧ್ಯಾಶ್ಚ ತೇ ಸರ್ವೇ ಪ್ರಾಯಃ ಸ್ವರ್ಗಫಲಪ್ರದಾಃ
॥ ೫೬ ॥

ವೈಕುಂಠಸಾಧಕಃ ಪಂಥಾ ಸ ತು ಗೋಪ್ಯೋ ಹಿ ವರ್ತತೇ।
ತಸ್ಯೋಪದೇಷ್ಟಾ ಪುರುಷಃ ಪ್ರಾಯೋ ಭಾಗ್ಯೇನಲಭ್ಯತೇ
॥ ೫೭ ॥

ಸತ್ಕರ್ಮ ತವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಂ ವ್ಯೋಮವಾಚಾ ತು ಯತ್ಪುರಾ।
ತದುಚ್ಯತೇ ಶೃಣುಷ್ವಾದ್ಯ ಸ್ಥಿರಚಿತ್ತಃ ಪ್ರಸನ್ನಧೀಃ
॥ ೫೮ ॥

ದ್ರವ್ಯಯಜ್ಞಾಸ್ತಪೋಯಜ್ಞಾ ಯೋಗಯಜ್ಞಾಸ್ತಥಾಪರೇ।
ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಜ್ಞಾನಯಜ್ಞಾಶ್ಚ ತೇ ತು ಕರ್ಮವಿಸೂಚಕಾಃ
॥ ೫೯ ॥

ಸತ್ಕರ್ಮಸೂಚಕೋ ನೂನಂ ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞಃ ಸ್ಮೃತೋ ಬುಧೈಃ।
ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಾಲಾಪಃ ಸ ತು ಗೀತಃ ಶುಕಾದಿಭಿಃ
॥ ೬೦ ॥

ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನವಿರಾಗಾಣಾಂ ತದ್ಘೋಷೇಣ ಬಲಂ ಮಹತ್।
ವ್ರಜಿಷ್ಯತಿ ದ್ವಯೋಃ ಕಷ್ಟಂ ಸುಖಂ ಭಕ್ತೇರ್ಭವಿಷ್ಯತಿ
॥ ೬೧ ॥

ಲೋಕವನ್ನು ಸೇರಿದರು. ॥ ೪೯ ॥ ಈಗ ನಿಮ್ಮಗಳ ದರ್ಶನವು ದೊಡ್ಡ ಭಾಗ್ಯದಿಂದಲೇ ಆಗಿದೆ. ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆನು. ಆದರೆ ನಾನು ತುಂಬಾ ದೀನನಾಗಿದ್ದೇನೆ ಹಾಗೂ ನೀವುಗಳು ಸ್ವಭಾವ ದಿಂದಲೇ ದಯಾಳುಗಳಾಗಿದ್ದೀರಿ. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನೀವು ಆವಶ್ಯವಾಗಿ ಕೃಪೆ ಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೫೦ ॥ ಆಕಾಶವಾಣಿಯು ಹೇಳಿದ ವಿಷಯದ ಆ ಸಾಧನೆಯು ಯಾವುದು ? ನಾನು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಅದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಬೇಕು ?ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿರಿ ॥ ೫೧ ॥ ಭಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯ ಇವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಸುಖ ಸಿಗಬಲ್ಲದು ? ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇವನ್ನು ಪ್ರೇಮ ಪೂರ್ವಕ ಎಲ್ಲ ವರ್ಣದವರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಬಹುದು ? ॥ ೫೨ ॥

ಸನಕಾದಿಗಳು ಹೇಳಿದರು – ದೇವ ಋಷಿಗಳೇ! ನೀವು ಚಿಂತಿಸಬೇಡಿ. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿರಿ. ಅವರ ಉದ್ಧಾರದ ಒಂದು ಸರಳವಾದ ಉಪಾಯವು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೇ ವಿದ್ಯಮಾನ ವಿದೆ. ॥ ೫೩ ॥ ನಾರದರೇ! ನೀವು ಧನ್ಯರಾಗಿರುವಿರಿ. ನೀವಾ ದರೋ ವಿರಕ್ತರ ಶಿರೋಮಣಿಯಾಗಿದ್ದೀರಿ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದಾಸರಿಗೆ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಪಥಪ್ರದರ್ಶಕರಾಗಿದ್ದು ಭಕ್ತಿಯೋಗದ ಭಾಸ್ಕರ ರಾಗಿರುವಿರಿ. ॥ ೫೪ ॥ ನೀವು ಭಕ್ತಿಗಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಉದ್ಯೋಗವು ನಿಮಗೆ ಇದು ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಮಾತಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಭಗವಂತನ ಭಕ್ತನಿಗಾದರೋ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಸದಾ ಉಚಿತವೇ ಆಗಿದೆ. ॥ ೫೫ ॥ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಋಷಿಗಳು ಅನೇಕ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವರು. ಆದರೆ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾಗಿವೆ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೇ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವಂತಹವುಗಳು. ॥ ೫೬ ॥ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಭಗವಂತನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿಸುವ ಮಾರ್ಗವು ಗುಪ್ತವೇ ಆಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುವ ಪುರುಷನು ಪ್ರಾಯಶಃ ಭಾಗ್ಯದಿಂದಲೇ ದೊರಕು ತ್ತಾನೆ. ॥ ೫೭ ॥ ಆಕಾಶವಾಣಿಯು ನಿಮಗೆ ಹೇಳಿದ ಸತ್ಕರ್ಮದ ಸಂಕೇತವನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿಸುತ್ತೇವೆ. ನೀವು ಪ್ರಸನ್ನ ಸ್ಥಿರಚಿತ್ತರಾಗಿ ಕೇಳಿರಿ. ॥ ೫೮ ॥

ನಾರದರೇ! ದ್ರವ್ಯಯಜ್ಞ, ತಪೋಯಜ್ಞ, ಯೋಗಯಜ್ಞ, ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯರೂಪೀ ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಾದರೋ ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವ ಕರ್ಮದ ಕಡೆಗೇ ಸಂಕೇತ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ॥ ೫೯ ॥ ಆದರೆ ಪಂಡಿತರು ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞವನ್ನೇ ಸತ್ಕರ್ಮ (ಮುಕ್ತಿದಾಯಕ ಕರ್ಮ)ದ ಸೂಚಕವೆಂದು ಒಪ್ಪಿರು ವರು. ಅದು ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದ ಪಾರಾಯಣವೇ ಆಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಶುಕಾದಿ ಮಹಾನುಭಾವರು ಹಾಡಿರುವರು. ॥ ೬೦ ॥ ಅದರ ಶಬ್ದ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಭಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯ ಇವುಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಲ ದೊರೆಯಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯಗಳ ಕಷ್ಟ ಅಳಿದು ಹೋಗಿ ಭಕ್ತಿಗೆ ಆನಂದ ಸಿಗಬಹುದು. ॥ ೬೧ ॥ ಸಿಂಹದ ಗರ್ಜನೆ ಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ನರಿಗಳು ಓಡಿಹೋಗುವಂತೆ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದ

ಪ್ರಲಯಂ ಹಿ ಗಮಿಷ್ಯಂತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಧ್ವನೇಃ ।
ಕಲೇರ್ದೋಷಾ ಇಮೇ ಸರ್ವೇ ಸಿಂಹಶಬ್ದಾದ್ ವೃಕಾ ಇವ ॥ ೬೨ ॥

ಜ್ಞಾನವೈರಾಗ್ಯಸಂಯುಕ್ತಾ ಭಕ್ತಿಃ ಪ್ರೇಮರಸಾವಹಾ ।
ಪ್ರತಿಗೇಹಂ ಪ್ರತಿಜನಂ ತತಃ ಕ್ರೀಡಾಂ ಕರಿಷ್ಯತಿ ॥ ೬೩ ॥

ನಾರದ ಉವಾಚ

ವೇದವೇದಾಂತ ಘೋಷೈಶ್ಚ ಗೀತಾಪಾಠೈಃ ಪ್ರಬೋಧಿತಮ್ ।
ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನವಿರಾಗಾಣಾಂ ನೋದತಿಷ್ಠತ್ತ್ರಿಕಂ ಯದಾ ॥ ೬೪ ॥

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಾಲಾಪಾತ್ತತ್ಕಥಂ ಬೋಧಮೇಷ್ಯತಿ ।
ತತ್ಕಥಾಸು ತು ವೇದಾರ್ಥಃ ಶ್ಲೋಕೇ ಶ್ಲೋಕೇ ಪದೇ ಪದೇ ॥ ೬೫ ॥

ಛಿಂದಂತು ಸಂಶಯಂ ಹ್ಯೇನಂ ಭವಂತೋಽಮೋಘದರ್ಶನಾಃ ।
ವಿಲಂಬೋ ನಾತ್ರ ಕರ್ತವ್ಯಃ ಶರಣಾಗತವತ್ಸಲಾಃ ॥ ೬೬ ॥

ಕುಮಾರಾ ಊಚುಃ

ವೇದೋಪನಿಷದಾಂ ಸಾರಾಜ್ಜಾತಾ ಭಾಗವತೀ ಕಥಾ ।
ಅತ್ಯುತ್ತಮಾ ತತೋ ಭಾತಿ ಪೃಥಗ್ಭೂತಾ ಫಲಾಕೃತಿಃ ॥ ೬೭ ॥

ಆಮೂಲಾಗ್ರಂ ರಸಸ್ತಿಷ್ಠನ್ನಾಸ್ತೇ ನ ಸ್ವಾದ್ಯತೇ ಯಥಾ ।
ಸ ಭೂಯಃ ಸಂಪೃಥಗ್ಭೂತಃ ಫಲೇ ವಿಶ್ವಮನೋಹರಃ ॥ ೬೮ ॥

ಯಥಾ ದುಗ್ಧೇ ಸ್ಥಿತಂ ಸರ್ಪಿರ್ನ ಸ್ವಾದಾಯೋಪಕಲ್ಪತೇ ।
ಪೃಥಗ್ಭೂತಂ ಹಿ ತದ್ಗವ್ಯಂ ದೇವಾನಾಂ ರಸವರ್ಧನಮ್ ॥ ೬೯ ॥

ಇಕ್ಷೂಣಾಮಪಿ ಮಧ್ಯಾಂತಂ ಶರ್ಕರಾ ವ್ಯಾಪ್ಯ ತಿಷ್ಠತಿ ।
ಪೃಥಗ್ಭೂತಾ ಚ ಸಾ ಮಿಷ್ಟಾ ತಥಾ ಭಾಗವತೀ ಕಥಾ ॥ ೭೦ ॥

ಇದಂ ಭಾಗವತಂ ನಾಮ ಪುರಾಣಂ ಬ್ರಹ್ಮಸಮ್ಮಿತಮ್ ।
ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನವಿರಾಗಾಣಾಂ ಸ್ಥಾಪನಾಯ ಪ್ರಕಾಶಿತಮ್ ॥ ೭೧ ॥

ವೇದಾಂತವೇದಸುಸ್ನಾತೇ ಗೀತಾಯಾ ಅಪಿ ಕರ್ತರಿ ।
ಪರಿತಾಪವತಿ ವ್ಯಾಸೇ ಮುಹ್ಯತ್ಯಜ್ಞಾನಸಾಗರೇ ॥ ೭೨ ॥

ತದಾ ತ್ವಯಾ ಪುರಾ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಚತುಃಶ್ಲೋಕಸಮನ್ವಿತಮ್ ।
ತದೀಯಶ್ರವಣಾತ್ಸದ್ಯೋ ನಿರ್ಬಾಧೋ ಬಾದರಾಯಣಃ ॥ ೭೩ ॥

ತತ್ರ ತೇ ವಿಸ್ಮಯಃ ಕೇನ ಯತಃ ಪ್ರಶ್ನಕರೋ ಭವಾನ್ ।
ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಂ ಶ್ರಾವ್ಯಂ ಶೋಕದುಃಖವಿನಾಶನಮ್ ॥ ೭೪ ॥

ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಕಲಿಯುಗದ ದೋಷಗಳೆಲ್ಲ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ॥ ೬೨ ॥ ಆಗ ಪ್ರೇಮರಸವನ್ನು ಪ್ರವಹಿಸುವ ಭಕ್ತಿಯು ಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆ ಮತ್ತು ಜನರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡಿಸಬಹುದು. ॥ ೬೩ ॥

ನಾರದರು ಹೇಳಿದರು – ನಾನು ವೇದ-ವೇದಾಂತದ ಧ್ವನಿಗೈದು, ಗೀತಾಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ತುಂಬಾ ಎಚ್ಚರಿಸಿದೆ. ಆದರೂ ಭಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯ ಇವರು ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ॥ ೬೪ ॥ ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತವನ್ನು ಕೇಳುವುದರಿಂದ ಅವರು ಹೇಗೆ ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳುವರು ? ಏಕೆಂದರೆ, ಆ ಕಥೆಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶ್ಲೋಕ ಮತ್ತು ಪದಗಳಲ್ಲಿ ವೇದಗಳ ಸಾರಾಂಶವೇ ಇದೇ ತಾನೇ ! ॥ ೬೫ ॥ ನೀವುಗಳು ಶರಣಾಗತ ವತ್ಸಲರಾಗಿರುವಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ದರ್ಶನವು ಎಂದೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಳಂಬಿಸದೆ ನನ್ನ ಈ ಸಂದೇಹವನ್ನು ಕಳೆಯಿರಿ. ॥ ೬೬ ॥

ಸನಕಾದಿಗಳು ಹೇಳಿದರು – ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದ ಕಥೆಯು ವೇದ-ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಸಾರದಿಂದಲೇ ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವುಗಳಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಇದರ ಫಲಸ್ವರೂಪವಿರುವ ಕಾರಣ ಅದು ತುಂಬಾ ಉತ್ತಮವೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ॥ ೬೭ ॥ ಮರದ ರಸವು ಬೇರಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಟೊಂಗೆಯ ತುದಿಯವರೆಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದೇ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಫಲದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದಾಗ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ॥ ೬೮ ॥ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆಗ ಅದರ ಬೇರೆಯಾದ ರುಚಿ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಹಾಲಿನಿಂದ ಬೇರೆಯಾದಾಗ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಸ್ವಾದವರ್ಧಕವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೬೯ ॥ ಸಿಹಿಯು ಕಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ತುದಿ-ಬುಡ ನಡುವೆ ಎಲ್ಲೆಡೆ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬೇರೆಯಾದಾಗಲೇ ಅದರ ಸಿಹಿ ಬೇರೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಈ ಭಾಗವತದ ಕಥೆಯಾಗಿದೆ. ॥ ೭೦ ॥ ಈ ಭಾಗವತ ಪುರಾಣವು ವೇದಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸ ದೇವರು ಇದನ್ನು ಭಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯದ ಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿಯೇ ಪ್ರಕಾಶಿತಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ॥ ೭೧ ॥ ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ವೇದ-ವೇದಾಂತದ ಪಾರಂಗತರೂ, ಗೀತೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿದವರೂ ಆದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸರು ಖಿನ್ನರಾಗಿ ಅಜ್ಞಾನಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದಾಗ ನೀವೇ ಅವರಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿರುವಿರಿ. ಅದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಅವರ ಎಲ್ಲ ಚಿಂತೆಗಳು ದೂರವಾಗಿದ್ದವು. ॥ ೭೨-೭೩ ॥ ಮತ್ತೆ ಇದರಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಏಕೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತಿದೆ ? ನೀವು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಿರುವಿರಲ್ಲ! ನೀವು ಅವರಿಗೆ ದುಃಖ-ಶೋಕವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವಂತಹ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಪುರಾಣವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ॥೭೪॥

ನಾರದ ಉವಾಚ

ಯದ್ದರ್ಶನಂ ಚ ವಿನಿಹಂತ್ಯ ಶುಭಾನಿ ಸದ್ಯಃ
ಶ್ರೇಯಸ್ತನೋತಿ ಭವದುಃಖದವಾರ್ದಿತಾನಾಮ್ ।
ನಿಃಶೇಷಶೇಷಮುಖಗೀತಕಥೈಕಪಾನಾಃ
ಪ್ರೇಮಪ್ರಕಾಶಕೃತಯೇ ಶರಣಂ ಗತೋಽಸ್ಮಿ ॥ ೭೫ ॥

ಭಾಗ್ಯೋದಯೇನ ಬಹುಜನ್ಮಸಮರ್ಜಿತೇನ
ಸತ್ಸಂಗಮಂ ಚ ಲಭತೇ ಪುರುಷೋ ಯದಾ ವೈ ।
ಅಜ್ಞಾನಹೇತುಕೃತಮೋಹಮದಾಂಧಕಾರ-
ನಾಶಂ ವಿಧಾಯ ಹಿ ತದೋದಯತೇ ವಿವೇಕಃ ॥ ೭೬ ॥

ನಾರದರು ಹೇಳಿದರು – ಸನಕಾದಿಗಳೇ ! ನಿಮ್ಮ ದರ್ಶನವು ಜೀವಿಯ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳನ್ನು ತತ್ಕಾಲ ನಾಶಮಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಸಾಂಸಾರಿಕ ದುಃಖರೂಪವಾದ ದಾವಾನಲದಿಂದ ಬೇಯುತ್ತಿರುವವರ ಮೇಲೆ ಬೇಗನೇ ಶಾಂತಿಯ ಮಳೆಗರೆಯುತ್ತದೆ. ನೀವು ನಿರಂತರ ಆದಿಶೇಷನ ಸಾವಿರ ಹೆಡೆಗಳಿಂದ ಹಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಭಗವತ್ ಕಥಾಮೃತವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುತ್ತಾ ಇರುತ್ತೀರಿ. ನಾನು ಪ್ರೇಮಲಕ್ಷಣಾ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗಿದ್ದೇನೆ ॥ ೭೫ ॥ ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳ ಸಂಚಿತ ಪುಣ್ಯ ಪುಂಜದ ಉದಯವಾದಾಗ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸತ್ಸಂಗವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅದು ಅವನ ಅಜ್ಞಾನಜನಿತ ಮೋಹ, ಮದ ರೂಪವಾದ ಅಂಧಕಾರವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿ, ವಿವೇಕದ ಉದಯವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೭೬ ॥

ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. ॥ ೨ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಪದ್ಮಪುರಾಣೇ ಉತ್ತರಖಂಡೇ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೇ ಕುಮಾರನಾರದಸಂವಾದೋ ನಾಮ ದ್ವಿತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥ ೨ ॥

ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಭಕ್ತಿದೇವಿಯ ಕಷ್ಟದ ನಿವೃತ್ತಿ

ನಾರದ ಉವಾಚ

ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ಶುಕಶಾಸ್ತ್ರಕಥೋಜ್ಜ್ವಲಮ್ ।
ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನವಿರಾಗಾಣಾಂ ಸ್ಥಾಪನಾರ್ಥಂ ಪ್ರಯತ್ನತಃ ॥ ೧ ॥

ಕುತ್ರ ಕಾರ್ಯೋ ಮಯಾ ಯಜ್ಞಃ ಸ್ಥಲಂ ತದ್ವಾಚ್ಯತಾಮಿಹ ।
ಮಹಿಮಾ ಶುಕಶಾಸ್ತ್ರಸ್ಯ ವಕ್ತವ್ಯೋ ವೇದಪಾರಗೈಃ ॥ ೨ ॥

ಕಿಯದ್ಭಿರ್ದಿವಸೈಃ ಶ್ರಾವ್ಯಾ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೀ ಕಥಾ ।
ಕೋ ವಿಧಿಸ್ತತ್ರ ಕರ್ತವ್ಯೋ ಮಮೇದಂ ಬ್ರುವತಾಮಿತಃ ॥ ೩ ॥

ಕುಮಾರಾ ಊಚುಃ

ಶೃಣು ನಾರದ ವಕ್ಷ್ಯಾಮೋ ವಿನಮ್ರಾಯ ವಿವೇಕಿನೇ ।
ಗಂಗಾದ್ವಾರಸಮೀಪೇ ತು ತಟಮಾನಂದನಾಮಕಮ್ ॥ ೪ ॥

ನಾನಾಋಷಿಗಣೈರ್ಜುಷ್ಟಂ ದೇವಸಿದ್ಧನಿಷೇವಿತಮ್ ।
ನಾನಾತರುಲತಾಕೀರ್ಣಂ ನವಕೋಮಲವಾಲುಕಮ್ ॥ ೫ ॥

ರಮ್ಯಮೇಕಾಂತದೇಶಸ್ಥಂ ಹೇಮಪದ್ಮಸುಸೌರಭಮ್ ।
ಯತ್ಸಮೀಪಸ್ಥಜೀವಾನಾಂ ವೈರಂ ಚೇತಸಿ ನ ಸ್ಥಿತಮ್ ॥ ೬ ॥

ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞಸ್ತ್ವಯಾ ತತ್ರ ಕರ್ತವ್ಯೋ ಹ್ಯಪ್ರಯತ್ನತಃ ।
ಅಪೂರ್ವರಸರೂಪಾ ಚ ಕಥಾ ತತ್ರ ಭವಿಷ್ಯತಿ ॥ ೭ ॥

ನಾರದರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – ಸನಕಾದಿಗಳೇ ! ಭಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯ ಇವುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ನಾನು ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕ ಶ್ರೀಶುಕಮುನಿಗಳು ಹೇಳಿರುವ ಭಾಗವತ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕಥೆಯ ಮೂಲಕ ಉಜ್ವಲವಾದ ಜ್ಞಾನ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡುವೆನು. ॥ ೧ ॥ ಈ ಯಜ್ಞವನ್ನು ನಾನು ಎಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು ? ನೀವು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ. ನೀವುಗಳು ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತರಾಗಿರುವಿರಿ. ಆದರಿಂದ ನನಗೆ ಈ ಶುಕಶಾಸ್ತ್ರದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳಿರಿ. ॥ ೨ ॥ ಈ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದ ಕಥೆಯನ್ನು ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕು ? ಅದನ್ನು ಕೇಳುವ ವಿಧಾನವೆಂತು ? ಇದನ್ನೂ ಕೂಡ ತಿಳಿಸಿರಿ. ॥ ೩ ॥

ಸನಕಾದಿಗಳು ಹೇಳಿದರು – ನಾರದರೇ! ನೀವು ತುಂಬಾ ವಿನೀತರೂ, ವಿವೇಕಿಗಳೂ ಆಗಿರುವಿರಿ. ನಾವು ನಿಮಗೆ ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇವೆ, ಕೇಳಿರಿ. ಹರಿದ್ವಾರದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಆನಂದವೆಂಬ ಒಂದು ಘಟ್ಟವಿದೆ. ॥ ೪ ॥ ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಋಷಿಗಳು ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ದೇವತೆಗಳೂ, ಸಿದ್ಧರೂ ಕೂಡ ಅದನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಅಲ್ಲಿ ನಾನಾರೀತಿಯ ವೃಕ್ಷ-ಲತೆಗಳು ದಟ್ಟವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿವೆ. ಅಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಕೋಮಲ ಹೊಸದಾದ ಮರಳು ಹಾಸಿದ್ದಿದೆ. ॥ ೫ ॥ ಆ ಘಟ್ಟವು ಬಹಳ ರಮ್ಯ ಮತ್ತು ಏಕಾಂತ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ವರ್ಣಕಮಲಗಳ ಸುಗಂಧ ಬರುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಸಿಂಹ, ಆನೆ ಮುಂತಾದ ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧಿ ಜೀವಿಗಳ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿಯೂ ವೈರಭಾವವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ॥ ೬ ॥ ಅಲ್ಲಿ ನೀವು ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿರಿ. ಯಾವುದೇ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಆ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕಥೆಯ ಅಪೂರ್ವ ರಸವು ಉದಯವಾದೀತು. ॥ ೭ ॥

ಪುರಃಸ್ಥಂ ನಿರ್ಬಲಂ ಚೈವ ಜರಾಜೀರ್ಣಕಲೇವರಮ್ ।
ತದ್ದ್ವಯಂ ಚ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ಭಕ್ತಿಸ್ತತ್ರಾಗಮಿಷ್ಯತಿ ॥ ೮ ॥

ಯತ್ರ ಭಾಗವತೀ ವಾರ್ತಾ ತತ್ರ ಭಕ್ತ್ಯಾದಿಕಂ ವ್ರಜೇತ್ ।
ಕಥಾಶಬ್ದಂ ಸಮಾಕರ್ಣ್ಯ ತತ್ತ್ರಿಕಂ ತರುಣಾಯತೇ ॥ ೯ ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಕುಮಾರಾಸ್ತೇ ನಾರದೇನ ಸಮಂತತಃ ।
ಗಂಗಾತಟಂ ಸಮಾಜಗ್ಮುಃ ಕಥಾಪಾನಾಯ ಸತ್ವರಾಃ ॥ ೧೦ ॥

ಯದಾ ಯಾತಾಸ್ತಟಂ ತೇ ತು ತದಾ ಕೋಲಾಹಲೋಽಪ್ಯಭೂತ್ ।
ಭೂರ್ಲೋಕೇ ದೇವಲೋಕೇ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ತಥೈವ ಚ ॥ ೧೧ ॥

ಶ್ರೀಭಾಗವತಪೀಯೂಷಪಾನಾಯ ರಸಲಂಪಟಾಃ ।
ಧಾವಂತೋಽಪ್ಯಾಯಯುಃ ಸರ್ವೇ ಪ್ರಥಮಂ ಯೇ ಚ ವೈಷ್ಣವಾಃ ॥ ೧೨ ॥

ಭೃಗುರ್ವಸಿಷ್ಠಶ್ಚ್ಯವನಶ್ಚ ಗೌತಮೋ
ಮೇಧಾತಿಥಿರ್ದೇವಲದೇವರಾತೌ ।
ರಾಮಸ್ತಥಾ ಗಾಧಿಸುತಶ್ಚ ಶಾಕಲೋ
ಮೃಕಂಡುಪುತ್ರಾತ್ರಿಜಪಿಪ್ಪಲಾದಾಃ ॥ ೧೩ ॥

ಯೋಗೇಶ್ವರೌ ವ್ಯಾಸಪರಾಶರೌ ಚ
ಛಾಯಾಶುಕೋ ಜಾಜಲಿಜಹ್ನುಮುಖ್ಯಾಃ ।
ಸರ್ವೇಽಪ್ಯಮೀ ಮುನಿಗಣಾಃ ಸಹಪುತ್ರಶಿಷ್ಯಾಃ
ಸ್ವಸ್ತ್ರೀಭಿರಾಯಯುರತಿಪ್ರಣಯೇನ ಯುಕ್ತಾಃ ॥ ೧೪ ॥

ವೇದಾಂತಾನಿ ಚ ವೇದಾಶ್ಚ ಮಂತ್ರಾಸ್ತಂತ್ರಾಃ ಸಮೂರ್ತಯಃ ।
ದಶಸಪ್ತಪುರಾಣಾನಿ ಷಟ್‌ಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ತಥಾಯಯುಃ ॥ ೧೫ ॥

ಗಂಗಾದ್ಯಾಃ ಸರಿತಸ್ತತ್ರ ಪುಷ್ಕರಾದಿಸರಾಂಸಿ ಚ ।
ಕ್ಷೇತ್ರಾಣಿ ಚ ದಿಶಃ ಸರ್ವಾ ದಂಡಕಾದಿವನಾನಿ ಚ ॥ ೧೬ ॥

ನಗಾದಯೋ ಯಯುಸ್ತತ್ರ ದೇವಗಂಧರ್ವದಾನವಾಃ ।
ಗುರುತ್ವಾತ್ತತ್ರ ನಾಯಾತಾನ್ ಭೃಗುಃ ಸಂಬೋಧ್ಯ ಚಾನಯತ್ ॥ ೧೭ ॥

ದೀಕ್ಷಿತಾ ನಾರದೇನಾಥ ದತ್ತಮಾಸನಮುತ್ತಮಮ್ ।
ಕುಮಾರಾ ವಂದಿತಾಃ ಸರ್ವೈರ್ನಿಷೇದುಃ ಕೃಷ್ಣತತ್ಪರಾಃ ॥ ೧೮ ॥

ವೈಷ್ಣವಾಶ್ಚ ವಿರಕ್ತಾಶ್ಚ ನ್ಯಾಸಿನೋ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಃ ।
ಮುಖಭಾಗೇ ಸ್ಥಿತಾಸ್ತೇ ಚ ತದಗ್ರೇ ನಾರದಃ ಸ್ಥಿತಃ ॥ ೧೯ ॥

ಭಕ್ತಿಯೂ ಕೂಡ ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಮುಂದೆಯೇ ನಿರ್ಬಲ, ಜರಾ-ಜೀರ್ಣ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವಳು. ॥ ೮ ॥ ಏಕೆಂದರೆ, ಎಲ್ಲೇ ಅಗಲಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದ ಕಥೆ ನಡೆಯುವಲ್ಲಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯೇ ಮೊದಲಾದವರು ತಾನೇ-ತಾನಾಗಿ ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕಥೆಯ ಶಬ್ದ ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಲೇ ಅವರು ಮೂವರೂ ತರುಣರಾಗಿ ಹೋಗುವರು. ॥ ೯ ॥

ಸೂತಪುರಾಣಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ನಾರದ-ರೊಂದಿಗೆ ಸನಕಾದಿಗಳೂ ಕೂಡ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಕಥಾಮೃತ-ವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಲು ಅಲ್ಲಿಂದ ಕೂಡಲೇ ಹೊರಟು ಗಂಗಾ ತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ॥ ೧೦ ॥ ಅವರು ಗಂಗಾತೀರಕ್ಕೆ ತಲುಪುತ್ತಲೇ ಭೂಲೋಕ, ದೇವಲೋಕ, ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಈ ಕಥೆಯ ಗದ್ದಲ ಉಂಟಾಯಿತು. ॥ ೧೧ ॥ ಭಗವತ್ಕಥೆಯ ರಸಿಕರಾದ ವಿಷ್ಣು-ಭಕ್ತರೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಾಮೃತವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಲು ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಓಡೋಡಿ ಬರತೊಡಗಿದರು. ॥ ೧೨ ॥ ಭೃಗು, ವಸಿಷ್ಠ, ಚ್ಯವನ, ಗೌತಮ, ಮೇಧಾತಿಥಿ, ದೇವಲ, ದೇವರಾತ, ಪರಶುರಾಮ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಶಾಕಲ, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ, ದತ್ತಾತ್ರೇಯ, ಪಿಪ್ಪಲಾದ, ಯೋಗೇಶ್ವರರಾದ ವ್ಯಾಸರು, ಪರಾಶರ, ಛಾಯಾಶುಕ, ಜಾಜಲಿ, ಜಹ್ನು ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಧಾನ-ಪ್ರಧಾನ ಮುನಿಗಣವು ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಪುತ್ರರು, ಶಿಷ್ಯರು, ಪತ್ನಿಯರೊಂದಿಗೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ॥ ೧೩-೧೪ ॥ ಇವರಲ್ಲದೆ ವೇದ, ವೇದಾಂತ (ಉಪನಿಷತ್ತು), ಮಂತ್ರ, ತಂತ್ರ, ಹದಿನೇಳು ಪುರಾಣಗಳು, ಆರು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಮೂರ್ತಿಭವಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಾದರು. ॥ ೧೫ ॥

ಗಂಗಾದಿ ನದಿಗಳೂ, ಪುಷ್ಕರವೇ ಮುಂತಾದ ಸರೋವರಗಳೂ, ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಾದಿ ಸಮಸ್ತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳೂ, ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳೂ, ದಂಡಕವೇ ಮುಂತಾದ ವನಗಳೂ, ಹಿಮಾಲಯಾದಿ ಪರ್ವತಗಳೂ, ದೇವತೆಗಳೂ, ಗಂಧರ್ವರೂ, ದಾನವರೇ ಆದಿ ಎಲ್ಲರೂ ಕಥೆಕೇಳಲು ಹೊರಟು ಬಂದರು. ತಮ್ಮ ಗೌರವದಿಂದಾಗಿ ಬಾರದವರನ್ನು ಮಹರ್ಷಿ ಭೃಗುಗಳು ತಿಳಿಹೇಳಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು. ॥ ೧೬-೧೭ ॥

ಆಗ ಕಥೆ ಹೇಳಲು ದೀಕ್ಷಿತರಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಾಯಣರಾದ ಸನಕಾದಿಗಳು ನಾರದರಿತ್ತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಆಸನದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನರಾದರು. ಆಗ ಎಲ್ಲ ಶ್ರೋತೃಗಳು ಅವರನ್ನು ವಂದಿಸಿದರು. ॥ ೧೮ ॥ ಶ್ರೋತೃ ಗಳಲ್ಲಿ ವೈಷ್ಣವರೂ, ವಿರಕ್ತರೂ, ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳೂ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳೂ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತರು. ಅವರೆಲ್ಲರ ಮುಂದುಗಡೆ ನಾರದರು ಆಸೀನರಾದರು. ॥ ೧೯ ॥ ಒಂದು ಕಡೆ ಋಷಿಗಳು, ಒಂದುಕಡೆ ದೇವತೆಗಳು, ವೇದ, ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳೂ ಹಾಗೂ ತೀರ್ಥಗಳೂ ಕುಳಿತರು. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಸ್ತ್ರೀಯರು

ಏಕಭಾಗೇ ಋಷಿಗಣಾಸ್ತದನ್ಯತ್ರ ದಿವೌಕಸಃ ।
ವೇದೋಪನಿಷದೋಽನ್ಯತ್ರ ತೀರ್ಥಾನ್ಯತ್ರ ಸ್ತ್ರಿಯೋಽನ್ಯತಃ
॥ ೨೦ ॥

ಜಯಶಬ್ದೋ ನಮಃಶಬ್ದಃ ಶಂಖಶಬ್ದಸ್ತಥೈವ ಚ ।
ಚೂರ್ಣಲಾಜಾಪ್ರಸೂನಾನಾಂ ನಿಕ್ಷೇಪಃ ಸುಮಹಾನಭೂತ್
॥ ೨೧ ॥

ವಿಮಾನಾನಿ ಸಮಾರುಹ್ಯ ಕಿಯಂತೋ ದೇವನಾಯಕಾಃ ।
ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಪ್ರಸೂನೈಸ್ತಾನ್ ಸರ್ವಾಂಸ್ತತ್ರ ಸಮಾಕಿರನ್
॥ ೨೨ ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಏವಂ ತೇಷ್ವೇಕಚಿತ್ತೇಷು ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಸ್ಯ ಚ ।
ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಮೂಚಿರೇ ಸ್ಪಷ್ಟಂ ನಾರದಾಯ ಮಹಾತ್ಮನೇ
॥ ೨೩ ॥

ಕುಮಾರಾ ಊಚುಃ

ಅಥ ತೇ ವರ್ಣ್ಯತೇಽಸ್ಮಾಭಿರ್ಮಹಿಮಾ ಶುಕಶಾಸ್ತ್ರಜಃ ।
ಯಸ್ಯ ಶ್ರವಣಮಾತ್ರೇಣ ಮುಕ್ತಿಃ ಕರತಲೇ ಸ್ಥಿತಾ
॥ ೨೪ ॥

ಸದಾ ಸೇವ್ಯಾ ಸದಾ ಸೇವ್ಯಾ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೀ ಕಥಾ ।
ಯಸ್ಯಾಃ ಶ್ರವಣಮಾತ್ರೇಣ ಹರಿಶ್ಚಿತ್ತಂ ಸಮಾಶ್ರಯೇತ್
॥ ೨೫ ॥

ಗ್ರಂಥೋಽಷ್ಟಾದಶಸಾಹಸ್ರೋ ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧ ಸಮ್ಮಿತಃ ।
ಪರೀಕ್ಷಿಚ್ಛುಕಸಂವಾದಃ ಶೃಣು ಭಾಗವತಂ ಚ ತತ್
॥ ೨೬ ॥

ತಾವತ್ಸಂಸಾರಚಕ್ರೇಽಸ್ಮಿನ್ ಭ್ರಮತೇಽಜ್ಞಾನತಃ ಪುಮಾನ್ ।
ಯಾವತ್ಕರ್ಣಗತಾ ನಾಸ್ತಿ ಶುಕಶಾಸ್ತ್ರ ಕಥಾ ಕ್ಷಣಮ್
॥ ೨೭ ॥

ಕಿಂ ಶ್ರುತೈರ್ಬಹುಭಿಃ ಶಾಸ್ತ್ರೈಃ ಪುರಾಣೈಶ್ಚ ಭ್ರಮಾವಹೈಃ ।
ಏಕಂ ಭಾಗವತಂ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ಮುಕ್ತಿದಾನೇನ ಗರ್ಜತಿ
॥ ೨೮ ॥

ಕಥಾ ಭಾಗವತಸ್ಯಾಪಿ ನಿತ್ಯಂ ಭವತಿ ಯದ್ಗೃಹೇ ।
ತದ್ಗೃಹಂ ತೀರ್ಥರೂಪಂ ಹಿ ವಸತಾಂ ಪಾಪನಾಶನಮ್
॥ ೨೯ ॥

ಅಶ್ವಮೇಧಸಹಸ್ರಾಣಿ ವಾಜಪೇಯಶತಾನಿ ಚ ।
ಶುಕಶಾಸ್ತ್ರಕಥಾಯಾಶ್ಚ ಕಲಾಂ ನಾರ್ಹಂತಿ ಷೋಡಶೀಮ್
॥ ೩೦ ॥

ತಾವತ್ಪಾಪಾನಿ ದೇಹೇಽಸ್ಮಿನ್ನಿವಸಂತಿ ತಪೋಧನಾಃ ।
ಯಾವನ್ನ ಶ್ರೂಯತೇ ಸಮ್ಯಕ್ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಂ ನರೈಃ
॥ ೩೧ ॥

ನ ಗಂಗಾ ನ ಗಯಾ ಕಾಶೀ ಪುಷ್ಕರಂ ನ ಪ್ರಯಾಗಕಮ್ ।
ಶುಕಶಾಸ್ತ್ರ ಕಥಾಯಾಶ್ಚ ಫಲೇನ ಸಮತಾಂ ನಯೇತ್
॥ ೩೨ ॥

ಕುಳಿತರು. ॥ ೨೦ ॥ ಆಗ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಜಯಕಾರ, ನಮಸ್ಕಾರ, ಶಂಖ ಧ್ವನಿ ಆಗತೊಡಗಿದವು. ಅಬೀರ ಗುಲಾಲ, ಅರಳು, ಹೂವು ಗಳೂ ಇವುಗಳ ಮಳೆಯೇ ಸುರಿಯತೊಡಗಿತು. ॥ ೨೧ ॥ ಕೆಲ ಕೆಲ ದೇವ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದರೋ ವಿಮಾನಗಳನ್ನೇರಿ ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಎಲ್ಲ ಜನರ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಮಳೆಗರೆದರು. ॥ ೨೨ ॥

ಸೂತಪುರಾಣಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪೂಜೆಯು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲ ಜನರು ಏಕಾಗ್ರ ಚಿತ್ತರಾದಾಗ ಸನಕಾದಿ ಋಷಿಗಳು ಮಹಾತ್ಮಾ ನಾರದರಿಗೆ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತಾ ಹೇಳತೊಡಗಿದರು. ॥ ೨೩ ॥

ಸನಕಾದಿಗಳು ಹೇಳಿದರು – ಈಗ ನಾವು ನಿಮಗೆ ಈ ಭಾಗವತ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಇದರ ಶ್ರವಣ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯು ಕರಗತವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೨೪ ॥ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಕಥೆಯನ್ನು ಸದಾ-ಸರ್ವದಾ ಸೇವಿಸಬೇಕು. ಆಸ್ವಾದಿಸಬೇಕು. ಇದರ ಶ್ರವಣಮಾತ್ರದಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಹೃದಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆಸುವನು. ॥ ೨೫ ॥ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟು ಸಾವಿರ ಶ್ಲೋಕಗಳು ಮತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ಸ್ಕಂಧಗಳಿವೆ. ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾ ಮುನಿಗಳ ಹಾಗೂ ಪರೀಕ್ಷಿತರ ಸಂವಾದವಿದೆ. ನೀವೆಲ್ಲ ಈ ಭಾಗವತ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಗಮನವಿಟ್ಟು ಕೇಳಿರಿ. ॥ ೨೬ ॥ ಒಂದು ಕ್ಷಣವಾದರೂ ಈ ಶುಕಶಾಸ್ತ್ರದ ಕಥೆಯು ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳುವ ತನಕ ಈ ಜೀವಿಯು ಅಜ್ಞಾನವಶನಾಗಿ ಸಂಸಾರ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾನೆ. ॥ ೨೭ ॥ ಅನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು, ಪುರಾಣಗಳು ಕೇಳು-ವುದರಿಂದ ಯಾವ ಲಾಭವಿದೆ? ಇದರಿಂದ ವ್ಯರ್ಥವಾದ ಭ್ರಮೆಯೇ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಮುಕ್ತಿಕರುಣಿಸಲೋಸುಗವಾದರೋ ಏಕಮಾತ್ರ ಭಾಗವತ ಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಸಾಕಾಗಿದೆ. ॥ ೨೮ ॥ ಪ್ರತಿದಿನವು ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದ ಕಥೆ ನಡೆಯುವ ಮನೆಯು ತೀರ್ಥಸ್ವರೂಪ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳು ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ॥ ೨೯ ॥ ಸಾವಿರಾರು ಅಶ್ವಮೇಧಗಳು, ನೂರಾರು ವಾಜಪೇಯ ಯಜ್ಞಗಳು ಈ ಶುಕಶಾಸ್ತ್ರದ ಕಥೆಯ ಹದಿನಾರ-ನೆಯ ಒಂದು ಅಂಶವೂ ಆಗಲಾರವು. ॥ ೩೦ ॥ ತಪೋಧನರೇ! ಜನರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದಕಥೆಯನ್ನು ಶ್ರವಣಿಸುವ ತನಕ ಅವರ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಪಾಪಗಳು ವಾಸಿಸುತ್ತವೆ. ॥ ೩೧ ॥ ಫಲದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಶುಕಶಾಸ್ತ್ರಕಥೆಗೆ ಗಂಗೆ, ಯಮುನೆ, ಕಾಶೀ, ಪುಷ್ಕರ, ಪ್ರಯಾಗ ಮುಂತಾದ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಸಾಟಿಯಾಗ ಲಾರವು. ಅರ್ಥಾತ್ ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಭಾಗವತ ಕಥೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಾಗಿದೆ. ॥ ೩೨ ॥

ನಿಮಗೆ ಪರಮಗತಿಯ ಇಚ್ಛೆ ಇದ್ದರೆ, ಸ್ವಮುಖದಿಂದ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದ ಅರ್ಧ ಅಥವಾ ಕಾಲು ಶ್ಲೋಕವನ್ನಾದರೂ

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಧಂ ಶ್ಲೋಕಪಾದಂ ವಾ ನಿತ್ಯಂ ಭಾಗವತೋದ್ಭವಮ್ ।
ಪಠಸ್ವ ಸ್ವಮುಖೇನೈವ ಯದೀಚ್ಛಸಿ ಪರಾಂ ಗತಿಮ್
॥ ೩೩ ॥

ವೇದಾದಿರ್ವೇದಮಾತಾ ಚ ಪೌರುಷಂ ಸೂಕ್ತಮೇವ ಚ ।
ತ್ರಯೀ ಭಾಗವತಂ ಚೈವ ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರ ಏವ ಚ
॥ ೩೪ ॥

ದ್ವಾದಶಾತ್ಮಾ ಪ್ರಯಾಗಶ್ಚ ಕಾಲಃ ಸಂವತ್ಸರಾತ್ಮಕಃ ।
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಶ್ಚಾಗ್ನಿಹೋತ್ರಂ ಚ ಸುರಭಿರ್ದ್ವಾದಶೀ ತಥಾ
॥ ೩೫ ॥

ತುಲಸೀ ಚ ವಸಂತಶ್ಚ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಏವ ಚ ।
ಏತೇಷಾಂ ತತ್ತ್ವತಃ ಪ್ರಾಜ್ಞೈರ್ನ ಪೃಥಗ್ಭಾವ ಇಷ್ಯತೇ
॥ ೩೬ ॥

ಯಶ್ಚ ಭಾಗವತಂ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ವಾಚಯೇದರ್ಥತೋಽನಿಶಮ್ ।
ಜನ್ಮಕೋಟಿಕೃತಂ ಪಾಪಂ ನಶ್ಯತೇ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ
॥ ೩೭ ॥

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಧಂ ಶ್ಲೋಕಪಾದಂ ವಾ ಪಠೇದ್ಭಾಗವತಂ ಚ ಯಃ ।
ನಿತ್ಯಂ ಪುಣ್ಯಮವಾಪ್ನೋತಿ ರಾಜಸೂಯಾಶ್ವಮೇಧಯೋಃ
॥ ೩೮ ॥

ಉಕ್ತಂ ಭಾಗವತಂ ನಿತ್ಯಂ ಕೃತಂ ಚ ಹರಿಚಿಂತನಮ್ ।
ತುಲಸೀಪೋಷಣಂ ಚೈವ ಧೇನೂನಾಂ ಸೇವನಂ ಸಮಮ್
॥ ೩೯ ॥

ಅಂತಕಾಲೇ ತು ಯೇನೈವ ಶ್ರೂಯತೇ ಶುಕಶಾಸ್ತ್ರವಾಕ್ ।
ಪ್ರೀತ್ಯಾ ತಸ್ಯೈವ ವೈಕುಂಠಂ ಗೋವಿಂದೋಽಪಿ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ
॥ ೪೦ ॥

ಹೇಮಸಿಂಹಯುತಂ ಚೈತದ್ವೈಷ್ಣವಾಯ ದದಾತಿ ಚ ।
ಕೃಷ್ಣೇನ ಸಹ ಸಾಯುಜ್ಯಂ ಸ ಪುಮಾಂಲ್ಲಭತೇ ಧ್ರುವಮ್
॥ ೪೧ ॥

ಆಜನ್ಮಮಾತ್ರಮಪಿ ಯೇನ ಶಠೇನ ಕಿಂಚಿ-
ಚ್ಚಿತ್ತಂ ವಿಧಾಯ ಶುಕಶಾಸ್ತ್ರ ಕಥಾ ನ ಪೀತಾ ।
ಚಾಂಡಾಲವಚ್ಚ ಖರವದ್ಬತ ತೇನ ನೀತಂ
ಮಿಥ್ಯಾ ಸ್ವಜನ್ಮ ಜನನೀಜನಿದುಃಖಭಾಜಾ ॥ ೪೨ ॥

ಜೀವಚ್ಛವೋ ನಿಗದಿತಃ ಸ ತು ಪಾಪಕರ್ಮಾ
ಯೇನ ಶ್ರುತಂ ಶುಕಕಥಾವಚನಂ ನ ಕಿಂಚಿತ್ ।
ಧಿಕ್ ತಂ ನರಂ ಪಶುಸಮಂ ಭುವಿ ಭಾರರೂಪ-
ಮೇವಂ ವದಂತಿ ದಿವಿ ದೇವಸಮಾಜಮುಖ್ಯಾಃ ॥ ೪೩ ॥

ದುರ್ಲಭೈವ ಕಥಾ ಲೋಕೇ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೋದ್ಭವಾ ।
ಕೋಟಿಜನ್ಮ ಸಮುತ್ಥೇನ ಪುಣ್ಯೇನೈವ ತು ಲಭ್ಯತೇ
॥ ೪೪ ॥

ತೇನ ಯೋಗನಿಧೇ ಧೀಮನ್ ಶ್ರೋತವ್ಯಾ ಸಾ ಪ್ರಯತ್ನತಃ ।
ದಿನಾನಾಂ ನಿಯಮೋ ನಾಸ್ತಿ ಸರ್ವದಾ ಶ್ರವಣಂ ಮತಮ್
॥ ೪೫ ॥

ಪ್ರತಿದಿನ ನಿಯಮಪೂರ್ವಕ ಪಠಿಸಬೇಕು. ॥ ೩೩ ॥ ಓಂಕಾರ, ಗಾಯತ್ರೀ, ಪುರುಷಸೂಕ್ತ, ಮೂರೂವೇದಗಳು, ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ, 'ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ' ಈ ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ, ದ್ವಾದಶರೂಪವುಳ್ಳ ಭಗವಾನ್ ಭಾಸ್ಕರ, ಪ್ರಯಾಗ, ಸಂವತ್ಸರರೂಪೀ ಕಾಲ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ, ಗೋವು, ದ್ವಾದಶೀ ತಿಥಿ, ತುಲಸೀ, ವಸಂತ ಋತು ಮತ್ತು ಭಗವಾನ್ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿವಂತರು ಯಾವುದೇ ಭೇದವೆಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ॥ ೩೪-೩೬ ॥ ಹಗಲು-ರಾತ್ರಿ ಅರ್ಥಸಹಿತ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪಾರಾಯಣೆ ಮಾಡುವವನ ಕೋಟಿ ಜನ್ಮಗಳ ಪಾಪಗಳೂ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ॥ ೩೭ ॥ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಭಾಗವತದ ಅರ್ಧ ಅಥವಾ ಕಾಲು ಶ್ಲೋಕವನ್ನಾದರೂ ಪಠಿಸುವವನಿಗೆ ರಾಜಸೂಯ, ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಜ್ಞಗಳ ಫಲಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ॥ ೩೮ ॥ ನಿತ್ಯವೂ ಭಾಗವತದ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡುವುದು, ಭಗವಂತನನ್ನು ಚಿಂತಿಸುವುದು, ತುಲಸೀಗೆ ನೀರೆರೆಯುವುದು, ಗೋಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದು ಇವು ನಾಲ್ಕೂ ಸಮಾನವಾಗಿವೆ. ॥ ೩೯ ॥ ಅಂತ್ಯಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಳುವವನ ಮೇಲೆ ಭಗವಂತನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ, ವೈಕುಂಠಧಾಮವನ್ನು ಕರುಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ॥ ೪೦ ॥ ಈ ಭಾಗವತವನ್ನು ಸ್ವರ್ಣಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿಟ್ಟು ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತನಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡುವವನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಸಾಯುಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ॥ ೪೧ ॥ ಜೀವನದ ಆಯುಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಏಕಾಗ್ರ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ರಸಾಸ್ವಾದ ಮಾಡದಿರುವ ದುಷ್ಟನು ತನ್ನ ಜನ್ಮವನ್ನು ಚಾಂಡಾಲ, ಕತ್ತೆಯಂತೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಕಳೆದಿರುವನು. ಅವನಾದರೋ ತನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಪ್ರಸವ ವೇದನೆಯನ್ನು ಕೊಡಲೆಂದೇ ಹುಟ್ಟಿರುವನು. ॥ ೪೨ ॥ ಈ ಶುಕಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕೇಳದ ಪಾಪಾತ್ಮನು ಬದುಕಿದ್ದರೂ ಶವದಂತೆ ಇದ್ದಾನೆ. 'ಭೂಮಿಗೆ ಭಾರವಾದ ಆ ಪಶುವಿನಂತಿರುವವನಿಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ' ಎಂದು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಾದಿ ಪ್ರಧಾನ ದೇವತೆಗಳು ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ॥ ೪೩ ॥

ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದ ಕಥೆಯು ದೊರೆಯುವುದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಕಠಿಣವಾಗಿದೆ. ಕೋಟಿ ಜನ್ಮಗಳ ಪುಣ್ಯವು ಇದ್ದಾಗಲೇ ಇದು ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೪೪ ॥ ನಾರದರೇ ! ನೀವು ಬಹಳ ಬುದ್ಧಿವಂತರು ಹಾಗೂ ಯೋಗನಿಧಿಗಳಾಗಿರುವಿರಿ. ನೀವು ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಶ್ರವಣಿಸಿರಿ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಲು ಯಾವುದೇ ದಿನಗಳ ನಿಯಮವಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನಾದರೋ ಯಾವಾಗಲೂ ಕೇಳುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದೆ. ॥ ೪೫ ॥ ಇದನ್ನು ಸತ್ಯಭಾಷಣ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಪಾಲನೆಯೊಂದಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಕೇಳುವುದು ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಹೀಗಾಗುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ತಿಳಿಸಿರುವ ವಿಧಿಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ॥ ೪೬ ॥

ಸತ್ಯೇನ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೇಣ ಸರ್ವದಾ ಶ್ರವಣಂ ಮತಮ್ ।
ಅಶಕ್ಯತ್ವಾತ್ಕಲೌ ಬೋಧ್ಯೋ ವಿಶೇಷೋಽತ್ರ ಶುಕಾಜ್ಞಯಾ ॥ ೪೬ ॥

ಮನೋವೃತ್ತಿಜಯಶ್ಚೈವ ನಿಯಮಾಚರಣಂ ತಥಾ ।
ದೀಕ್ಷಾಂ ಕರ್ತುಮಶಕ್ಯತ್ವಾತ್ಸಪ್ತಾಹಶ್ರವಣಂ ಮತಮ್ ॥ ೪೭ ॥

ಶ್ರದ್ಧಾತಃ ಶ್ರವಣೇ ನಿತ್ಯಂ ಮಾಘೇ ತಾವದ್ಧಿ ಯತ್ಫಲಮ್ ।
ತತ್ಫಲಂ ಶುಕದೇವೇನ ಸಪ್ತಾಹಶ್ರವಣೇ ಕೃತಮ್ ॥ ೪೮ ॥

ಮನಸ್ಯಾಜಯಾದ್ರೋಗಾತ್ಪುಂಸಾಂ ಚೈವಾಯುಷಃ ಕ್ಷಯಾತ್ ।
ಕಲೇರ್ದೋಷಬಹುತ್ವಾಚ್ಚ ಸಪ್ತಾಹಶ್ರವಣಂ ಮತಮ್ ॥ ೪೯ ॥

ಯತ್ಫಲಂ ನಾಸ್ತಿ ತಪಸಾ ನ ಯೋಗೇನ ಸಮಾಧಿನಾ ।
ಅನಾಯಾಸೇನ ತತ್ಸರ್ವಂ ಸಪ್ತಾಹಶ್ರವಣೇ ಲಭೇತ್ ॥ ೫೦ ॥

ಯಜ್ಞಾದ್ಗರ್ಜತಿ ಸಪ್ತಾಹಃ ಸಪ್ತಾಹೋ ಗರ್ಜತಿ ವ್ರತಾತ್ ।
ತಪಸೋ ಗರ್ಜತಿ ಪ್ರೋಚ್ಚೈಸ್ತೀರ್ಥಾನ್ನಿತ್ಯಂ ಹಿ ಗರ್ಜತಿ ॥ ೫೧ ॥

ಯೋಗಾದ್ಗರ್ಜತಿ ಸಪ್ತಾಹೋ ಧ್ಯಾನಾಜ್ಜ್ಞಾನಾಚ್ಚ ಗರ್ಜತಿ ।
ಕಿಂ ಬ್ರೂಮೋ ಗರ್ಜನಂ ತಸ್ಯ ರೇ ರೇ ಗರ್ಜತಿ ಗರ್ಜತಿ ॥ ೫೨ ॥

ಶೌನಕ ಉವಾಚ

ಸಾಶ್ಚರ್ಯಮೇತತ್ಕಥಿತಂ ಕಥಾನಕಂ
ಜ್ಞಾನಾದಿಧರ್ಮಾನ್ವಿಗಣಯ್ಯ ಸಾಂಪ್ರತಮ್ ।
ನಿಃಶ್ರೇಯಸೇ ಭಾಗವತಂ ಪುರಾಣಂ
ಜಾತಂ ಕುತೋ ಯೋಗವಿದಾದಿಸೂಚಕಮ್ ॥ ೫೩ ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಯದಾ ಕೃಷ್ಣೋ ಧರಾಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಸ್ವಪದಂ ಗಂತುಮುದ್ಯತಃ ।
ಏಕಾದಶಂ ಪರಿಶ್ರುತ್ಯಾಪ್ಯುದ್ಧವೋ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೫೪ ॥

ಉದ್ಧವ ಉವಾಚ

ತ್ವಂ ತು ಯಾಸ್ಯಸಿ ಗೋವಿಂದ ಭಕ್ತಕಾರ್ಯಂ ವಿಧಾಯ ಚ ।
ಮಚ್ಚಿತ್ತೇ ಮಹತೀ ಚಿಂತಾ ತಾಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸುಖಮಾವಹ ॥ ೫೫ ॥

ಆಗತೋಽಯಂ ಕಲಿರ್ಘೋರೋ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಪುನಃ ಖಲಾಃ ।
ತತ್ಸಂಗೇನೈವ ಸಂತೋಽಪಿ ಗಮಿಷ್ಯಂತ್ಯುಗ್ರತಾಂ ಯದಾ ॥ ೫೬ ॥

ತದಾ ಭಾರವತೀ ಭೂಮಿರ್ಗೋರೂಪೇಯಂ ಕಮಾಶ್ರಯೇತ್ ।
ಅನ್ಯೋ ನ ದೃಶ್ಯತೇ ತ್ರಾತಾ ತ್ವತ್ತಃ ಕಮಲಲೋಚನ ॥ ೫೭ ॥

ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ವಶದಲ್ಲಿರುವುದು, ನಿಯಮಗಳಿಂದ ಬಂಧಿತನಾಗುವುದು, ಯಾವುದೇ ಪುಣ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ದೀಕ್ಷಿತನಾಗಿರುವುದು ಕಠಿಣವಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಪ್ತಾಹ ಶ್ರವಣದ ವಿಧಿ ಇದೆ. ॥೪೭॥ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಶ್ರವಣಿಸುವುದರಿಂದ ಅಥವಾ ಮಾಘಮಾಸದಲ್ಲಿ ಶ್ರವಣಿಸುವುದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಫಲವನ್ನು ಶ್ರೀಶುಕದೇವರು ಸಪ್ತಾಹ ಶ್ರವಣದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿರುವರು. ॥ ೪೮ ॥ ಮನಸ್ಸಿನ ಅಸಂಯಮ, ರೋಗಗಳ ಹೆಚ್ಚಳ, ಆಯುಸ್ಸಿನ ಅಲ್ಪತೆ ಇವುಗಳ ಕಾರಣ ಹಾಗೂ ಕಲಿಯುಗದ ಅನೇಕ ದೋಷಗಳಿಂದಾಗಿಯೇ ಸಪ್ತಾಹ ಶ್ರವಣದ ವಿಧಾನವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ॥ ೪೯ ॥ ತಪಸ್ಸು, ಯೋಗ, ಸಮಾಧಿ ಇವುಗಳಿಂದ ದೊರೆಯದಿರುವ ಫಲವು ಸರ್ವಾಂಗವಾಗಿ ಸಪ್ತಾಹ ಶ್ರವಣದಿಂದ ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ॥ ೫೦ ॥ ಸಪ್ತಾಹ ಶ್ರವಣವು ಯಜ್ಞದಿಂದ, ವ್ರತದಿಂದ, ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿದೆ. ತೀರ್ಥ ಸೇವನೆಯಿಂದಲಾದರೋ ಸದಾ ಹೆಚ್ಚಿಗೆಯೇ ಇದೆ. ಯೋಗದಿಂದಲೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆಂದರೆ ಧ್ಯಾನ, ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿದೆ. ಅಯ್ಯಾ! ಇದರ ವಿಶೇಷತೆ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಹೇಳಲಿ? ಇದಾದರೋ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವೇ ಆಗಿದೆ. ॥ ೫೧-೫೨ ॥

ಶೌನಕರು ಕೇಳಿದರು – ಸೂತರೇ! ಇದಾದರೋ ನೀವು ತುಂಬಾ ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಮಾತನ್ನಾಡಿದಿರಿ. ಅವಶ್ಯವಾಗಿಯೇ ಈ ಭಾಗವತ ಪುರಾಣವು ಯೋಗವೇತ್ತರಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೂ ಆದಿ ಕಾರಣನಾದ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನನ್ನೇ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇದು ಮೋಕ್ಷದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಾದಿ ಎಲ್ಲ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ, ಈ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಅದರಿಂದಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಹೇಗೆ ಹಿರಿದಾಯಿತು? ॥ ೫೩ ॥

ಸೂತಪುರಾಣಿಕರು ಹೇಳಿದರು – ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಈ ಧರಾತಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ನಿಜಧಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ಅವನ ಮುಖಾರವಿಂದದಿಂದ ಏಕಾದಶ ಸ್ಕಂಧದ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಉದ್ಧವನೂ ಇದನ್ನೇ ಕೇಳಿದ್ದನು. ॥ ೫೪ ॥

ಉದ್ಧವನೆಂದನು – ಗೋವಿಂದಾ! ಈಗ ನೀನು ಭಕ್ತರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪರಮಧಾಮಕ್ಕೆ ತೆರಳಲು ಬಯಸುತ್ತಿರುವೆ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಿರಿದಾದ ಚಿಂತೆ ಇದೆ. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸು. ॥ ೫೫ ॥ ಈಗ ಘೋರ ಕಲಿಕಾಲವು ಬಂದಿತೆಂದೇ ತಿಳಿ. ಆದರಿಂದ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಅನೇಕ ದುಷ್ಟರು ಪ್ರಕಟರಾಗುವರು. ಅವರ ಸಂಸರ್ಗದಿಂದ ಅನೇಕ ಸತ್ಪುರುಷರು ಉಗ್ರ ಪ್ರಕೃತಿಯವರಾದಾಗ, ಅವರ ಭಾರದಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟ ಈ ಗೋರೂಪೀ ಪೃಥ್ವಿಯು ಯಾರಿಗೆ ಶರಣು ಹೋಗಬೇಕು? ಕಮಲನಯನಾ! ನನಗಾದರೋ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇದನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವರು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ॥ ೫೬-೫೭ ॥

ಅತಃ ಸತ್ಸು ದಯಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ಮಾ ವ್ರಜ ।
ಭಕ್ತಾರ್ಥಂ ಸಗುಣೋ ಜಾತೋ ನಿರಾಕಾರೋಽಪಿ ಚಿನ್ಮಯಃ
॥ ೫೮ ॥

ತ್ವದ್ವಿಯೋಗೇನ ತೇ ಭಕ್ತಾಃ ಕಥಂ ಸ್ಥಾಸ್ಯಂತಿ ಭೂತಲೇ ।
ನಿರ್ಗುಣೋಪಾಸನೇ ಕಷ್ಟಮತಃ ಕಿಂಚಿದ್ವಿಚಾರಯ
॥ ೫೯ ॥

ಇತ್ಯುದ್ಧವವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಪ್ರಭಾಸೇಽಚಿಂತಯದ್ಧರಿಃ ।
ಭಕ್ತಾವಲಂಬನಾರ್ಥಾಯ ಕಿಂ ವಿಧೇಯಂ ಮಯೇತಿ ಚ
॥ ೬೦ ॥

ಸ್ವಕೀಯಂ ಯದ್ಭವೇತ್ತೇಜಸ್ತಚ್ಚ ಭಾಗವತೇಽದಧಾತ್ ।
ತಿರೋಧಾಯ ಪ್ರವಿಷ್ಟೋಽಯಂ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಾರ್ಣವಮ್
॥ ೬೧ ॥

ತೇನೇಯಂ ವಾಙ್ಮಯೀ ಮೂರ್ತಿಃ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾ ವರ್ತತೇ ಹರೇಃ ।
ಸೇವನಾಚ್ಛ್ರವಣಾತ್ಪಾಠಾದ್ದರ್ಶನಾತ್ಪಾಪನಾಶಿನೀ
॥ ೬೨ ॥

ಸಪ್ತಾಹಶ್ರವಣಂ ತೇನ ಸರ್ವೇಭ್ಯೋಽಪ್ಯಧಿಕಂ ಕೃತಮ್ ।
ಸಾಧನಾನಿ ತಿರಸ್ಕೃತ್ಯ ಕಲೌ ಧರ್ಮೋಽಯಮೀರಿತಃ
॥ ೬೩ ॥

ದುಃಖದಾರಿದ್ರ್ಯದೌರ್ಭಾಗ್ಯಪಾಪಪ್ರಕ್ಷಾಲನಾಯ ಚ ।
ಕಾಮಕ್ರೋಧಜಯಾರ್ಥಂ ಹಿ ಕಲೌ ಧರ್ಮೋಽಯಮೀರಿತಃ
॥ ೬೪ ॥

ಅನ್ಯಥಾ ವೈಷ್ಣವೀ ಮಾಯಾ ದೇವೈರಪಿ ಸುದುಸ್ತ್ಯಜಾ ।
ಕಥಂ ತ್ಯಾಜ್ಯಾ ಭವೇತ್ಪುಂಭಿಃ ಸಪ್ತಾಹೋಽತಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ
॥ ೬೫ ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಏವಂ ನಗಾಹಶ್ರವಣೋರುಧರ್ಮೇ
ಪ್ರಕಾಶ್ಯಮಾನೇ ಋಷಿಭಿಃ ಸಭಾಯಾಮ್ ।
ಆಶ್ಚರ್ಯಮೇಕಂ ಸಮಭೂತ್ತದಾನೀಂ
ತದುಚ್ಯತೇ ಸಂಶೃಣು ಶೌನಕ ತ್ವಮ್ ॥ ೬೬ ॥

ಭಕ್ತಿಃ ಸುತೌ ತೌ ತರುಣೌ ಗೃಹೀತ್ವಾ
ಪ್ರೇಮೈಕರೂಪಾ ಸಹಸಾಽಽವಿರಾಸೀತ್ ।
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಗೋವಿಂದ ಹರೇ ಮುರಾರೇ
ನಾಥೇತಿ ನಾಮಾನಿ ಮುಹುರ್ವದಂತೀ ॥ ೬೭ ॥

ತಾಂ ಚಾಗತಾಂ ಭಾಗವತಾರ್ಥಭೂಷಾಂ
ಸುಚಾರುವೇಷಾಂ ದದೃಶುಃ ಸದಸ್ಯಾಃ ।
ಕಥಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟಾ ಕಥಮಾಗತೇಯಂ
ಮಧ್ಯೇ ಮುನೀನಾಮಿತಿ ತರ್ಕಯಂತಃ ॥ ೬೮ ॥

ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಓ ಭಕ್ತವತ್ಸಲಾ ! ನೀನು ಸಾಧುಗಳ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆಮಾಡಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗಬೇಡ. ಭಗವಂತಾ ! ನೀನು ನಿರಾಕಾರ, ಚಿನ್ಮಾತ್ರನಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಭಕ್ತರಿಗಾಗಿಯೇ ಈ ಸಗುಣ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವೆ. ॥ ೫೮ ॥ ಮತ್ತೆ ನಿನ್ನ ವಿಯೋಗವಾದಾಗ ಆ ಭಕ್ತರು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಇರಬಲ್ಲರು ? ನಿರ್ಗುಣೋಪಾಸನೆಯಲ್ಲಾದರೋ ತುಂಬಾ ಕಠಿಣತೆ ಇದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಏನಾದರು ಬೇರೆ ಉಪಾಯ ಮಾಡು. ॥ ೫೯ ॥

ಪ್ರಭಾಸ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಉದ್ಧವನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಭಗವಂತನು – 'ಭಕ್ತರ ಆಲಂಬನೆಗಾಗಿ ನಾನು ಯಾವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲೀ' ಎಂದು ಯೋಚಿಸ ತೊಡಗಿದನು. ॥ ೬೦ ॥ ಶೌನಕರೇ! ಆಗ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದನು. ಅವನು ಅಂತರ್ಧಾನನಾಗಿ ಈ ಭಾಗವತ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿ- ದನು. ॥ ೬೧ ॥ ಅದರಿಂದ ಇದು ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಬ್ದಮಯ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದರ ಸೇವನೆಯಿಂದ, ಶ್ರವಣ, ಪಾರಾಯಣದಿಂದ, ಅಥವಾ ದರ್ಶನದಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯನ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ॥ ೬೨ ॥ ಇದರಿಂದಲೇ ಇದರ ಸಪ್ತಾಹಶ್ರವಣವು ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹಿರಿದೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಾದರೋ ಬೇರೆ ಎಲ್ಲ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇದೇ ಪ್ರಧಾನ ಧರ್ಮವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ॥ ೬೩ ॥ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ದುಃಖ, ದಾರಿದ್ರ್ಯ, ದುರ್ಭಾಗ್ಯ ಮತ್ತು ಪಾಪಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲವಾಗಿ ಸುವ, ಕಾಮ-ಕ್ರೋಧಾದಿ ಶತ್ರುಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಜಯ ಸಾಧಿ- ಸುವಂತಹ ಧರ್ಮವು ಇದೊಂದೇ ಆಗಿದೆ. ॥ ೬೪ ॥ ಇದಲ್ಲದೆ ಭಗವಂತನ ಈ ವಿಷ್ಣು ಮಾಯೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಕಠಿಣವಾಗಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನಾದರೋ ಇದರಿಂದ ಹೇಗೆ ಪಾರಾಗಬಲ್ಲನು ? ಆದ್ದರಿಂದ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಲು ಸಪ್ತಾಹ ಶ್ರವಣದ ವಿಧಾನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ॥ ೬೫ ॥

ಸೂತರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – ಶೌನಕರೇ ! ಸನಕಾದಿ ಮುನೀಶ್ವರರು ಹೀಗೆ ಸಪ್ತಾಹಶ್ರವಣದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಹುದೊಡ್ಡ ಆಶ್ಚರ್ಯ ನಡೆಯಿತು. ಅದನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿರಿ. ॥ ೬೬ ॥ ಅಲ್ಲಿ ತರುಣಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ತನ್ನ ಇಬ್ಬರೂ ಪುತ್ರರೊಂದಿಗೆ ವಿಶುದ್ಧ ಪ್ರೇಮರೂಪೀ ಭಕ್ತಿಯು ಪದೇ-ಪದೇ 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ! ಗೋವಿಂದ! ಹರೇ ! ಮುರಾರೇ ! ಹೇನಾಥ ! ನಾರಾಯಣ ! ವಾಸುದೇವ ! ಮುಂತಾದ ಭಗವನ್ನಾಮಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಪ್ರಕಟ- ಳಾದಳು. ॥ ೬೭ ॥ ಪರಮ ಸುಂದರಿಯಾದ ಭಕ್ತಿಯು ಭಾಗವತದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಆಭೂಷಣಗಳನ್ನಾಗಿ ತೊಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರು ವುದನ್ನು ಸದಸ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ನೋಡಿದರು. ಮುನಿಗಳ ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಇವಳು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹೇಗೆ ಬಂದಳು ? ಹೇಗೆ ಪ್ರವಿಷ್ಟಳಾದಳು ? ಎಂದು ತರ್ಕ ವಿತರ್ಕಗಳನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ॥ ೬೮ ॥ ಆಗ ಸನಕಾದಿಗಳು ಹೇಳಿದರು – 'ಈ ಭಕ್ತಿದೇವಿಯು ಈಗಲೇ ಕಥೆಯ

ಊಚುಃ ಕುಮಾರಾ ವಚನಂ ತದಾನೀಂ
ಕಥಾರ್ಥತೋ ನಿಷ್ಪತಿತಾಧುನೇಯಮ್ ।
ಏವಂ ಗಿರಃ ಸಾ ಸಸುತಾ ನಿಶಮ್ಯ
ಸನತ್ಕುಮಾರಂ ನಿಜಗಾದ ನಮ್ರಾ ॥ ೬೯ ॥

ಭಕ್ತಿರುವಾಚ

ಭವದ್ಭಿರದ್ಯೈವ ಕೃತಾಸ್ಮಿ ಪುಷ್ಟಾ
ಕಲಿಪ್ರಣಷ್ಟಾಪಿ ಕಥಾರಸೇನ ।
ಕ್ವಾಹಂ ತು ತಿಷ್ಠಾಮ್ಯಧುನಾ ಬ್ರುವಂತು
ಬ್ರಾಹ್ಮಾ ಇದಂ ತಾಂ ಗಿರಮೂಚಿರೇ ತೇ ॥ ೭೦ ॥

ಭಕ್ತೇಷು ಗೋವಿಂದ ಸ್ವರೂಪಕರ್ತ್ರೀ
ಪ್ರೇಮೈಕಧರ್ತ್ರೀ ಭವರೋಗಹನ್ತ್ರೀ ।
ಸಾ ತ್ವಂ ಚ ತಿಷ್ಠ ಸ್ವಸುಧೈರ್ಯಸಂಶ್ರಯಾ
ನಿರಂತರಂ ವೈಷ್ಣವಮಾನಸಾನಿ ॥ ೭೧ ॥

ತತೋಽಪಿ ದೋಷಾಃ ಕಲಿಜಾ ಇಮೇ ತ್ವಾಂ
ದ್ರಷ್ಟುಂ ನ ಶಕ್ತಾಃ ಪ್ರಭವೋಽಪಿ ಲೋಕೇ ।
ಏವಂ ತದಾಜ್ಞಾವಸರೇಽಪಿ ಭಕ್ತಿ-
ಸ್ತದಾ ನಿಷಣ್ಣಾ ಹರಿದಾಸಚಿತ್ತೇ ॥ ೭೨ ॥

ಸಕಲಭುವನಮಧ್ಯೇ ನಿರ್ಧನಾಸ್ತೇಽಪಿ ಧನ್ಯಾ
ನಿವಸತಿ ಹೃದಿ ಯೇಷಾಂ ಶ್ರೀಹರೇರ್ಭಕ್ತಿರೇಕಾ ।
ಹರಿರಪಿ ನಿಜಲೋಕಂ ಸರ್ವಥಾತೋ ವಿಹಾಯ
ಪ್ರವಿಶತಿ ಹೃದಿ ತೇಷಾಂ ಭಕ್ತಿಸೂತ್ರೋಪನದ್ಧಃ ॥ ೭೩ ॥

ಬ್ರೂಮೋಽದ್ಯ ತೇ ಕಿಮಧಿಕಂ ಮಹಿಮಾನಮೇವಂ
ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಕಸ್ಯ ಭುವಿ ಭಾಗವತಾಭಿಧಸ್ಯ ।
ಯತ್ಸಂಶ್ರಯಾನ್ನಿಗದಿತೇ ಲಭತೇ ಸುವಕ್ತಾ
ಶ್ರೋತಾಪಿ ಕೃಷ್ಣಸಮತಾಮಲಮನ್ಯಧರ್ಮೈಃ ॥ ೭೪ ॥

ಅರ್ಥದಿಂದ ಮೂಡಿರುವಳು' ಅವರ ಈ ವಚನಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಭಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಪುತ್ರರೊಂದಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ವಿನಮ್ರಳಾಗಿ ಸನತ್ಕುಮಾರರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಳು. ॥ ೬೯ ॥

ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯು ಹೇಳಿದಳು – ನಾನು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ನಷ್ಟಪ್ರಾಯಳಾಗಿದ್ದೆ. ತಾವು ಕಥಾಮೃತವನ್ನು ಸಿಂಪಡಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಪುನಃ ಪುಷ್ಟಿಗೊಳಿಸಿರುವಿರಿ. 'ಈಗ ನಾನು ಎಲ್ಲಿರಲಿ' ಎಂಬುದನ್ನು ತಾವು ತಿಳಿಸಿರಿ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸನಕಾದಿಗಳು ಅವಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು ॥ ೭೦ ॥ 'ನೀನು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕರುಣಿಸುವವಳೂ, ಅನನ್ಯ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಕೊಡುವವಳೂ, ಸಂಸಾರ ರೋಗವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನ ಮಾಡುವವಳೂ ಆಗಿರುವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಧೈರ್ಯವಹಿಸಿ ನೀನು ನಿತ್ಯ-ನಿರಂತರ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತರ ಹೃದಯಲ್ಲೇ ವಾಸಿಸು. ॥ ೭೧ ॥ ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುಗದ ದೋಷಗಳು ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಲಿ, ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಬೀಳಲಾರದು' ಹೀಗೆ ಅವರ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆಯುತ್ತಲೇ ಭಕ್ತಿಯೂ ಕೂಡಲೇ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಹೃದಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನಳಾದಳು. ॥ ೭೨ ॥

ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಏಕಮಾತ್ರ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಭಕ್ತಿಯು ವಾಸಿಸುವವರು ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧನರಾಗಿದ್ದರೂ ಪರಮಧನ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಈ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಹಗ್ಗದಿಂದ ಬಂಧಿತನಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಪರಮಧಾಮ ವೈಕುಂಠವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದು ಅವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ॥ ೭೩ ॥ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಈ ಭಾಗವತವು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಬ್ರಹ್ಮನ ವಿಗ್ರಹವಾಗಿದೆ. ನಾವು ಇದರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಎಷ್ಟೆಂದು ಹೇಳಲಿ ? ಇದರ ಆಶ್ರಯಪಡೆದು ಇದನ್ನು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಕೇಳುವವರು ಮತ್ತು ಹೇಳುವವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸಾರೂಪ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಧರ್ಮಗಳಿಂದ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನವಿದೆ ? ॥ ೭೪ ॥

ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. ॥ ೩ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಪದ್ಮಪುರಾಣೇ ಉತ್ತರಖಂಡೇ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೇ ಭಕ್ತಿಕಷ್ಟನಿವರ್ತನಂ ನಾಮ ತೃತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥ ೩ ॥

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಗೋಕರ್ಣೋಪಾಖ್ಯಾನ

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಅಥ ವೈಷ್ಣವಚಿತ್ತೇಷು ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭಕ್ತಿಮಲೌಕಿಕೀಮ್ ।
ನಿಜಲೋಕಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಭಗವಾನ್ ಭಕ್ತವತ್ಸಲಃ ॥ ೧ ॥

ಸೂತಪುರಾಣಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – ಮುನಿವರ್ಯರೇ ! ಆಗ ತನ್ನ ಭಕ್ತರ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಅಲೌಕಿಕ ಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಧಾಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ॥ ೧ ॥ ಆವನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ವನಮಾಲೆಯು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಶ್ರೀಅಂಗವು ಸಜಲ ಮೇಘದಂತೆ ಶ್ಯಾಮಲ

ವನಮಾಲೀ ಘನಶ್ಯಾಮಃ ಪೀತವಾಸಾ ಮನೋಹರಃ ।
ಕಾಂಚೀಕಲಾಪರುಚಿರೋ ಲಸನ್ಮುಕುಟಕುಂಡಲಃ
॥ ೨ ॥
ತ್ರಿಭಂಗಲಲಿತಶ್ಚಾರುಕೌಸ್ತುಭೇನ ವಿರಾಜಿತಃ ।
ಕೋಟಿಮನ್ಮಥಲಾವಣ್ಯೋ ಹರಿಚಂದನಚರ್ಚಿತಃ
॥ ೩ ॥
ಪರಮಾನಂದಚಿನ್ಮೂರ್ತಿರ್ಮಧುರೋ ಮುರಲೀಧರಃ ।
ಆವಿವೇಶ ಸ್ವಭಕ್ತಾನಾಂ ಹೃದಯಾನ್ಯಮಲಾನಿ ಚ
॥ ೪ ॥
ವೈಕುಂಠವಾಸಿನೋ ಯೇ ಚ ವೈಷ್ಣವಾ ಉದ್ಧವಾದಯಃ ।
ತತ್ಕಥಾಶ್ರವಣಾರ್ಥಂ ತೇ ಗೂಢರೂಪೇಣ ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ
॥ ೫ ॥
ತದಾ ಜಯಜಯಾರಾವೋ ರಸಪುಷ್ಟಿರಲೌಕಿಕೀ ।
ಚೂರ್ಣಪ್ರಸೂನವೃಷ್ಟಿಶ್ಚ ಮುಹುಃ ಶಂಖರವೋಽಪ್ಯಭೂತ್
॥ ೬ ॥
ತತ್ಸಭಾಸಂಸ್ಥಿತಾನಾಂ ಚ ದೇಹಗೇಹಾತ್ಮ ವಿಸ್ಮೃತಿಃ ।
ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚ ತನ್ಮಯಾವಸ್ಥಾಂ ನಾರದೋ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್
॥ ೭ ॥

ಅಲೌಕಿಕೋಽಯಂ ಮಹಿಮಾ ಮುನೀಶ್ವರಾಃ
ಸಪ್ತಾಹಜನ್ಯೋಽದ್ಯ ವಿಲೋಕಿತೋ ಮಯಾ ।
ಮೂಢಾಃ ಶಠಾ ಯೇ ಪಶುಪಕ್ಷಿಣೋಽತ್ರ
ಸರ್ವೇಽಪಿ ನಿಷ್ಪಾಪತಮಾ ಭವಂತಿ ॥ ೮ ॥

ಅತೋ ನೃಲೋಕೇ ನನು ನಾಸ್ತಿ ಕಿಂಚಿ-
ಚ್ಚಿತ್ತಸ್ಯ ಶೋಧಾಯ ಕಲೌ ಪವಿತ್ರಮ್ ।
ಅಘೌಘವಿಧ್ವಂಸಕರಂ ತಥೈವ
ಕಥಾಸಮಾನಂ ಭುವಿ ನಾಸ್ತಿ ಚಾನ್ಯತ್ ॥ ೯ ॥

ಕೇ ಕೇ ವಿಶುಧ್ಯಂತಿ ವದಂತು ಮಹ್ಯಂ
ಸಪ್ತಾಹಯಜ್ಞೇನ ಕಥಾಮಯೇನ ।
ಕೃಪಾಲುಭಿರ್ಲೋಕಹಿತಂ ವಿಚಾರ್ಯ
ಪ್ರಕಾಶಿತಃ ಕೋಽಪಿ ನವೀನಮಾರ್ಗಃ ॥ ೧೦ ॥

ಕುಮಾರಾ ಊಚುಃ

ಯೇ ಮಾನವಾಃ ಪಾಪಕೃತಸ್ತು ಸರ್ವದಾ
ಸದಾ ದುರಾಚಾರರತಾ ವಿಮಾರ್ಗಗಾಃ ।
ಕ್ರೋಧಾಗ್ನಿದಗ್ಧಾಃ ಕುಟಿಲಾಶ್ಚ ಕಾಮಿನಃ
ಸಪ್ತಾಹಯಜ್ಞೇನ ಕಲೌ ಪುನಂತಿ ತೇ ॥ ೧೧ ॥

ಸತ್ಯೇನ ಹೀನಾಃ ಪಿತೃಮಾತೃದೂಷಕಾ-
ಸ್ತೃಷ್ಣಾಕುಲಾಶ್ಚಾಶ್ರಮಧರ್ಮವರ್ಜಿತಾಃ ।
ಯೇ ದಾಂಭಿಕಾ ಮತ್ಸರಿಣೋಽಪಿ ಹಿಂಸಕಾಃ
ಸಪ್ತಾಹಯಜ್ಞೇನ ಕಲೌ ಪುನಂತಿ ತೇ ॥ ೧೨ ॥

ವಾಗಿತ್ತು. ಮನೋಹರ ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದನು. ಕಟಿಯಲ್ಲಿ ರತ್ನಖಚಿತ ಉಡಿದಾರವಿದ್ದು, ಶಿರದಲ್ಲಿ ಮುಕುಟ, ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಕರಾಕೃತಿಯ ಕುಂಡಲಗಳು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ॥ ೨ ॥ ಅವನ ತ್ರಿಭಂಗಿಮುದ್ರೆಯ ನಿಲುವು ಚಿತ್ತವನ್ನು ಅಪಹರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ವಕ್ಷಃಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕೌಸ್ತುಭ ಮಣಿಯು ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿತ್ತು.ಅವನ ಶ್ರೀಅಂಗಾಂಗಗಳು ಚಂದನ ಚರ್ಚಿತವಾಗಿದ್ದು, ಕೋಟಿಮನ್ಮಥರ ಲಾವಣ್ಯವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದಂತಿತ್ತು. ॥ ೩ ॥ ಆ ಪರಮಾನಂದ ಚಿನ್ಮೂರ್ತಿ, ಅತಿಮಧುರ ಮುರಲೀಧರನು ಇಂತಹ ಅನುಪಮ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಭಕ್ತರ ನಿರ್ಮಲ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಆವಿರ್ಭವಿಸಿದನು. ॥ ೪ ॥ ಭಗವಂತನ ನಿತ್ಯಲೋಕ ನಿವಾಸೀ ಲೀಲಾಪರಿಕರ ಉದ್ಧವಾದಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತ ರೂಪದಿಂದ ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಲು ಆಗಮಿಸಿದ್ದರು. ॥ ೫ ॥ ಪ್ರಭುವು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಲೇ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಜಯ ಜಯಕಾರ ಧ್ವನಿ ಮೊಳಗಿತು. ಆಗ ಭಕ್ತಿರಸದ ಅದ್ಭುತ ಪ್ರವಾಹವೇ ಹರಿಯಿತು. ಮತ್ತೆ-ಮತ್ತೆ ಅಭೀರ-ಗುಲಾಲ ಹಾಗೂ ಪುಷ್ಪಗಳ ವೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಶಂಖ ಧ್ವನಿ ಉಲಿಯಿತು. ॥ ೬ ॥ ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ದೇಹ, ಗೇಹ ಹಾಗೂ ಆತ್ಮನ ಎಚ್ಚರ ಕೂಡ ಇರಲಿಲ್ಲ, ಅವರ ಇಂತಹ ತನ್ಮಯತೆಯನ್ನು ಕಂಡು ನಾರದರು ಹೇಳತೊಡಗಿದರು-॥ ೭ ॥

ಮುನೀಶ್ವರರೇ! ಇಂದು ಸಪ್ತಾಹ ಶ್ರವಣದ ಅಲೌಕಿಕ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದೆನು. ಇಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾ ಮೂರ್ಖರೂ, ದುಷ್ಟರೂ, ಪಶು-ಪಕ್ಷಿಗಳೂ ಕೂಡ ಎಲ್ಲರೂ ಅತ್ಯಂತ ನಿಷ್ಪಾಪಿಗಳಾಗಿ ಹೋದರು. ॥ ೮ ॥ ಆದ್ದರಿಂದ ಕಲಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತದ ಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ಈ ಭಾಗವತ ಕಥೆಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪಾಪಪುಂಜವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವಂತಹ ಇನ್ನೊಂದು ಪವಿತ್ರ ಸಾಧನೆ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. ॥ ೯ ॥ ಮುನಿವರ್ಯರೇ! ನೀವುಗಳು ತುಂಬಾ ಕೃಪಾಳುಗಳಾಗಿದ್ದೀರಿ. ನೀವು ಜಗತ್ತಿನ ಹಿತದ ವಿಚಾರಗೈದು ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಹೊಸದಾದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸಿರುವಿರಿ. ಈ ಕಥಾರೂಪಿ ಸಪ್ತಾಹ ಯಜ್ಞದ ಮೂಲಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾರು-ಯಾರು ಪವಿತ್ರರಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ತಿಳಿಸಿರಿ. ॥ ೧೦ ॥

ಸನಕಾದಿಗಳು ಹೇಳಿದರು - ಸದಾಕಾಲ ನಾನಾರೀತಿಯ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರೂ, ನಿರಂತರ ದುರಾಚಾರದಲ್ಲಿ ತತ್ಪರರಾಗಿರುವವರೂ, ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆಯುವವರೂ, ಕ್ರೋಧಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಯುತ್ತಿರುವವರೂ, ಕುಟಿಲರೂ, ಕಾಮಪರಾಯಣರೂ ಹೀಗೆ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಾಹ ಯಜ್ಞದಿಂದ ಪವಿತ್ರರಾಗಿಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ॥ ೧೧ ॥ ಸತ್ಯದಿಂದ ಚ್ಯುತರಾದವರೂ, ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರನ್ನು ನಿಂದಿಸುವವರೂ, ತೃಷ್ಣೆಯಿಂದ ವ್ಯಾಕುಲರಾದವರೂ, ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮದಿಂದ ರಹಿತರೂ, ಡಾಂಭಿಕರೂ, ಬೇರೆಯವರ ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮತ್ಸರಪಡುವವರೂ, ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ದುಃಖ ಕೊಡುವವರೂ, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಾಹ ಯಜ್ಞದಿಂದ ಪವಿತ್ರರಾಗುತ್ತಾರೆ. ॥ ೧೨ ॥

ಪಂಚೋಗ್ರಪಾಪಾಶ್ಛಲಛದ್ಮಕಾರಿಣಃ
ಕ್ರೂರಾಃ ಪಿಶಾಚಾ ಇವ ನಿರ್ದಯಾಶ್ಚ ಯೇ ।
ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವಪುಷ್ಟಾ ವ್ಯಭಿಚಾರಕಾರಿಣಃ
ಸಪ್ತಾಹಯಜ್ಞೇನ ಕಲೌ ಪುನಂತಿ ತೇ ॥ ೧೩ ॥

ಕಾಯೇನ ವಾಚಾ ಮನಸಾಪಿ ಪಾತಕಂ
ನಿತ್ಯಂ ಪ್ರಕುರ್ವಂತಿ ಶಠಾ ಹಠೇನ ಯೇ ।
ಪರಸ್ವಪುಷ್ಟಾ ಮಲಿನಾ ದುರಾಶಯಾಃ
ಸಪ್ತಾಹಯಜ್ಞೇನ ಕಲೌ ಪುನಂತಿ ತೇ ॥ ೧೪ ॥

ಅತ್ರ ತೇ ಕೀರ್ತಯಿಷ್ಯಾಮ ಇತಿಹಾಸಂ ಪುರಾತನಮ್ ।
ಯಸ್ಯ ಶ್ರವಣಮಾತ್ರೇಣ ಪಾಪಹಾನಿಃ ಪ್ರಜಾಯತೇ
॥ ೧೫ ॥

ತುಂಗಭದ್ರಾತಟೇ ಪೂರ್ವಮಭೂತ್ತತ್ತನಮುತ್ತಮಮ್ ।
ಯತ್ರ ವರ್ಣಾಃ ಸ್ವಧರ್ಮೇಣ ಸತ್ಯಸತ್ಕರ್ಮತತ್ಪರಾಃ
॥ ೧೬ ॥

ಆತ್ಮದೇವಃ ಪುರೇ ತಸ್ಮಿನ್ ಸರ್ವವೇದವಿಶಾರದಃ ।
ಶ್ರೌತಸ್ಮಾರ್ತೇಷು ನಿಷ್ಣಾತೋ ದ್ವಿತೀಯ ಇವ ಭಾಸ್ಕರಃ
॥ ೧೭ ॥

ಭಿಕ್ಷುಕೋ ವಿತ್ತವಾಂಲ್ಲೋಕೇ ತತ್ಪ್ರಿಯಾ ಧುಂಧುಲೀ ಸ್ಮೃತಾ ।
ಸ್ವವಾಕ್ಯಸ್ಥಾಪಿಕಾ ನಿತ್ಯಂ ಸುಂದರೀ ಸುಕುಲೋದ್ಭವಾ
॥ ೧೮ ॥

ಲೋಕವಾರ್ತಾ ರತಾ ಕ್ರೂರಾ ಪ್ರಾಯಶೋ ಬಹುಜಲ್ಪಿಕಾ ।
ಶೂರಾ ಚ ಗೃಹಕೃತ್ಯೇಷು ಕೃಪಣಾ ಕಲಹಪ್ರಿಯಾ
॥ ೧೯ ॥

ಏವಂ ನಿವಸತೋಃ ಪ್ರೇಮ್ಣಾ ದಂಪತ್ಯೋ ರಮಮಾಣಯೋಃ ।
ಅರ್ಥಾಃ ಕಾಮಾಸ್ತಯೋರಾಸನ್ನ ಸುಖಾಯ ಗೃಹಾದಿಕಮ್
॥ ೨೦ ॥

ಪಶ್ಚಾದ್ಧರ್ಮಾಃ ಸಮಾರಬ್ಧಾಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಸಂತಾನಹೇತವೇ ।
ಗೋಭೂಹಿರಣ್ಯವಾಸಾಂಸಿ ದೀನೇಭ್ಯೋ ಯಚ್ಛತಃ ಸದಾ
॥ ೨೧ ॥

ಧನಾರ್ಧಂ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗೇಣ ತಾಭ್ಯಾಂ ನೀತಂ ತಥಾಪಿ ಚ ।
ನ ಪುತ್ರೋ ನಾಪಿ ವಾ ಪುತ್ರೀ ತತಶ್ಚಿಂತಾತುರೋ ಭೃಶಮ್
॥ ೨೨ ॥

ಏಕದಾ ಸ ದ್ವಿಜೋ ದುಃಖಾದ್ಗೃಹಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ವನಂ ಗತಃ ।
ಮಧ್ಯಾಹ್ನೇ ತೃಷಿತೋ ಜಾತಸ್ತಟಾಕಂ ಸಮುಪೇಯಿವಾನ್
॥ ೨೩ ॥

ಪೀತ್ವಾ ಜಲಂ ನಿಷಣ್ಣಸ್ತು ಪ್ರಜಾದುಃಖೇನ ಕರ್ಶಿತಃ ।
ಮುಹೂರ್ತಾದಪಿ ತತ್ರೈವ ಸಂನ್ಯಾಸೀ ಕಶ್ಚಿದಾಗತಃ
॥ ೨೪ ॥

ಸುರಾಪಾನ, ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ, ಚಿನ್ನವನ್ನು ಕದಿಯುವುದು, ಗುರುಪತ್ನೀ ಗಮನ, ವಿಶ್ವಾಸಘಾತ ಈ ಪಂಚ ಮಹಾಪಾತಕಿಗಳೂ, ಛಲ ಕಪಟಪರಾಯಣರೂ, ಕ್ರೂರರೂ, ಪಿಶಾಚಿಗಳಂತೆ ನಿರ್ದ-ಯರೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಹಣವನ್ನು ಕಬಳಿಸುವವರೂ, ವ್ಯಭಿಚಾರಿಗಳೂ ಹೀಗೆ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಾಹ ಯಜ್ಞದಿಂದ ಪವಿತ್ರರಾಗುತ್ತಾರೆ. ॥ ೧೩ ॥ ದುಷ್ಟರೂ, ಹಟದಿಂದ ಸದಾಕಾಲ ಮನಸ್ಸು, ಮಾತು, ಶರೀರದಿಂದ ಪಾಪಮಾಡುತ್ತಿರುವವರೂ, ಪರರ ಧನದಿಂದ ಪುಷ್ಟರಾದವರೂ, ಮಲಿನ ಮನಸ್ಸಿನವರೂ, ದುಷ್ಟಹೃದಯವುಳ್ಳವರೂ ಇವರೂ ಕೂಡ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಾಹ ಯಜ್ಞದಿಂದ ಪವಿತ್ರರಾಗುತ್ತಾರೆ. ॥ ೧೪ ॥

ನಾರದರೇ! ಈಗ ನಿಮಗೆ ಈ ಕುರಿತು ಒಂದು ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೇಳುವೆವು. ಅದನ್ನು ಕೇಳುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳೂ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ॥ ೧೫ ॥ ಹಿಂದೆ ತುಂಗ ಭದ್ರಾ ನದೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅನುಪಮವಾದ ನಗರವು ನೆಲೆಸಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ವರ್ಣದವರೂ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾ ಸತ್ಯ ಮತ್ತು ಸತ್ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ತತ್ಪರರಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ॥ ೧೬ ॥ ಆ ನಗರದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ವೇದಗಳ ವಿಶೇಷಜ್ಞನೂ, ಶ್ರೌತ-ಸ್ಮಾರ್ತ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನೂ ಆದ ಆತ್ಮದೇವನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ತೇಜಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದನು. ॥ ೧೭ ॥ ಅವನು ಪೌರೋಹಿತ್ಯ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಜೀವಿಸುವವನಾಗಿದ್ದನು. ಮತ್ತು ಧನವಂತನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಪ್ರಿಯಪತ್ನೀ ಧುಂಧುಲಿ ಎಂಬುವಳು ಕುಲೀನಳೂ, ಸುಂದರಿಯೂ ಆಗಿದ್ದರೂ ಹಟಮಾರಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ॥ ೧೮ ॥ ಬೇರೆಯವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುವುದರಲ್ಲೇ ಅವಳು ರತಳಾಗಿದ್ದು ಯಾವಾಗಲೂ ಹರಟೆಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕ್ರೂರಸ್ವಭಾವದವಳಾಗಿದ್ದರೂ, ಮನೆಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣೆಯಾಗಿದ್ದಳು. ಲೋಭಿಯಾಗಿದ್ದು ಜಗಳಗಂಟಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ॥ ೧೯ ॥ ಹೀಗೆ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ದಂಪತಿಗಳು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಬಳಿ ಧನ, ಭೋಗವಿಲಾಸದ ಸಾಮಗ್ರಿ ಬಹಳವಾಗಿತ್ತು. ಮನೆ ಸುಂದರ ವಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರಿಗೆ ಸಂತಾನಸುಖ ವಿರಲಿಲ್ಲ. ॥ ೨೦ ॥ ಪ್ರಾಯ ಸಂದುಹೋಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅವರು ಸಂತಾನ ಪಡೆಯಲು ಬಗೆ-ಬಗೆಯ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅವರು ದೀನ-ದುಃಖಿಗಳಿಗೆ ಗೋವು, ಸುವರ್ಣ, ಭೂಮಿ, ವಸ್ತ್ರ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡಿದರು. ॥ ೨೧ ॥ ಈ ಪ್ರಕಾರ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ಅರ್ಧಭಾಗ ಧನವೂ ಮುಗಿದು ಹೋದರೂ ಅವರಿಗೆ ಗಂಡು ಅಥವಾ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಮುಖದರ್ಶನ ಭಾಗ್ಯ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಬಹಳ ಚಿಂತಾತುರನಾದನು. ॥ ೨೨ ॥

ಒಂದು ದಿನ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತುಂಬಾ ದುಃಖಿತನಾಗಿ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದನು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಸಮಯ ಬಾಯಾರಿದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ಸರೋವರದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು. ॥ ೨೩ ॥ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದ ದುಃಖದಿಂದ ಅವನ ಶರೀರವು ಮೊದಲೇ

ದೃಷ್ಟ್ವಾಽಪೀತಜಲಂ ತಂ ತು ವಿಪ್ರೋ ಯಾತಸ್ತದಂತಿಕಮ್ ।
ನತ್ವಾ ಚ ಪಾದಯೋಸ್ತಸ್ಯ ನಿಃಶ್ವಸನ್ ಸಂಸ್ಥಿತಃ ಪುರಃ
॥ ೨೫ ॥

ಯತಿರುವಾಚ

ಕಥಂ ರೋದಿಷಿ ವಿಪ್ರ ತ್ವಂ ಕಾ ತೇ ಚಿಂತಾ ಬಲೀಯಸೀ ।
ವದ ತ್ವಂ ಸತ್ವರಂ ಮಹ್ಯಂ ಸ್ವಸ್ಯ ದುಃಖಸ್ಯ ಕಾರಣಮ್
॥ ೨೬ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಉವಾಚ

ಕಿಂ ಬ್ರವೀಮಿ ಋಷೇ ದುಃಖಂ ಪೂರ್ವಪಾಪೇನ ಸಂಚಿತಮ್ ।
ಮದೀಯಾಃ ಪೂರ್ವಜಾಸ್ತೋಯಂ ಕವೋಷ್ಣಮುಪಭುಂಜತೇ
॥ ೨೭ ॥

ಮದ್ದತ್ತಂ ನೈವ ಗೃಹ್ಣಂತಿ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ದೇವಾ ದ್ವಿಜಾತಯಃ ।
ಪ್ರಜಾದುಃಖೇನ ಶೂನ್ಯೋಽಹಂ ಪ್ರಾಣಾಂಸ್ತ್ಯಕ್ತುಮಿಹಾಗತಃ
॥ ೨೮ ॥

ಧಿಗ್ಜೀವಿತಂ ಪ್ರಜಾಹೀನಂ ಧಿಗ್ಗೃಹಂ ಚ ಪ್ರಜಾಂ ವಿನಾ ।
ಧಿಗ್ಧನಂ ಚಾನಪತ್ಯಸ್ಯ ಧಿಕ್ಕುಲಂ ಸಂತತಿಂ ವಿನಾ
॥ ೨೯ ॥

ಪಾಲ್ಯತೇ ಯಾ ಮಯಾ ಧೇನುಃ
ಸಾ ವಂಧ್ಯಾ ಸರ್ವಥಾ ಭವೇತ್ ।
ಯೋ ಮಯಾ ರೋಪಿತೋ ವೃಕ್ಷಃ
ಸೋಽಪಿ ವಂಧ್ಯತ್ವಮಾಶ್ರಯೇತ್ ॥ ೩೦ ॥

ಯತ್ಫಲಂ ಮದ್ಗೃಹಾಯಾತಂ ತಚ್ಚ ಶೀಘ್ರಂ ವಿನಶ್ಯತಿ ।
ನಿರ್ಭಾಗ್ಯಸ್ಯಾನಪತ್ಯಸ್ಯ ಕಿಮತೋ ಜೀವಿತೇನ ಮೇ
॥ ೩೧ ॥

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಸ ರುರೋದೋಚ್ಚೈಸ್ತತ್ಪಾರ್ಶ್ವಂ ದುಃಖಪೀಡಿತಃ ।
ತದಾ ತಸ್ಯ ಯತೇಶ್ಚಿತ್ತೇ ಕರುಣಾಭೂದ್ಗರೀಯಸೀ
॥ ೩೨ ॥

ತದ್ಭಾಲಾಕ್ಷರಮಾಲಾಂ ಚ ವಾಚಯಾಮಾಸ ಯೋಗವಾನ್ ।
ಸರ್ವಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಯತಿಃ ಪಶ್ಚಾದ್ವಿಪ್ರಮೂಚೇ ಸವಿಸ್ತರಮ್
॥ ೩೩ ॥

ಯತಿರುವಾಚ

ಮುಂಚಾಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರಜಾರೂಪಂ ಬಲಿಷ್ಠಾ ಕರ್ಮಣೋ ಗತಿಃ ।
ವಿವೇಕಂ ತು ಸಮಾಸಾದ್ಯ ತ್ಯಜ ಸಂಸಾರವಾಸನಾಮ್
॥ ೩೪ ॥

ಶೃಣು ವಿಪ್ರ ಮಯಾ ತೇಽದ್ಯ ಪ್ರಾರಬ್ಧಂ ತು ವಿಲೋಕಿತಮ್ ।
ಸಪ್ತಜನ್ಮಾವಧಿ ತವ ಪುತ್ರೋ ನೈವ ಚ ನೈವ ಚ
॥ ೩೫ ॥

ಸಂತತೇಃ ಸಗರೋ ದುಃಖಮವಾಪಾಂಗಃ ಪುರಾ ತಥಾ ।
ರೇ ಮುಂಚಾದ್ಯ ಕುಟುಂಬಾಶಾಂ ಸಂನ್ಯಾಸೇ ಸರ್ವಥಾ ಸುಖಮ್
॥ ೩೬ ॥

ಕೃಶವಾಗಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಬಳಲಿದ ಅವನು ನೀರು ಕುಡಿದು ಅಲ್ಲೇ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟನು. ಎರಡು ಗಳಿಗೆ ಕಳೆಯುವನಿತರಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ॥ ೨೪ ॥ ಅವರು ನೀರು ಕುಡಿದಾದ ಬಳಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅವರ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ವಂದಿಸಿಕೊಂಡು, ಇದಿರಿಗೆ ನಿಂತು ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಡತೊಡಗಿದನು. ॥ ೨೫ ॥

ಸಂನ್ಯಾಸಿಯು ಕೇಳಿದರು -ಎಲೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ ! ಏಕೆ ಅಳುತ್ತಿರುವೆ ? ನಿನಗೆ ಅಂತಹ ಚಿಂತೆ ಏನಿದೆ ? ನಿನ್ನ ದುಃಖದ ಕಾರಣವನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬೇಗನೇ ಹೇಳು. ॥ ೨೬ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೇಳಿದನು - ಸ್ವಾಮಿ ! ನಾನು ನನ್ನ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಪಾಪಗಳ ಸಂಚಿತ ದುಃಖವನ್ನು ಏನೆಂದು ಹೇಳಲಿ ? ಈಗ ನನ್ನ ಪಿತೃಗಳು ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ತರ್ಪಣಾದಿಗಳ ನೀರನ್ನು ತಮ್ಮ ಚಿಂತೆಯೆಂಬ ಶ್ವಾಸದಿಂದ ಬಿಸಿಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ॥ ೨೭ ॥ ದೇವತೆಗಳು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನಾನು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಶೂನ್ಯದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನಾನು ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ ಮಾಡಲು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆನು.॥ ೨೮ ॥ ಸಂತಾನ ಹೀನವಾದ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ. ಸಂತಾನ ರಹಿತವಾದ ಮನೆ, ಧನ, ಕುಲ ಇವುಗಳಿಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ. ॥ ೨೯ ॥ ನಾನು ಸಾಕಿದ ಹಸುವೂ ಕೂಡ ಗೊಡ್ಡಾಗುತ್ತದೆ. ನಾನು ನೆಟ್ಟಮರದಲ್ಲಿಯೂ ಹೂವು-ಹಣ್ಣು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ॥ ೩೦ ॥ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ತಂದಿರುವ ಹಣ್ಣುಗಳೂ ಕೂಡ ಬೇಗನೇ ಕೊಳೆತುಹೋಗುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಪುತ್ರಹೀನ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯನಾಗಿರುವಾಗ ನಾನು ಬದುಕಿ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ ? ॥ ೩೧ ॥ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ದುಃಖದಿಂದ ವ್ಯಾಕುಲನಾಗಿ ಆ ಸಂನ್ಯಾಸೀ ಮಹಾತ್ಮರ ಬಳಿ ಬಿಕ್ಕಿ-ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳತೊಡಗಿದನು. ಆಗ ಆ ಯತಿಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಕರುಣೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ॥ ೩೨ ॥ ಅವರು ಯೋಗ ನಿಷ್ಠರಾಗಿದ್ದರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಹಣೆಯ ಬರಹವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡರು. ಮತ್ತೆ ಅವನಿಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳತೊಡಗಿದರು. ॥ ೩೩ ॥

ಸಂನ್ಯಾಸಿಯು ಹೇಳಿದನು - ಎಲೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ ! ಈ ಸಂತಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಮೋಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು. ಕರ್ಮದ ಗತಿಯು ಪ್ರಬಲವಾಗಿದೆ. ವಿವೇಕವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಸಂಸಾರದ ವಾಸನೆ (ಇಚ್ಛೆ)ಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸು. ॥ ೩೪ ॥ ವಿಪ್ರವರ್ಯ ! ಕೇಳು. ನಾನು ಈಗ ನಿನ್ನ ಪ್ರಾರಬ್ಧವನ್ನು ನೋಡಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿರುವೆನು. ಏಳು ಜನ್ಮಗಳವರೆಗೂ ನಿನಗೆ ಯಾವುದೇ ಸಂತಾನವು ಯಾವ ವಿಧದಿಂದಲೂ ಆಗಲಾರದು. ॥ ೩೫ ॥ ಹಿಂದಿನಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜಾ ಸಗರನಿಗೆ ಹಾಗೂ ಅಂಗರಾಜನಿಗೆ ಸಂತಾನದಿಂದಾಗಿ ದುಃಖ ಭೋಗಿಸ ಬೇಕಾಯಿತು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ ! ಈಗ ನೀನು ಕುಟುಂಬದ ಆಸೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡು. ಸಂನ್ಯಾಸದಲ್ಲೇ ಎಲ್ಲ ವಿಧವಾದ ಸುಖವಿದೆ. ॥ ೩೬ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಉವಾಚ

ವಿವೇಕೇನ ಭವೇತ್ಕಿಂ ಮೇ ಪುತ್ರಂ ದೇಹಿ ಬಲಾದಪಿ ।
ನೋ ಚೇತ್ತ್ಯಜಾಮ್ಯಹಂ ಪ್ರಾಣಾಂಸ್ತ್ವದಗ್ರೇ ಶೋಕಮೂರ್ಛಿತಃ
॥ ೩೭ ॥

ಪುತ್ರಾದಿಸುಖಹೀನೋಽಯಂ ಸಂನ್ಯಾಸಃ ಶುಷ್ಕ ಏವ ಹಿ ।
ಗೃಹಸ್ಥಃ ಸರಸೋ ಲೋಕೇ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಸಮನ್ವಿತಃ
॥ ೩೮ ॥

ಇತಿ ವಿಪ್ರಾಗ್ರಹಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರಾಬ್ರವೀತ್ಸ ತಪೋಧನಃ ।
ಚಿತ್ರಕೇತುರ್ಗತಃ ಕಷ್ಟಂ ವಿಧಿಲೇಖವಿಮಾರ್ಜನಾತ್
॥ ೩೯ ॥

ನ ಯಾಸ್ಯಸಿ ಸುಖಂ ಪುತ್ರಾದ್ಯಥಾ ದೈವಹತೋದ್ಯಮಃ ।
ಅತೋ ಹಠೇನ ಯುಕ್ತೋಽಸಿ ಹ್ಯರ್ಥಿನಂ ಕಿಂ ವದಾಮ್ಯಹಮ್
॥ ೪೦ ॥

ತಸ್ಯಾಗ್ರಹಂ ಸಮಾಲೋಕ್ಯ ಫಲಮೇಕಂ ಸ ದತ್ತವಾನ್ ।
ಇದಂ ಭಕ್ಷಯ ಪತ್ನ್ಯಾ ತ್ವಂ ತತಃ ಪುತ್ರೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ
॥ ೪೧ ॥

ಸತ್ಯಂ ಶೌಚಂ ದಯಾ ದಾನಮೇಕಭಕ್ತಂ ತು ಭೋಜನಮ್ ।
ವರ್ಷಾವಧಿ ಸ್ತ್ರಿಯಾ ಕಾರ್ಯಂ ತೇನ ಪುತ್ರೋಽತಿನಿರ್ಮಲಃ
॥ ೪೨ ॥

ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಯಯೌ ಯೋಗೀ ವಿಪ್ರಸ್ತು ಗೃಹಮಾಗತಃ ।
ಪತ್ನ್ಯಾಃ ಪಾಣೌ ಫಲಂ ದತ್ತ್ವಾ ಸ್ವಯಂ ಯಾತಸ್ತು ಕುತ್ರಚಿತ್
॥ ೪೩ ॥

ತರುಣೀ ಕುಟಿಲಾ ತಸ್ಯ ಸಖ್ಯಗ್ರೇ ಚ ರುರೋದ ಹ ।
ಅಹೋ ಚಿಂತಾ ಮಮೋತ್ಪನ್ನಾ ಫಲಂ ಚಾಹಂ ನ ಭಕ್ಷಯೇ
॥ ೪೪ ॥

ಫಲಭಕ್ಷೇಣ ಗರ್ಭಃ ಸ್ಯಾದ್ಗರ್ಭೇಣೋದರವೃದ್ಧಿತಾ ।
ಸ್ವಲ್ಪಭಕ್ಷಂ ತತೋಽಶಕ್ತಿರ್ಗೃಹಕಾರ್ಯಂ ಕಥಂ ಭವೇತ್
॥ ೪೫ ॥

ದೈವಾದ್‌ಧಾಟೀ ವ್ರಜೇದ್‌ಗ್ರಾಮೇ ಪಲಾಯೇದ್ಗರ್ಭಿಣೀ ಕಥಮ್ ।
ಶುಕವನ್ನಿವಸೇದ್ಗರ್ಭಸ್ತಂ ಕುಕ್ಷೇಃ ಕಥಮುತ್ಸೃಜೇತ್
॥ ೪೬ ॥

ತಿರ್ಯಕ್ಚೇದಾಗತೋ ಗರ್ಭಸ್ತದಾ ಮೇ ಮರಣಂ ಭವೇತ್ ।
ಪ್ರಸೂತೌ ದಾರುಣಂ ದುಃಖಂ ಸುಕುಮಾರೀ ಕಥಂ ಸಹೇ
॥ ೪೭ ॥

ಮಂದಾಯಾಂ ಮಯಿ ಸರ್ವಸ್ವಂ ನನಾಂದಾ ಸಂಹರೇತ್ತದಾ ।
ಸತ್ಯಶೌಚಾದಿನಿಯಮೋ ದುರಾರಾಧ್ಯಃ ಸ ದೃಶ್ಯತೇ
॥ ೪೮ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದನು – ಮಹಾತ್ಮರೇ ! ನಿಮ್ಮ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶದಿಂದ ನನಗೇನು ಪ್ರಯೋಜನ ? ನನಗಾದರೋ ಬಲವಂತನಾಗಿ ಓರ್ವ ಪುತ್ರನನ್ನು ಕರುಣಿಸಿರಿ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆಯೇ ಶೋಕಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ॥ ೩೭ ॥ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳು ಮುಂತಾದವುಗಳು ಇಲ್ಲದ ಸಂನ್ಯಾಸವು ಸರ್ವಥಾ ನೀರಸವಾಗಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು– ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ತುಂಬಿ–ತುಳುಕುವ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮವೇ ಸರಸವಾಗಿದೆ. ॥ ೩೮ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಇಂತಹ ಆಗ್ರಹವನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ತಪೋಧನರು ಹೇಳಿದರು – 'ವಿಧಾತನ ಬರಹವನ್ನು ಅಳಿಸುವ ಹಠವನ್ನು ಮಾಡಿ ರಾಜಾ ಚಿತ್ರಕೇತುವಿಗೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟ ಸಹಿಸ ಬೇಕಾಯಿತು. ॥ ೩೯ ॥ ದೈವವು ಯಾರ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದೆಯೋ ಅವನಂತೆ ನೀನಗೂ ಸುಖಿಸಿಗಲಾರದು. ನೀನಾದರೋ ಭಾರೀ ಹಠವನ್ನು ತೊಟ್ಟಿರುವೆ ಹಾಗೂ ಅರ್ಥಿಯಾಗಿ ನನ್ನೆದುರಿಗೆ ನಿಂತಿರುವೆ. ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾನೇನು ಹೇಳಲಿ ನಿನಗೆ ? ॥ ೪೦ ॥

ಇವನು ಯಾವ ವಿಧದಿಂದಲೂ ತನ್ನ ಆಗ್ರಹವನ್ನು ಬಿಡದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಮಹಾತ್ಮರು ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಫಲವನ್ನಿತ್ತು ಹೇಳಿದರು – ಇದನ್ನು ನೀನು ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿಗೆ ತಿನ್ನಿಸು. ಇದರಿಂದ ಓರ್ವ ಪುತ್ರನಾಗುವನು. ॥ ೪೧ ॥ ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿಯು ಒಂದು ವರ್ಷದವರೆಗೆ ಸತ್ಯ, ಶೌಚ, ದಯಾ, ದಾನ ಮತ್ತು ಒಪ್ಪೊತ್ತು ಊಟದ ನಿಯಮ ವಿರಿಸಬೇಕು. ಅವಳು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಬಹು ಶುದ್ಧಸ್ವಭಾವದ ಬಾಲಕನು ಹುಟ್ಟುವನು. ॥ ೪೨ ॥

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಆ ಯೋಗಿಗಳು ಹೊರಟುಹೋದರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೂ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಮರಳಿದನು. ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಅವನು ಆ ಫಲವನ್ನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿತ್ತು, ಸ್ವತಃ ಎಲ್ಲಿಗೋ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ॥ ೪೩ ॥ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯಾದರೋ ಕುಟಿಲ ಸ್ವಭಾವದವಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಅಳುತ್ತಾ ತನ್ನ ಗೆಳತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳ ತೊಡಗಿದಳು – ಎಲೆಗೆ ! ನನಗಾದರೋ ಭಾರೀ ಚಿಂತೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ. ನಾನು ಈ ಫಲವನ್ನು ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲ ॥ ೪೪ ॥ ಈ ಫಲವನ್ನು ತಿನ್ನುವುದರಿಂದ ನಾನು ಗರ್ಭವತಿಯಾಗುವೆನು. ಅದರಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆ ಬೆಳೆದೀತು. ಮತ್ತೆ ಏನನ್ನೂ ತಿನ್ನಲು ಕುಡಿಯಲು ಆಗದು. ಇದರಿಂದ ನನ್ನ ಶಕ್ತಿಯು ಕ್ಷೀಣಿಸಿದಾಗ ಮನೆಯ ಕೆಲಸ ಹೇಗೆ ನಡೆಯುವುದು ? ॥ ೪೫ ॥ ದೈವಯೋಗದಿಂದ ಊರಿನಲ್ಲಿ ದರೋಡೆಕೋರರ ಆಕ್ರಮಣವಾದರೆ ಗರ್ಭಿಣಿ ಸ್ತ್ರೀಯು ಹೇಗೆ ಓಡಿಹೋಗಬಲ್ಲಳು ? ಶುಕದೇವರಂತೆ ಈ ಗರ್ಭವು ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲೇ ಉಳಿದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೊರಗೆ ತೆಗೆಯಲಾದೀತು. ॥ ೪೬ ॥ ಎಲ್ಲಾದರು ಹೆರಿಗೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದು ಅಡ್ಡಲಾದರೆ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಾಣವೇ ಹೊರಟು ಹೋದೀತು. ಅದಲ್ಲದೆ ಪ್ರಸವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರ ನೋವು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಸುಕುಮಾರಿಯಾದ ನಾನು ಇದನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಹಿಸಬಹುದು ? ॥ ೪೭ ॥ ನಾನು ದುರ್ಬಲಳಾದಾಗ ನಾದಿನಿಯು ಬಂದು ಮನೆಯ ಎಲ್ಲ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಾಳು ಹಾಗೂ ಸತ್ಯ ಶೌಚಾದಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ಪಾಲಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವೆಂದೇ ತೋರುತ್ತದೆ. ॥ ೪೮ ॥

ಲಾಲನೇ ಪಾಲನೇ ದುಃಖಂ ಪ್ರಸೂತಾಯಾಶ್ಚ ವರ್ತತೇ ।
ವಂಧ್ಯಾ ವಾ ವಿಧವಾ ನಾರೀ ಸುಖಿನೀ ಚೇತಿ ಮೇ ಮತಿಃ
॥ ೪೯ ॥

ಏವಂ ಕುತರ್ಕಯೋಗೇನ ತತ್ಫಲಂ ನೈವ ಭಕ್ಷಿತಮ್ ।
ಪತ್ಯಾ ಪೃಷ್ಟಂ ಫಲಂ ಭುಕ್ತಂ ಭುಕ್ತಂ ಚೇತಿ ತಯೇರಿತಮ್
॥ ೫೦ ॥

ಏಕದಾ ಭಗಿನೀ ತಸ್ಯಾಸ್ತದ್ಗೃಹಂ ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾಗತಾ ।
ತದಗ್ರೇ ಕಥಿತಂ ಸರ್ವಂ ಚಿತ್ತೇಯಂ ಮಹತೀ ಹಿ ಮೇ
॥ ೫೧ ॥

ದುರ್ಬಲಾ ತೇನ ದುಃಖೇನ ಹ್ಯನುಜೇ ಕರವಾಣಿ ಕಿಮ್ ।
ಸಾಬ್ರವೀನ್ಮಮ ಗರ್ಭೋಽಸ್ತಿ ತಂ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ಪ್ರಸೂತಿತಃ
॥ ೫೨ ॥

ತಾವತ್ಕಾಲಂ ಸಗರ್ಭೇವ ಗುಪ್ತಾ ತಿಷ್ಠ ಗೃಹೇ ಸುಖಮ್ ।
ವಿತ್ತಂ ತ್ವಂ ಮತ್ಪತೇರ್ಯಚ್ಛ ಸ ತೇ ದಾಸ್ಯತಿ ಬಾಲಕಮ್
॥ ೫೩ ॥

ಷಾಣ್ಮಾಸಿಕೋ ಮೃತೋ ಬಾಲ ಇತಿ ಲೋಕೋ ವದಿಷ್ಯತಿ ।
ತಂ ಬಾಲಂ ಪೋಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ ನಿತ್ಯಮಾಗತ್ಯ ತೇ ಗೃಹೇ
॥ ೫೪ ॥

ಫಲಮರ್ಪಯ ಧೇನ್ವೈ ತ್ವಂ ಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥಂ ತು ಸಾಂಪ್ರತಮ್ ।
ತತ್ತದಾಚರಿತಂ ಸರ್ವಂ ತಥೈವ ಸ್ತ್ರೀಸ್ವಭಾವತಃ
॥ ೫೫ ॥

ಅಥ ಕಾಲೇನ ಸಾ ನಾರೀ ಪ್ರಸೂತಾ ಬಾಲಕಂ ತದಾ ।
ಆನೀಯ ಜನಕೋ ಬಾಲಂ ರಹಸ್ಯೇ ಧುಂಧುಲೀಂ ದದೌ
॥ ೫೬ ॥

ತಯಾ ಚ ಕಥಿತಂ ಭರ್ತ್ರೇ ಪ್ರಸೂತಃ ಸುಖಮರ್ಭಕಃ ।
ಲೋಕಸ್ಯ ಸುಖಮುತ್ಪನ್ನಮಾತ್ಮದೇವಪ್ರಜೋದಯಾತ್
॥ ೫೭ ॥

ದದೌ ದಾನಂ ದ್ವಿಜಾತಿಭ್ಯೋ ಜಾತಕರ್ಮ ವಿಧಾಯ ಚ ।
ಗೀತವಾದಿತ್ರಘೋಷೋಽಭೂತ್ತದ್ದ್ವಾರೇ ಮಂಗಲಂ ಬಹು
॥ ೫೮ ॥

ಭರ್ತುರಗ್ರೇಽಬ್ರವೀದ್ವಾಕ್ಯಂ ಸ್ತನ್ಯಂ ನಾಸ್ತಿ ಕುಚೇ ಮಮ ।
ಅನ್ಯಸ್ತನ್ಯೇನ ನಿರ್ದುಗ್ಧಾ ಕಥಂ ಪುಷ್ಣಾಮಿ ಬಾಲಕಮ್
॥ ೫೯ ॥

ಮತ್ಸ್ವಸುಶ್ಚ ಪ್ರಸೂತಾಯಾ ಮೃತೋ ಬಾಲಸ್ತು ವರ್ತತೇ ।
ತಾಮಾಕಾರ್ಯ ಗೃಹೇ ರಕ್ಷ ಸಾ ತೇಽರ್ಭಂ ಪೋಷಯಿಷ್ಯತಿ
॥ ೬೦ ॥

ಪತಿನಾ ತತ್ಕೃತಂ ಸರ್ವಂ ಪುತ್ರರಕ್ಷಣಹೇತವೇ ।
ಪುತ್ರಸ್ಯ ಧುಂಧುಕಾರೀತಿ ನಾಮ ಮಾತ್ರಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮ್
॥ ೬೧ ॥

ಮಗುವನ್ನು ಹಡೆದ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಮಗುವಿನ ಲಾಲನೆ ಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಂಜೆಯರು ಅಥವಾ ವಿಧವೆಯರೇ ಸುಖಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ॥ ೪೯ ॥

ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ನಾನಾ ಕುತರ್ಕಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಅವಳು ಆ ಫಲವನ್ನು ತಿನ್ನಲಿಲ್ಲ. ಗಂಡನು – 'ಫಲವನ್ನು ತಿಂದೆಯಾ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಹೌದು ತಿಂದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ॥ ೫೦ ॥ ಒಂದು ದಿನ ಅವಳ ತಂಗಿಯು ತಾನಾಗಿಯೇ ಇವಳ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದಳು. ಇವಳು ತನ್ನ ತಂಗಿಗೆ ಎಲ್ಲ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇದರ ಕುರಿತು ದೊಡ್ಡ ಚಿಂತೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ॥ ೫೧ ॥ ನಾನು ಈ ದುಃಖದಿಂದ ಪ್ರತಿದಿನ ಸೊರಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ತಂಗೀ! ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ? ಆಗ ಅವ-ಳೆಂದಳು – 'ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಗು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಹೆರಿಗೆ ಯಾದಾಕ್ಷಣ ಆ ಮಗುವನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ॥ ೫೨ ॥ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನೀನು ಗರ್ಭಿಣಿಯಂತೆ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಅಡಗಿ ಕೊಂಡಿರು. ನೀನು ನನ್ನ ಪತಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಅವರು ನಿನಗೆ ತನ್ನ ಮಗುವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುವರು. ॥ ೫೩ ॥ (ನಾವು ಒಂದು ಯುಕ್ತಿಮಾಡುವೆವು) ಇವಳ ಮಗು ಆರು ತಿಂಗಳಾದಾಗ ಸತ್ತು ಹೋಯಿತು ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಹೇಳುವರು. ನಾನು ಪ್ರತಿ ದಿನ ನಿನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಆ ಮಗುವಿನ ಪಾಲನೆ-ಪೋಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇರುವೆನು. ॥ ೫೪ ॥ ನೀನು ಈಗ ಇದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಈ ಫಲವನ್ನು ಹಸುವಿಗೆ ತಿನ್ನಿಸಿ ಬಿಡು.' ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯು ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕನುಸಾರ ತಂಗಿಯು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. ॥ ೫೫ ॥

ಇದಾದ ಬಳಿಕ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ತಂಗಿಗೆ ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ, ಅವಳ ಗಂಡನು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಅದನ್ನು ಧುಂಧುಲಿಗೆ ತಂದು ಕೊಟ್ಟನು. ॥ ೫೬ ॥ ಮತ್ತೆ ಅವಳು ಆತ್ಮದೇವನಿಗೆ – 'ನನಗೆ ಸುಖವಾಗಿ ಮಗುವು ಹುಟ್ಟಿತು' ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದಳು. ಹೀಗೆ ಆತ್ಮದೇವನಿಗೆ ಪುತ್ರನಾದುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ॥ ೫೭ ॥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮಗುವಿನ ಜಾತಕರ್ಮ ಸಂಸ್ಕಾರ ಗೈದು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾದ್ಯ-ಹಾಡುಗಳು ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಮಾಂಗಲಿಕ ಕೃತ್ಯಗಳು ನಡೆದವು. ॥ ೫೮ ॥ ಧುಂಧುಲಿಯು ಗಂಡನ ಬಳಿ ಹೇಳಿದಳು – 'ನನ್ನ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಲೇ ಇಲ್ಲ, ಮತ್ತೆ ಹಸುವಿನ ಹಾಲಿನಿಂದಲೇ ಈ ಬಾಲಕನನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಾಕಲಿ? ನನ್ನ ತಂಗಿಗೆ ಈಗ ತಾನೆ ಮಗು ಹುಟ್ಟಿತು. ಅದು ಸತ್ತು ಹೋಯಿತು. ಅವಳನ್ನು ಕರೆಸಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಅವಳು ನಿಮ್ಮ ಈ ಮಗುವನ್ನು ಸಾಕುವಳು'. ॥ ೫೯-೬೦ ॥ ಆಗ ಮಗುವಿನ ಪಾಲನೆಗಾಗಿ ಆತ್ಮದೇವನು ಹಾಗೇ ಮಾಡಿದನು. ತಾಯಿಯಾದ ಧುಂಧುಲಿಯು ಆ ಮಗುವಿಗೆ 'ಧುಂಧುಕಾರಿ' ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟಳು. ॥ ೬೧ ॥

ತ್ರಿಮಾಸೇ ನಿರ್ಗತೇ ಚಾಥ ಸಾ ಧೇನುಃ ಸುಷುವೇಽರ್ಭಕಮ್ ।
ಸರ್ವಾಂಗ ಸುಂದರಂ ದಿವ್ಯಂ ನಿರ್ಮಲಂ ಕನಕಪ್ರಭಮ್
॥ ೬೨ ॥

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರಸನ್ನೋ ವಿಪ್ರಸ್ತು ಸಂಸ್ಕಾರಾನ್ ಸ್ವಯಮಾದಧೇ ।
ಮತ್ವಾಶ್ಚರ್ಯಂ ಜನಾಃ ಸರ್ವೇ ದಿದೃಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಸಮಾಗತಾಃ
॥ ೬೩ ॥

ಭಾಗ್ಯೋದಯೋಽಧುನಾ ಜಾತ ಆತ್ಮದೇವಸ್ಯ ಪಶ್ಯತ ।
ಧೇನ್ವಾ ಬಾಲಃ ಪ್ರಸೂತಸ್ತು ದೇವರೂಪೀತಿ ಕೌತುಕಮ್
॥ ೬೪ ॥

ನ ಜ್ಞಾತಂ ತದ್ರಹಸ್ಯಂ ತು ಕೇನಾಪಿ ವಿಧಿಯೋಗತಃ ।
ಗೋಕರ್ಣಂ ತಂ ಸುತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಗೋಕರ್ಣಂ ನಾಮ ಚಾಕರೋತ್
॥ ೬೫ ॥

ಕಿಯತ್ಕಾಲೇನ ತೌ ಜಾತೌ ತರುಣೌ ತನಯಾವುಭೌ ।
ಗೋಕರ್ಣಃ ಪಂಡಿತೋ ಜ್ಞಾನೀ ದುಂಧುಕಾರೀ ಮಹಾಖಲಃ
॥ ೬೬ ॥

ಸ್ನಾನಶೌಚಕ್ರಿಯಾಹೀನೋ ದುರ್ಭಕ್ಷೀ ಕ್ರೋಧವರ್ಧಿತಃ ।
ದುಷ್ಪರಿಗ್ರಹಕರ್ತಾ ಚ ಶವಹಸ್ತೇನ ಭೋಜನಮ್
॥ ೬೭ ॥

ಚೌರಃ ಸರ್ವಜನದ್ವೇಷೀ ಪರವೇಶ್ಮಪ್ರದೀಪಕಃ ।
ಲಾಲನಾಯಾರ್ಭಕಾನ್ಧೃತ್ವಾ ಸದ್ಯಃ ಕೂಪೇ ನ್ಯಪಾತಯತ್
॥ ೬೮ ॥

ಹಿಂಸಕಃ ಶಸ್ತ್ರಧಾರೀ ಚ ದೀನಾಂಧಾನಾಂ ಪ್ರಪೀಡಕಃ ।
ಚಾಂಡಾಲಾಭಿರತೋ ನಿತ್ಯಂ ಪಾಶಹಸ್ತಃ ಶ್ವ ಸಂಗತಃ
॥ ೬೯ ॥

ತೇನ ವೇಶ್ಯಾಕುಸಂಗೇನ ಪಿತ್ರ್ಯಂ ವಿತ್ತಂ ತು ನಾಶಿತಮ್ ।
ಏಕದಾ ಪಿತರೌ ತಾಡ್ಯ ಪಾತ್ರಾಣಿ ಸ್ವಯಮಾಹರತ್
॥ ೭೦ ॥

ತತ್ಪಿತಾ ಕೃಪಣಃ ಪ್ರೋಚ್ಚೈರ್ಧನಹೀನೋ ರುರೋದ ಹ ।
ವಂಧ್ಯತ್ವಂ ತು ಸಮೀಚೀನಂ ಕುಪುತ್ರೋ ದುಃಖದಾಯಕಃ
॥ ೭೧ ॥

ಕ್ವ ತಿಷ್ಠಾಮಿ ಕ್ವ ಗಚ್ಛಾಮಿ ಕೋ ಮೇ ದುಃಖಂ ವ್ಯಪೋಹಯೇತ್ ।
ಪ್ರಾಣಾಂಸ್ತ್ಯಜಾಮಿ ದುಃಖೇನ ಹಾ ಕಷ್ಟಂ ಮಮ ಸಂಸ್ಥಿತಮ್
॥ ೭೨ ॥

ಇದಾದ ಬಳಿಕ ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಕಳೆದಾಗ ಆ ಹಸುವಿಗೂ ಒಂದು ಮನುಷ್ಯಾಕಾರ ಮಗು ಹುಟ್ಟಿತು. ಅದು ಸರ್ವಾಂಗ ಸುಂದರ, ದಿವ್ಯ, ನಿರ್ಮಲವಾಗಿದ್ದು ಬಂಗಾರದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಒಡಗೂಡಿತ್ತು. ॥ ೬೨ ॥ ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಸ್ವತಃ ತಾನೇ ಅದರ ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಈ ಸಮಾಚಾರದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಜನರಿಗೂ ತುಂಬಾ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು ಹಾಗೂ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬಾಲಕನನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದರು. ॥ ೬೩ ॥ ಅಯ್ಯಾ ! ನೋಡಿದೆಯಾ ! ಈಗ ಆತ್ಮದೇವನ ಭಾಗ್ಯ ಹೇಗೆ ಉದಯಿಸಿತು. ಹಸುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಇಂತಹ ದಿವ್ಯ ಬಾಲಕನು ಹುಟ್ಟುವುದು ಎಷ್ಟು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮಲ್ಲೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡರು.॥ ೬೪ ॥ ದೈವಯೋಗದಿಂದ ಈ ಗುಪ್ತ ರಹಸ್ಯವು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮದೇವನು ಆ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಗೋವಿನಂತೆ ಕಿವಿಗಳಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನಿಗೆ 'ಗೋಕರ್ಣ' ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟನು. ॥ ೬೫ ॥

ಕೆಲ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಆ ಇಬ್ಬರೂ ಬಾಲಕರು ತರುಣರಾದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಗೋಕರ್ಣನಾದರೋ ದೊಡ್ಡ ಪಂಡಿತ ಜ್ಞಾನಿಯಾದನು. ಆದರೆ ಧುಂಧುಕಾರಿಯು ಭಾರೀ ದುಷ್ಟನಾದನು. ॥ ೬೬ ॥ ಧುಂಧುಕಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಶೌಚಾದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಚಿತ ಆಚಾರಗಳ ಹೆಸರೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಊಟ-ತಿಂಡಿಯಲ್ಲಿಯೂ ನಿಯಮವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನಲ್ಲಿ ಸಿಟ್ಟು ಬಹಳವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿತ್ತು. ಅವನು ಕೆಟ್ಟ-ಕೆಟ್ಟ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೆಣ ಮುಟ್ಟಿದ ಅನ್ನವನ್ನೂ ಕೂಡ ಅವನು ತಿಂದು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. ॥ ೬೭ ॥ ಬೇರೆಯವರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕದಿಯುವುದು ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುವುದು ಅವನ ಸ್ವಭಾವವೇ ಆಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಅಡಗಿಕೊಂಡು ಅವನು ಬೇರೆಯವರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದನು. ಬೇರೆಯವರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಆಡಿಸಲು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು, ಅವನ್ನು ಸಟ್ಟನೆ ಬಾವಿಗೆ ಎಸೆದುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. ॥ ೬೮ ॥ ಅವನಿಗೆ ಹಿಂಸೆಯ ಗೀಳೇ ಹತ್ತಿತ್ತು. ಯಾವಾಗಲೂ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಬಡಪಾಯಿ ಕುರುಡರು, ದೀನ-ದುಃಖಿಗಳನ್ನು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಸತಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಚಾಂಡಾಲರೊಂದಿಗೆ ಅವನಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೇಮವಿತ್ತು. ಸರಿ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಲೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಾಯಿಗಳ ಗುಂಪಿನೊಂದಿಗೆ ಬೇಟೆಗೂ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ॥ ೬೯ ॥ ವೇಶ್ಯೆಯರ ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡು ಅವನು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಎಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟನು. ಒಂದು ದಿನ ತಂದೆ-ತಾಯರನ್ನು ಹೊಡೆದು-ಬಡೆದು ಮನೆಯ ಎಲ್ಲ ಪಾತ್ರೆ-ಪಗಡೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋದನು. ॥ ೭೦ ॥

ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತು ಕಳೆದು ಹೋದಾಗ ಅವನ ಲೋಭೀ ತಂದೆಯು ಎದೆ ಬಡಿದುಕೊಂಡು ಅಳತೊಡಗಿದನು. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಇವನ ತಾಯಿಯು ಬಂಜೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಕುಪುತ್ರನಾದರೋ ಬಹಳ ದುಃಖದಾಯಕನಾಗುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಹೇಳತೊಡಗಿದನು. ॥ ೭೧ ॥ ಅಯ್ಯೋ ! ಈಗ ನಾನು ಎಲ್ಲಿರಲಿ ? ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲಿ ? ನನ್ನ ಈ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಯಾರು ಕಳೆಯುವರು ? ನನ್ನ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡ ವಿಪತ್ತೇ ಬಂದೊದಗಿತಲ್ಲ ! ಈ ದುಃಖದಿಂದ ನಾನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಸಾಯುವೆನು. ॥ ೭೨ ॥

ತದಾನೀಂ ತು ಸಮಾಗತ್ಯ ಗೋಕರ್ಣೋ ಜ್ಞಾನಸಂಯುತಃ ।
ಬೋಧಯಾಮಾಸ ಜನಕಂ ವೈರಾಗ್ಯಂ ಪರಿದರ್ಶಯನ್
॥ ೭೩ ॥

ಅಸಾರಃ ಖಲು ಸಂಸಾರೋ ದುಃಖರೂಪೀ ವಿಮೋಹಕಃ ।
ಸುತಃ ಕಸ್ಯ ಧನಂ ಕಸ್ಯ ಸ್ನೇಹವಾನ್ ಜ್ವಲತೇಽನಿಶಮ್
॥ ೭೪ ॥

ನ ಚೇಂದ್ರಸ್ಯ ಸುಖಂ ಕಿಂಚಿನ್ನ ಸುಖಂ ಚಕ್ರವರ್ತಿನಃ ।
ಸುಖಮಸ್ತಿ ವಿರಕ್ತಸ್ಯ ಮುನೇರೇಕಾಂತಜೀವಿನಃ
॥ ೭೫ ॥

ಮುಂಚಾಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರಜಾರೂಪಂ ಮೋಹತೋ ನರಕೇ ಗತಿಃ ।
ನಿಪತಿಷ್ಯತಿ ದೇಹೋಽಯಂ ಸರ್ವಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ವನಂ ವ್ರಜ
॥ ೭೬ ॥

ತದ್ವಾಕ್ಯಂ ತು ಸಮಾಕರ್ಣ್ಯ ಗಂತುಕಾಮಃ ಪಿತಾಬ್ರವೀತ್ ।
ಕಿಂ ಕರ್ತವ್ಯಂ ವನೇ ತಾತ ತತ್ತ್ವಂ ವದ ಸವಿಸ್ತರಮ್
॥ ೭೭ ॥

ಅಂಧಕೂಪೇ ಸ್ನೇಹಪಾಶೇ ಬದ್ಧಃ ಪಂಗುರಹಂ ಶಠಃ ।
ಕರ್ಮಣಾ ಪತಿತೋ ನೂನಂ ಮಾಮುದ್ಧರ ದಯಾನಿಧೇ
॥ ೭೮ ॥

ಗೋಕರ್ಣ ಉವಾಚ

ದೇಹೇಽಸ್ಥಿಮಾಂಸರುಧಿರೇಽಭಿಮತಿಂ ತ್ಯಜ ತ್ವಂ
ಜಾಯಾಸುತಾದಿಷು ಸದಾ ಮಮತಾಂ ವಿಮುಂಚ ।
ಪಶ್ಯಾನಿಶಂ ಜಗದಿದಂ ಕ್ಷಣಭಂಗನಿಷ್ಠಂ
ವೈರಾಗ್ಯರಾಗರಸಿಕೋ ಭವ ಭಕ್ತಿನಿಷ್ಠಃ ॥ ೭೯ ॥

ಧರ್ಮಂ ಭಜಸ್ವ ಸತತಂ ತ್ಯಜ ಲೋಕಧರ್ಮಾನ್
ಸೇವಸ್ವ ಸಾಧುಪುರುಷಾಂಜಹಿ ಕಾಮತೃಷ್ಣಾಮ್ ।
ಅನ್ಯಸ್ಯ ದೋಷಗುಣಚಿಂತನಮಾಶು ಮುಕ್ತ್ವಾ
ಸೇವಾಕಥಾರಸಮಹೋ ನಿತರಾಂ ಪಿಬ ತ್ವಮ್ ॥ ೮೦ ॥

ಏವಂ ಸುತೋಕ್ತಿವಶತೋಽಪಿ ಗೃಹಂ ವಿಹಾಯ
ಯಾತೋ ವನಂ ಸ್ಥಿರಮತಿರ್ಗತಷಷ್ಟಿವರ್ಷಃ ।
ಯುಕ್ತೋ ಹರೇರನುದಿನಂ ಪರಿಚರ್ಯಯಾಸೌ
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಾಪ ನಿಯತಂ ದಶಮಸ್ಯ ಪಾಠಾತ್ ॥ ೮೧ ॥

ಆಗಲೇ ಪರಮ ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಗೋಕರ್ಣನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಅವನು ತಂದೆಗೆ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಸಮಜಾಯಿಸಿದನು. ॥ ೭೩ ॥ ಗೋಕರ್ಣನೆಂದನು - ಅಪ್ಪಾ! ಈ ಪ್ರಪಂಚವು ಅಸಾರವಾಗಿದೆ. ಇದು ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖರೂಪಿಯಾಗಿದ್ದು ಮೋಹ ದಲ್ಲಿ ಕೆಡಹುವುದಾಗಿದೆ. ಯಾರು ಮಗ? ಯಾರ ಧನ? ಆಸಕ್ತಿ ಯುಳ್ಳವನು ಹಗಲು-ರಾತ್ರಿ ದೀಪದಂತೆ ಸುಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ॥ ೭೪ ॥ ಸುಖವಾದರೋ ಇಂದ್ರನಿಗಿಲ್ಲ, ಚಕ್ರವರ್ತಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ಸುಖವು ಕೇವಲ ವಿರಕ್ತ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿರುವ ಮುನಿಗಳಿಗಿದೆ. ॥ ೭೫ ॥ ಈ ಮಗನು ನನ್ನವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿರಿ. ಮೋಹದಿಂದ ನರಕದ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಶರೀರವಾದರೋ ನಾಶವಾಗಿಯೇ ಆಗುವುದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಪಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಕಾಡಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಿರಿ. ॥ ೭೬ ॥

ಗೋಕರ್ಣನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಆತ್ಮದೇವನು ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಸಿದ್ಧನಾದನು. ಅವನೆಂದ - ಮಗು! ವನದಲ್ಲಿದ್ದು ನಾನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಅದನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನನಗೆ ಹೇಳು. ॥ ೭೭ ॥ ನಾನು ಬಹಳ ಮೂರ್ಖನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಇಂದಿನತನಕ ಕರ್ಮವಶನಾಗಿ ಸ್ನೇಹ ಪಾಶದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿತನಾಗಿ, ಹೆಳವನಂತೆ ಈ ಮನೆಯೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಯ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವೆನು. ನೀನು ತುಂಬಾ ದಯಾಳುವಾಗಿರುವೆ. ಆದರಿಂದ ನನ್ನ ಉದ್ಧಾರಮಾಡು. ॥ ೭೮ ॥

ಗೋಕರ್ಣನು ಹೇಳಿದನು - ತಂದೆಯೇ! ಈ ಶರೀರವು ಎಲುಬು, ಮಾಂಸ, ರಕ್ತದ ಪಿಂಡವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು 'ನಾನು, ಎಂಬುದನ್ನು ನೀವು ಮರೆತುಬಿಡಿರಿ. ಪತ್ನೀ-ಪುತ್ರರನ್ನು 'ನನ್ನವರು' ಎಂದು ಎಂದಿಗೂ ತಿಳಿಯಬೇಡಿರಿ. ಈ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಕ್ಷಣಭಂಗುರವೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ, ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಸ್ತುವನ್ನು ಸ್ಥಾಯಿಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಅನುರಾಗವನ್ನು ಇಡಬೇಡಿರಿ. ಸಾಕು, ಏಕಮಾತ್ರ ವೈರಾಗ್ಯರಸದ ರಸಿಕರಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರಿ. ॥ ೭೯ ॥ ಭಗವದ್ಭಜನೆಯೇ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡ ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ. ನಿರಂತರ ಅದನ್ನೆ ಆಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡಿರಿ, ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ಲೌಕಿಕ ಧರ್ಮಗಳಿಂದ ಪರಾಙ್ಮುಖರಾಗಿರಿ. ಸದಾಕಾಲ ಸಾಧುಗಳ ಸೇವೆಮಾಡಿರಿ. ಭೋಗಗಳ ಲಾಲಸೆ ಹತ್ತಿರ ಸುಳಿಯಗೊಡಬೇಡಿ. ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಬೇರೆಯವರ ಗುಣ ದೋಷಗಳ ವಿಚಾರ ಬಿಟ್ಟು ಏಕಮಾತ್ರ ಭಗವತ್ಸೇವೆ ಹಾಗೂ ಭಗವಂತನ ಕಥೆಗಳ ರಸಪಾನಮಾಡಿರಿ. ॥ ೮೦ ॥

ಹೀಗೆ ಪುತ್ರನ ಮಾತಿನಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತನಾಗಿ ಆತ್ಮದೇವನು ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಕಾಡಿಗೆ ತೆರಳಿದನು. ಆಗ ಅವನ ವಯಸ್ಸು ಅರವತ್ತಾಗಿದ್ದರೂ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದೃಢತೆ ಇತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಹಗಲು-ಇರುಳು ಭಗವಂತನ ಸೇವೆ-ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ನಿಯಮಪೂರ್ವಕ ಭಾಗವತದ ದಶಮಸ್ಕಂಧವನ್ನು ಪಾರಾಯಣೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅವನು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪಡೆದು ಕೊಂಡನು. ॥ ೮೧ ॥

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. ॥ ೪ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಪದ್ಮಪುರಾಣೇ ಉತ್ತರಖಂಡೇ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೇ ವಿಪ್ರಮೋಕ್ಷೋ ನಾಮ ಚತುರ್ಥೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥ ೪ ॥

ಐದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಧುಂಧುಕಾರಿಗೆ ಪ್ರೇತಯೋನಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ಉದ್ಧಾರ

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಪಿತರ್ಯುಪರತೇ ತೇನ ಜನನೀ ತಾಡಿತಾ ಭೃಶಮ್ ।
ಕ್ವ ವಿತ್ತಂ ತಿಷ್ಠತಿ ಬ್ರೂಹಿ ಹನಿಷ್ಯೇ ಲತ್ತಯಾ ನ ಚೇತ್
॥ ೧ ॥

ಇತಿ ತದ್ವಾಕ್ಯ ಸಂತ್ರಾಸಾಜ್ಜನನ್ಯಾ ಪುತ್ರದುಃಖಿತಃ ।
ಕೂಪೇ ಪಾತಃ ಕೃತೋ ರಾತ್ರೌ ತೇನ ಸಾ ನಿಧನಂ ಗತಾ
॥ ೨ ॥

ಗೋಕರ್ಣಸ್ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾರ್ಥಂ ನಿರ್ಗತೋ ಯೋಗಸಂಸ್ಥಿತಃ ।
ನ ದುಃಖಂ ನ ಸುಖಂ ತಸ್ಯ ನ ವೈರೀ ನಾಪಿ ಬಾಂಧವಃ
॥ ೩ ॥

ಧುಂಧುಕಾರೀ ಗೃಹೇಽತಿಷ್ಠತ್ಪಂಚಪಣ್ಯವಧೂವೃತಃ ।
ಅತ್ಯುಗ್ರಕರ್ಮಕರ್ತಾ ಚ ತತ್ಪೋಷಣವಿಮೂಢಧೀಃ
॥ ೪ ॥

ಏಕದಾ ಕುಲಟಾಸ್ತಾಸ್ತು ಭೂಷಣಾನ್ಯಭಿಲಿಪ್ಸವಃ ।
ತದರ್ಥಂ ನಿರ್ಗತೋ ಗೇಹಾತ್ಕಾಮಾಂಧೋ ಮೃತ್ಯುಮಸ್ಮರನ್
॥ ೫ ॥

ಯತಸ್ತತಶ್ಚ ಸಂಹೃತ್ಯ ವಿತ್ತಂ ವೇಶ್ಮ ಪುನರ್ಗತಃ ।
ತಾಭ್ಯೋಽಯಚ್ಛತ್ಸುವಸ್ತ್ರಾಣಿ ಭೂಷಣಾನಿ ಕಿಯಂತಿ ಚ
॥ ೬ ॥

ಬಹುವಿತ್ತಚಯಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾತ್ರೌ ನಾರ್ಯೋ ವ್ಯಚಾರಯನ್ ।
ಚೌರ್ಯಂ ಕರೋತ್ಯಸೌ ನಿತ್ಯಮತೋ ರಾಜಾ ಗ್ರಹೀಷ್ಯತಿ
॥ ೭ ॥

ವಿತ್ತಂ ಹೃತ್ವಾ ಪುನಶ್ಚೈನಂ ಮಾರಯಿಷ್ಯತಿ ನಿಶ್ಚಿತಮ್ ।
ಅತೋಽರ್ಥಗುಪ್ತಯೇ ಗೂಢಮಸ್ಮಾಭಿಃ ಕಿಂ ನ ಹನ್ಯತೇ
॥ ೮ ॥

ನಿಹತ್ಯೈನಂ ಗೃಹೀತ್ವಾರ್ಥಂ ಯಾಸ್ಯಾಮೋ ಯತ್ರ ಕುತ್ರಚಿತ್ ।
ಇತಿ ತಾ ನಿಶ್ಚಯಂ ಕೃತ್ವಾ ಸುಪ್ತಂ ಸಂಬದ್ಧ್ಯ ರಶ್ಮಿಭಿಃ
॥ ೯ ॥

ಪಾಶಂ ಕಂಠೇ ನಿಧಾಯಾಸ್ಯ ತನ್ಮೃತ್ಯುಮುಪಚಕ್ರಮುಃ ।
ತ್ವರಿತಂ ನ ಮಮಾರಾಸೌ ಚಿಂತಾಯುಕ್ತಾಸ್ತದಾಭವನ್
॥ ೧೦ ॥

ತಪ್ತಾಂಗಾರಸಮೂಹಾಂಶ್ಚ ತನ್ಮುಖೇ ಹಿ ವಿಚಿಕ್ಷಿಪುಃ ।
ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲಾತಿದುಃಖೇನ ವ್ಯಾಕುಲೋ ನಿಧನಂ ಗತಃ
॥ ೧೧ ॥

ಸೂತಪುರಾಣಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – ಶೌನಕರೇ ! ತಂದೆಯು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಧುಂಧುಕಾರಿಯು ಒಂದು ದಿನ ತನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ತುಂಬಾ ಹೊಡೆದು ಕೇಳಿದನು – 'ಧನವನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿರುವೆ ಹೇಳು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಕಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಬಿಡುವೆನು. ॥ ೧ ॥ ಅವನು ಹೀಗೆ ಗದರಿಸಲು ಹೆದರಿ, ಮಗನ ಉಪದ್ರವದಿಂದ ದುಃಖಿತಳಾಗಿ ಅವಳು ರಾತ್ರೆ ಭಾವಿಗೆ ಹಾರಿಕೊಂಡಳು. ಹೀಗೆ ಅವಳ ಮೃತ್ಯುವಾಯಿತು. ॥ ೨ ॥ ಯೋಗನಿಷ್ಠ ಗೋಕರ್ಣನು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗಾಗಿ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಅವನಿಗೆ ಈ ಘಟನೆಯಿಂದ ದುಃಖವಾಗಲೀ, ಸುಖವಾಗಲೀ ಆಗಲಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಯಾರೂ ಮಿತ್ರರು, ಶತ್ರುಗಳು ಇರಲಿಲ್ಲ. ॥ ೩ ॥

ಧುಂಧುಕಾರಿಯು ಐದು ಮಂದಿ ವೇಶ್ಯೆಯರೊಂದಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇರತೊಡಗಿದನು. ಅವರಿಗಾಗಿ ಭೋಗ-ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಅವನ ಬುದ್ಧಿಯು ನಷ್ಟವಾಯಿತು. ಅವನು ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಕ್ರೂರ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ॥ ೪ ॥ ಒಂದು ದಿನ ಆ ಕುಲಟೆಯರು ಇವನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಬೇಡಿದರು. ಅವನಾದರೋ ಕಾಮದಿಂದ ಕುರುಡನಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಸಾವಿನ ನೆನಪೇ ಅವನಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸರಿ, ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಅವನು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದನು. ॥ ೫ ॥ ಅವನು ಅಲ್ಲಿ-ಇಲ್ಲಿ ಹೇರಳ ಧನವನ್ನು ಕದ್ದು ಮನೆಗೆ ಬಂದು, ಅವರಿಗೆ ಸುಂದರ ವಸ್ತ್ರ-ಒಡವೆಗಳನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟನು. ॥ ೬ ॥ ಕಳ್ಳತನದ ಅನೇಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರು ರಾತ್ರೆ ವಿಚಾರಮಾಡಿದರು– 'ಇವನು ಪ್ರತಿದಿನ ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದರಿಂದ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ದಿನ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ರಾಜನು ಇವನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋದಾನು. ॥ ೭ ॥ ರಾಜನು ಇದೆಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡು ಇವನಿಗೆ ಪ್ರಾಣದಂಡನೆ ವಿಧಿಸುವುದು ನಿಶ್ಚಿತ. ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ದಿನ ಇವನಿಗೆ ಸಾಯುವುದೇ ಇದೆಯಾದರೆ ಧನದ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಇವನನ್ನು ನಾವೇ ಏಕೆ ಕೊಲ್ಲಬಾರದು ?॥ ೮ ॥ ಇವನನ್ನು ಕೊಂದು ನಾವು ಇವನ ಸಂಪತ್ತೆಲ್ಲವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲಾದರೂ ಹೊರಟು ಹೋಗೋಣ.' ಹೀಗೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಅವರು ಮಲಗಿರುವ ಧುಂಧುಕಾರಿಯನ್ನು ಹಗ್ಗದಿಂದ ಕಟ್ಟಿ, ಕತ್ತಿಗೆ ಉರುಳನ್ನು ಬಿಗಿದು ಸಾಯಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಬೇಗನೇ ಸಾಯದಿದ್ದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಭಾರೀ ಚಿಂತೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿತು. ॥ ೯-೧೦ ॥ ಆಗ ಅವರು ಅವನ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಉರಿಯುವ ಕೆಂಡವನ್ನು ಸುರಿದರು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಬೆಂಕಿಯ ಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ತುಂಬಾ ನರಳುತ್ತಾ ಸತ್ತು ಹೋದನು. ॥ ೧೧ ॥ ಅವರು ಇವನ ಶರೀರವನ್ನು ಒಂದು

ತಂ ದೇಹಂ ಮುಮುಚುರ್ಗರ್ತೇ ಪ್ರಾಯಃ ಸಾಹಸಿಕಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯಃ ।
ನ ಜ್ಞಾತಂ ತದ್ರಹಸ್ಯಂ ತು ಕೇನಾಪೀದಂ ತಥೈವ ಚ
॥ ೧೨ ॥

ಲೋಕೈಃ ಪೃಷ್ಟಾ ವದಂತಿ ಸ್ಮ ದೂರಂ ಯಾತಃ ಪ್ರಿಯೋ ಹಿ ನಃ ।
ಆಗಮಿಷ್ಯತಿ ವರ್ಷೇಽಸ್ಮಿನ್ ವಿತ್ತಲೋಭವಿಕರ್ಷಿತಃ
॥ ೧೩ ॥

ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ನೈವ ತು ವಿಶ್ವಾಸಂ ದುಷ್ಟಾನಾಂ ಕಾರಯೇದ್ಬುಧಃ ।
ವಿಶ್ವಾಸೇ ಯಃ ಸ್ಥಿತೋ ಮೂಢಃ ಸ ದುಃಖೈಃ ಪರಿಭೂಯತೇ
॥ ೧೪ ॥

ಸುಧಾಮಯಂ ವಚೋ ಯಾಸಾಂ ಕಾಮಿನಾಂ ರಸವರ್ಧನಮ್ ।
ಹೃದಯಂ ಕ್ಷುರಧಾರಾಭಂ ಪ್ರಿಯಃ ಕೋ ನಾಮ ಯೋಷಿತಾಮ್
॥ ೧೫ ॥

ಸಂಹೃತ್ಯ ವಿತ್ತಂ ತಾ ಯಾತಾಃ ಕುಲಟಾ ಬಹುಭರ್ತೃಕಾಃ ।
ಧುಂದುಕಾರೀ ಬಭೂವಾಥ ಮಹಾನ್ ಪ್ರೇತಃ ಕುಕರ್ಮತಃ
॥ ೧೬ ॥

ವಾತ್ಯಾರೂಪಧರೋ ನಿತ್ಯಂ ಧಾವನ್ ದಶದಿಶೋಽಂತರಮ್ ।
ಶೀತಾತಪಪರಿಕ್ಲಿಷ್ಟೋ ನಿರಾಹಾರಃ ಪಿಪಾಸಿತಃ
॥ ೧೭ ॥

ನ ಲೇಭೇ ಶರಣಂ ಕ್ವಾಪಿ ಹಾ ದೈವೇತಿ ಮುಹುರ್ವದನ್ ।
ಕಿಯತ್ಕಾಲೇನ ಗೋಕರ್ಣೋ ಮೃತಂ ಲೋಕಾದಬುಧ್ಯತ
॥ ೧೮ ॥

ಅನಾಥಂ ತಂ ವಿದಿತ್ವೈವ ಗಯಾಶ್ರಾದ್ಧಮಚೀಕರತ್ ।
ಯಸ್ಮಿಂಸ್ತೀರ್ಥೇ ತು ಸಂಯಾತಿ ತತ್ರ ಶ್ರಾದ್ಧಮವರ್ತಯತ್
॥ ೧೯ ॥

ಏವಂ ಭ್ರಮನ್ ಸ ಗೋಕರ್ಣಃ ಸ್ವಪುರಂ ಸಮುಪೇಯಿವಾನ್ ।
ರಾತ್ರೌ ಗೃಹಾಂಗಣೇ ಸ್ವಪ್ತುಮಾಗತೋಽಲಕ್ಷಿತಃ ಪರೈಃ
॥ ೨೦ ॥

ತತ್ರ ಸುಪ್ತಂ ಸ ವಿಜ್ಞಾಯ ಧುಂದುಕಾರೀ ಸ್ವಬಾಂಧವಮ್ ।
ನಿಶೀಥೇ ದರ್ಶಯಾಮಾಸ ಮಹಾರೌದ್ರತರಂ ವಪುಃ
॥ ೨೧ ॥

ಸಕೃನ್ಮೇಷಃ ಸಕೃದ್ಧಸ್ತೀ ಸಕೃಚ್ಚ ಮಹಿಷೋಽಭವತ್ ।
ಸಕೃದಿಂದ್ರಃ ಸಕೃಚ್ಚಾಗ್ನಿಃ ಪುನಶ್ಚ ಪುರುಷೋಽಭವತ್
॥ ೨೨ ॥

ವೈಪರೀತ್ಯಮಿದಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಗೋಕರ್ಣೋ ಧೈರ್ಯಸಂಯುತಃ ।
ಅಯಂ ದುರ್ಗತಿಕಃ ಕೋಽಪಿ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯಾಥ ತಮಬ್ರವೀತ್
॥ ೨೩ ॥

ಗೋಕರ್ಣ ಉವಾಚ

ಕಸ್ತ್ವಮುಗ್ರತರೋ ರಾತ್ರೌ ಕುತೋ ಯಾತೋ ದಶಾಮಿಮಾಮ್ ।
ಕಿಂ ವಾ ಪ್ರೇತಃ ಪಿಶಾಚೋ ವಾ ರಾಕ್ಷಸೋಽಸೀತಿ ಶಂಸ ನಃ
॥ ೨೪ ॥

ಹೊಂಡದಲ್ಲಿ ಹೂತು ಬಿಟ್ಟರು. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪ್ರಾಯಶಃ ಭಾರೀ ದುಸ್ಸಾಹಸಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆಂಬುದು ನಿಜವಾಗಿದೆ. ಅವರ ಈ ಕೃತ್ಯವು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದೇ ಹೋಯಿತು. ॥ ೧೨ ॥ ಜನರು ಕೇಳಿದಾಗ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು - ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯತಮನು ಹಣದ ಲೋಭದಿಂದ ಈ ಬಾರಿ ಎಲ್ಲೋ ಬಹುದೂರ ಹೋಗಿರಬೇಕು. ಇದೇ ವರ್ಷಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವನು. ॥ ೧೩ ॥ ಬುದ್ಧಿವಂತರಾದವರು ದುಷ್ಟಸ್ತ್ರೀಯರ ಮೇಲೆ ಎಂದೂ ವಿಶ್ವಾಸವಿಡಬಾರದು. ವಿಶ್ವಾಸವಿಡುವ ಮೂರ್ಖನಿಗೆ ದುಃಖಿಯಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೧೪ ॥ ಇವರ ಮಾತುಗಳಾದರೋ ಅಮೃತದಂತೆ ಕಾಮುಕರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ರಸವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಹೃದಯ ಕತ್ತಿಯ ಅಲಗಿನಂತೆ ಹರಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಯಾರು ತಾನೇ ಪ್ರೇಮಿಸುವರು ? ॥ ೧೫ ॥

ಆ ಕುಲಟೆಯರು ಧುಂಧುಕಾರಿಯ ಸಂಪತ್ತೆಲ್ಲವನ್ನು ದೋಚಿಕೊಂಡು ಪರಾರಿಯಾದರು. ಅವರಿಗೆ ಇಂತಹ ವಿಟರು ಎಷ್ಟಿದ್ದರೋ ಯಾರು ಬಲ್ಲರು ? ಧುಂಧುಕಾರಿಯು ತನ್ನ ಕುಕರ್ಮದಿಂದಾಗಿ ಭಯಂಕರ ಪ್ರೇತವಾದನು. ॥ ೧೬ ॥ ಅವನು ಬಿರುಗಾಳಿಯಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಬಿಸಿಲು, ಛಳಿಯಿಂದ ಭಾರಿ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಾ ಹಸಿವು-ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ದುಃಖಿತನಾಗಿ ಅಯ್ಯೋ ದೈವವೇ ! ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ, ಯಾವುದೇ ಆಸರೆ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲಕಾಲ ಕಳೆದ ಬಳಿಕ ಗೋಕರ್ಣನು ಜನರಬಾಯಿಂದ ಧುಂಧುಕಾರಿಯ ಮರಣದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ॥ ೧೭-೧೮ ॥ ಆಗ ಅವನು ಅವನನ್ನು ಅನಾಥನೆಂದರಿತು ಗಯೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಿದನು. ಅವನು ಹೋದ ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವನ ಶ್ರಾದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ॥ ೧೯ ॥

ಹೀಗೆ ತಿರುಗುತ್ತಾ-ತಿರುಗುತ್ತಾ ಗೋಕರ್ಣನು ತನ್ನ ಊರಿಗೆ ಬಂದನು. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯವರ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ ನೇರವಾಗಿ ತನ್ನ ಮನೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಮಲಗಲು ಬಂದನು. ॥ ೨೦ ॥ ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಮ್ಮನು ಮಲಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ನಡುರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಧುಂಧುಕಾರಿಯು ತನ್ನ ಭಾರೀ ವಿಕರಾಳ ರೂಪವನ್ನು ತೋರಿದನು. ॥ ೨೧ ॥ ಅವನು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಆಡು, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಆನೆ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕೋಣ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಇಂದ್ರ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅಗ್ನಿಯಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೊನೆಗೆ ಅವನು ಮನುಷ್ಯನ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟನಾದನು. ॥ ೨೨ ॥ ಈ ವಿಪರೀತ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಗೋಕರ್ಣನು ಇವನು ಯಾರೋ ದುರ್ಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಜೀವಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಅವನು ಅವನಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಕೇಳಿದನು. ॥ ೨೩ ॥

ಗೋಕರ್ಣನು ಕೇಳಿದನು - ನೀನು ಯಾರು ? ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಭಯಾನಕ ರೂಪವನ್ನು ಏಕೆ ತೋರುತ್ತಿರುವೆ ? ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯು ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಯಿತು ? ನೀನು ಪ್ರೇತವೋ, ಪಿಶಾಚಿಯೋ, ಅಥವಾ ಯಾವುದಾದರೂ ರಾಕ್ಷಸನೋ ? ನನಗೆ ಹೇಳು. ॥ ೨೪ ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಏವಂ ಪೃಷ್ಟಸ್ತದಾ ತೇನ ರುರೋದೋಚ್ಚೈಃ ಪುನಃ ಪುನಃ ।
ಅಶಕ್ತೋ ವಚನೋಚ್ಚಾರೇ ಸಂಜ್ಞಾಮಾತ್ರಂ ಚಕಾರ ಹ ॥ ೨೫ ॥

ತತೋಽಂಜಲೌ ಜಲಂ ಕೃತ್ವಾ ಗೋಕರ್ಣಸ್ತಮುದೈರಯತ್ ।
ತತ್ಸೇಕಹತಪಾಪೋಽಸೌ ಪ್ರವಕ್ತುಮುಪಚಕ್ರಮೇ ॥ ೨೬ ॥

ಪ್ರೇತ ಉವಾಚ

ಅಹಂ ಭ್ರಾತಾ ತ್ವದೀಯೋಽಸ್ಮಿ ಧುಂಧುಕಾರೀತಿ ನಾಮತಃ ।
ಸ್ವಕೀಯೇನೈವ ದೋಷೇಣ ಬ್ರಹ್ಮತ್ವಂ ನಾಶಿತಂ ಮಯಾ ॥ ೨೭ ॥

ಕರ್ಮಣೋ ನಾಸ್ತಿ ಸಂಖ್ಯಾ ಮೇ ಮಹಾಜ್ಞಾನೇ ವಿವರ್ತಿನಃ ।
ಲೋಕಾನಾಂ ಹಿಂಸಕಃ ಸೋಽಹಂ ಸ್ತ್ರೀಭಿರ್ದುಃಖೇನ ಮಾರಿತಃ ॥ ೨೮ ॥

ಅತಃ ಪ್ರೇತತ್ವಮಾಪನ್ನೋ ದುರ್ದಶಾಂ ಚ ವಹಾಮ್ಯಹಮ್ ।
ವಾತಾಹಾರೇಣ ಜೀವಾಮಿ ದೈವಾಧೀನಫಲೋದಯಾತ್ ॥ ೨೯ ॥

ಅಹೋ ಬಂಧೋ ಕೃಪಾಸಿಂಧೋ ಭ್ರಾತರ್ಮಾಮಾಶು ಮೋಚಯ ।
ಗೋಕರ್ಣೋ ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ತಸ್ಮೈ ವಾಕ್ಯಮಥಾಬ್ರವೀತ್ ॥ ೩೦ ॥

ಗೋಕರ್ಣ ಉವಾಚ

ತ್ವದರ್ಥಂ ತು ಗಯಾಪಿಂಡೋ ಮಯಾ ದತ್ತೋ ವಿಧಾನತಃ ।
ತತ್ಕಥಂ ನೈವ ಮುಕ್ತೋಽಸಿ ಮಮಾಶ್ಚರ್ಯಮಿದಂ ಮಹತ್ ॥ ೩೧ ॥

ಗಯಾಶ್ರಾದ್ಧಾನ್ನ ಮುಕ್ತಿಶ್ಚೇದುಪಾಯೋ ನಾಪರಸ್ತ್ವಿಹ ।
ಕಿಂ ವಿಧೇಯಂ ಮಯಾ ಪ್ರೇತ ತತ್ತ್ವಂ ವದ ಸವಿಸ್ತರಮ್ ॥ ೩೨ ॥

ಪ್ರೇತ ಉವಾಚ

ಗಯಾಶ್ರಾದ್ಧ ಶತೇನಾಪಿ ಮುಕ್ತಿರ್ಮೇ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ ।
ಉಪಾಯಮಪರಂ ಕಂಚಿತ್ತ್ವಂ ವಿಚಾರಯ ಸಾಂಪ್ರತಮ್ ॥ ೩೩ ॥

ಇತಿ ತದ್ವಾಕ್ಯಮಾಕರ್ಣ್ಯ ಗೋಕರ್ಣೋ ವಿಸ್ಮಯಂ ಗತಃ ।
ಶತಶ್ರಾದ್ಧೈರ್ನ ಮುಕ್ತಿಶ್ಚೇದಸಾಧ್ಯಂ ಮೋಚನಂ ತವ ॥ ೩೪ ॥

ಇದಾನೀಂ ತು ನಿಜಂ ಸ್ಥಾನಮಾತಿಷ್ಠ ಪ್ರೇತ ನಿರ್ಭಯಃ ।
ತ್ವನ್ಮುಕ್ತಿಸಾಧಕಂ ಕಿಂಚಿದಾಚರಿಷ್ಯೇ ವಿಚಾರ್ಯ ಚ ॥ ೩೫ ॥

ಧುಂಧುಕಾರೀ ನಿಜಸ್ಥಾನಂ ತೇನಾದಿಷ್ಟಸ್ತತೋ ಗತಃ ।
ಗೋಕರ್ಣಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ತಾಂ ರಾತ್ರಿಂ ನ ತದಧ್ಯಗಾತ್ ॥ ೩೬ ॥

ಸೂತರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – ಗೋಕರ್ಣನು ಹೀಗೆ ಕೇಳಲಾಗಿ ಆವನು ಪದೇ-ಪದೇ ಜೋರಾಗಿ ಅಳತೊಡಗಿದನು. ಅವನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಲೂ ಶಕ್ತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಕೇವಲ ಸಂಕೇತಮಾತ್ರ ಮಾಡಿದನು. ॥ ೨೫ ॥ ಆಗ ಗೋಕರ್ಣನು ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿ ಅದನ್ನು ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ಅವನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಅವನ ಪಾಪಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಶಮನವಾಗಿ ಅವನು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳತೊಡಗಿದನು. ॥ ೨೬ ॥

ಪ್ರೇತವೆಂದಿತು – ನಾನು ನಿನ್ನ ಸಹೋದರನಾಗಿರುವೆನು. ಧುಂಧುಕಾರಿ ಎಂದು ನನ್ನ ಹೆಸರು. ನಾನು ನನ್ನದೇ ದೋಷಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿಕೊಂಡೆ. ॥ ೨೭ ॥ ನನ್ನ ಕುಕರ್ಮಗಳು ಎಣಿಸಲಾರದಷ್ಟಿವೆ. ನಾನಾದರೋ ಮಹಾನ್ ಅಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ತೊಳಲಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇದರಿಂದ ನಾನು ಜನರನ್ನು ತುಂಬಾ ಹಿಂಸಿಸಿದೆ. ಕೊನೆಗೆ ಕುಲಟೆಯರಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ನನ್ನನ್ನು ನರಳಾಡಿಸಿ ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟರು. ॥ ೨೮ ॥ ಇದರಿಂದ ಈಗ ಪ್ರೇತಯೋನಿ ಪಡೆದು ಈ ದುರ್ದಶೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಈಗ ದೈವವಶಾತ್ ಕರ್ಮಫಲವು ಉದಯಿಸಿದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಕೇವಲ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತಾ ಬದುಕಿದ್ದೇನೆ. ॥ ೨೯ ॥ ಅಯ್ಯಾ ತಮ್ಮನೇ! ನೀನು ದಯಾಸಮುದ್ರನಾಗಿರುವಿ. ಈಗ ಹೇಗಾದರೂ ಬೇಗನೇ ನನ್ನನ್ನು ಈ ಪ್ರೇತಯೋನಿಯಿಂದ ಬಿಡಿಸು. ಗೋಕರ್ಣನು ಧುಂಧುಕಾರಿಯ ಎಲ್ಲ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದನು. ॥ ೩೦ ॥

ಗೋಕರ್ಣನೆಂದನು – ಸಹೋದರಾ! ನಾನು ನಿನಗಾಗಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕ ಗಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಿಂಡದಾನ ಮಾಡಿದೆ. ಆದರೂ ನೀನು ಪ್ರೇತಯೋನಿಯಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಲಿಲ್ಲ ಏಕೆ ಎಂಬುದು ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತಿದೆ. ॥ ೩೧ ॥ ಗಯಾ ಶ್ರಾದ್ಧದಿಂದಲೂ ನಿನ್ನ ಮುಕ್ತಿಯಾಗದಿದ್ದಾಗ ಇದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಉಪಾಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಸರಿ, ನೀನು ಎಲ್ಲ ಮಾತನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಹೇಳು. ಈಗ ನಾನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು. ? ॥ ೩೨ ॥

ಪ್ರೇತವೆಂದಿತು – ನೂರಾರು ಗಯಾ ಶ್ರಾದ್ಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ನನ್ನ ಮುಕ್ತಿಯು ಆಗಲಾರದು. ಈಗಲಾದರೋ ನೀನು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಉಪಾಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸು. ॥ ೩೩ ॥

ಪ್ರೇತದ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಗೋಕರ್ಣನಿಗೆ ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಅವನೆಂದನು ನೂರಾರು ಗಯಾ ಶ್ರಾದ್ಧಗಳಿಂದಲೂ ನಿನ್ನ ಮುಕ್ತಿಯು ಆಗದಿದ್ದರೆ, ನಿನ್ನ ಮುಕ್ತಿಯು ಅಸಂಭವವೆಂದೇ ತೋರುತ್ತದೆ. ॥ ೩೪ ॥ ಇರಲಿ, ಈಗ ನೀನು ನಿರ್ಭಯನಾಗಿ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇರು. ನಾನು ವಿಚಾರಗೈದು ನಿನ್ನ ಮುಕ್ತಿಗಾಗಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಬೇರೆ ಉಪಾಯ ಮಾಡುವೆನು. ॥ ೩೫ ॥

ಗೋಕರ್ಣನ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ಧುಂಧುಕಾರಿಯು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ತನ್ನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಇತ್ತ ಗೋಕರ್ಣನು ರಾತ್ರಿಯಿಡೀ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದರೂ ಅವನಿಗೆ ಯಾವ ಉಪಾಯವು ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ॥ ೩೬ ॥ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅವನು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು

ಪ್ರಾತಸ್ತಮಾಗತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಲೋಕಾಃ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಸಮಾಗತಾಃ ।
ತತ್ಸರ್ವಂ ಕಥಿತಂ ತೇನ ಯಜ್ಜಾತಂ ಚ ಯಥಾ ನಿಶಿ
॥ ೩೭ ॥

ವಿದ್ವಾಂಸೋ ಯೋಗನಿಷ್ಠಾಶ್ಚ ಜ್ಞಾನಿನೋ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಃ ।
ತನ್ಮುಕ್ತಿಂ ನೈವ ತೇಽಪಶ್ಯನ್ ಪಶ್ಯಂತಃ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಚಯಾನ್
॥ ೩೮ ॥

ತತಃ ಸರ್ವೈಃ ಸೂರ್ಯವಾಕ್ಯಂ ತನ್ಮುಕ್ತೌ ಸ್ಥಾಪಿತಂ ಪರಮ್ ।
ಗೋಕರ್ಣಃ ಸ್ತಂಭನಂ ಚಕ್ರೇ ಸೂರ್ಯವೇಗಸ್ಯ ವೈ ತದಾ
॥ ೩೯ ॥

ತುಭ್ಯಂ ನಮೋ ಜಗತ್ಸಾಕ್ಷಿನ್ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇ ಮುಕ್ತಿಹೇತುಕಮ್ ।
ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ದೂರತಃ ಸೂರ್ಯಃ ಸ್ಫುಟಮಿತ್ಯಭ್ಯಭಾಷತ
॥ ೪೦ ॥

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಾನ್ಮುಕ್ತಿಃ ಸಪ್ತಾಹಂ ವಾಚನಂ ಕುರು ।
ಇತಿ ಸೂರ್ಯವಚಃ ಸರ್ವೈರ್ಧರ್ಮರೂಪಂ ತು ವಿಶ್ರುತಮ್
॥ ೪೧ ॥

ಸರ್ವೇಽಬ್ರುವನ್ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಸುಕರಂ ತ್ವಿದಮ್ ।
ಗೋಕರ್ಣೋ ನಿಶ್ಚಯಂ ಕೃತ್ವಾ ವಾಚನಾರ್ಥಂ ಪ್ರವರ್ತಿತಃ
॥ ೪೨ ॥

ತತ್ರ ಸಂಶ್ರವಣಾರ್ಥಾಯ ದೇಶಗ್ರಾಮಾಜ್ಜನಾ ಯಯುಃ ।
ಪಂಗ್ವಂಧವೃದ್ಧಮಂದಾಶ್ಚ ತೇಽಪಿ ಪಾಪಕ್ಷಯಾಯ ವೈ
॥ ೪೩ ॥

ಸಮಾಜಸ್ತು ಮಹಾಂಜಾತೋ ದೇವವಿಸ್ಮಯಕಾರಕಃ ।
ಯದೈವಾಸನಮಾಸ್ಥಾಯ ಗೋಕರ್ಣೋಽಕಥಯತ್ಕಥಾಮ್
॥ ೪೪ ॥

ಸ ಪ್ರೇತೋಽಪಿ ತದಾಯಾತಃ ಸ್ಥಾನಂ ಪಶ್ಯನ್ನಿತಸ್ತತಃ ।
ಸಪ್ತಗ್ರಂಥಿಯುತಂ ತತ್ರಾಪಶ್ಯತ್ಕೀಚಕಮುಚ್ಛ್ರಿತಮ್
॥ ೪೫ ॥

ತನ್ಮೂಲಚ್ಛಿದ್ರಮಾವಿಶ್ಯ ಶ್ರವಣಾರ್ಥಂ ಸ್ಥಿತೋ ಹ್ಯಸೌ ।
ವಾತರೂಪೀ ಸ್ಥಿತಿಂ ಕರ್ತುಮಶಕ್ತೋ ವಂಶಮಾವಿಶತ್
॥ ೪೬ ॥

ವೈಷ್ಣವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಮುಖ್ಯಂ ಶ್ರೋತಾರಂ ಪರಿಕಲ್ಪ್ಯ ಸಃ ।
ಪ್ರಥಮಸ್ಕಂಧತಃ ಸ್ಪಷ್ಟಮಾಖ್ಯಾನಂ ಧೇನುಜೋಽಕರೋತ್
॥ ೪೭ ॥

ದಿನಾಂತೇ ರಕ್ಷಿತಾ ಗಾಥಾ ತದಾ ಚಿತ್ರಂ ಬಭೂವ ಹ ।
ವಂಶೈಕಗ್ರಂಥಿಭೇದೋಽಭೂತ್ಸಶಬ್ದಂ ಪಶ್ಯತಾಂ ಸತಾಮ್
॥ ೪೮ ॥

ದ್ವಿತೀಯೇಽಹ್ನಿ ತಥಾ ಸಾಯಂ ದ್ವಿತೀಯಗ್ರಂಥಿ ಭೇದನಮ್ ।
ತೃತೀಯೇಽಹ್ನಿ ತಥಾ ಸಾಯಂ ತೃತೀಯಗ್ರಂಥಿ ಭೇದನಮ್
॥ ೪೯ ॥

ನೋಡಿ ಜನರು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಲು ಬಂದರು. ಆಗ ಗೋಕರ್ಣನು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುದೆಲ್ಲವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ॥ ೩೭ ॥ ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ, ಯೋಗ ನಿಷ್ಠರೂ, ಜ್ಞಾನಿಗಳೂ, ವೇದಜ್ಞರೂ ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಅನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಿರುವಿಹಾಕಿದರು. ಆದರೂ ಅವನ ಮುಕ್ತಿಯ ಉಪಾಯವು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ॥ ೩೮ ॥ ಕೊನೆಗೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಭಾಸ್ಕರನು ಏನು ಆಜ್ಞೆ ಕೊಡುವನೋ ಅದನ್ನೇ ಮಾಡುವುದೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಗೋಕರ್ಣನು ತನ್ನ ತಪೋಬಲದಿಂದ ಸೂರ್ಯನ ಗತಿಯನ್ನು ತಡೆದುಬಿಟ್ಟನು. ॥ ೩೯ ॥ ಅವನು ಸ್ತುತಿಸಿದನು - 'ಭಗವಂತಾ! ನೀನು ಜಗತ್ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರುವೆ. ನಾನು ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ದಯಮಾಡಿ ಧುಂಧು ಕಾರಿಯ ಮುಕ್ತಿಯ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸು.' ಗೋಕರ್ಣನ ಈ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನು ದೂರ ದಿಂದಲೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೀಗೆಂದನು – 'ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಯಾಗಬಲ್ಲದು. ಆದರಿಂದ ನೀನು ಅದನ್ನು ಸಪ್ತಾಹ ವಿಧಿಯಿಂದ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡು' ಸೂರ್ಯನ ಈ ಧರ್ಮಮಯ ವಚನವನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದವರೆಲ್ಲರೂ ಕೇಳಿದರು. ॥ ೪೦-೪೧ ॥ ಆಗ ಎಲ್ಲರೂ 'ಈ ಸಾಧನೆಯು ತುಂಬಾ ಸರಳವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕ ಮಾಡು' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಗೋಕರ್ಣನೂ ಹಾಗೆಯೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಲು ಸಿದ್ಧನಾದನು. ॥ ೪೨ ॥

ಅನೇಕ ಊರುಗಳಿಂದ, ಗ್ರಾಮಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ಜನರು ಕಥೆ ಕೇಳಲು ಆಗಮಿಸಿದರು. ಬಹಳಷ್ಟು ಕುಂಟರೂ, ಕುರುಡರೂ, ಮುದುಕರೂ, ಮಂದಬುದ್ಧಿಯುವರೂ ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸೇರಿದರು. ॥೪೩॥ ಹೀಗೆ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಜನಸಂದಣಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಗೋಕರ್ಣನು ವ್ಯಾಸಪೀಠದಲ್ಲಿ (ವೇದಿಕೆ ಯಲ್ಲಿ) ಕುಳಿತು ಕಥೆ ಹೇಳಲು ತೊಡಗಿದಾಗ ಧುಂಧುಕಾರಿಯ ಪ್ರೇತವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಅಲ್ಲಿ-ಇಲ್ಲಿ ಜಾಗ ಹುಡುಕತೊಡಗಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಏಳು ಗಂಟುಗಳಿದ್ದ ಒಂದು ನೇರ ವಾದ ಬಿದಿರಿನ ಮೇಲೆ ಅದರ ದೃಷ್ಟಿ ಬಿತ್ತು. ॥ ೪೪-೪೫ ॥ ಅದರ ಕೆಳಗಿನ ರಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಅದು ಕಥೆ ಕೇಳಲು ಕುಳಿತು ಕೊಂಡಿತು. ಗಾಳಿಯ ರೂಪದಿಂದ ಇದ್ದ ಕಾರಣ ಅದಕ್ಕೆ ಹೊರ ಗೆಲ್ಲೂ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ, ಬಿದಿರಿನಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕಿತು. ॥ ೪೬ ॥

ಗೋಕರ್ಣನು ಓರ್ವ ವೈಷ್ಣವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಶ್ರೋತೃ ವಾಗಿಸಿ, ಪ್ರಥಮಸ್ಕಂಧದಿಂದಲೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ, ಮಧುರ ಸ್ವರದಿಂದ ಕಥೆ ಹೇಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ॥ ೪೭ ॥ ಸಾಯಂಕಾಲ ಅಂದಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿದಾಗ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಸಂಗತಿ ನಡೆಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಸಭಿಕರು ನೋಡು-ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಆ ಬಿದಿರಿನ ಒಂದು ಗಂಟು ಛಟಾರವೆಂದು ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಾ ಒಡೆದು ಹೋಯಿತು. ॥ ೪೮ ॥ ಹೀಗೆಯೇ ಎರಡನೆ ದಿನ ಸಂಜೆ ಎರಡನೆಯ ಗಂಟು, ಮೂರನೆಯ ದಿನ ಮೂರನೆಯ ಗಂಟು ಒಡೆದು ಹೋಯಿತು. ॥ ೪೯ ॥

ಏವಂ ಸಪ್ತದಿನೈಶ್ಚೈವ ಸಪ್ತಗ್ರಂಥಿವಿಭೇದನಮ್ ।
ಕೃತ್ವಾ ಸ ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧ ಶ್ರವಣಾತ್ಪ್ರೇತತಾಂ ಜಹೌ
॥ ೫೦ ॥

ದಿವ್ಯರೂಪಧರೋ ಜಾತಸ್ತುಲಸೀದಾಮಮಂಡಿತಃ।
ಪೀತವಾಸಾ ಘನಶ್ಯಾಮೋ ಮುಕುಟೀ ಕುಂಡಲಾನ್ವಿತಃ
॥ ೫೧ ॥

ನನಾಮ ಭ್ರಾತರಂ ಸದ್ಯೋ ಗೋಕರ್ಣಮಿತಿ ಚಾಬ್ರವೀತ್ ।
ತ್ವಯಾಹಂ ಮೋಚಿತೋ ಬಂಧೋ ಕೃಪಯಾ ಪ್ರೇತಕಶ್ಮಲಾತ್
॥ ೫೨ ॥

ಧನ್ಯಾ ಭಾಗವತೀ ವಾರ್ತಾ ಪ್ರೇತಪೀಡಾವಿನಾಶಿನೀ ।
ಸಪ್ತಾಹೋಽಪಿ ತಥಾ ಧನ್ಯಃ ಕೃಷ್ಣಲೋಕಫಲಪ್ರದಃ
॥ ೫೩ ॥

ಕಂಪಂತೇ ಸರ್ವಪಾಪಾನಿ ಸಪ್ತಾಹಶ್ರವಣೇ ಸ್ಥಿತೇ ।
ಅಸ್ಮಾಕಂ ಪ್ರಲಯಂ ಸದ್ಯಃ ಕಥಾ ಚೇಯಂ ಕರಿಷ್ಯತಿ
॥ ೫೪ ॥

ಆರ್ದ್ರಂ ಶುಷ್ಕಂ ಲಘು ಸ್ಥೂಲಂ ವಾಙ್ಮನಃಕರ್ಮಭಿಃ ಕೃತಮ್ ।
ಶ್ರವಣಂ ವಿದಹೇತ್ಪಾಪಂ ಪಾವಕಃ ಸಮಿಧೋ ಯಥಾ
॥ ೫೫ ॥

ಅಸ್ಮಿನ್ವೈ ಭಾರತೇ ವರ್ಷೇ ಸೂರಿಭಿರ್ದೇವಸಂಸದಿ ।
ಅಕಥಾಶ್ರಾವಿಣಾಂ ಪುಂಸಾಂ ನಿಷ್ಫಲಂ ಜನ್ಮ ಕೀರ್ತಿತಮ್
॥ ೫೬ ॥

ಕಿಂ ಮೋಹತೋ ರಕ್ಷಿತೇನ ಸುಪುಷ್ಟೇನ ಬಲೀಯಸಾ ।
ಅಧ್ರುವೇಣ ಶರೀರೇಣ ಶುಕಶಾಸ್ತ್ರ ಕಥಾಂ ವಿನಾ
॥ ೫೭ ॥

ಅಸ್ಥಿಸ್ತಂಭಂ ಸ್ನಾಯುಬದ್ಧಂ ಮಾಂಸಶೋಣಿತಲೇಪಿತಮ್ ।
ಚರ್ಮಾವನದ್ಧಂ ದುರ್ಗಂಧಂ ಪಾತ್ರಂ ಮೂತ್ರಪುರೀಷಯೋಃ
॥ ೫೮ ॥

ಜರಾಶೋಕವಿಪಾಕಾರ್ತಂ ರೋಗಮಂದಿರಮಾತುರಮ್ ।
ದುಷ್ಪೂರಂ ದುರ್ಧರಂ ದುಷ್ಟಂ ಸದೋಷಂ ಕ್ಷಣಭಂಗುರಮ್
॥ ೫೯ ॥

ಕೃಮಿವಿಡ್ಭಸ್ಮ ಸಂಜ್ಞಾಂತಂ ಶರೀರಮಿತಿ ವರ್ಣಿತಮ್ ।
ಅಸ್ಥಿರೇಣ ಸ್ಥಿರಂ ಕರ್ಮ ಕುತೋಽಯಂ ಸಾಧಯೇನ್ನ ಹಿ
॥ ೬೦ ॥

ಯತ್ಪ್ರಾತಃ ಸಂಸ್ಕೃತಂ ಚಾನ್ನಂ ಸಾಯಂ ತಚ್ಚ ವಿನಶ್ಯತಿ ।
ತದೀಯರಸಸಂಪುಷ್ಟೇ ಕಾಯೇ ಕಾ ನಾಮ ನಿತ್ಯ ತಾ
॥ ೬೧ ॥

ಈ ವಿಧವಾಗಿ ಏಳು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಏಳೂ ಗಂಟುಗಳು ಒಡೆದು ಧುಂಧುಕಾರಿಯು ಹನ್ನೆರಡೂ ಸ್ಕಂಧಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಪವಿತ್ರನಾಗಿ, ಪ್ರೇತಯೋನಿಯಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ, ದಿವ್ಯ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಎಲ್ಲರೆದುರಿಗೆ ಪ್ರಕಟನಾದನು. ಅವನ ಶರೀರವು ಮೇಘದಂತೆ ಶ್ಯಾಮಲವಾಗಿದ್ದು, ಪೀತಾಂಬರ, ತುಳಸೀಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಸುಶೋಭಿತವಾಗಿತ್ತು. ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮನೋಹರವಾದ ಕಿರೀಟವಿದ್ದು, ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಮನೀಯ ಕುಂಡಲಗಳು ಓಲಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ॥ ೫೦-೫೧ ॥ ಅವನು ಕೂಡಲೇ ಸಹೋದರ ಗೋಕರ್ಣನಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ಹೇಳಿದನು- ಸೋದರಾ! ನೀನು ಕೃಪೆಗೈದು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೇತ ಯೋನಿಯ ದುಃಖದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿದೆ. ॥ ೫೨ ॥ ಈ ಪ್ರೇತಪೀಡೆಯನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವಂತಹ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಕಥೆಯು ಧನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನ ಧಾಮವನ್ನು ದೊರಕಿಸುವಂತಹ ಇದರ ಸಪ್ತಾಹ ಪಾರಾಯಣವೂ ಧನ್ಯವಾಗಿದೆ. ॥ ೫೩ ॥ ಸಪ್ತಾಹ ಶ್ರವಣದ ಯೋಗವು ಒದಗಿದಾಗ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳು ನಡುಗಿ ಈಗ ಈ ಭಾಗವತದ ಕಥೆಯು ಬೇಗನೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಮುಗಿಸಿಬಿಟ್ಟೀತು ಎಂದು ಹೆದರಿ ಓಡಿ ಹೋಗುವವು. ॥ ೫೪ ॥ ಬೆಂಕಿಯು ಒಣಗಿದ-ಹಸಿ, ದೊಡ್ಡ-ಸಣ್ಣ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟುಬಿಡುವಂತೆ ಈ ಸಪ್ತಾಹ ಶ್ರವಣವು ಮನ, ವಚನ, ಕರ್ಮಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರದ ಸಣ್ಣ-ದೊಡ್ಡ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಭಸ್ಮವಾಗಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ॥ ೫೫ ॥

ದೇವತೆಗಳ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಈ ಭಾರತವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳದವನ ಜನ್ಮವು ವ್ಯರ್ಥವೇ ಆಗಿದೆ. ॥ ೫೬ ॥ ಮೋಹದಿಂದ ಸಾಕಿ-ಸಲಹಿ ಈ ಅನಿತ್ಯ ಶರೀರವನ್ನು ಹೃಷ್ಟ-ಪುಷ್ಟ ಬಲಿಷ್ಠವಾಗಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದ ಕಥೆ ಕೇಳದಿದ್ದರೆ ಏನು ಲಾಭವಾದಂತಾಯಿತು ? ॥ ೫೭ ॥ ಅಸ್ಥಿಗಳೇ ಈ ಶರೀರದ ಆಧಾರ ಸ್ತಂಭಗಳು. ನರಗಳಿಂದ ಬಿಗಿದು, ಇದರ ಮೇಲೆ ರಕ್ತ-ಮಾಂಸವನ್ನು ಮೆತ್ತಿ, ಚರ್ಮದಿಂದ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಾಗಿದೆ. ಇದರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅವಯವದಿಂದಲೂ ದುರ್ಗಂಧ ಬರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಇದಾದರೋ ಮಲ-ಮೂತ್ರದ ಭಂಡಾರವೇ ಆಗಿದೆ. ॥ ೫೮ ॥ ವೃದ್ಧಾವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಶೋಕದ ಕಾರಣ ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿ ಇದು ದುಃಖಮಯವೇ ಆಗಿದೆ. ರೋಗಗಳ ಆಗರವಾಗಿದೆ. ಇದು ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದಲ್ಲ-ಒಂದು ಕಾಮನೆಯಿಂದ ಪೀಡಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎಂದೂ ಇದರ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಇದನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದೂ ಒಂದು ಭಾರವೆ. ಕ್ಷಣಭಂಗುರವಾದ ಇದರ ರೋಮ-ರೋಮಗಳಲ್ಲಿ ದೋಷಗಳೇ ತುಂಬಿವೆ. ॥ ೫೯ ॥ ಕೊನೆಗೆ ಇಟ್ಟರೆ ಹುಳಗಳ ರಾಶಿ, ಸುಟ್ಟರೆ ಎರಡು ಹಿಡಿ ಬೂದಿ, ಪ್ರಾಣಿಗಳು ತಿಂದರೆ ಲದ್ದಿಯಾಗಿ ಹೋಗುವ ಇದರ ಮೂರೇಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿರುವರು. ಇಂತಹ ಅಸ್ಥಿರ ಶರೀರದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಅವಿನಾಶಿಯಾದ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಏಕೆ ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ? ॥ ೬೦ ॥ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬೇಯಿಸಿದ ಅನ್ನವು ಸಂಜೆಗೆ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೆ ಅದೇ ರಸದಿಂದ ಪುಷ್ಟವಾದ ಶರೀರದ ನಿತ್ಯತೆ ಎಲ್ಲಿದೆ? ॥ ೬೧ ॥

ಸಪ್ತಾಹಶ್ರವಣಾಲ್ಲೋಕೇ ಪ್ರಾಪ್ಯತೇ ನಿಕಟೇ ಹರಿಃ ।
ಅತೋ ದೋಷನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಮೇತದೇವ ಹಿ ಸಾಧನಮ್
॥ ೬೨ ॥

ಬುದ್ಬುದಾ ಇವ ತೋಯೇಷು ಮಶಕಾ ಇವ ಜಂತುಷು ।
ಜಾಯಂತೇ ಮರಣಾಯೈವ ಕಥಾಶ್ರವಣವರ್ಜಿತಾಃ
॥ ೬೩ ॥

ಜಡಸ್ಯ ಶುಷ್ಕವಂಶಸ್ಯ ಯತ್ರ ಗ್ರಂಥಿ ವಿಭೇದನಮ್ ।
ಚಿತ್ರಂ ಕಿಮು ತದಾ ಚಿತ್ತಗ್ರಂಥಿಭೇದಃ ಕಥಾಶ್ರವಾತ್
॥ ೬೪ ॥

ಭಿದ್ಯತೇ ಹೃದಯಗ್ರಂಥಿಶ್ಛಿದ್ಯಂತೇ ಸರ್ವಸಂಶಯಾಃ ।
ಕ್ಷೀಯಂತೇ ಚಾಸ್ಯ ಕರ್ಮಾಣಿ ಸಪ್ತಾಹಶ್ರವಣೇ ಕೃತೇ
॥ ೬೫ ॥

ಸಂಸಾರಕರ್ದಮಾಲೇಪಪ್ರಕ್ಷಾಲನಪಟೀಯಸಿ ।
ಕಥಾತೀರ್ಥೇ ಸ್ಥಿತೇ ಚಿತ್ತೇ ಮುಕ್ತಿರೇವ ಬುಧೈಃ ಸ್ಮೃತಾ
॥ ೬೬ ॥

ಏವಂ ಬ್ರುವತಿ ವೈ ತಸ್ಮಿನ್ವಿಮಾನಮಾಗಮತ್ತದಾ ।
ವೈಕುಂಠವಾಸಿಭಿರ್ಯುಕ್ತಂ ಪ್ರಸ್ಫುರದ್ದೀಪ್ತಿಮಂಡಲಮ್
॥ ೬೭ ॥

ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪಶ್ಯತಾಂ ಭೇಜೇ ವಿಮಾನಂ ಧುಂಧುಲೀಸುತಃ ।
ವಿಮಾನೇ ವೈಷ್ಣವಾನ್ವೀಕ್ಷ್ಯ ಗೋಕರ್ಣೋ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್
॥ ೬೮ ॥

ಗೋಕರ್ಣ ಉವಾಚ

ಅತ್ರೈವ ಬಹವಃ ಸಂತಿ ಶ್ರೋತಾರೋ ಮಮ ನಿರ್ಮಲಾಃ ।
ಆನೀತಾನಿ ವಿಮಾನಾನಿ ನ ತೇಷಾಂ ಯುಗಪತ್‌ಕುತಃ
॥ ೬೯ ॥

ಶ್ರವಣಂ ಸಮಭಾಗೇನ ಸರ್ವೇಷಾಮಿಹ ದೃಶ್ಯತೇ ।
ಫಲಭೇದಃ ಕುತೋ ಜಾತಃ ಪ್ರಬ್ರುವಂತು ಹರಿಪ್ರಿಯಾಃ
॥ ೭೦ ॥

ಹರಿದಾಸಾ ಊಚುಃ

ಶ್ರವಣಸ್ಯ ವಿಭೇದೇನ ಫಲಭೇದೋಽತ್ರ ಸಂಸ್ಥಿತಃ ।
ಶ್ರವಣಂ ತು ಕೃತಂ ಸರ್ವೈರ್ನ ತಥಾ ಮನನಂ ಕೃತಮ್ ।
ಫಲಭೇದಸ್ತತೋ ಜಾತೋ ಭಜನಾದಪಿ ಮಾನದ
॥ ೭೧ ॥

ಸಪ್ತರಾತ್ರಮುಪೋಷ್ಯೈವ ಪ್ರೇತೇನ ಶ್ರವಣಂ ಕೃತಮ್ ।
ಮನನಾದಿ ತಥಾ ತೇನ ಸ್ಥಿರಚಿತ್ತೇ ಕೃತಂ ಭೃಶಮ್
॥ ೭೨ ॥

ಅದೃಢಂ ಚ ಹತಂ ಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರಮಾದೇನ ಹತಂ ಶ್ರುತಮ್ ।
ಸಂದಿಗ್ಧೋ ಹಿ ಹತೋ ಮಂತ್ರೋ ವ್ಯಗ್ರಚಿತ್ತೋ ಹತೋ ಜಪಃ
॥ ೭೩ ॥

ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಾಹ ಶ್ರವಣದಿಂದ ಬೇಗನೇ ಭಗವಂತನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಬಲ್ಲದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರದ ದೋಷಗಳ ನಿವೃತ್ತಿಗಾಗಿ ಏಕಮಾತ್ರ ಸಾಧನೆ ಇದೇ ಆಗಿದೆ. ॥ ೬೨ ॥ ಭಗವಂತನ ಕಥೆಯಿಂದ ವಂಚಿತರಾದ ಜನರಾದರೋ ನೀರಿನಲ್ಲಿನ ಗುಳ್ಳೆಯಂತೆ, ಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೊಳ್ಳೆಗಳಂತೆ ಕೇವಲ ಸಾಯ ಲೆಂದೇ ಹುಟ್ಟಿರುವರು. ॥ ೬೩ ॥ ಯಾವುದರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಜಡವಾದ ಒಣಗಿದ ಬಿದಿರಿನ ಗಂಟುಗಳೇ ಒಡೆದು ಹೋಗುವಾಗ ಈ ಭಾಗವತಕಥೆಯ ಶ್ರವಣದಿಂದ ಚಿತ್ತದ ಗಂಟು ಬಿಚ್ಚಿಹೋಗು ವುದು ಯಾವ ದೊಡ್ಡ ಮಾತಾಗಿದೆ ? ॥ ೬೪ ॥ ಸಪ್ತಾಹ ಶ್ರವಣ ದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಹೃದಯದ ಗಂಟು ಬಿಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟು ಸಮಸ್ತ ಸಂಶಯಗಳು ಛಿನ್ನ-ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳು ಕ್ಷೀಣವಾಗುತ್ತವೆ. ॥ ೬೫ ॥ ಈ ಭಾಗವತಕಥಾ ರೂಪೀ ತೀರ್ಥವು ಸಂಸಾರದ ಕೆಸರನ್ನು ತೊಳೆಯಲು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದೆ. ಇದು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದಾಗ ಮನುಷ್ಯನ ಮುಕ್ತಿಯು ನಿಶ್ಚಿತವೆಂದೇ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ॥ ೬೬ ॥

ಧುಂಧುಕಾರಿಯು ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವನಿಗಾಗಿ ವೈಕುಂಠವಾಸೀ ಪಾರ್ಷದರ ಸಹಿತ ಒಂದು ದಿವ್ಯವಾದ ವಿಮಾನವು ಇಳಿದು ಬಂತು. ಎಲ್ಲೆಡೆ ಅದರ ಪ್ರಕಾಶ ಮಂಡಲಾಕಾರವಾಗಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿತು. ॥ ೬೭ ॥ ಎಲ್ಲರೆದುರಿಗೇ ಧುಂಧು ಕಾರಿಯು ಆ ವಿಮಾನವನ್ನು ಹತ್ತಿದನು. ಆಗ ಆ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಪಾರ್ಷದರನ್ನು ನೋಡಿ ಗೋಕರ್ಣನು ಹೀಗೆಂದನು ॥ ೬೮ ॥

ಗೋಕರ್ಣನು ಕೇಳಿದನು – ಓ ಭಗವಂತನ ಪ್ರಿಯ ಪಾರ್ಷ-ದರೇ ! ಇಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಅನೇಕ ಶುದ್ಧ ಹೃದಯ ಶ್ರೋತೃಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗಾಗಿ ನೀವು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಅನೇಕ ವಿಮಾನಗಳನ್ನು ಏಕೆ ತರಲಿಲ್ಲ? ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಕಥೆ ಕೇಳಿದರು, ಇದನ್ನು ನಾವು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಫಲದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಭೇದ ಏಕಾಯಿತು ? ತಿಳಿಸಿರಿ. ॥ ೬೯-೭೦ ॥

ಪಾರ್ಷದರಾದ ಹರಿದಾಸರೆಂದರು – ಎಲೈ ಮಾನ್ಯವರ ! ಈ ಫಲಭೇದದ ಕಾರಣ ಇದರ ಶ್ರವಣದ ಭೇದವೇ ಆಗಿದೆ. ಶ್ರವಣ ವಾದರೋ ಎಲ್ಲರೂ ಮಾಡಿದರು ಸರಿಯೇ. ಆದರೆ ಇವನಂತೆ ಮನನ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ, ಇದರಿಂದ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಭಜನೆ ಮಾಡಿದರೂ ಅದರ ಫಲದಲ್ಲಿ ಭೇದ ಉಳಿಯಿತು. ॥ ೭೧ ॥ ಈ ಪ್ರೇತವು ಏಳು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ನಿರಾಹಾರವಿದ್ದು ಶ್ರವಣಿಸಿತು. ಕೇಳಿದ ವಿಷಯ ವನ್ನು ಸ್ಥಿರಚಿತ್ತದಿಂದ ತುಂಬಾ ಮನನ-ನಿದಿಧ್ಯಾಸನವನ್ನು ಮಾಡು ತ್ತಿತ್ತು. ॥ ೭೨ ॥ ದೃಢವಾಗದಿರುವ ಜ್ಞಾನವು ವ್ಯರ್ಥವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಲಕ್ಷ್ಯಕೊಡದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಶ್ರವಣವು, ಸಂದೇಹ ದಿಂದ ಮಂತ್ರವು, ಚಿತ್ತವು ಅತ್ತ-ಇತ್ತ ಹರಿದಾಡುವುದರಿಂದ ಜಪವು ಫಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ॥ ೭೩ ॥

ಅವೈಷ್ಣವೋ ಹತೋ ದೇಶೋ ಹತಂ ಶ್ರಾದ್ಧಮಪಾತ್ರಕಮ್ ।
ಹತಮಶ್ರೋತ್ರಿಯೇ ದಾನಮನಾಚಾರಂ ಹತಂ ಕುಲಮ್
॥ ೭೪ ॥

ವಿಶ್ವಾಸೋ ಗುರುವಾಕ್ಯೇಷು ಸ್ವಸ್ಮಿಂದೀನತ್ವಭಾವನಾ ।
ಮನೋದೋಷಜಯಶ್ಚೈವ ಕಥಾಯಾಂ ನಿಶ್ಚಲಾ ಮತಿಃ
॥ ೭೫ ॥

ಏವಮಾದಿ ಕೃತಂ ಚೇತ್ಸ್ಯಾತ್ತದಾ ವೈ ಶ್ರವಣೇ ಫಲಮ್ ।
ಪುನಃ ಶ್ರವಾಂತೇ ಸರ್ವೇಷಾಂ ವೈಕುಂಠೇ ವಸತಿರ್ಧ್ರುವಮ್
॥ ೭೬ ॥

ಗೋಕರ್ಣ ತವ ಗೋವಿಂದೋ ಗೋಲೋಕಂ ದಾಸ್ಯತಿ ಸ್ವಯಮ್ ।
ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಯಯುಃ ಸರ್ವೇ ವೈಕುಂಠಂ ಹರಿಕೀರ್ತನಾಃ
॥ ೭೭ ॥

ಶ್ರಾವಣೇ ಮಾಸಿ ಗೋಕರ್ಣಃ ಕಥಾಮೂಚೇ ತಥಾ ಪುನಃ ।
ಸಪ್ತ ರಾತ್ರವತೀಂ ಭೂಯಃ ಶ್ರವಣಂ ತೈಃ ಕೃತಂ ಪುನಃ
॥ ೭೮ ॥

ಕಥಾಸಮಾಪ್ತೌ ಯಜ್ಜಾತಂ ಶ್ರೂಯತಾಂ ತಚ್ಚ ನಾರದ
॥ ೭೯ ॥

ವಿಮಾನೈಃ ಸಹ ಭಕ್ತೈಶ್ಚ ಹರಿರಾವಿರ್ಬಭೂವ ಹ ।
ಜಯಶಬ್ದಾ ನಮಃ ಶಬ್ದಾಸ್ತತ್ರಾಸನ್ ಬಹವಸ್ತದಾ
॥ ೮೦ ॥

ಪಾಂಚಜನ್ಯಧ್ವನಿಂ ಚಕ್ರೇ ಹರ್ಷಾತ್ತತ್ರ ಸ್ವಯಂ ಹರಿಃ ।
ಗೋಕರ್ಣಂ ತು ಸಮಾಲಿಂಗ್ಯಾಕರೋತ್ಸ್ವಸದೃಶಂ ಹರಿಃ
॥ ೮೧ ॥

ಶ್ರೋತೄನನ್ಯಾನ್ ಘನಶ್ಯಾಮಾನ್ ಪೀತಕೌಶೇಯವಾಸಸಃ ।
ಕಿರೀಟಿನಃ ಕುಂಡಲಿನಸ್ತಥಾ ಚಕ್ರೇ ಹರಿಃ ಕ್ಷಣಾತ್
॥ ೮೨ ॥

ತದ್ಗ್ರಾಮೇ ಯೇ ಸ್ಥಿತಾ ಜೀವಾ ಆಶ್ವಚಾಂಡಾಲಜಾತಯಃ ।
ವಿಮಾನೇ ಸ್ಥಾಪಿತಾಸ್ತೇಽಪಿ ಗೋಕರ್ಣಕೃಪಯಾ ತದಾ
॥ ೮೩ ॥

ಪ್ರೇಷಿತಾ ಹರಿಲೋಕೇ ತೇ ಯತ್ರ ಗಚ್ಛಂತಿ ಯೋಗಿನಃ ।
ಗೋಕರ್ಣೇನಸ ಗೋಪಾಲೋ ಗೋಲೋಕಂ ಗೋಪವಲ್ಲಭಮ್ ।
ಕಥಾಶ್ರವಣತಃ ಪ್ರೀತೋ ನಿರ್ಯಯೌ ಭಕ್ತವತ್ಸಲಃ
॥ ೮೪ ॥

ಅಯೋಧ್ಯಾವಾಸಿನಃ ಪೂರ್ವಂ ಯಥಾ ರಾಮೇಣ ಸಂಗತಾಃ ।
ತಥಾ ಕೃಷ್ಣೇನ ತೇ ನೀತಾ ಗೋಲೋಕಂ ಯೋಗಿದುರ್ಲಭಮ್
॥ ೮೫ ॥

ಯತ್ರ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ಸೋಮಸ್ಯ ಸಿದ್ಧಾನಾಂ ನ ಗತಿಃ ಕದಾ ।
ತಂ ಲೋಕಂ ಹಿ ಗತಾಸ್ತೇ ತು ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಶ್ರವಾತ್
॥ ೮೬ ॥

ವೈಷ್ಣವರಿಲ್ಲದ ದೇಶ, ಅಪಾತ್ರನಿಗೆ ನೀಡಿದ ಶ್ರಾದ್ಧ ಭೋಜನ, ಶ್ರೋತ್ರಿಯನಲ್ಲದವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ದಾನ, ಆಚಾರಹೀನ ಕುಲ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ॥ ೭೪ ॥ ಗುರುವಚನದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ, ದೀನತೆಯ ಭಾವ, ಮನದ ದೋಷಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಜಯ, ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಏಕಾಗ್ರ ಚಿತ್ತ ಮುಂತಾದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದರೆ ಶ್ರವಣದ ನಿಜವಾದ ಫಲ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಈ ಶ್ರೋತೃಗಳು ಪುನಃ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಇವರಿಗೆಲ್ಲ ವೈಕುಂಠ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದೀತು. ॥ ೭೫-೭೬ ॥ ಎಲೈ ಗೋಕರ್ಣನೇ! ನಿನಗಾದರೋ ಭಗವಂತನು ಸ್ವತಃ ಬಂದು ಗೋಲೋಕಧಾಮಕ್ಕೆ ಕೊಂಡುಹೋಗುವನು. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಆ ಪಾರ್ಷದರೆಲ್ಲರೂ ಹರಿಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ॥ ೭೭ ॥

ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಗೋಕರ್ಣನು ಪುನಃ ಹಾಗೆಯೇ ಸಪ್ತಾಹ ಕ್ರಮದಿಂದ ಕಥೆ ಹೇಳಿದನು. ಅದೇ ಶೋತೃಗಳು ಅದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿದರು. ॥ ೭೮ ॥ ನಾರದರೇ! ಈ ಕಥೆಯ ಸಮಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುದನ್ನು ಕೇಳಿರಿ. ॥ ೭೯ ॥ ಅಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರಿಂದ ತುಂಬಿದ ವಿಮಾನಗಳೊಂದೊಡಗೂಡಿ ಭಗವಂತನು ಪ್ರಕಟನಾದನು. ಎಲ್ಲೆಡೆ ಜಯ ಜಯಕಾರ ನಡೆದು, ನಮಸ್ಕಾರಗಳ ಧ್ವನಿಗಳು ತುಂಬಿ ಹೋದುವು. ॥ ೮೦ ॥ ಭಗವಂತನು ಹರ್ಷಿತನಾಗಿ ತನ್ನ ಪಾಂಚಜನ್ಯವನ್ನು ಊದತೊಡಗಿದನು. ಅವನು ಗೋಕರ್ಣನನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನಂತೆಯೇ ಮಾಡಿದನು. ॥ ೮೧ ॥ ಅವನು ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಎಲ್ಲ ಶ್ರೋತೃಗಳನ್ನು ಮೇಘಶ್ಯಾಮವರ್ಣ, ರೇಶ್ಮೆ ಪೀತಾಂಬರ, ಕಿರೀಟ, ಕುಂಡಲಾದಿಗಳಿಂದ ವಿಭೂಷಿತಗೊಳಿಸಿದನು. ॥ ೮೨ ॥ ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ನಾಯಿಗಳು, ಚಾಂಡಾಲರವರೆಗಿನ ಜೀವಿಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಗೋಕರ್ಣನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ವಿಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ॥ ೮೩ ॥ ಯೋಗಿಗಳು ತಲಪುವ ಭಗವದ್ಧಾಮಕ್ಕೆ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಡಲಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕಥಾಶ್ರವಣದಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಗೋಕರ್ಣನನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಕರಕೊಂಡು ಗ್ವಾಲಬಾಲಕರ ಪ್ರಿಯವಾದ ಗೋಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದನು. ॥ ೮೪ ॥ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಯೋಧ್ಯಾವಾಸಿಗಳು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀರಾಮನೊಂದಿಗೆ ಸಾಕೇತಧಾಮಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದಂತೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಯೋಗಿದುರ್ಲಭವಾದ ಗೋಲೋಕಧಾಮಕ್ಕೆಕೊಂಡು ಹೋದನು. ॥ ೮೫ ॥ ಯಾವ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಸಿದ್ಧರೂ ಕೂಡ ಎಂದೂ ತಲುಪಲಾರರೋ, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಶ್ರವಣದಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ॥ ೮೬ ॥

ನಾರದರೇ! ಸಪ್ತಾಹಯಜ್ಞದ ಮೂಲಕ ಕಥಾಶ್ರವಣ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಉಜ್ವಲವಾದ ಫಲವು ಸೂಚಿತ-

ಬ್ರೂಮೋಽತ್ರ ತೇ ಕಿಂ ಫಲವೃಂದಮುಜ್ಜ್ವಲಂ
ಸಪ್ತಾಹಯಜ್ಞೇನ ಕಥಾಸು ಸಂಚಿತಮ್ ।
ಕರ್ಣೇನ ಗೋಕರ್ಣಕಥಾಕ್ಷರೋ ಯೈಃ
ಪೀತಶ್ಚ ತೇ ಗರ್ಭಗತಾ ನ ಭೂಯಃ ॥ ೮೭ ॥

ವಾತಾಂಬುಪರ್ಣಾಶನದೇಹಶೋಷಣೈ-
ಸ್ತಪೋಭಿರುಗ್ರೈಶ್ಚಿರಕಾಲಸಂಚಿತೈಃ ।
ಯೋಗೈಶ್ಚ ಸಂಯಾಂತಿ ನ ತಾಂ ಗತಿಂ ವೈ
ಸಪ್ತಾಹಗಾಥಾಶ್ರವಣೇನ ಯಾಂತಿ ಯಾಮ್ ॥ ೮೮ ॥

ಇತಿಹಾಸಮಿಮಂ ಪುಣ್ಯಂ ಶಾಂಡಿಲ್ಯೋಽಪಿ ಮುನೀಶ್ವರಃ ।
ಪಠತೇ ಚಿತ್ರಕೂಟಸ್ಥೋ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದಪರಿಪ್ಲುತಃ ॥ ೮೯ ॥

ಆಖ್ಯಾನಮೇತತ್ಪರಮಂ ಪವಿತ್ರಂ
ಶ್ರುತಂ ಸಕೃದ್ವೈ ವಿದಹೇದಘೌಘಮ್ ।
ಶ್ರಾದ್ಧೇ ಪ್ರಯುಕ್ತಂ ಪಿತೃತೃಪ್ತಿಮಾವಹೇ-
ನ್ನಿತ್ಯಂ ಸುಪಾಠಾದಪುನರ್ಭವಂ ಚ ॥ ೯೦ ॥

ವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಏನೆಂದು ಹೇಳಲಿ ? ಅಯ್ಯಾ ! ಯಾರು ತಮ್ಮ ಕರ್ಣಪುಟದಿಂದ ಗೋಕರ್ಣನ ಮೂಲಕ ಹೇಳಿದ ಭಾಗವತ ಕಥೆಯ ಒಂದು ಅಕ್ಷರವನ್ನಾದರೂ ಪಾನಮಾಡಿದ್ದರೋ ಅವರಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಗರ್ಭವಾಸ ಉಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ॥ ೮೭ ॥ ಜನರು ಗಾಳಿ, ನೀರು, ಎಲೆ ತಿಂದುಕೊಂಡು, ಶರೀರ-ವನ್ನು ಸೊರಗಿಸಿ, ಅನೇಕ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಮಾಡಿದ ಘೋರತಪಸ್ಸಿನಿಂದ, ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಪಡೆಯಲಾರದ ಗತಿಯನ್ನು ಅವರು ಸಪ್ತಾಹ ಶ್ರವಣದಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ॥ ೮೮ ॥ ಈ ಪವಿತ್ರ ಇತಿಹಾಸದ ಪಾರಾಯಣೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಕೂಟದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನ ಮುನೀಶ್ವರ ಶಾಂಡಿಲ್ಯರೂ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ॥ ೮೯ ॥ ಈ ಕಥೆಯು ತುಂಬಾ ಪವಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಶ್ರವಣದಿಂದಲೇ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪರಾಶಿಯನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಿದರೆ ಇದರಿಂದ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ತುಂಬಾ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೯೦ ॥

ಐದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. ॥ ೫ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಪದ್ಮಪುರಾಣೇ ಉತ್ತರಖಂಡೇ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೇ ಗೋಕರ್ಣಮೋಕ್ಷವರ್ಣನಂ ನಾಮ ಪಂಚಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥ ೫ ॥

ಆರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಸಪ್ತಾಹ ಯಜ್ಞದ ವಿಧಿ

ಕುಮಾರಾ ಊಚುಃ

ಅಥ ತೇ ಸಂಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಃ ಸಪ್ತಾಹಶ್ರವಣೇ ವಿಧಿಮ್ ।
ಸಹಾಯೈರ್ವಸುಭಿಶ್ಚೈವ ಪ್ರಾಯಃ ಸಾಧ್ಯೋ ವಿಧಿಃ ಸ್ಮೃತಃ ॥ ೧ ॥

ದೈವಜ್ಞಂ ತು ಸಮಾಹೂಯ ಮುಹೂರ್ತಂ ಪೃಚ್ಛ್ಯ ಯತ್ನತಃ ।
ವಿವಾಹೇ ಯಾದೃಶಂ ವಿತ್ತಂ ತಾದೃಶಂ ಪರಿಕಲ್ಪಯೇತ್ ॥ ೨ ॥

ನಭಸ್ಯ ಆಶ್ವಿನೋರ್ಜೌ ಚ ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷಃ ಶುಚಿರ್ನಭಾಃ ।
ಏತೇ ಮಾಸಾಃ ಕಥಾರಂಭೇ ಶ್ರೋತೄಣಾಂ ಮೋಕ್ಷಸೂಚಕಾಃ ॥ ೩ ॥

ಮಾಸಾನಾಂ ವಿಪ್ರ ಹೇಯಾನಿ ತಾನಿ ತ್ಯಾಜ್ಯಾನಿ ಸರ್ವಥಾ ।
ಸಹಾಯಾಶ್ಚೇತರೇ ತತ್ರ ಕರ್ತವ್ಯಾಃ ಸೋದ್ಯಮಾಶ್ಚ ಯೇ ॥ ೪ ॥

ದೇಶೇ ದೇಶೇ ತಥಾ ಸೇಯಂ ವಾರ್ತಾ ಪ್ರೇಷ್ಯಾ ಪ್ರಯತ್ನತಃ ।
ಭವಿಷ್ಯತಿ ಕಥಾ ಚಾತ್ರ ಆಗಂತವ್ಯಂ ಕುಟುಂಬಿಭಿಃ ॥ ೫ ॥

ಸನಕಾದಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – ಓ ನಾರದರೇ ! ಈಗ ನಾವು ನಿಮಗೆ ಸಪ್ತಾಹ ಶ್ರವಣದ ವಿಧಿಯನ್ನು ಹೇಳುವೆವು. ಈ ವಿಧಿಯು ಪ್ರಾಯಶಃ ಜನರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮತ್ತು ಧನದಿಂದ ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ॥ ೧ ॥ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿಗೆ ಜ್ಯೋತಿಷಿಯನ್ನು ಕರೆಸಿ ಮುಹೂರ್ತವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು. ಬಳಿಕ ವಿವಾಹಕ್ಕಾಗಿ ಧನದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹಣದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ॥ ೨ ॥ ಕಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಭಾದ್ರಪದ, ಆಶ್ವೀಜ, ಕಾರ್ತಿಕ, ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ, ಆಷಾಢ ಮತ್ತು ಶ್ರಾವಣ ಈ ಆರು ತಿಂಗಳು ಶ್ರೋತೃಗಳಿಗಾಗಿ ಮೋಕ್ಷದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ॥ ೩ ॥ ದೇವಋಷಿಗಳೇ ! ಈ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭದ್ರಾ-ವ್ಯತೀಪಾತ ಮುಂತಾದ ಕುಯೋಗಗಳನ್ನು ಸರ್ವಥಾ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಬೇರೆ ಉತ್ಸಾಹೀ ಜನರನ್ನು ತನ್ನ ಸಹಾಯಕರನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ॥ ೪ ॥ ಮತ್ತೆ 'ಇಲ್ಲಿ ಕಥೆ ನಡೆಯುವುದು, ಎಲ್ಲರೂ ಸಪರಿವಾರ ಆಗಮಿಸಬೇಕು' ಎಂದು ಎಲ್ಲ ಊರುಗಳಿಗೂ ಪ್ರಯತ್ನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಮಂತ್ರಣ ಕಳಿಸಬೇಕು. ॥ ೫ ॥

ದೂರೇ ಹರಿಕಥಾಃ ಕೇಚಿ-
ದ್ದೂರೇ ಚಾಚ್ಯುತಕೀರ್ತನಾಃ ।
ಸ್ತ್ರಿಯಃ ಶೂದ್ರಾದಯೋ ಯೇ ಚ
ತೇಷಾಂ ಬೋಧೋ ಯತೋ ಭವೇತ್ ॥ ೬ ॥

ದೇಶೇ ದೇಶೇ ವಿರಕ್ತಾ ಯೇ ವೈಷ್ಣವಾಃ ಕೀರ್ತನೋತ್ಸುಕಾಃ ।
ತೇಷ್ವೇವ ಪತ್ರಂ ಪ್ರೇಷ್ಯಂ ಚ ತಲ್ಲೇಖನಮಿತೀರಿತಮ್ ॥ ೭ ॥

ಸತಾಂ ಸಮಾಜೋ ಭವಿತಾ ಸಪ್ತರಾತ್ರಂ ಸುದುರ್ಲಭಃ ।
ಅಪೂರ್ವರಸರೂಪೈವ ಕಥಾ ಚಾತ್ರ ಭವಿಷ್ಯತಿ ॥ ೮ ॥

ಶ್ರೀಭಾಗವತಪೀಯೂಷಪಾನಾಯ ರಸಲಂಪಟಾಃ ।
ಭವಂತಶ್ಚ ತಥಾ ಶೀಘ್ರಮಾಯಾತ ಪ್ರೇಮತತ್ಪರಾಃ ॥ ೯ ॥

ನಾವಕಾಶಃ ಕದಾಚಿಚ್ಚೇದ್ದಿನಮಾತ್ರಂ ತಥಾಪಿ ತು ।
ಸರ್ವಥಾಗಮನಂ ಕಾರ್ಯಂ ಕ್ಷಣೋಽತ್ರೈವ ಸುದುರ್ಲಭಃ ॥ ೧೦ ॥

ಏವಮಾಕಾರಣಂ ತೇಷಾಂ ಕರ್ತವ್ಯಂ ವಿನಯೇನ ಚ ।
ಆಗಂತುಕಾನಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ವಾಸಸ್ಥಾನಾನಿ ಕಲ್ಪಯೇತ್ ॥ ೧೧ ॥

ತೀರ್ಥೇ ವಾಪಿ ವನೇ ವಾಪಿ ಗೃಹೇ ವಾ ಶ್ರವಣಂ ಮತಮ್ ।
ವಿಶಾಲಾ ವಸುಧಾ ಯತ್ರ ಕರ್ತವ್ಯಂ ತತ್ಕಥಾಸ್ಥಲಮ್ ॥ ೧೨ ॥

ಶೋಧನಂ ಮಾರ್ಜನಂ ಭೂಮೇರ್ಲೇಪನಂ ಧಾತುಮಂಡನಮ್ ।
ಗೃಹೋಪಸ್ಕರಮುದ್ಧೃತ್ಯ ಗೃಹಕೋಣೇ ನಿವೇಶಯೇತ್ ॥ ೧೩ ॥

ಅರ್ವಾಕ್ಪಂಚಾಹತೋ ಯತ್ನಾದಾಸ್ತೀರ್ಣಾನಿ ಪ್ರಮೇಲಯೇತ್ ।
ಕರ್ತವ್ಯೋ ಮಂಡಪಃ ಪ್ರೋಚ್ಚೈಃ ಕದಲೀಖಂಡ ಮಂಡಿತಃ ॥ ೧೪ ॥

ಫಲಪುಷ್ಪದಲೈರ್ವಿಷ್ವಗ್ವಿತಾನೇನ ವಿರಾಜಿತಃ ।
ಚತುರ್ದಿಕ್ಷು ಧ್ವಜಾರೋಪೋ ಬಹುಸಂಪದ್ವಿರಾಜಿತಃ ॥ ೧೫ ॥

ಊರ್ಧ್ವಂ ಸಪ್ತೈವ ಲೋಕಾಶ್ಚ ಕಲ್ಪನೀಯಾಃ ಸವಿಸ್ತರಮ್ ।
ತೇಷು ವಿಪ್ರಾ ವಿರಕ್ತಾಶ್ಚ ಸ್ಥಾಪನೀಯಾಃ ಪ್ರಬೋಧ್ಯ ಚ ॥ ೧೬ ॥

ಪೂರ್ವಂ ತೇಷಾಮಾಸನಾನಿ ಕರ್ತವ್ಯಾನಿ ಯಥೋತ್ತರಮ್ ।
ವಕ್ತುಶ್ಚಾಪಿ ತದಾ ದಿವ್ಯಮಾಸನಂ ಪರಿಕಲ್ಪಯೇತ್ ॥ ೧೭ ॥

ಉದಙ್ಮುಖೋ ಭವೇದ್ವಕ್ತಾ ಶ್ರೋತಾ ವೈ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖಸ್ತದಾ ।
ಪ್ರಾಙ್ಮುಖಶ್ಚೇದ್ಭವೇದ್ವಕ್ತಾ ಶ್ರೋತಾ ಚೋದಙ್ಮುಖಸ್ತದಾ ॥ ೧೮ ॥

ಭಗವತ್ಕಥೆ, ಸಂಕೀರ್ತನೆಗಳಿಂದ ದೂರವಾದ ಸ್ತ್ರೀ, ಶೂದ್ರಾದಿಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಸೂಚನೆ ಸಿಗುವಂತೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ॥ ೬ ॥ ಊರು-ಊರುಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಿರಕ್ತ ವೈಷ್ಣವರಿಗೆ, ಹರಿಕೀರ್ತನೆಯ ಪ್ರೇಮಿಗಳಿಗೆ ಆಮಂತ್ರಣವನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಕಳಿಸಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಬರೆಯುವ ವಿಧಿಯನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ॥ ೭ ॥ "ಮಹನೀಯರೇ ! ಇಲ್ಲಿ ಏಳು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಬಹಳ ದುರ್ಲಭ-ವಾದ ಸತ್ಪುರುಷರ ಸಭೆ ಸೇರುವುದು ಮತ್ತು ಅಪೂರ್ವರಸಮಯವಾದ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದ ಕಥಾ ಪ್ರವಚನ ನಡೆಯುವುದು. ॥ ೮ ॥ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಕಥಾಮೃತವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುವ ರಸಿಕಭಕ್ತರಾದ ತಾವು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ದಯಮಾಡಿಸಬೇಕು. ॥ ೯ ॥ ತಮಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಒಂದು ದಿನವಾದರೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಆಗಮಿಸಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ, ಇಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವೂ ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಲಭವಾಗಿದೆ. ॥ ೧೦ ॥ ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ವಿನಯ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಮಂತ್ರಣವನ್ನು ಕಳಿಸಬೇಕು. ಬಂದವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ವಾಸಮಾಡಲು ಯಥೋಚಿತ ಜಾಗವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಬೇಕು. ॥ ೧೧ ॥

ಕಥಾ ಶ್ರವಣವನ್ನು ಯಾವುದಾದರೂ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಾಗಲೀ, ವನದಲ್ಲಾಗಲೀ, ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಆಗಲಿ ಏರ್ಪಡಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ. ಉದ್ದ-ಅಗಲ ವಿಶಾಲವಾಗಿರುವ ಜಾಗದಲ್ಲೇ ಕಥಾ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಬೇಕು. ॥ ೧೨ ॥ ಆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಗುಡಿಸಿ, ಸಾರಿಸಿ, ರಂಗವಲ್ಲಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕು. ಮನೆಯ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೆಗೆದು ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಬೇಕು. ॥ ೧೩ ॥ ಐದು ದಿನಗಳ ಮೊದಲಿಂದಲೇ ಹಾಸುವ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಡಬೇಕು. ಬಾಳೆಯ ಕಂಬಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಒಂದು ಎತ್ತರವಾದ ಮಂಟಪವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಬೇಕು. ॥ ೧೪ ॥ ಅದನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಣ್ಣು, ಹೂವು, ಪತ್ರೆ, ತಳಿರು ತೋರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕು. ಸುತ್ತಲೂ ಬಹುಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಧ್ವಜ-ಪತಾಕೆಗಳಿಂದ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಬೇಕು. ॥ ೧೫ ॥ ಆ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಎತ್ತರವಾದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲವಾದ ಸಪ್ತ ಲೋಕಗಳ ಕಲ್ಪನೆಮಾಡಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆದು ಕೂರಿಸಬೇಕು. ॥ ೧೬ ॥ ಅವರಿಗೆ ಮುಂದುಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಯಥೋಚಿತವಾದ ಪೀಠಗಳನ್ನು ಹಾಕಿರಬೇಕು. ಅದರ ಮುಂದೆ ಪ್ರವಚನಕಾರರಿಗೂ ದಿವ್ಯವಾದ ಪೀಠವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೧೭ ॥ ಪ್ರವಚನಕಾರರು ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖರಾಗಿದ್ದರೆ ಮುಖ್ಯ ಶ್ರೋತೃವು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತಿರಬೇಕು. ಪ್ರವಚನ-ಕಾರರು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖರಾಗಿದ್ದರೆ ಮುಖ್ಯ ಶ್ರೋತೃವು ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ಕುಳಿತಿರಬೇಕು. ॥ ೧೮ ॥ ಅಥವಾ ಪೂಜ್ಯ-ನಾದ ಪ್ರವಚನಕಾರ ಮತ್ತು ಪೂಜಕನಾದ ಶ್ರೋತೃವು ಇವರ ಮಧ್ಯೆ ಇರುವುದೇ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕು ಎಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದು. ಪೂಜ್ಯನು

ಅಥವಾ ಪೂರ್ವದಿಗ್ಜ್ಞೇಯಾ ಪೂಜ್ಯಪೂಜಕಮಧ್ಯತಃ ।
ಶ್ರೋತೃಣಾಮಾಗಮೇ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ದೇಶಕಾಲಾದಿಕೋವಿದೈಃ
॥ ೧೯ ॥

ವಿರಕ್ತೋ ವೈಷ್ಣವೋ ವಿಪ್ರೋ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಶುದ್ಧಿಕೃತ್ ।
ದೃಷ್ಟಾಂತ ಕುಶಲೋ ಧೀರೋ ವಕ್ತಾ ಕಾರ್ಯೋಽತಿನಿಃಸ್ಪೃಹಃ
॥ ೨೦ ॥

ಅನೇಕಧರ್ಮವಿಭ್ರಾಂತಾಃ ಸ್ತ್ರೈಣಾಃ ಪಾಖಂಡವಾದಿನಃ ।
ಶುಕಶಾಸ್ತ್ರಕಥೋಚ್ಚಾರೇ ತ್ಯಾಜ್ಯಾಸ್ತೇ ಯದಿ ಪಂಡಿತಾಃ
॥ ೨೧ ॥

ವಕ್ತುಃ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಸಹಾಯಾರ್ಥಮನ್ಯಃ ಸ್ಥಾಪ್ಯಸ್ತಥಾವಿಧಃ ।
ಪಂಡಿತಃ ಸಂಶಯಚ್ಛೇತ್ತಾ ಲೋಕಬೋಧನತತ್ಪರಃ
॥ ೨೨ ॥

ವಕ್ತ್ರಾ ಕ್ಷೌರಂ ಪ್ರಕರ್ತವ್ಯಂ ದಿನಾದರ್ವಾಗ್ ವ್ರತಾಪ್ತಯೇ ।
ಅರುಣೋದಯೇಽಸೌ ನಿರ್ವರ್ತ್ಯ ಶೌಚಂ ಸ್ನಾನಂ ಸಮಾಚರೇತ್
॥ ೨೩ ॥

ನಿತ್ಯಂ ಸಂಕ್ಷೇಪತಃ ಕೃತ್ವಾ ಸಂಧ್ಯಾದ್ಯಂ ಸ್ವಂ ಪ್ರಯತ್ನತಃ ।
ಕಥಾವಿಘ್ನ ವಿಘಾತಾಯ ಗಣನಾಥಂ ಪ್ರಪೂಜಯೇತ್
॥ ೨೪ ॥

ಪಿತ್ರೂನ್ ಸಂತರ್ಪ್ಯ ಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ।
ಮಂಡಲಂ ಚ ಪ್ರಕರ್ತವ್ಯಂ ತತ್ರ ಸ್ಥಾಪ್ಯೋ ಹರಿಸ್ತಥಾ
॥ ೨೫ ॥

ಕೃಷ್ಣಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಮಂತ್ರೇಣ ಚರೇತ್ಪೂಜಾವಿಧಿಂ ಕ್ರಮಾತ್ ।
ಪ್ರದಕ್ಷಿಣನಮಸ್ಕಾರಾನ್ ಪೂಜಾಂತೇ ಸ್ತುತಿಮಾಚರೇತ್
॥ ೨೬ ॥

ಸಂಸಾರಸಾಗರೇ ಮಗ್ನಂ ದೀನಂ ಮಾಂ ಕರುಣಾನಿಧೇ ।
ಕರ್ಮಮೋಹಗೃಹೀತಾಂಗಂ ಮಾಮುದ್ಧರ ಭವಾರ್ಣವಾತ್
॥ ೨೭ ॥

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಸ್ಯಾಪಿ ತತಃ ಪೂಜಾ ಪ್ರಯತ್ನತಃ ।
ಕರ್ತವ್ಯಾ ವಿಧಿನಾ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಧೂಪದೀಪಸಮನ್ವಿತಾ
॥ ೨೮ ॥

ತತಸ್ತು ಶ್ರೀಫಲಂ ಧೃತ್ವಾ ನಮಸ್ಕಾರಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ।
ಸ್ತುತಿಃ ಪ್ರಸನ್ನಚಿತ್ತೇನ ಕರ್ತವ್ಯಾ ಕೇವಲಂ ತದಾ
॥ ೨೯ ॥

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಾಖ್ಯೋಽಯಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಃ ಕೃಷ್ಣ ಏವ ಹಿ ।
ಸ್ವೀಕೃತೋಽಸಿ ಮಯಾ ನಾಥ ಮುಕ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಭವಸಾಗರೇ
॥ ೩೦ ॥

ಮನೋರಥೋ ಮದೀಯೋಽಯಂ ಸಫಲಃ ಸರ್ವಥಾ ತ್ವಯಾ ।
ನಿರ್ವಿಘ್ನೇನೈವ ಕರ್ತವ್ಯೋ ದಾಸೋಽಹಂ ತವ ಕೇಶವ
॥ ೩೧ ॥

ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಪೂಜಕನು ಆ ಪೂಜ್ಯನಿಗೆ ಅಭಿಮುಖನಾಗಿದ್ದರೆ ಅವನಿಗೆ ಅದೇ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕು. ದೇಶ-ಕಾಲ ಇವುಗಳನ್ನು ಅರಿತಿರುವ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಶ್ರೋತೃವಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಇದೇ ನಿಯಮವನ್ನು ತಿಳಿಸಿರುವರು. ॥ ೧೯ ॥ ಯಾರು ವೇದ-ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನೋ, ನಾನಾ ರೀತಿಯ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲನೋ, ವಿವೇಕಿ ಹಾಗೂ ನಿಸ್ಪೃಹನೋ ಅಂತಹ ವಿರಕ್ತ, ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಪ್ರವಚನ ಕಾರನನ್ನಾಗಿಸಬೇಕು. ॥ ೨೦ ॥ ಪಂಡಿತರೇ ಆಗಿದ್ದು ಯಾರು ಅನೇಕ ಧರ್ಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಭ್ರಮೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವರೋ, ಸ್ತ್ರೀಲಂಪಟರಾಗಿರುವರೋ ಪಾಷಂಡ ಮತವನ್ನು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೋ ಅಂತಹವರನ್ನು ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದ ಪ್ರವಚನಕ್ಕೆ ನಿಯೋಜಿಸಬಾರದು. ॥ ೨೧ ॥ ಪ್ರವಚನಕಾರನ ಬಳಿಯಲ್ಲೇ ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯಕನಾದ ಅಂತಹವನೇ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವಿದ್ವಾಂಸನನ್ನು ನೇಮಿಸಬೇಕು. ಅವನೂ ಕೂಡ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಸಂಶಯಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದು ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಕುಶಲನಾಗಿರಬೇಕು. ॥ ೨೨ ॥

ಕಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಹಿಂದಿನ ದಿನವೇ ವ್ರತಗ್ರಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರವಚನಕಾರನು ಕ್ಷೌರಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅರುಣೋದಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶೌಚಾನಂತರ ಸ್ನಾನಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೨೩ ॥ ಆತನು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಾದಿ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಕಥೆಗೆ ಒದಗಬಹುದಾದ ವಿಘ್ನಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಗಣಪತಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ॥ ೨೪ ॥ ಅನಂತರ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ತರ್ಪಣ ಕೊಟ್ಟು ಹಿಂದಿನ ಪಾಪಗಳ ಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಒಂದು ಮಂಡಲವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಬೇಕು. ॥ ೨೫ ॥ ಮತ್ತೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣಪೂರ್ವಕ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಿ, ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ॥ ೨೬ ॥ ಓ ಕರುಣಾನಿಧೇ ! ಸಂಸಾರ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವ ದೀನನು ನಾನು. ಕರ್ಮಗಳ ಮೋಹವೆಂಬ ಮೊಸಳೆಯು ನನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದೆ. ನೀನು ಈ ಭವಾರ್ಣವದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಪಾರು ಮಾಡು. ॥ ೨೭ ॥ ಬಳಿಕ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಕ್ಕೂ ಧೂಪ-ದೀಪಾದಿ ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸಾಹ ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕ ಪೂಜೆಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೨೮ ॥ ಮತ್ತೆ ಆ ಪುಸ್ತಕದ ಮುಂದೆ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಪ್ರಸನ್ನವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೀಗೆ ಸ್ತುತಿಸಬೇಕು. ॥ ೨೯ ॥ ಹೇ ನಾಥಾ ! ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನಾಗಿ ನೀನೇ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ. ಭಗಸಾಗರದಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗಿದ್ದೇನೆ. ॥ ೩೦ ॥ ನನ್ನ ಈ ಮನೋರಥವನ್ನು ಯಾವ ವಿಘ್ನಬಾಧೆಗಳು ಬಾರದಂತೆ ಸಾಂಗೋಪಾಂಗವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸು. ಕೇಶವಾ ! ನಾನು ನಿನ್ನ ದಾಸನಾಗಿರುವೆನು. ॥ ೩೧ ॥

ಏವಂ ದೀನವಚಃ ಪ್ರೋಚ್ಯ ವಕ್ತಾರಂ ಚಾಥ ಪೂಜಯೇತ್ ।
ಸಂಭೂಷ್ಯ ವಸ್ತ್ರಭೂಷಾಭಿಃ ಪೂಜಾಂತೇ ತಂ ಚ ಸಂಸ್ತವೇತ್
॥ ೩೨ ॥

ಶುಕರೂಪ ಪ್ರಬೋಧಜ್ಞ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಶಾರದ ।
ಏತತ್ಕಥಾಪ್ರಕಾಶೇನ ಮದಜ್ಞಾನಂ ವಿನಾಶಯ
॥ ೩೩ ॥

ತದಗ್ರೇ ನಿಯಮಃ ಪಶ್ಚಾತ್ಕರ್ತವ್ಯಃ ಶ್ರೇಯಸೇ ಮುದಾ ।
ಸಪ್ತರಾತ್ರಂ ಯಥಾಶಕ್ತ್ಯಾ ಧಾರಣೀಯಃ ಸ ಏವ ಹಿ
॥ ೩೪ ॥

ವರಣಂ ಪಂಚವಿಪ್ರಾಣಾಂ ಕಥಾಭಂಗನಿವೃತ್ತಯೇ ।
ಕರ್ತವ್ಯಂ ತೈರ್ಹರೇರ್ಜಾಪ್ಯಂ ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರವಿದ್ಯಯಾ
॥ ೩೫ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ವೈಷ್ಣವಾಂಶ್ಚಾನ್ಯಾಂಸ್ತಥಾ ಕೀರ್ತನಕಾರಿಣಃ ।
ನತ್ವಾ ಸಂಪೂಜ್ಯ ದತ್ತಾಜ್ಞಃ ಸ್ವಯಮಾಸನಮಾವಿಶೇತ್
॥ ೩೬ ॥

ಲೋಕವಿತ್ತಧನಾಗಾರಪುತ್ರಚಿಂತಾಂ ವ್ಯುದಸ್ಯ ಚ ।
ಕಥಾಚಿತ್ತಃ ಶುದ್ಧಮತಿಃ ಸ ಲಭೇತ್ಫಲಮುತ್ತಮಮ್
॥ ೩೭ ॥

ಆಸೂರ್ಯೋದಯಮಾರಭ್ಯ ಸಾರ್ಧತ್ರಿಪ್ರಹರಾಂತಕಮ್ ।
ವಾಚನೀಯಾ ಕಥಾ ಸಮ್ಯಗ್ಧೀರಕಂಠಂ ಸುಧೀಮತಾ
॥ ೩೮ ॥

ಕಥಾವಿರಾಮಃ ಕರ್ತವ್ಯೋ ಮಧ್ಯಾಹ್ನೇ ಘಟಿಕಾದ್ವಯಮ್ ।
ತತ್ಕಥಾಮನು ಕಾರ್ಯಂ ವೈ ಕೀರ್ತನಂ ವೈಷ್ಣವೈಸ್ತದಾ
॥ ೩೯ ॥

ಮಲಮೂತ್ರಜಯಾರ್ಥಂ ಹಿ ಲಘ್ವಾಹಾರಃ ಸುಖಾವಹಃ ।
ಹವಿಷ್ಯಾನ್ನೇನ ಕರ್ತವ್ಯೋ ಹ್ಯೇಕವಾರಂ ಕಥಾರ್ಥಿನಾ
॥ ೪೦ ॥

ಉಪೋಷ್ಯ ಸಪ್ತರಾತ್ರಂ ವೈ ಶಕ್ತಿಶ್ಚೇಚ್ಛೃಣುಯಾತ್ತದಾ ।
ಘೃತಪಾನಂ ಪಯಃಪಾನಂ ಕೃತ್ವಾ ವೈ ಶೃಣುಯಾತ್ಸುಖಮ್
॥ ೪೧ ॥

ಫಲಾಹಾರೇಣ ವಾ ಭಾವ್ಯಮೇಕಭುಕ್ತೇನ ವಾ ಪುನಃ ।
ಸುಖಸಾಧ್ಯಂ ಭವೇದ್ಯತ್ತು ಕರ್ತವ್ಯಂ ಶ್ರವಣಾಯ ತತ್
॥ ೪೨ ॥

ಭೋಜನಂ ತು ವರಂ ಮನ್ಯೇ ಕಥಾಶ್ರವಣಕಾರಕಮ್ ।
ನೋಪವಾಸೋ ವರಃ ಪ್ರೋಕ್ತಃ ಕಥಾವಿಘ್ನಕರೋ ಯದಿ
॥ ೪೩ ॥

ಸಪ್ತಾಹವ್ರತಿನಾಂ ಪುಂಸಾಂ ನಿಯಮಾನ್ ಶೃಣು ನಾರದ ।
ವಿಷ್ಣುದೀಕ್ಷಾವಿಹೀನಾನಾಂ ನಾಧಿಕಾರಃ ಕಥಾಶ್ರವೇ
॥ ೪೪ ॥

ಹೀಗೆ ದೈನ್ಯದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಮತ್ತೆ ಪ್ರವಚನಕಾರನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಆತನನ್ನು ಸುಂದರ ವಸ್ತ್ರ - ಆಭರಣ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಪೂಜೆಮಾಡಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಆತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಬೇಕು. ॥ ೩೨ ॥

'ಎಲೈ ಶುಕರೂಪಿಯಾದ ಜ್ಞಾನ ಶ್ರೇಷ್ಠರೇ! ನೀವು ಉಪದೇಶ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಕುಶಲರಾಗಿದ್ದು ಸರ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತರಾಗಿರುವಿರಿ. ದಯಮಾಡಿ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಿ ನನ್ನ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ದೂರಗೊಳಿಸಿರಿ' ॥ ೩೩ ॥ ಆತನ ಮುಂದೆ ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯಿಂದ ನಿಯಮ-ಗ್ರಹಣಮಾಡಿ, ಏಳು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಯಥಾಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಅದನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕು. ॥೩೪॥ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ವಿಘ್ನವು ಉಂಟಾಗದಿರಲಿ ಎಂದು ಐದು ಮಂದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ವರಣಮಾಡಬೇಕು. ಅವರು ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರ ಮಹಾಮಂತ್ರದ ಮೂಲಕ ಭಗವಂತನ ನಾಮಗಳನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು. ॥ ೩೫ ॥ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಇತರ ಸಂಕೀರ್ತನ ಕಾರರನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಪೂಜಿಸಿ, ಅವರ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸ್ವತಃ ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ॥ ೩೬ ॥ ಲೋಕಗಳು, ಸಂಪತ್ತು, ಧನ, ಮನೆ, ಪುತ್ರಾದಿಗಳ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶುದ್ಧಚಿತ್ತದಿಂದ ಕೇವಲ ಕಥೆಯಲ್ಲೇ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಡುವವನಿಗೆ ಇದರ ಶ್ರವಣದ ಉತ್ತಮ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ॥ ೩೭ ॥ ಧೀಮಂತನಾದ ಪ್ರವಚನಕಾರನು ಸೂರ್ಯೋದಯದಿಂದ ಕಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಮೂರೂವರೆ ಪ್ರಹರದವರೆಗೆ ಮಧ್ಯಮ ಸ್ವರದಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಥಾವಾಚನ ಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೩೮ ॥ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗಳಿಗೆಯವರೆಗೆ ವಾಚನವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತರು ಕಥಾ ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕ-ನುಸಾರ ಭಗವಂತನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ವ್ಯರ್ಥವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಬಾರದು. ॥ ೩೯ ॥ ಕಥಾಶ್ರವಣದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಲ-ಮೂತ್ರಗಳ ವೇಗವನ್ನು ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಪಾಹಾರ ಸುಖಕರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೋತೃವು ಒಪ್ಪೊತ್ತು ಹವಿಷ್ಯಾನ್ನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ॥ ೪೦ ॥ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದರೆ ಏಳು ದಿನಗಳೂ ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ಕಥಾ ಶ್ರವಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಥವಾ ಕೇವಲ ತುಪ್ಪವನ್ನೋ, ಹಾಲನ್ನೋ ಕುಡಿದು ಸುಖವಾಗಿ ಕಥೆಯನ್ನು ಶ್ರವಣಿಸಬೇಕು. ॥ ೪೧ ॥ ಅಥವಾ ಫಲಾಹಾರವೋ, ಒಪ್ಪೊತ್ತು ಭೋಜನವೋ ಮಾಡಲಿ. ಈ ಆಹಾರ ನಿಯಮದಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾ ಕಥಾ ಶ್ರವಣಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೪೨ ॥ ಉಪವಾಸಕ್ಕಿಂತ ಒಪ್ಪೊತ್ತು ಭೋಜನ ಮಾಡುವುದೇ ಉತ್ತಮವೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ಅದು ಕಥಾ ಶ್ರವಣದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕವಾದೀತು. ಉಪವಾಸದಿಂದ ಶ್ರವಣದಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಿಯುಂಟಾದರೆ ಆ ಉಪವಾಸವು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಉತ್ತಮವಲ್ಲ. ॥ ೪೩ ॥

ನಾರದರೇ! ನಿಯಮದಿಂದ ಸಪ್ತಾಹ ಶ್ರವಣ ಮಾಡುವವರು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಕೇಳಿರಿ. ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ ಏಕ ಭಕ್ತಿಯ ದೀಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಈ ಕಥಾ ಶ್ರವಣದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ. ॥ ೪೪ ॥ ಕಥಾವ್ರತಿಯು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದಿಂದ ಇರಬೇಕು. ನೆಲದ

ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಮಧಃಸುಪ್ತಿಃ ಪತ್ರಾವಲ್ಯಾಂ ಚ ಭೋಜನಮ್ ।
ಕಥಾಸಮಾಪ್ತೌ ಭುಕ್ತಿಂ ಚ ಕುರ್ಯಾನ್ನಿತ್ಯಂ ಕಥಾವ್ರತೀ ॥ ೪೫ ॥

ದ್ವಿದಲಂ ಮಧು ತೈಲಂ ಚ ಗರಿಷ್ಠಾನ್ನಂ ತಥೈವ ಚ ।
ಭಾವದುಷ್ಟಂ ಪರ್ಯುಷಿತಂ ಜಹ್ಯಾನ್ನಿತ್ಯಂ ಕಥಾವ್ರತೀ ॥ ೪೬ ॥

ಕಾಮಂ ಕ್ರೋಧಂ ಮದಂ ಮಾನಂ ಮತ್ಸರಂ ಲೋಭಮೇವ ಚ ।
ದಂಭಂ ಮೋಹಂ ತಥಾ ದ್ವೇಷಂ ದೂರಯೇಚ್ಚ ಕಥಾವ್ರತೀ ॥ ೪೭ ॥

ವೇದವೈಷ್ಣವವಿಪ್ರಾಣಾಂ ಗುರುಗೋವ್ರತಿನಾಂ ತಥಾ ।
ಸ್ತ್ರೀರಾಜಮಹತಾಂ ನಿಂದಾಂ ವರ್ಜಯೇದ್ಯಃ ಕಥಾವ್ರತೀ ॥ ೪೮ ॥

ರಜಸ್ವಲಾಂತ್ಯಜಮ್ಲೇಚ್ಛಪತಿತವ್ರಾತ್ಯಕೈಸ್ತಥಾ ।
ದ್ವಿಜದ್ವಿಡ್ವೇದಬಾಹ್ಯೈಶ್ಚ ನ ವದೇದ್ಯಃ ಕಥಾವ್ರತೀ ॥ ೪೯ ॥

ಸತ್ಯಂ ಶೌಚಂ ದಯಾ ಮೌನಮಾರ್ಜವಂ ವಿನಯಂ ತಥಾ ।
ಉದಾರಮಾನಸಂ ತದ್ವದೇವಂ ಕುರ್ಯಾತ್ಕಥಾವ್ರತೀ ॥ ೫೦ ॥

ದರಿದ್ರಶ್ಚ ಕ್ಷಯೀ ರೋಗೀ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯಃ ಪಾಪಕರ್ಮವಾನ್ ।
ಅನಪತ್ಯೋ ಮೋಕ್ಷಕಾಮಃ ಶೃಣುಯಾಚ್ಚ ಕಥಾಮಿಮಾಮ್ ॥ ೫೧ ॥

ಅಪುಷ್ಪಾ ಕಾಕವಂಧ್ಯಾ ಚ ವಂಧ್ಯಾ ಯಾ ಚ ಮೃತಾರ್ಭಕಾ ।
ಸ್ರವದ್ಗರ್ಭಾ ಚ ಯಾ ನಾರೀ ತಯಾ ಶ್ರಾವ್ಯಾ ಪ್ರಯತ್ನತಃ ॥ ೫೨ ॥

ಏತೇಷು ವಿಧಿನಾ ಶ್ರಾವೇ ತದಕ್ಷಯಕರಂ ಭವೇತ್ ।
ಅತ್ಯುತ್ತಮಾ ಕಥಾ ದಿವ್ಯಾ ಕೋಟಿಯಜ್ಞಫಲಪ್ರದಾ ॥ ೫೩ ॥

ಏವಂ ಕೃತ್ವಾ ವ್ರತವಿಧಿಮುದ್ಯಾಪನಮಥಾಚರೇತ್ ।
ಜನ್ಮಾಷ್ಟಮೀವ್ರತಮಿವ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಫಲಕಾಂಕ್ಷಿಭಿಃ ॥ ೫೪ ॥

ಅಕಿಂಚನೇಷು ಭಕ್ತೇಷು ಪ್ರಾಯೋ ನೋದ್ಯಾಪನಾಗ್ರಹಃ ।
ಶ್ರವಣೇನೈವ ಪೂತಾಸ್ತೇ ನಿಷ್ಕಾಮಾ ವೈಷ್ಣವಾ ಯತಃ ॥ ೫೫ ॥

ಏವಂ ನಗಾಹಯಜ್ಞೇಽಸ್ಮಿನ್ ಸಮಾಪ್ತೇ ಶ್ರೋತೃಭಿಸ್ತದಾ ।
ಪುಸ್ತಕಸ್ಯ ಚ ವಕ್ತುಶ್ಚ ಪೂಜಾ ಕಾರ್ಯಾತಿಭಕ್ತಿತಃ ॥ ೫೬ ॥

ಪ್ರಸಾದತುಲಸೀಮಾಲಾ ಶ್ರೋತೃಭ್ಯಶ್ಚಾಥ ದೀಯತಾಮ್ ।
ಮೃದಂಗತಾಲಲಲಿತಂ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಕೀರ್ತನಂ ತತಃ ॥ ೫೭ ॥

ಜಯಶಬ್ದಂ ನಮಃಶಬ್ದಂ ಶಂಖಶಬ್ದಂ ಚ ಕಾರಯೇತ್ ।
ವಿಪ್ರೇಭ್ಯೋ ಯಾಚಕೇಭ್ಯಶ್ಚ ವಿತ್ತಮನ್ನಂ ಚ ದೀಯತಾಮ್ ॥ ೫೮ ॥

ಮೇಲೆ ಮಲಗಬೇಕು. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಕಥಾ ಸಮಾಪ್ತವಾದ ಮೇಲೆಯೇ ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೪೫ ॥ ಅವನು ದ್ವಿದಳಧಾನ್ಯ, ಜೇನು, ತುಪ್ಪ, ಎಣ್ಣೆ, ಗರಿಷ್ಠವಾದ ಆಹಾರ, ಭಾವದುಷ್ಟ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಹಾಗೂ ಹಳಸಿದ ಅನ್ನವನ್ನು ಸದಾ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೪೬ ॥ ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಮದ, ಮಾನ, ಮತ್ಸರ, ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಡಾಂಭಿಕತೆ, ದ್ವೇಷ ಇವುಗಳನ್ನು ದೂರವಾಗಿಸಬೇಕು. ॥ ೪೭ ॥ ವೇದಗಳು, ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರು, ವಿಪ್ರರು, ಗುರುಭಕ್ತರು, ಗೋಸೇವಕರು, ಸ್ತ್ರೀಯರು, ರಾಜರು, ಮಹಾಪುರುಷರು ಇವರ ನಿಂದೆಯನ್ನು ಅವರು ಸರ್ವಥಾ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ॥ ೪೮ ॥ ರಜಸ್ವಲೆಯರು, ಚಾಂಡಾಲರು, ಮ್ಲೇಚ್ಛರು, ಪತಿತರು, ವ್ರತಭ್ರಷ್ಟರು, ಬ್ರಹ್ಮದ್ವೇಷಿಗಳು, ವೈದಿಕ ಮತಕ್ಕೆ ಹೊರಗಾದವರು ಇಂತಹವರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಬಾರದು. ॥ ೪೯ ॥ ಸದಾಕಾಲ ಸತ್ಯ, ಶೌಚ, ದಯೆ, ಮೌನ, ಸರಳತೆ ವಿನಯ, ಔದಾರ್ಯ ಇವುಗಳಿಂದ ವರ್ತಿಸಬೇಕು. ॥ ೫೦ ॥ ಬಡವನು, ಕ್ಷಯವೇ ಮೊದಲಾದ ರೋಗಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತನಾದವನು, ಭಾಗ್ಯಹೀನ, ಪಾಪ ಕರ್ಮಿ, ಸಂತಾನಹೀನ, ಮುಮುಕ್ಷು, ಇವರುಗಳೂ ಕೂಡ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು. ॥ ೫೧ ॥ ರಜೋದರ್ಶನ ನಿಂತು ಹೋದ ಸ್ತ್ರೀಯು, ಹುಟ್ಟಿದೊಡನೆಯೇ ಸಾಯುವ ಮಕ್ಕಳುಳ್ಳವಳು, ಗರ್ಭಸ್ರಾವ ಆಗುವವಳು, ಇವರೂ ಕೂಡ ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು. ॥ ೫೨ ॥ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕ ಕಥಾ ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಅಕ್ಷಯವಾದ ಫಲವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ದಿವ್ಯಕಥೆಯು ಕೋಟಿಯಜ್ಞಗಳ ಫಲವನ್ನೀಯುತ್ತದೆ. ॥ ೫೩ ॥

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ರತದ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ವ್ರತದ ಉದ್ಯಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವರು ಜನ್ಮಾಷ್ಟಮಿ ವ್ರತದಂತೆ ಈ ಕಥಾವ್ರತದ ಉದ್ಯಾಪನೆ ಮಾಡಲಿ. ॥ ೫೪ ॥ ಆದರೆ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದ ವಿರಕ್ತ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಈ ಉದ್ಯಾಪನೆಯು ಕಡ್ಡಾಯವಿಲ್ಲ. ಅವರು ಕಥಾ ಶ್ರವಣದಿಂದಲೇ ಪವಿತ್ರರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವರು ನಿಷ್ಕಾಮಿಗಳಾದ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರು. ॥ ೫೫ ॥

ಹೀಗೆ ಸಪ್ತಾಹಯಜ್ಞವು ಸಮಾಪ್ತವಾದಾಗ ಶ್ರೋತೃಗಳು ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು, ಪ್ರವಚನಕಾರರನ್ನೂ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ॥ ೫೬ ॥ ಅನಂತರ ಪ್ರವಚನಕಾರನು ಶ್ರೋತೃಗಳಿಗೆ ಪ್ರಸಾದ, ತುಳಸೀ, ಪುಷ್ಪಮಾಲೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಎಲ್ಲರೂ ತಾಳ-ಮೃದಂಗಗಳೊಡನೆ ಇಂಪಾದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಸಂಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೫೭ ॥ ಜಯ ಜಯ ನಮೋ ನಮಃ ಎಂಬ ಧ್ವನಿಗಳೊಡನೆ ಶಂಖಧ್ವನಿಗೈದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ, ಯಾಚಕರಿಗೂ ಅನ್ನದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೫೮ ॥ ಶ್ರೋತೃವು ವಿರಕ್ತನಾಗಿದ್ದರೆ ಮರುದಿನ ಕರ್ಮಶಾಂತಿಗಾಗಿ ಗೀತಾ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಗೃಹಸ್ಥನಾಗಿದ್ದರೆ

ವಿರಕ್ತಶ್ಚೇದ್ಭವೇಚ್ಛ್ರೋತಾ ಗೀತಾ ವಾಚ್ಯಾ ಪರೇಽಹನಿ ।
ಗೃಹಸ್ಥಶ್ಚೇತ್ತದಾ ಹೋಮಃ ಕರ್ತವ್ಯಃ ಕರ್ಮಶಾಂತಯೇ
॥ ೫೯ ॥

ಪ್ರತಿಶ್ಲೋಕಂ ತು ಜುಹುಯಾದ್ವಿಧಿನಾ ದಶಮಸ್ಯ ಚ ।
ಪಾಯಸಂ ಮಧು ಸರ್ಪಿಶ್ಚ ತಿಲಾನ್ನಾದಿಕಸಂಯುತಮ್
॥ ೬೦ ॥

ಅಥವಾ ಹವನಂ ಕುರ್ಯಾದ್ಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಸುಸಮಾಹಿತಃ ।
ತನ್ಮಯತ್ವಾತ್ಪುರಾಣಸ್ಯ ಪರಮಸ್ಯ ಚ ತತ್ತ್ವತಃ
॥ ೬೧ ॥

ಹೋಮಾಶಕ್ತೌ ಬುಧೋ ಹೌಮ್ಯಂ ದದ್ಯಾತ್ತತ್ಫಲಸಿದ್ಧಯೇ ।
ನಾನಾಚ್ಛಿದ್ರನಿರೋಧಾರ್ಥಂ ನ್ಯೂನತಾಧಿಕತಾನಯೋಃ
॥ ೬೨ ॥

ದೋಷಯೋಃ ಪ್ರಶಮಾರ್ಥಂ ಚ ಪಠೇನ್ನಾಮಸಹಸ್ರಕಮ್ ।
ತೇನ ಸ್ಯಾತ್ಸಫಲಂ ಸರ್ವಂ ನಾಸ್ತ್ಯಸ್ಮಾದಧಿಕಂ ಯತಃ
॥ ೬೩ ॥

ದ್ವಾದಶ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ ಪಶ್ಚಾದ್ಭೋಜಯೇನ್ಮಧುಪಾಯಸೈಃ ।
ದದ್ಯಾತ್ಸುವರ್ಣಂ ಧೇನುಂ ಚ ವ್ರತಪೂರ್ಣತ್ವಹೇತವೇ
॥ ೬೪ ॥

ಶಕ್ತೌ ಪಲತ್ರಯಮಿತಂ ಸ್ವರ್ಣಸಿಂಹಂ ವಿಧಾಯ ಚ ।
ತತ್ರಾಸ್ಯ ಪುಸ್ತಕಂ ಸ್ಥಾಪ್ಯಂ ಲಿಖಿತಂ ಲಲಿತಾಕ್ಷರಮ್
॥ ೬೫ ॥

ಸಂಪೂಜ್ಯಾವಾಹನಾದ್ಯೈಸ್ತದುಪಚಾರೈಃ ಸದಕ್ಷಿಣಮ್ ।
ವಸ್ತ್ರ ಭೂಷಣಗಂಧಾದ್ಯೈಃ ಪೂಜಿತಾಯ ಯತಾತ್ಮನೇ
॥ ೬೬ ॥

ಆಚಾರ್ಯಾಯ ಸುಧೀರ್ದತ್ತ್ವಾ ಮುಕ್ತಃ ಸ್ಯಾದ್ಭವಬಂಧನೈಃ ।
ಏವಂ ಕೃತೇ ವಿಧಾನೇ ಚ ಸರ್ವಪಾಪನಿವಾರಣೇ
॥ ೬೭ ॥

ಫಲದಂ ಸ್ಯಾತ್ಪುರಾಣಂ ತು ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಂ ಶುಭಮ್ ।
ಧರ್ಮಕಾಮಾರ್ಥಮೋಕ್ಷಾಣಾಂ ಸಾಧನಂ ಸ್ಯಾನ್ನ ಸಂಶಯಃ
॥ ೬೮ ॥

ಕುಮಾರಾ ಊಚುಃ

ಇತಿ ತೇ ಕಥಿತಂ ಸರ್ವಂ ಕಿಂ ಭೂಯಃ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಸಿ ।
ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇನೈವ ಭುಕ್ತಿಮುಕ್ತೀ ಕರೇ ಸ್ಥಿತೇ
॥ ೬೯ ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ತೇ ಮಹಾತ್ಮಾನಃ ಪ್ರೋಚುರ್ಭಾಗವತೀಂ ಕಥಾಮ್ ।
ಸರ್ವಪಾಪಹರಾಂ ಪುಣ್ಯಾಂ ಭುಕ್ತಿಮುಕ್ತಿಪ್ರದಾಯಿನೀಮ್
॥ ೭೦ ॥

ಶೃಣ್ವತಾಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಸಪ್ತಾಹಂ ನಿಯತಾತ್ಮನಾಮ್ ।
ಯಥಾವಿಧಿ ತತೋ ದೇವಂ ತುಷ್ಟುವುಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮಮ್
॥ ೭೧ ॥

ಹೋಮಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೫೯ ॥ ಆ ಹೋಮದಲ್ಲಿ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧದ ಒಂದೊಂದು ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಪಠಿಸಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪಾಯಸ, ಜೇನು, ತುಪ್ಪ, ಎಳ್ಳು, ಅನ್ನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಆಹುತಿ ಕೊಡಬೇಕು. ॥ ೬೦ ॥

ಅಥವಾ ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರದ ಮೂಲಕ ಹೋಮಮಾಡಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಮಹಾ-ಪುರಾಣವು ತಾತ್ತ್ವಿಕವಾಗಿ ಗಾಯತ್ರೀಸ್ವರೂಪವೇ ಆಗಿದೆ. ॥ ೬೧ ॥ ಹೋಮಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹೋಮಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಹೋಮದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಪ್ತಾಹಶ್ರವಣದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಬಹುದಾದ ಬಗೆ-ಬಗೆಯ ಛಿದ್ರಗಳನ್ನು ಪೂರಣಮಾಡಲು ಮತ್ತು ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ನ್ಯೂನಾಧಿಕ್ಯ ಆಗಿರುವ ದೋಷಗಳ ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರ-ನಾಮವನ್ನು ಪಾರಾಯಣಮಾಡಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮ-ಗಳು ಸಫಲವಾಗುತ್ತವೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಅದಕ್ಕಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕರ್ಮವು ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ. ॥ ೬೨-೬೩ ॥

ಅನಂತರ ಹನ್ನೆರಡು ಮಂದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಪಾಯಸ, ಜೇನು ತುಪ್ಪ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ವ್ರತದ ಪೂರ್ತಿಗಾಗಿ ಗೋದಾನ-ಸುವರ್ಣದಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೬೪ ॥ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದ್ದರೆ ಮೂರು ತೊಲ ಸುವರ್ಣದಿಂದ ಒಂದು ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾದ ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಬರೆದ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಗ್ರಂಥವನ್ನಿಟ್ಟು, ಅದನ್ನು ಆವಾಹನಾದಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾದ ಆಚಾರ್ಯನನ್ನು ವಸ್ತ್ರ-ಭೂಷಣ-ಗಂಧಾದಿ ಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ, ದಕ್ಷಿಣೆ ಸಹಿತ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ॥ ೬೫-೬೬ ॥ ಹೀಗೆ ದಾನಮಾಡಿದ ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದ ದಾತೃವು ಭವಬಂಧನ ದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುವನು. ಈ ಸಪ್ತಾಹಪಾರಾಯಣದ ವಿಧಿಯು ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುವಂತಹುದಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸರಿಯಾಗಿ ಪಾಲಿಸುವುದರಿಂದ ಈ ಮಂಗಲಮಯ ಭಾಗವತ ಪುರಾಣವು ಅಭೀಷ್ಟಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವ ಸಾಧನೆ ಇದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ ॥ ೬೭-೬೮ ॥

ಸನಕಾದಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – ನಾರದರೇ! ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಈ ಸಪ್ತಾಹವಿಧಿಯನ್ನು ನಿಮಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಈಗ ಇನ್ನೇನು ಕೇಳ ಬಯಸುತ್ತಿರಿವಿರಿ ? ಈ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದಿಂದಲೇ ಭೋಗ ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷ ಎರಡೂ ಕೈವಶವಾಗುತ್ತವೆ. ॥ ೬೯ ॥

ಸೂತ ಪುರಾಣಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – ಶೌನಕಾದಿಗಳೇ! ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಸನಕಾದಿಗಳು ನಿಯಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸರ್ವ ಪಾಪನಾಶಿನಿಯೂ, ಪರಮ ಪವಿತ್ರವೂ, ಭುಕ್ತಿ-ಮುಕ್ತಿ-ಪ್ರದಾಯಕವೂ ಆದ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಕಥೆಯನ್ನು ಸಪ್ತಾಹ ವಿಧಿ ಪೂರ್ವಕ ಪ್ರವಚನ ಮಾಡಿದರು. ಅನಂತರ ದೇವದೇವನಾದ ಪುರುಷೋತ್ತಮನನ್ನು ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದರು. ॥ ೭೦-೭೧ ॥ ಕಥಾ ಶ್ರವಣಮಾಡಿದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ,

ತದಂತೇ ಜ್ಞಾನವೈರಾಗ್ಯಭಕ್ತೀನಾಂ ಪುಷ್ಟತಾ ಪರಾ ।
ತಾರುಣ್ಯಂ ಪರಮಂ ಚಾಭೂತ್ಸರ್ವಭೂತಮನೋಹರಮ್ ॥ ೭೨ ॥

ನಾರದಶ್ಚ ಕೃತಾರ್ಥೋಽಭೂತ್ಸಿದ್ಧೇ ಸ್ವೀಯೇ ಮನೋರಥೇ ।
ಪುಲಕೀಕೃತಸರ್ವಾಂಗಃ ಪರಮಾನಂದಸಂಭೃತಃ ॥ ೭೩ ॥

ಏವಂ ಕಥಾಂ ಸಮಾಕರ್ಣ್ಯ ನಾರದೋ ಭಗವತ್ಪ್ರಿಯಃ ।
ಪ್ರೇಮಗದ್ಗದಯಾ ವಾಚಾ ತಾನುವಾಚ ಕೃತಾಂಜಲಿಃ ॥ ೭೪ ॥

ನಾರದ ಉವಾಚ

ಧನ್ಯೋಽಸ್ಮ್ಯನುಗೃಹೀತೋಽಸ್ಮಿ ಭವದ್ಭಿಃ ಕರುಣಾಪರೈಃ ।
ಅದ್ಯ ಮೇ ಭಗವಾಂಲ್ಲಬ್ಧಃ ಸರ್ವಪಾಪಹರೋ ಹರಿಃ ॥ ೭೫ ॥

ಶ್ರವಣಂ ಸರ್ವಧರ್ಮೇಭ್ಯೋ ವರಂ ಮನ್ಯೇ ತಪೋಧನಾಃ ।
ವೈಕುಂಠಸ್ಥೋ ಯತಃ ಕೃಷ್ಣಃ ಶ್ರವಣಾದ್ಯಸ್ಯ ಲಭ್ಯತೇ ॥ ೭೬ ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಏವಂ ಬ್ರುವತಿ ವೈ ತತ್ರ ನಾರದೇ ವೈಷ್ಣವೋತ್ತಮೇ ।
ಪರಿಭ್ರಮನ್ ಸಮಾಯಾತಃ ಶುಕೋ ಯೋಗೇಶ್ವರಸ್ತದಾ ॥ ೭೭ ॥

ತತ್ರಾಯಯೌ ಷೋಡಶವಾರ್ಷಿಕಸ್ತದಾ
ವ್ಯಾಸಾತ್ಮಜೋ ಜ್ಞಾನಮಹಾಬ್ಧಿಚಂದ್ರಮಾಃ ।
ಕಥಾವಸಾನೇ ನಿಜಲಾಭಪೂರ್ಣಃ
ಪ್ರೇಮ್ಣಾ ಪಠನ್ ಭಾಗವತಂ ಶನೈಃ ಶನೈಃ ॥ ೭೮ ॥

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸದಸ್ಯಾಃ ಪರಮೋರುತೇಜಸಂ
ಸದ್ಯಃ ಸಮುತ್ಥಾಯ ದದುರ್ಮಹಾಸನಮ್ ।
ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಸುರರ್ಷಿಸ್ತಮಪೂಜಯತ್ಸುಖಂ
ಸ್ಥಿತೋಽವದತ್ಸಂಶೃಣುತಾಮಲಾಂ ಗಿರಮ್ ॥ ೭೯ ॥

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ನಿಗಮಕಲ್ಪತರೋರ್ಗಲಿತಂ ಫಲಂ
ಶುಕಮುಖಾದಮೃತದ್ರವಸಂಯುತಮ್ ।
ಪಿಬತ ಭಾಗವತಂ ರಸಮಾಲಯಂ
ಮುಹುರಹೋ ರಸಿಕಾ ಭುವಿ ಭಾವುಕಾಃ ॥ ೮೦ ॥

ವೈರಾಗ್ಯಗಳು ಎಲ್ಲ ಭೂತಗಳಿಗೂ ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಪುಷ್ಟಿಯನ್ನು, ತಾರುಣ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಕಂಗೊಳಿಸಿದವು. ॥ ೭೨ ॥ ತನ್ನ ಮನೋರಥವು ಈಡೇರಿದ್ದರಿಂದ ನಾರದರೂ ಪರಮಾನಂದ ಪೂರ್ಣರಾಗಿ ಪುಳಕಿತರಾದರು. ॥ ೭೩ ॥ ಹೀಗೆ ಕಥೆಯನ್ನು ಶ್ರವಣಿಸಿದ ಭಗವಂತನ ಪ್ರಿಯರಾದ ನಾರದರು ಕೈ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರೇಮ ಗದ್ಗದ ವಾಣಿಯಿಂದ ಸನಕಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ॥ ೭೪ ॥

ನಾರದರೆಂದರು – ಓ ಮಹಾತ್ಮರೇ! ಕರುಣಾಪರರಾದ ನಿಮ್ಮಿಂದ ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆನು. ನಿಮ್ಮಿಂದ ಮಹಾನುಗ್ರಹವಾಯಿತು. ಈಗ ನನಗೆ ಸರ್ವಪಾಪಹರನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಯಿತು. ॥ ೭೫ ॥ ತಪೋಧನರೇ! ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಶ್ರವಣವನ್ನೇ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಧರ್ಮವೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಇದರ ಶ್ರವಣದಿಂದ ವೈಕುಂಠ ನಿವಾಸಿಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೭೬ ॥

ಸೂತರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – ಶೌನಕರೇ! ವೈಷ್ಣವ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ನಾರದರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಾ ಮಹಾಯೋಗೇಶ್ವರರಾದ ಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ॥ ೭೭ ॥ ಹದಿನಾರು ವಯಸ್ಸಿನ ಹರೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿ ಜ್ಞಾನರೂಪೀ ಮಹಾಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರನಂತಿರುವ, ಆತ್ಮಲಾಭದಿಂದ ಕೃತಕೃತ್ಯರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸರ ಸುಪುತ್ರರಾದ ಶುಕಮುನೀಂದ್ರರು ಪರಮ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಮೆಲ್ಲ-ಮೆಲ್ಲನೆ ಶ್ರೀಭಾಗವತವನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾ ಕಥಾ ಸಪ್ತಾಹದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ॥ ೭೮ ॥ ಪರಮ ತೇಜಸ್ವಿಗಳಾದ ಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಎಲ್ಲ ಸಭಾಸದರು ಭಕ್ತಿ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಎದ್ದು ನಿಂತು, ಅವರಿಗೆ ಉನ್ನತವಾದ ಮಹಾಸನವನ್ನು ನೀಡಿದರು. ದೇವಋಷಿಗಳಾದ ನಾರದರು ಅವರನ್ನು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದರು. ಅವರು ಸುಖಾಸೀನರಾಗಿ 'ನನ್ನ ನಿರ್ಮಲ ವಾಣಿಯನ್ನು ಕೇಳಿರಿ' ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ॥ ೭೯ ॥

ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳಿದರು – 'ಓ ರಸಿಕ ಭಾವುಕ ಜನರೇ! ಈ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತವು ವೇದರೂಪೀ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಪರಿಪಕ್ವವಾದ ಫಲವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀಶುಕನೆಂಬ ಶುಕಪಕ್ಷಿಯ ಮುಖದ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಅಮೃತರಸದಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಿಪ್ಪೆ ಗೊರಟು ಇಲ್ಲದ ರಸವೇ-ರಸವು ತುಂಬಿದೆ. ಇದು ಇದೇ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರೆತಿದೆ. ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯವಿರುವ ತನಕ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಇದನ್ನು ಪದೇ-ಪದೇ ಪಾನಮಾಡುತ್ತಾ ಇರಿ. ॥ ೮೦ ॥ ಈ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕಪಟ, ನಿಷ್ಕಾಮ ಪರಮಧರ್ಮವು ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದೆ. ಇದು ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಮಾಡುವ ವಸ್ತು ಮಾತ್ಸರ್ಯರಹಿತರಾದ ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ವೇದ್ಯವಾದ ಪರಮಸತ್ಯವು. ಇದು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಆಧಿದೈವಿಕ, ಆಧಿಭೌತಿಕಗಳೆಂಬ ಮೂರು ತಾಪಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನ ಗೊಳಿಸುವುದು. ಪರಮ ಮಂಗಳಕರವಾದುದು. ಮಹಾಮುನಿಗಳಾದ ವೇದವ್ಯಾಸರೇ

ಧರ್ಮಃ ಪ್ರೋಜ್ಝಿತಕೈತವೋಽತ್ರ ಪರಮೋ
ನಿರ್ಮತ್ಸರಾಣಾಂ ಸತಾಂ
ವೇದ್ಯಂ ವಾಸ್ತವಮತ್ರ ವಸ್ತು ಶಿವದಂ
ತಾಪತ್ರಯೋನ್ಮೂಲನಮ್ ।
ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಮುನಿಕೃತೇ
ಕಿಂ ವಾ ಪರೈರೀಶ್ವರಃ
ಸದ್ಯೋ ಹೃದ್ಯವರುಧ್ಯತೇಽತ್ರ ಕೃತಿಭಿಃ
ಶುಶ್ರೂಷುಭಿಸ್ತತ್ಕ್ಷಣಾತ್ ॥ ೮೧ ॥

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಂ ಪುರಾಣತಿಲಕಂ
ಯದ್ವೈಷ್ಣವಾನಾಂ ಧನಂ
ಯಸ್ಮಿನ್ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಮೇವಮಮಲಂ
ಜ್ಞಾನಂ ಪರಂ ಗೀಯತೇ ।
ಯತ್ರ ಜ್ಞಾನವಿರಾಗಭಕ್ತಿಸಹಿತಂ
ನೈಷ್ಕರ್ಮ್ಯಮಾವಿಷ್ಕೃತಂ
ತಚ್ಛೃಣ್ವನ್ ಪ್ರಪಠನ್ ವಿಚಾರಣಪರೋ
ಭಕ್ತ್ಯಾ ವಿಮುಚ್ಯೇನ್ನರಃ ॥ ೮೨ ॥

ಸ್ವರ್ಗೇ ಸತ್ಯೇ ಚ ಕೈಲಾಸೇ ವೈಕುಂಠೇ ನಾಸ್ತ್ಯಯಂ ರಸಃ।
ಅತಃ ಪಿಬಂತು ಸದ್ಭಾಗ್ಯಾ ಮಾ ಮಾ ಮುಂಚತ ಕರ್ಹಿಚಿತ್
॥ ೮೩ ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಏವಂ ಬ್ರುವಾಣೇ ಸತಿ ಬಾದರಾಯಣೌ
ಮಧ್ಯೇ ಸಭಾಯಾಂ ಹರಿರಾವಿರಾಸೀತ್ ।
ಪ್ರಹ್ಲಾದಬಲ್ಯುದ್ಧವಫಾಲ್ಗುನಾದಿಭಿ –
ರ್ವೃತಃ ಸುರರ್ಷಿಸ್ತಮಪೂಜಯಚ್ಚ ತಾನ್ ॥ ೮೪ ॥

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರಸನ್ನಂ ಮಹದಾಸನೇ ಹರಿಂ
ತೇ ಚಕ್ರಿರೇ ಕೀರ್ತನಮಗ್ರತಸ್ತದಾ ।
ಭವೋ ಭವಾನ್ಯಾ ಕಮಲಾಸನಸ್ತು
ತತ್ರಾಗಮತ್ಕೀರ್ತನದರ್ಶನಾಯ ॥ ೮೫ ॥

ಪ್ರಹ್ಲಾದಸ್ತಾಲಧಾರೀ ತರಲಗತಿತಯಾ
ಚೋದ್ಧವಃ ಕಾಂಸ್ಯಧಾರೀ
ವೀಣಾಧಾರೀ ಸುರರ್ಷಿಃ ಸ್ವರಕುಶಲತಯಾ
ರಾಗಕರ್ತಾರ್ಜುನೋಽಭೂತ್ ।
ಇಂದ್ರೋಽವಾದೀನ್ಮೃದಂಗಂ ಜಯಜಯಸುಕರಾಃ
ಕೀರ್ತನೇ ತೇ ಕುಮಾರಾ
ಯತ್ರಾಗ್ರೇ ಭಾವವಕ್ತಾ ಸರಸರಚನಯಾ
ವ್ಯಾಸಪುತ್ರೋ ಬಭೂವ ॥ ೮೬ ॥

ರಚಿಸಿರುವ ಇಂತಹ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತವು ಇರುವಾಗ ಬೇರೆ ಶಾಸ್ತ್ರ-ಗಳು, ಸಾಧನೆಗಳ ಆವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸುಕೃತಿಗಳು ಇದನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರೂ ಸಾಕು, ಒಡನೆಯೇ ಭಗವಂತನು ಅವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ॥ ೮೧ ॥ ಈ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತವು ಪುರಾಣಗಳಿಗೆ ಶಿರೋಮಣಿಯಾಗಿದ್ದು ವೈಷ್ಣವರಿಗೆ ಪರಮ ಧನವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪರಮಹಂಸರಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ಯವಾಗಿರುವ ವಿಶುದ್ಧವಾದ ಜ್ಞಾನವೇ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ. ಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯ, ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಿವೃತ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಿದೆ. ಇದರ ಶ್ರವಣ, ಪಾರಾಯಣ, ಮನನಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದವನು ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ॥ ೮೨ ॥ ಈ ರಸವು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಾಗಲೀ, ಸತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಾಗಲೀ, ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಾಗಲೀ, ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಾಗಲೀ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಎಲೈ ಭಾಗ್ಯವಂತರಾದ ಶ್ರೋತೃಗಳೇ! ನೀವು ಇದನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ, ಸವಿಯಿರಿ ಇದನ್ನು ಎಂದೂ ಬಿಡಬೇಡಿರಿ. ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಬಿಡಬೇಡಿರಿ. ॥ ೮೩ ॥

ಸೂತಪುರಾಣಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – ಬಾದರಾಯಣ ಪುತ್ರರಾದ ಶ್ರೀಶುಕರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವಂತೆ ಸಭೆಯ ಮಧ್ಯ ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದ, ಬಲಿ, ಉದ್ಧವ, ಅರ್ಜುನ ಮುಂತಾದ ಪಾರ್ಷದ ರೊಂದಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಪ್ರಕಟನಾದನು. ಆಗ ದೇವ ಋಷಿ ನಾರದರು ಭಗವಂತನನ್ನು ಹಾಗೂ ಅವನ ಭಕ್ತರನ್ನು ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿದರು. ॥ ೮೪ ॥ ದೊಡ್ಡ ಆಸನದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅವ ರೆಲ್ಲರೂ ಅವನ ಮುಂದೆ ಸಂಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆ ಸಂಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ನೋಡಲು ಪಾರ್ವತಿಸಮೇತನಾದ ಮಹಾದೇವನೂ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದರು. ॥ ೮೫ ॥ ಸಂಕೀರ್ತನೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಪಟುವಾದ ಗತಿಯುಳ್ಳ ಪ್ರಹ್ಲಾದರು ಕರತಾಳ ನುಡಿಸ ತೊಡಗಿದರು. ಉದ್ಧ ವರು ಕಂಚಿನ ತಾಳವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ನುಡಿಸಿದರು. ನಾರದರು ವೀಣೆ ಯನ್ನು ನುಡಿಸಿದರು. ಸ್ವರ ವಿಜ್ಞಾನ ಕುಶಲನಾದ ಅರ್ಜುನನು ರಾಗಾಲಾಪನೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ಇಂದ್ರನು ಮೃದಂಗ ನುಡಿಸಿ ದನು. ಸನಕಾದಿಗಳು ನಡು-ನಡುವೆ ಜಯ-ಜಯಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರೆಲ್ಲರ ಮುಂದೆ ಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಬಗೆ-ಬಗೆಯ ರಸಮಯವಾದ ಅಂಗಭಂಗಿಗಳಿಂದ ಭಾವಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ॥ ೮೬ ॥ ಅವರೆಲ್ಲರ ನಡುವೆ ಪರಮ ತೇಜೋ ನಿಧಿಗಳಾದ ಭಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯಗಳು ನಟರಂತೆ ನರ್ತಿಸತೊಡಗಿದರು. ಇಂತಹ ಅಲೌಕಿಕವಾದ ಕೀರ್ತನವನ್ನು ನೋಡಿ ಭಗವಂತನು ತುಂಬಾ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳ ತೊಡಗಿದನು. ॥ ೮೭ ॥ ನಿಮ್ಮ ಈ ಕಥಾಕೀರ್ತನದಿಂದ ನಾನು

ನನರ್ತ ಮಧ್ಯೇ ತ್ರಿಕಮೇವ ತತ್ರ
ಭಕ್ತ್ಯಾದಿಕಾನಾಂ ನಟವತ್ಸುತೇಜಸಾಮ್ ।
ಅಲೌಕಿಕಂ ಕೀರ್ತನಮೇತದೀಕ್ಷ್ಯ
ಹರಿಃ ಪ್ರಸನ್ನೋಽಪಿ ವಚೋಽಬ್ರವೀತ್ತತ್ ॥ ೮೭ ॥

ಮತ್ತೋ ವರಂ ಭಾವವೃತಾದ್ ವೃಣುಧ್ವಂ
ಪ್ರೀತಃ ಕಥಾಕೀರ್ತನತೋಽಸ್ಮಿ ಸಾಂಪ್ರತಮ್ ।
ಶ್ರುತ್ವೇತಿ ತದ್ವಾಕ್ಯಮತಿಪ್ರಸನ್ನಾಃ
ಪ್ರೇಮಾರ್ದ್ರಚಿತ್ತಾ ಹರಿಮೂಚಿರೇ ತೇ ॥ ೮೮ ॥

ನಗಾಹಗಾಥಾಸು ಚ ಸರ್ವಭಕ್ತೈ-
ರೇಭಿಸ್ತ್ವಯಾ ಭಾವ್ಯಮಿತಿ ಪ್ರಯತ್ನಾತ್ ।
ಮನೋರಥೋಽಯಂ ಪರಿಪೂರಣೀಯ-
ಸ್ತಥೇತಿ ಚೋಕ್ತ್ವಾಂತರಧೀಯತಾಚ್ಯುತಃ ॥ ೮೯ ॥

ತತೋಽನಮತ್ತಚ್ಚರಣೇಷು ನಾರದ-
ಸ್ತಥಾ ಶುಕಾದೀನಪಿ ತಾಪಸಾಂಶ್ಚ ।
ಅಥ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾಃ ಪರಿನಷ್ಟಮೋಹಾಃ
ಸರ್ವೇ ಯಯುಃ ಪೀತಕಥಾಮೃತಾಸ್ತೇ ॥ ೯೦ ॥

ಭಕ್ತಿಃ ಸುತಾಭ್ಯಾಂ ಸಹ ರಕ್ಷಿತಾ ಸಾ
ಶಾಸ್ತ್ರೇ ಸ್ವಕೀಯೇಽಪಿ ತದಾ ಶುಕೇನ ।
ಅತೋ ಹರಿರ್ಭಾಗವತಸ್ಯ ಸೇವನಾ-
ಚ್ಚಿತ್ತಂ ಸಮಾಯಾತಿ ಹಿ ವೈಷ್ಣವಾನಾಮ್ ॥ ೯೧ ॥

ದಾರಿದ್ರ್ಯದುಃಖಜ್ವರದಾಹಿತಾನಾಂ
ಮಾಯಾಪಿಶಾಚೀಪರಿಮರ್ದಿತಾನಾಮ್ ।
ಸಂಸಾರಸಿಂಧೌ ಪರಿಪಾತಿತಾನಾಂ
ಕ್ಷೇಮಾಯ ವೈ ಭಾಗವತಂ ಪ್ರಗರ್ಜತಿ ॥ ೯೨ ॥

ಶೌನಕ ಉವಾಚ

ಶುಕೇನೋಕ್ತಂ ಕದಾ ರಾಜ್ಞೇ ಗೋಕರ್ಣೇನ ಕದಾ ಪುನಃ ।
ಸುರರ್ಷಯೇ ಕದಾ ಬ್ರಾಹ್ಮೈಶ್ಛಿಂಧಿ ಮೇ ಸಂಶಯಂ ತ್ವಿಮಮ್
॥ ೯೩ ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಆಕೃಷ್ಣನಿರ್ಗಮಾತ್ತ್ರಿಂಶದ್ವರ್ಷಾಧಿಕಗತೇ ಕಲೌ ।
ನವಮೀತೋ ನಭಸ್ಯೇ ಚ ಕಥಾರಂಭಂ ಶುಕೋಽಕರೋತ್
॥ ೯೪ ॥

ಪರೀಕ್ಷಿಚ್ಛ್ರವಣಾಂತೇ ಚ ಕಲೌ ವರ್ಷಶತದ್ವಯೇ ।
ಶುದ್ಧೇ ಶುಚೌ ನವಮ್ಯಾಂ ಚ ಧೇನುಜೋಽಕಥಯತ್ಕಥಾಮ್
॥ ೯೫ ॥

ಬಹಳ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿರುವೆನು. ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತಿ ಭಾವಕ್ಕೆ ನಾನು ವಶನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾದ ವರವನ್ನು ಕೇಳಿರಿ ಭಗವಂತನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಎಲ್ಲ ಜನರೂ ಸಂತಸಗೊಂಡು ಪ್ರೇಮಾರ್ದ್ರ ಚಿತ್ತದಿಂದ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಇಂತೆಂದರು. ॥ ೮೮ ॥ 'ಪ್ರಭೋ! ಮುಂದೆಯೂ ಕೂಡ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಾಹಕಥೆ ನಡೆಯುತ್ತದೋ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲ ನೀನು ಈ ಪಾರ್ಷದರೊಡನೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ದಯಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಈ ನಮ್ಮ ಮನೋರಥವನ್ನು ನೀನು ಈಡೇರಿಸಿ ಕೊಡು.'' ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ಭಗವಂತನು 'ತಥಾಸ್ತು' ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು. ॥ ೮೯ ॥

ಅನಂತರ ನಾರದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಭಗವಂತನ ಹಾಗೂ ಆತನ ಪಾರ್ಷದರ ಪಾದಪದ್ಮಗಳಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮಮಾಡಿದರು. ಮತ್ತೆ ಶುಕ ಮಹಾಮುನಿಗಳೇ ಮುಂತಾದ ತಪಸ್ವಿಗಳಿಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಕಥಾಮೃತವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪರಮಾನಂದವುಂಟಾಯಿತು. ಅವರ ಮೋಹವೆಲ್ಲ ನಾಶವಾಯಿತು. ಮತ್ತೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದರು. ॥ ೯೦ ॥ ಆಗ ಶುಕಮುನಿಗಳು ಪುತ್ರರಸಹಿತ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರವಾದ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಅದರಿಂದಲೇ ಭಾಗವತವನ್ನು ಸೇವಿಸಿದರೆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಬಂದು ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಾನೆ. ॥ ೯೧ ॥ ದಾರಿದ್ರ್ಯವೆಂಬ ದುಃಖಜ್ವರದ ಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಬೆಂದು ಹೋದವರು, ಮಾಯಾ ಪಿಶಾಚಿಯಿಂದ ತುಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟವರು, ಸಂಸಾರ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವವರು ಇವರೆಲ್ಲರ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತವು ಸಿಂಹನಾದ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ॥ ೯೨ ॥

ಶೌನಕರು ಕೇಳಿದರು – ಸೂತಪುರಾಣಿಕರೇ! ಶುಕಮುನಿಗಳು ರಾಜಾಪರೀಕ್ಷಿತನಿಗೆ, ಗೋಕರ್ಣನು ಧುಂಧುಕಾರಿಗೆ, ಸನಕಾದಿಗಳು ನಾರದರಿಗೆ ಯಾವ-ಯಾವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದರು ? ನನ್ನ ಈ ಸಂಶಯವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿರಿ ॥ ೯೩ ॥

ಸೂತಪುರಾಣಿಕರು ಹೇಳಿದರು – ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸ್ವಧಾಮಗಮನದ ಬಳಿಕ ಕಲಿಯುಗದ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಭಾದ್ರಪದ ಮಾಸದ ಶುಕ್ಲ ನವಮಿಯಿಂದ ಶುಕಮಹರ್ಷಿಗಳು ಕಥಾ ಪ್ರವಚನವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿದ್ರಾಜನ ಮುಂದೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದರು. ॥ ೯೪ ॥ ರಾಜಾ ಪರೀಕ್ಷಿತನು ಕಥೆ ಕೇಳಿದ ಅನಂತರ ಕಲಿಯುಗದ ಇನ್ನೂರು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಆಷಾಢ ಶುಕ್ಲ ನವಮಿಯಿಂದ ಗೋಕರ್ಣನು ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಪ್ರವಚನ ಮಾಡಿದ್ದನು. ॥ ೯೫ ॥ ಅದಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಕಲಿಯುಗದ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದು ಹೋದಾಗ ಕಾರ್ತೀಕ ಶುಕ್ಲ ನವಮಿಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಮಾನಸ ಪುತ್ರರಾದ ಸನಕಾದಿಗಳು ಇದನ್ನು ನಾರದರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದರು. ॥ ೯೬ ॥ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರಾದ ಶೌನಕರೇ! ನೀವು ಕೇಳಿದುದಕ್ಕೆ ನಾನು

ತಸ್ಮಾದಪಿ ಕಲೌ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ತ್ರಿಂಶದ್ವರ್ಷಗತೇ ಸತಿ ।
ಊಚುರೂರ್ಜೇ ಸಿತೇ ಪಕ್ಷೇ ನವಮ್ಯಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಸುತಾಃ
॥ ೯೬ ॥

ಇತ್ಯೇತತ್ತೇ ಸಮಾಖ್ಯಾತಂ ಯತ್ಪೃಷ್ಟೋಽಹಂ ತ್ವಯಾನಘ ।
ಕಲೌ ಭಾಗವತೀ ವಾರ್ತಾ ಭವರೋಗವಿನಾಶಿನೀ
॥ ೯೭ ॥

ಕೃಷ್ಣಪ್ರಿಯಂ ಸಕಲಕಲ್ಮಷನಾಶನಂ ಚ
ಮುಕ್ತ್ಯೇಕಹೇತುಮಿಹ ಭಕ್ತಿವಿಲಾಸಕಾರಿ ।
ಸಂತಃ ಕಥಾನಕಮಿದಂ ಪಿಬತಾದರೇಣ
ಲೋಕೇ ಹಿ ತೀರ್ಥಪರಿಶೀಲನಸೇವಯಾ ಕಿಮ್ ॥ ೯೮ ॥

ಸ್ವಪುರುಷಮಪಿ ವೀಕ್ಷ್ಯ ಪಾಶಹಸ್ತಂ
ವದತಿ ಯಮಃ ಕಿಲ ತಸ್ಯ ಕರ್ಣಮೂಲೇ ।
ಪರಿಹರ ಭಗವತ್ಕಥಾಸು ಮತ್ತಾನ್
ಪ್ರಭುರಹಮನ್ಯನೃಣಾಂ ನ ವೈಷ್ಣವಾನಾಮ್ ॥ ೯೯ ॥

ಅಸಾರೇ ಸಂಸಾರೇ ವಿಷಯವಿಷಸಂಗಾಕುಲಧಿಯಃ
ಕ್ಷಣಾರ್ಧಂ ಕ್ಷೇಮಾರ್ಥಂ ಪಿಬತ ಶುಕಗಾಥಾತುಲಸುಧಾಮ್ ।
ಕಿಮರ್ಥಂ ವ್ಯರ್ಥಂ ಭೋ ವ್ರಜತ ಕುಪಥೇ ಕುತ್ಸಿತಕಥೇ
ಪರೀಕ್ಷಿತ್ಸಾಕ್ಷೀ ಯಚ್ಛ್ರವಣಗತಮುಕ್ತ್ಯುಕ್ತಿ ಕಥನೇ ॥ ೧೦೦ ॥

ರಸಪ್ರವಾಹಸಂಸ್ಥೇನ ಶ್ರೀಶುಕೇನೇರಿತಾ ಕಥಾ ।
ಕಂಠೇ ಸಂಬಧ್ಯತೇ ಯೇನ ಸ ವೈಕುಂಠಪ್ರಭುರ್ಭವೇತ್
॥ ೧೦೧ ॥

ಇತಿ ಚ ಪರಮಗುಹ್ಯಂ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಸಿದ್ಧಂ
ಸಪದಿ ನಿಗದಿತಂ ತೇ ಶಾಸ್ತ್ರಪುಂಜಂ ವಿಲೋಕ್ಯ ।
ಜಗತಿ ಶುಕಕಥಾತೋ ನಿರ್ಮಲಂ ನಾಸ್ತಿ ಕಿಂಚಿತ್
ಪಿಬ ಪರಸುಖಹೇತೋರ್ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧ ಸಾರಮ್ ॥ ೧೦೨ ॥

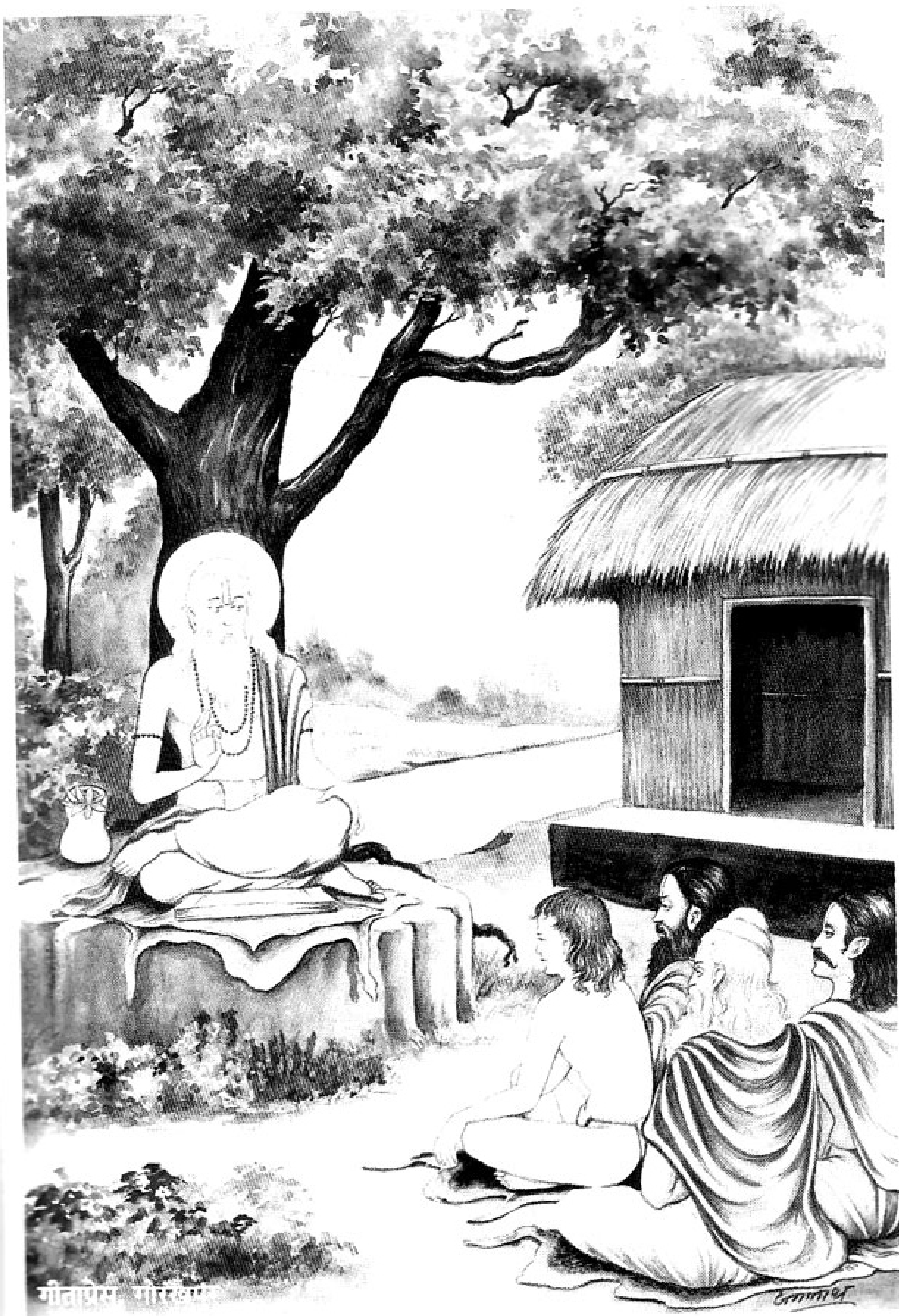
ಏತಾಂ ಯೋ ನಿಯತತಯಾ ಶೃಣೋತಿ ಭಕ್ತ್ಯಾ
ಯಶ್ಚೈನಾಂ ಕಥಯತಿ ಶುದ್ಧವೈಷ್ಣವಾಗ್ರೇ ।
ತೌ ಸಮ್ಯಗ್ವಿಧಿಕರಣಾತ್ಫಲಂ ಲಭೇತೇ
ಯಾಥಾರ್ಥ್ಯಾನ್ನಹಿ ಭುವನೇ ಕಿಮಪ್ಯಸಾಧ್ಯಮ್ ॥ ೧೦೩ ॥

ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಾಯಿತು. ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಕಥೆಯೇ ಭವರೋಗಕ್ಕೆ ರಾಮಬಾಣ ಔಷಧವಾಗಿದೆ. ॥ ೯೭ ॥

ಎಲೈ ಸತ್ಪುರುಷರೇ! ನೀವೆಲ್ಲ ಈ ಕಥಾಮೃತವನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಪಾನಮಾಡಿರಿ. ಇದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾದುದು. ಸಕಲ ಪಾಪನಾಶ ಮಾಡುವಂತಹುದು ಮುಕ್ತಿಕೊಡುವಂಥದು ಭಕ್ತಿಯ ವಿಲಾಸವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಂತಹುದು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇತರ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡುವುದರಿಂದ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದರಿಂದ ಏನಾದೀತು ? ॥ ೯೮ ॥ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪಾಶವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡಿರುವ ತನ್ನ ದೂತರನ್ನು ನೋಡಿ ಯಮಧರ್ಮನು ಅವರ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದನು– ನೋಡಿ, ಶ್ರೀಭಗವಂತನ ಕಥೆಗಳಿಂದ ಉನ್ಮತ್ತರಾಗಿರುವವರಿಂದ ದೂರವಿರಿ. ಇತರರಿಗೆ ದಂಡವನ್ನು ವಿಧಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ನನಗುಂಟು, ಆದರೆ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತರ ಮೇಲೆ ನಮಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಇಲ್ಲ. ॥ ೯೯ ॥ ಅಸಾರವಾದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ವಿಷಯರೂಪೀ ವಿಷದ ಆಸಕ್ತಿಯ ಕಾರಣ ವ್ಯಾಕುಲವಾದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರೇ! ನಿಮ್ಮ ಆತ್ಮಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅರ್ಧಕ್ಷಣಕಾಲವಾದರೂ ಶುಕರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಶ್ರೀಭಾಗವತ ಕಥೆಯೆಂಬ ಅಮೃತವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ. ಎಲೈ ಜನರಿರಾ ! ನಿಂದಿತವಾದ ಕಥೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಏಕೆ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ? ಈ ಕಥೆಯು ಕಿವಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತಿಯು ದೊರೆಯುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ರಾಜಾ ಪರೀಕ್ಷಿತನೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ॥ ೧೦೦ ॥ ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾ ಮುನಿಗಳು ಪ್ರೇಮರಸ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. ಯಾರ ಕಂಠದಿಂದ ಈ ಕಥೆಯು ಮೊಳಗುತ್ತದೋ ಅವರು ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ॥ ೧೦೧ ॥ ಶೌನಕರೇ! ನಾನು ಅನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಸಿದ್ಧವಾದ ಗೋಪ್ಯವಾದ ಈ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ನಿನಗೆ ಅರುಹಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ಎಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಸಾರವಾಗಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಈ ಶುಕಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪವಿತ್ರವಾದ ವಸ್ತು ಇನ್ನೊಂದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಪರಮಾನಂದದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಈ ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧ ರೂಪವಾದ ರಸವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿರಿ, ಸವಿಯಿರಿ. ॥೧೦೨॥ ನಿಯಮಪೂರ್ವಕ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಭಕ್ತಿ-ಭಾವದಿಂದ ಶ್ರವಣಿಸು ವವನು, ಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಮುಂದೆ ಪ್ರವಚನ ಮಾಡುವವನು, ಹೀಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಧಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪಾಲಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಇದರ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದು ಯಾವುದೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ॥ ೧೦೩ ॥

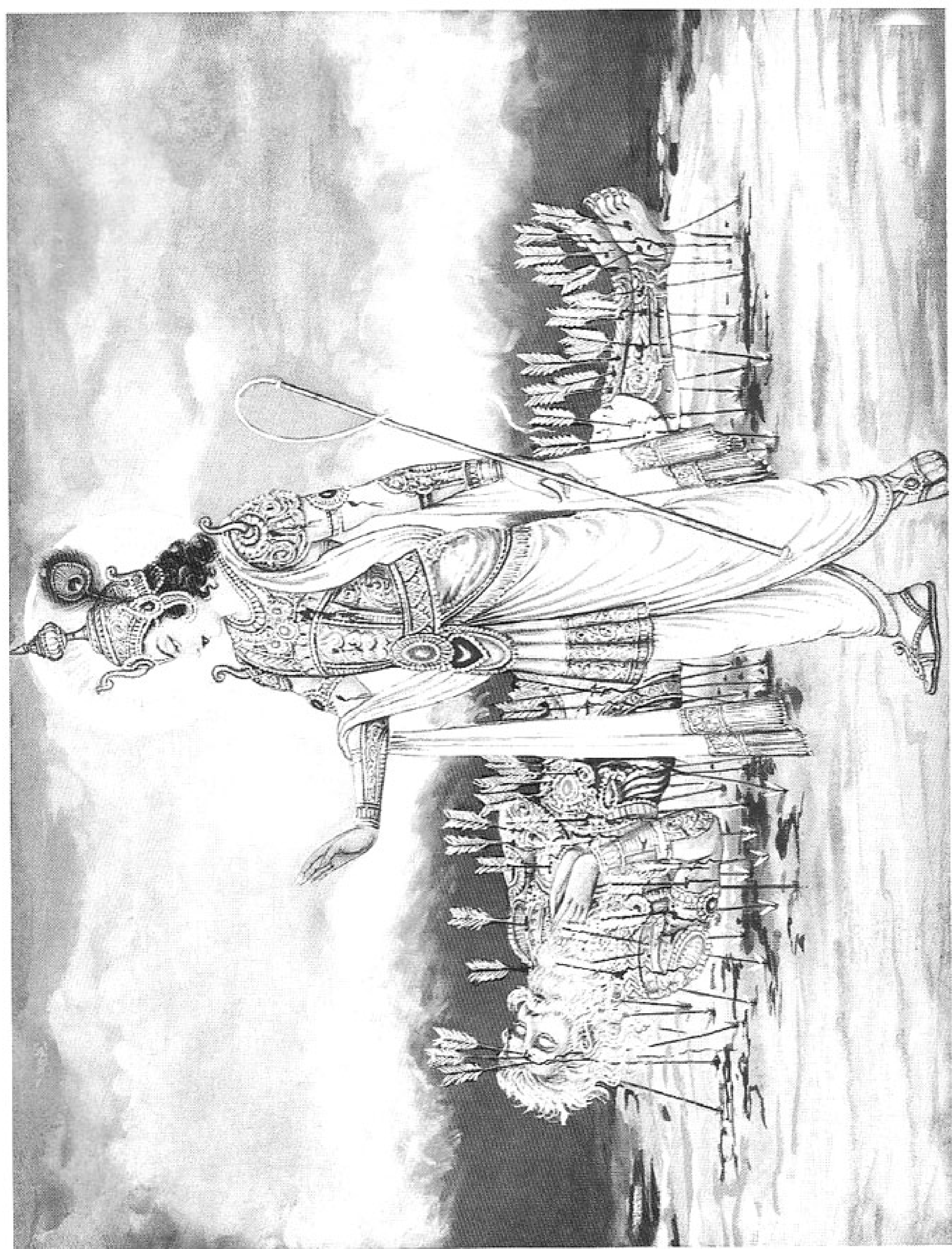
ಇತಿ ಶ್ರೀಪದ್ಮಪುರಾಣೇ ಉತ್ತರಖಂಡೇ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೇ ಶ್ರವಣವಿಧಿಕಥನಂ ನಾಮ ಷಷ್ಠೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥ ೬ ॥

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀಪದ್ಮಪುರಾಣದ ಉತ್ತರಖಂಡದ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಾಹ ಶ್ರವಣವಿಧಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದ ಆರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. ॥ ೬ ॥

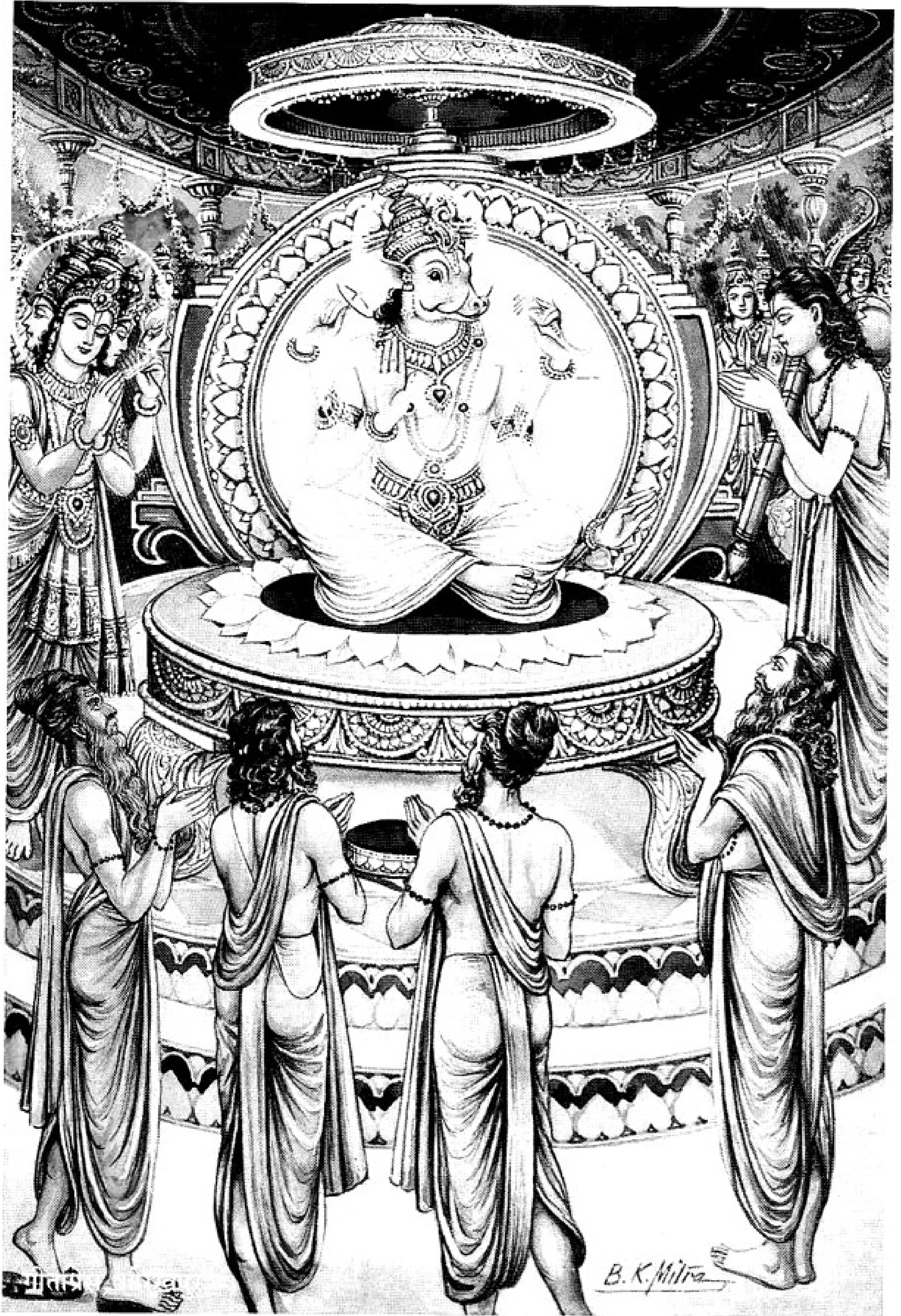
भगवान् व्यासका पुराण-प्रवचन

Vyāsa discourses on Purāṇas

भगवान् नारायणके नाभि-कमलसे लोकपितामह ब्रह्माकी उत्पत्ति
Brahmā emanates from the navel-lotus of Nārāyaṇa

देवों तथा ऋषिगणोंको भगवान् वराहके दिव्य दर्शन

Vision of Lord Varāha to Gods and Ṛṣis

माता देवहूतिको भगवान् कपिलका तत्त्वोपदेश

Kapila preaches knowledge to mother Devahūti

बालक ध्रुवपर भगवान्‌का अनुग्रह

The grace of Lord descends on Dhruva

भक्तिके नौ प्रकार

Ninefold devotion

भगवान् विष्णु वामन-रूपमें

Lord Viṣṇu as a Dwarf

॥ ಓಂ ನಮೋಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ॥

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಮಹಾಪುರಾಣಮ್

ಪ್ರಥಮಃ ಸ್ಕಂಧಃ

ಮೊದಲನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶ್ರೀಸೂತಪುರಾಣಿಕರಲ್ಲಿ ಶೌನಕಾದಿ ಋಷಿಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆ

ಮಂಗಲಾಚರಣೆ

ಜನ್ಮಾದ್ಯಸ್ಯ ಯತೋಽನ್ವಯಾದಿತರತ -
ಶ್ಚಾರ್ಥೇಷ್ವಭಿಜ್ಞಃ ಸ್ವರಾಟ್
ತೇನೇ ಬ್ರಹ್ಮಹೃದಾ ಯ ಆದಿಕವಯೇ
ಮುಹ್ಯಂತಿ ಯತ್ಸೂರಯಃ ।
ತೇಜೋವಾರಿಮೃದಾಂ ಯಥಾ ವಿನಿಮಯೋ
ಯತ್ರ ತ್ರಿಸರ್ಗೋಽಮೃಷಾ
ಧಾಮ್ನಾ ಸ್ವೇನ ಸದಾ ನಿರಸ್ತಕುಹಕಂ
ಸತ್ಯಂ ಪರಂ ಧೀಮಹಿ ॥ ೧ ॥

ಪರಮ ಸತ್ಯ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮನೇ! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಈ ಚರಾಚರ ಜಗತ್ತಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಪ್ರಳಯಗಳು ಆಗುತ್ತಾ ಇರುತ್ತವೆ. ನೀನು ನಿನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೇ ಅನೇಕ ವಿಧದ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಯಾದ ವಿವಿಧ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡಿದೆ. ಅನ್ವಯರೂಪದಿಂದ ನೀನೇ ಸಮಗ್ರ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ವ್ಯತಿರೇಕ ಕ್ರಮದಿಂದಲೂ 'ನೇತಿ-ನೇತಿ' ಈ ಉಪನಿಷದ್ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಸಮಸ್ತ ವಿಶ್ವದ ನಿರಾಕರಣ ಮಾಡಿದರೂ ಶೇಷವಾಗಿ ಉಳಿಯುವವನು ನೀನೇ. ಹೀಗೆ ಆದಿ-ಮಧ್ಯಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ನೀನೇ ಇರುವೆ. (ವಾಸುದೇವಃ ಸರ್ವಮ್). ನೀನು ಶುದ್ಧ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನೂ, ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶನೂ ಆಗಿರುವೆ. ಚತುರ್ಮುಖಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ನೀನೇ ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ವೇದಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿರುವೆ. ನಿನ್ನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ವಿಶ್ವನಿರ್ಮಾಣದ ಕೌಶಲ್ಯದ ಕುರಿತು ಹಾಗೂ ವೇದಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಮೋಹಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ನೀನು ವಿಶ್ವಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಪನ ಉಂಟಾಗಿ ಚರಾಚರ ಜಗತ್ತು ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ನೀನೇ ಇವಕ್ಕೆ ಪರಮಾಧಾರನಾಗಿರುವೆ. ನಿಜವಾಗಿ ಈ ವಿಶ್ವದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀನೇ ಆಗಿದ್ದರೂ, ಸೂರ್ಯನ ಪ್ರಖರಕಿರಣಗಳಿಂದ ಮರುಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಮತ್ತು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೆಲದ ಭ್ರಮೆ ಉಂಟಾಗುವಂತೆಯೇ, ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನಿತ್ಯವಲ್ಲದ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಸತ್ಯದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವು ಮಾಯೆಯ ಪರದೆಯಿಂದಾಗಿ ಅಡಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಾಯೆಯಾದರೋ ನಿನಗೆ ಹೆದರಿಕೊಂಡೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಭೋ! ನೀನೇ ದಯೆಮಾಡಿ ಈ ಮಾಯೆಯ ಆವರಣವನ್ನು ದೂರಗೊಳಿಸಿ, ನಿನ್ನ ನಿಜಸ್ವರೂಪದ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿಸು ಎಂದು ನಾವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ. ನಾವು ನಿನ್ನ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತೇವೆ. ॥ ೧ ॥

ಧರ್ಮಃ ಪ್ರೋಜ್ಝಿತಕೈತವೋಽತ್ರ ಪರಮೋ
ನಿರ್ಮತ್ಸರಾಣಾಂ ಸತಾಂ
ವೇದ್ಯಂ ವಾಸ್ತವಮತ್ರ ವಸ್ತು ಶಿವದಂ
ತಾಪತ್ರಯೋನ್ಮೂಲನಮ್ ।
ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಮುನಿಕೃತೇ
ಕಿಂ ವಾ ಪರೈರೀಶ್ವರಃ
ಸದ್ಯೋ ಹೃದ್ಯವರುಧ್ಯತೇಽತ್ರ ಕೃತಿಭಿಃ
ಶುಶ್ರೂಷುಭಿಸ್ತತ್‌ಕ್ಷಣಾತ್ ॥ ೨ ॥

ನಿಗಮಕಲ್ಪತರೋರ್ಗಲಿತಂ ಫಲಂ
ಶುಕಮುಖಾದಮೃತದ್ರವಸಂಯುತಮ್ ।
ಪಿಬತ ಭಾಗವತಂ ರಸಮಾಲಯಂ
ಮುಹುರಹೋ ರಸಿಕಾ ಭುವಿ ಭಾವುಕಾಃ ॥ ೩ ॥

ಮಹಾಮುನಿಗಳಾದ ವೇದವ್ಯಾಸದೇವರಿಂದಲೇ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಈ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಕಪಟರಹಿತವಾದ ಪರಮಧರ್ಮವು ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ಸರ್ಯರಹಿತರಾದ ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ವೇದ್ಯವಾಗುವ ಪರಮಸತ್ಯವೇ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿದೆ. ಪರಮ ಮಂಗಳಕರವಾಗಿದೆ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಆಧಿದೈವಿಕ, ಆಧಿಭೌತಿಕಗಳೆಂಬ ತಾಪತ್ರಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನ ಮಾಡುವಂತಹುದು. ಇಂತಹ ಭಾಗವತ ಶಾಸ್ತ್ರವಿರುವಾಗ ಬೇರೆ ಸಾಧನೆ, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು ? ಸುಕೃತಿಗಳು ಇದನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸಿದರೆ ಸಾಕು, ತತ್‌ಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಶ್ರೀಭಗವಂತನು ಅವರ ಹೃದವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದು ಬಿಡುವನು. ॥ ೨ ॥ ರಸಿಕ ಮರ್ಮಜ್ಞ ಭಕ್ತರೇ ! ಈ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತವು ವೇದರೂಪೀ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಪಕ್ವವಾದ ಫಲವು. ಇದು ಶ್ರೀಶುಕಮುನಿಯೆಂಬ ಶುಕಪಕ್ಷಿಯ ಮುಖದ ಸಂಬಧದಿಂದ ಪರಮಾನಂದಾಮೃತ ದ್ರವದಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾದ ಈ ಹಣ್ಣು ಸಿಪ್ಪೆ, ತಿರುಳು ಮುಂತಾದವುಗಳಿಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ರಸರೂಪವೇ ಆಗಿದೆ. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರಕಿದ ಈ ಫಲದ ದಿವ್ಯ ಭಗವದ್ರಸವನ್ನು ದೇಹಲಯವಾಗುವವರೆಗೂ, ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಮನೋಲಯವಾಗುವವರೆಗೂ, ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಕುಡಿಯುತ್ತಾ ಇರಿ. ॥ ೩ ॥

ಕಥಾ ಪ್ರಾರಂಭ

ನೈಮಿಷೇಽನಿಮಿಷಕ್ಷೇತ್ರೇ ಋಷಯಃ ಶೌನಕಾದಯಃ ।
ಸತ್ರಂ ಸ್ವರ್ಗಾಯ ಲೋಕಾಯ ಸಹಸ್ರಸಮಮಾಸತ ॥ ೪ ॥

ತ ಏಕದಾ ತು ಮುನಯಃ ಪ್ರಾತರ್ಹುತಹುತಾಗ್ನಯಃ ।
ಸತ್ಕೃತಂ ಸೂತಮಾಸೀನಂ ಪಪ್ರಚ್ಛುರಿದಮಾದರಾತ್ ॥ ೫ ॥

ಋಷಯ ಊಚುಃ

ತ್ವಯಾ ಖಲು ಪುರಾಣಾನಿ ಸೇತಿಹಾಸಾನಿ ಚಾನಘ ।
ಆಖ್ಯಾತಾನ್ಯಪ್ಯಧೀತಾನಿ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಯಾನ್ಯುತ ॥ ೬ ॥

ಯಾನಿ ವೇದವಿದಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಭಗವಾನ್ ಬಾದರಾಯಣಃ ।
ಅನ್ಯೇ ಚ ಮುನಯಃ ಸೂತ ಪರಾವರವಿದೋ ವಿದುಃ ॥ ೭ ॥

ವೇತ್ಥ ತ್ವಂ ಸೌಮ್ಯ ತತ್ಸರ್ವಂ ತತ್ತ್ವತಸ್ತದನುಗ್ರಹಾತ್ ।
ಬ್ರೂಯುಃ ಸ್ನಿಗ್ಧಸ್ಯ ಶಿಷ್ಯಸ್ಯ ಗುರವೋ ಗುಹ್ಯಮಪ್ಯುತ ॥ ೮ ॥

ತತ್ರ ತತ್ರಾಂಜಸಾಽಽಯುಷ್ಮನ್ ಭವತಾ ಯದ್ವಿನಿಶ್ಚಿತಮ್ ।
ಪುಂಸಾಮೇಕಾಂತತಃ ಶ್ರೇಯಸ್ತನ್ನಃ ಶಂಸಿತುಮರ್ಹಸಿ ॥ ೯ ॥

ಒಮ್ಮೆ ಶೌನಕಾದಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಶಾಶ್ವತಸುಖಮಯ ಭಗವಂತನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ದೇವತಾ ಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರುವರ್ಷ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಒಂದು ಸತ್ರಯಾಗವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರು. ॥ ೪ ॥ ಒಂದು ದಿನ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರಾತಃ ಕಾಲದ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಾದಿ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾಗಿ ಸೂತಪುರಾಣಿಕರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಸತ್ಕರಿಸಿ, ಸುಖಾಸೀನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಅವರ ಬಳಿ ಹೀಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು. ॥ ೫ ॥

ಋಷಿಗಳು ಹೇಳಿದರು – ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರಾದ ಸೂತ ಪುರಾಣಿಕರೇ ! ನೀವು ಎಲ್ಲ ಪುರಾಣಗಳನ್ನೂ, ಇತಿಹಾಸ, ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ, ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುವಿರಿ. ಅವುಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನೂ ಮಾಡಿರುವಿರಿ. ॥ ೬ ॥ ಭಗವಂತನ ಸಗುಣ-ನಿರ್ಗುಣ ರೂಪವನ್ನು ಬಲ್ಲವರೂ, ವೇದಜ್ಞರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರೂ ಆದ ಭಗವಾನ್ ಬಾದರಾಯಣರು ಹಾಗೂ ಪರಮಾತ್ಮತತ್ತ್ವವನ್ನರಿತ ಇತರ ಮುನಿಗಳು ಅರಿತಿರುವುದೆಲ್ಲವನ್ನು ನೀವು ಅವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ತಿಳಿದಿರುವಿರಿ. ಶುದ್ಧಾತ್ಮರಾದ ನೀವು ಅವರ ಪ್ರಿಯಶಿಷ್ಯರು. ಗುರುಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಪರಮ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ॥ ೭-೮ ॥ ಆಯುಷ್ಮಂತನೇ ! ಆ ಎಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ, ಗುರುಜನರ ಉಪದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನು ಕಲಿಯುಗದ ಜೀವರಿಗೆ ಪರಮಶ್ರೇಯಸ್ಸಿನ ಸುಲಭಸಾಧನವೆಂದು ನೀವು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿರುವಿರೋ ಅದನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ನಮಗೆ ಹೇಳಿರಿ. ॥ ೯ ॥

ಪ್ರಾಯೇಣಾಲ್ಪಾಯುಷಃ ಸಭ್ಯ ಕಲಾವಸ್ಮಿನ್ಯುಗೇ ಜನಾಃ ।
ಮಂದಾಃ ಸುಮಂದಮತಯೋ ಮಂದಭಾಗ್ಯಾ ಹ್ಯುಪದ್ರುತಾಃ
॥ ೧೦ ॥

ಭೂರೀಣಿ ಭೂರಿಕರ್ಮಾಣಿ ಶ್ರೋತವ್ಯಾನಿ ವಿಭಾಗಶಃ ।
ಅತಃ ಸಾಧೋಽತ್ರ ಯತ್ಸಾರಂ ಸಮುದ್ಧೃತ್ಯ ಮನೀಷಯಾ ।
ಬ್ರೂಹಿ ನಃ ಶ್ರದ್ದಧಾನಾನಾಂ ಯೇನಾತ್ಮಾ ಸಂಪ್ರಸೀದತಿ
॥ ೧೧ ॥

ಸೂತ ಜಾನಾಸಿ ಭದ್ರಂ ತೇ ಭಗವಾನ್ ಸಾತ್ವತಾಂ ಪತಿಃ ।
ದೇವಕ್ಯಾಂ ವಸುದೇವಸ್ಯ ಜಾತೋ ಯಸ್ಯ ಚಿಕೀರ್ಷಯಾ
॥ ೧೨ ॥

ತನ್ನಃ ಶುಶ್ರೂಷಮಾಣಾನಾಮರ್ಹಸ್ಯಂಗಾನುವರ್ಣಿತುಮ್ ।
ಯಸ್ಯಾವತಾರೋ ಭೂತಾನಾಂ ಕ್ಷೇಮಾಯ ಚ ಭವಾಯ ಚ
॥ ೧೩ ॥

ಆಪನ್ನಃ ಸಂಸೃತಿಂ ಘೋರಾಂ ಯನ್ನಾಮ ವಿವಶೋ ಗೃಣನ್ ।
ತತಃ ಸದ್ಯೋ ವಿಮುಚ್ಯೇತ ಯದ್ಬಿಭೇತಿ ಸ್ವಯಂ ಭಯಮ್
॥ ೧೪ ॥

ಯತ್ಪಾದಸಂಶ್ರಯಾಃ ಸೂತ ಮುನಯಃ ಪ್ರಶಮಾಯನಾಃ ।
ಸದ್ಯಃ ಪುನಂತ್ಯುಪಸ್ಪೃಷ್ಟಾಃ ಸ್ವರ್ಧುನ್ಯಾಪೋಽನುಸೇವಯಾ
॥ ೧೫ ॥

ಕೋ ವಾ ಭಗವತಸ್ತಸ್ಯ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕೇಡ್ಯಕರ್ಮಣಃ ।
ಶುದ್ಧಿಕಾಮೋ ನ ಶೃಣುಯಾದ್ಯಶಃ ಕಲಿಮಲಾಪಹಮ್
॥ ೧೬ ॥

ತಸ್ಯ ಕರ್ಮಾಣ್ಯುದಾರಾಣಿ ಪರಿಗೀತಾನಿ ಸೂರಿಭಿಃ ।
ಬ್ರೂಹಿ ನಃ ಶ್ರದ್ದಧಾನಾನಾಂ ಲೀಲಯಾ ದಧತಃ ಕಲಾಃ
॥ ೧೭ ॥

ಅಥಾಖ್ಯಾಹಿ ಹರೇರ್ಧೀಮನ್ ಅವತಾರಕಥಾಃ ಶುಭಾಃ ।
ಲೀಲಾ ವಿದಧತಃ ಸ್ವೈರಮೀಶ್ವರಸ್ಯಾತ್ಮಮಾಯಯಾ
॥ ೧೮ ॥

ಓ ಸಜ್ಜನರೇ! ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಜನರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಲ್ಪಾಯುಸ್ಸುಳ್ಳವರು, ಮಂದಗಾಮಿಗಳು, ಮೂಢಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರು, ಭಾಗ್ಯಹೀನರು. ಬಗೆ-ಬಗೆಯ ಪೀಡೆಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಿ ನರಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ॥ ೧೦ ॥ ಶಿಷ್ಟರೇ ಅಲ್ಲ, ಸಾಧುಗಳಾದ ಸೂತಪುರಾಣಿಕರೇ! ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಬಹಳಷ್ಟು ಇವೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಒಂದು ಸಾಧನೆ ಯಾವುದು ಎಂಬುದು ಅರಿವಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಕರ್ಮಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಸಾಧನೆಗಳ ವರ್ಣನೆಯೂ ಇದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಮಾತುಗಳು ಕೇಳಲು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ತಾವು ತಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿ-ವಿವೇಕದಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ಸಾರವಾದ ಮಾತನ್ನು ತೆಗೆದು ದಯಮಾಡಿ ನಮಗೆ ಹೇಳಿರಿ ಎಂದು ವಿನಂತಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಅಂತಃಕರಣಕ್ಕೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಶಾಂತಿ ಹಾಗೂ ಪರಮಾನಂದ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಉಂಟಾದೀತು. ಇದನ್ನು ತಮ್ಮಿಂದ ತಿಳಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿದೆ. ॥ ೧೧ ॥

ನಿಮಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ, ಸೂತಪುರಾಣಿಕರೇ! ಯದುವಂಶೀಯರ ರಕ್ಷಕನೂ, ಭಕ್ತವತ್ಸಲನೂ ಆದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಏನನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ವಸುದೇವನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯಾದ ದೇವಕಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದನು ? ಎಂಬುದು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದೇ ಇದೆ. ॥ ೧೨ ॥ ನಾವು ಅದನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ದಯಮಾಡಿ ತಿಳಿಸಿರಿ. ಭಗವಂತನ ಅವತಾರವು ಜೀವಿಗಳ ಪರಮಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಅವರ ಭಗವತ್ಪ್ರೇಮಮಯ ಸಮೃದ್ಧಿಗಾಗಿಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ॥ ೧೩ ॥ ಈ ಘೋರವಾದ ಸಂಸಾರಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವ ಜೀವನು ಆ ಭಗವಂತನ ಮಂಗಳಮಯವಾದ ನಾಮವನ್ನು ಯಾವುದೇ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೂ ಅವನು ಒಡನೆಯೇ ಅದರಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಭಯವೇ ಭಯಪಡುತ್ತದೆ. ॥ ೧೪ ॥ ಸೂತಪುರಾಣಿಕರೇ ! ಪರಮವಿರಕ್ತರೂ, ಪ್ರಶಾಂತರೂ ಆದ ಮುನಿಗಳು ಆ ಭಗವಂತನ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಪವಿತ್ರರಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಸ್ಪರ್ಶಮಾತ್ರದಿಂದ ಇತರರನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಪವಿತ್ರರಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗಂಗಾತೀರ್ಥವಾದರೋ ಬಹಳ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಸೇವಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಪವಿತ್ರತೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದು. ॥ ೧೫ ॥ ಪುಣ್ಯಕೀರ್ತಿಯಾದ ಸ್ತೋತ್ರಾರ್ಹವಾದ ದಿವ್ಯಲೀಲೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದಂತಹ ಭಗವಂತನ ಕಲಿಕಲ್ಮಷಹರವಾದ ಪವಿತ್ರಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಆತ್ಮ ಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಬಯಸುವವರು ಯಾರುತಾನೇ ಶ್ರವಣ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ? ॥ ೧೬ ॥ ಭಗವಂತನು ಲೀಲೆಯಿಂದಲೇ ಅವತರಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಾರದಾದಿ ಮಹಾತ್ಮರು ಅವನ ಉದಾರ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರದ್ಧಾಳುಗಳಾದ ನಮಗೆ ಅದನ್ನು ನೀವು ವರ್ಣಿಸಿರಿ. ॥ ೧೭ ॥

ಓ ಧೀಮಂತನೇ! ಸರ್ವಸಮರ್ಥನಾದ ಆ ಪ್ರಭುವು ತನ್ನ ಯೋಗಮಾಯೆಯಿಂದ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ಈ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಮಂಗಳಮಯ ಅವತಾರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಈಗ ನೀವು ವರ್ಣಿಸುವವರಾಗಿರಿ. ॥ ೧೮ ॥

ವಯಂ ತು ನ ವಿತೃಪ್ಯಾಮ ಉತ್ತಮಶ್ಲೋಕವಿಕ್ರಮೇ ।
ಯಚ್ಛೃಣ್ವತಾಂ ರಸಜ್ಞಾನಾಂ ಸ್ವಾದು ಸ್ವಾದು ಪದೇ ಪದೇ
॥ ೧೯ ॥

ಪುಣ್ಯ-ಶ್ಲೋಕನಾದ ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯವಿಕ್ರಮ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ಕೇಳಿದರೂ ನಮಗೆ ಸಾಕೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ, ರಸಜ್ಞರಾದ ಶ್ರೋತೃಗಳಿಗೆ ಆವನ ದಿವ್ಯಲೀಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆ-ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ಹೊಸ-ಹೊಸ ರಸಾನುಭವ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೧೯ ॥ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ನಿಜಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮರೆಸಿಕೊಂಡು ಜನರೆದುರಿಗೆ ಮನುಷ್ಯನಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಆ ಕೇಶವನು ಬಲರಾಮನೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿ ಅತಿಮಾನುಷವಾದ ಅನೇಕ ಲೀಲಾ-ಪರಾಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದನು. ಅವುಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ವರ್ಣಿಸಿ ಹೇಳಿರಿ.॥ ೨೦ ॥ ಕಲಿಯುಗವು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ನಾವು ಈ ವೈಷ್ಣವಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಒಂದು ಸತ್ರದ ಸಂಕಲ್ಪ ಗೈದು ಕುಳಿತಿದ್ದೇವೆ. ಶ್ರೀಹರಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಲು ನಮಗೆ ಬಹಳವಾದ ಉತ್ಕಂಠತೆ ಉಂಟಾಗಿದೆ; ಅವಕಾಶವೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ.॥ ೨೧ ॥ ಈ ಕಲಿಯುಗವು ಮನುಷ್ಯರ ಅಂತಃಕರಣದ ಪಾವಿತ್ರ್ಯವನ್ನು, ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವಂತಹುದು. ಇದನ್ನು ದಾಟಿ ಹೋಗುವುದು ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟ. ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟುವವನಿಗೆ ನಾವಿಕನು ಸಿಗುವಂತೆ ಇದನ್ನು ದಾಟಲು ಇಚ್ಛಿಸುವ ನಮಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರೇ ನಿಮ್ಮನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವರು. ॥ ೨೨ ॥ ಧರ್ಮರಕ್ಷಕನೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭಕ್ತನೂ, ಯೋಗೇಶ್ವರನೂ ಆದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಧಾಮಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ ಬಳಿಕ ಧರ್ಮವು ಯಾರನ್ನು ಶರಣು ಹೊಂದಿತು ? ಇದನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ. ॥ ೨೩ ॥

ಕೃತವಾನ್ ಕಿಲ ವೀರ್ಯಾಣಿ ಸಹ ರಾಮೇಣ ಕೇಶವಃ ।
ಅತಿಮರ್ತ್ಯಾನಿ ಭಗವಾನ್ ಗೂಢಃ ಕಪಟಮಾನುಷಃ
॥ ೨೦ ॥

ಕಲಿಮಾಗತಮಾಜ್ಞಾಯ ಕ್ಷೇತ್ರೇಽಸ್ಮಿನ್ ವೈಷ್ಣವೇ ವಯಮ್ ।
ಆಸೀನಾ ದೀರ್ಘಸತ್ರೇಣ ಕಥಾಯಾಂ ಸಕ್ಷಣಾ ಹರೇಃ
॥ ೨೧ ॥

ತ್ವಂ ನಃ ಸಂದರ್ಶಿತೋ ಧಾತ್ರಾ ದುಸ್ತರಂ ನಿಸ್ತಿತೀರ್ಷತಾಮ್ ।
ಕಲಿಂ ಸತ್ತ್ವಹರಂ ಪುಂಸಾಂ ಕರ್ಣಧಾರ ಇವಾರ್ಣವಮ್
॥ ೨೨ ॥

ಬ್ರೂಹಿ ಯೋಗೇಶ್ವರೇ ಕೃಷ್ಣೇ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೇ ಧರ್ಮವರ್ಮಣಿ ।
ಸ್ವಾಂ ಕಾಷ್ಠಾಮಧುನೋಪೇತೇ ಧರ್ಮಃ ಕಂ ಶರಣಂ ಗತಃ
॥ ೨೩ ॥

ಮೊದಲನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. ॥ ೧ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ಪ್ರಥಮಸ್ಕಂಧೇ
ನೈಮಿಷೀಯೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಪ್ರಥಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥ ೧ ॥

ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಭಗವತ್ಕಥೆ ಮತ್ತು ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ

ವ್ಯಾಸ ಉವಾಚ

ಇತಿ ಸಂಪ್ರಶ್ನ ಸಂಹೃಷ್ಟೋ ವಿಪ್ರಾಣಾಂ ರೌಮಹರ್ಷಣಿಃ ।
ಪ್ರತಿಪೂಜ್ಯ ವಚಸ್ತೇಷಾಂ ಪ್ರವಕ್ತುಮುಪಚಕ್ರಮೇ
॥ ೧ ॥

ಶ್ರೀವ್ಯಾಸರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – ಶೌನಕಾದಿ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಗಳಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ರೋಮಹರ್ಷಣ ಪುತ್ರರಾದ ಉಗ್ರಶ್ರವ ಪುರಾಣಿಕರಿಗೆ ಬಹಳ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಅವರು ಋಷಿಗಳ ಈ ಮಂಗಳಮಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿ ಶ್ರೀಗುರು ದೇವತಾ ನಮಸ್ಕಾರಪೂರ್ವಕ ಹೀಗೆ ಹೇಳಲುಪಕ್ರಮಿಸಿದರು. ॥ ೧ ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಯಂ ಪ್ರವ್ರಜಂತಮನುಪೇತಮಪೇತಕೃತ್ಯಂ
ದ್ವೈಪಾಯನೋ ವಿರಹಕಾತರ ಆಜುಹಾವ ।
ಪುತ್ರೇತಿ ತನ್ಮಯತಯಾ ತರವೋಽಭಿನೇದು-
ಸ್ತಂ ಸರ್ವಭೂತಹೃದಯಂ ಮುನಿಮಾನತೋಽಸ್ಮಿ ॥ ೨ ॥

ಸೂತಪುರಾಣಿಕರು ಹೇಳಿದರು – ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪರಾದ ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಸಂಸಾರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ ಬಿಡುಗಡೆಹೊಂದಿ ಕೃತಕೃತ್ಯರಾಗಿದ್ದ ಜ್ಞಾನ-ವೈರಾಗ್ಯನಿಧಿಗಳಾದ ಈ ಮಹಾತ್ಮನು ಸರ್ವಸಂಗ ಪರಿತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಒಬ್ಬಂಟಿಗನಾಗಿ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟಾಗ ತಂದೆಯಾದ ವೇದವ್ಯಾಸರು ಪುತ್ರವಿಯೋಗದಿಂದ ತಲ್ಲಣಿಸುತ್ತಾ ಓ ಪುತ್ರಾ! ಓ ಪುತ್ರಾ! ಎಂದು

ಯಃ ಸ್ವಾನುಭಾವಮಖಿಲಶ್ರುತಿಸಾರಮೇಕ-
ಮಧ್ಯಾತ್ಮದೀಪಮತಿತಿತೀರ್ಷತಾಂ ತಮೋಽಂಧಮ್ ।
ಸಂಸಾರಿಣಾಂ ಕರುಣಯಾಽಽಹ ಪುರಾಣಗುಹ್ಯಂ
ತಂ ವ್ಯಾಸಸೂನುಮುಪಯಾಮಿ ಗುರುಂ ಮುನೀನಾಮ್ ॥ ೩ ॥

ನಾರಾಯಣಂ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ನರಂ ಚೈವ ನರೋತ್ತಮಮ್ ।
ದೇವೀಂ ಸರಸ್ವತೀಂ ವ್ಯಾಸಂ ತತೋ ಜಯಮುದೀರಯೇತ್ ॥ ೪ ॥

ಮುನಯಃ ಸಾಧು ಪೃಷ್ಟೋಽಹಂ ಭವದ್ಭಿರ್ಲೋಕಮಂಗಲಮ್ ।
ಯತ್ಕೃತಃ ಕೃಷ್ಣ ಸಂಪ್ರಶ್ನೋ ಯೇನಾತ್ಮಾ ಸುಪ್ರಸೀದತಿ ॥ ೫ ॥

ಸ ವೈ ಪುಂಸಾಂ ಪರೋ ಧರ್ಮೋ ಯತೋ ಭಕ್ತಿರಧೋಕ್ಷಜೇ ।
ಅಹೈತುಕ್ಯಪ್ರತಿಹತಾ ಯಯಾಽಽತ್ಮಾ ಸಂಪ್ರಸೀದತಿ ॥ ೬ ॥

ವಾಸುದೇವೇ ಭಗವತಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗಃ ಪ್ರಯೋಜಿತಃ ।
ಜನಯತ್ಯಾಶು ವೈರಾಗ್ಯಂ ಜ್ಞಾನಂ ಚ ಯದಹೈತುಕಮ್ ॥ ೭ ॥

ಧರ್ಮಃ ಸ್ವನುಷ್ಠಿತಃ ಪುಂಸಾಂ ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನಕಥಾಸು ಯಃ ।
ನೋತ್ಪಾದಯೇದ್ಯದಿ ರತಿಂ ಶ್ರಮ ಏವ ಹಿ ಕೇವಲಮ್ ॥ ೮ ॥

ಧರ್ಮಸ್ಯ ಹ್ಯಾಪವರ್ಗ್ಯಸ್ಯ ನಾರ್ಥೋಽರ್ಥಾಯೋಪಕಲ್ಪತೇ ।
ನಾರ್ಥಸ್ಯ ಧರ್ಮೈಕಾಂತಸ್ಯ ಕಾಮೋ ಲಾಭಾಯ ಹಿ ಸ್ಮೃತಃ ॥ ೯ ॥

ಕೂಗತೊಡಗಿದರು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ವೃಕ್ಷಗಳೇ ತನ್ಮಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಅವರ ಪರವಾಗಿ 'ಓ' ಎಂದು ಓಗೊಟ್ಟವು. ಇಂತಹ ಎಲ್ಲರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನರಾಗಿ ಆತ್ಮರೂಪರಾಗಿರುವ ಗುರು ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗೆ ನಾನು ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ ೨ ॥ ಈ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತವು ಅತ್ಯಂತ ಗೋಪನೀಯ – ರಹಸ್ಯಾತ್ಮಕ ಪುರಾಣವಾಗಿದೆ. ಇದು ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪದ ಅನುಭವ ಮಾಡಿಸುವಂತಹುದು ಹಾಗೂ ಸಮಸ್ತ ವೇದಗಳ ಸಾರವಾಗಿದೆ. ಸಂಸಾರ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಘೋರ ಅಜ್ಞಾನಾಂಧಕಾರದಿಂದ ದಾಟಿ ಹೋಗಲೂ ಬಯಸುವ ಜನರಿಗಾಗಿ ಇದು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಒಂದು ಅದ್ವಿತೀಯ ದೀಪವಾಗಿದೆ. ನಿಜವಾಗಿ ಅಂತಹವರ ಮೇಲೆ ಕರುಣೆತೋರಿ ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಮುನಿಗಳಿಗೂ, ಆಚಾರ್ಯರಾದ ಶ್ರೀಶುಕಮಹರ್ಷಿಗಳು ಇದನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿರುವರು. ನಾನು ಅವರನ್ನು ಶರಣುಹೊಂದುತ್ತೇನೆ. ॥ ೩ ॥ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಭಗವದವತಾರಿಗಳಾದ ನರ-ನಾರಾಯಣ ಋಷಿಗಳನ್ನೂ, ಸರಸ್ವತೀ ದೇವಿಯನ್ನೂ, ಗುರುಗಳಾದ ವೇದವ್ಯಾಸರನ್ನೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅನಂತರ ಸಂಸಾರ ಮತ್ತು ಅಂತಃಕರಣದ ಸಮಸ್ತ ವಿಕಾರಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಜಯ ಪಡೆಯುವಂತಹ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಮಹಾಪುರಾಣವನ್ನು ವಾಚನ ಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೪ ॥

ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ! ನೀವು ಸಮಸ್ತ ವಿಶ್ವದ ಮಂಗಳಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ಸುಂದರವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿರುವಿರಿ. ಏಕೆಂದರೆ, ನೀವು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿರುವಿರಿ. ಇದರಿಂದ ಆತ್ಮ-ಮನೋ ಬುದ್ಧಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗುವುವು. ॥ ೫ ॥ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಉಂಟಾಗುವಂತಹ ಧರ್ಮವೇ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿದೆ. ನಿರ್ವ್ಯಾಜವೂ, ನಿತ್ಯನಿರಂತರವೂ ಆದ ದೃಢ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಹೃದಯವು ಆನಂದಸ್ವರೂಪೀ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೃತಕೃತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೬ ॥ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುತ್ತಲೇ, ಅನನ್ಯ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಚಿತ್ತವು ಅದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದಾಗಲೇ ಭಗವತ್ಕೃಪೆಯಿಂದ ನಿಷ್ಕಾಮ ಜ್ಞಾನವೂ, ವೈರಾಗ್ಯವೂ ಆವಿರ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ. ॥ ೭ ॥ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆಯೂ ಮನುಷ್ಯನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಲೀಲಾಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗವು ಉದಯಿಸದಿದ್ದರೆ ಅದು ಧರ್ಮವೇ ಅಲ್ಲ, ಕೇವಲ ಶ್ರಮವಷ್ಟೇ. ॥ ೮ ॥ ಕೆಲವು ಜನರು ತಮ್ಮ ಕಾಮನೆಯನ್ನೇ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ; ಅದು ಸರಿಯಾದುದಲ್ಲ. ಕಾರಣ, ನಿಷ್ಕಾಮಭಾವದಿಂದ ಭಗವತ್ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯೇ ಮೋಕ್ಷಪ್ರದವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಅರ್ಥ(ಧನ)ವನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಾಮನೆಯ ಪೂರ್ತಿಗಾಗಿ ವ್ಯಯಿಸುತ್ತಾರೆ; ಅದೂ ಸರಿಯಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಅರ್ಥಾತ್ ಇತರ ಜನರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥ ಸದ್ವಿನಿಯೋಗ ಮಾಡಿದರೆ ಅದೇ ಧನವು ಮೋಕ್ಷಪ್ರದವಾಗುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಭಗವತ್ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಆಚರಿಸಿ, ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಜನತಾ-ಜನಾರ್ದನನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಬೇಕು. ॥ ೯ ॥

ಕಾಮಸ್ಯ ನೇಂದ್ರಿಯಪ್ರೀತಿರ್ಲಾಭೋ ಜೀವೇತ ಯಾವತಾ ।
ಜೀವಸ್ಯ ತತ್ತ್ವಜಿಜ್ಞಾಸಾ ನಾರ್ಥೋ ಯಶ್ಚೇಹ ಕರ್ಮಭಿಃ
॥ ೧೦ ॥

ವದಂತಿ ತತ್ತತ್ತ್ವವಿದಸ್ತತ್ತ್ವಂ ಯಜ್ಜ್ಞಾನಮದ್ವಯಮ್ ।
ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ ಪರಮಾತ್ಮೇತಿ ಭಗವಾನಿತಿ ಶಬ್ದ್ಯತೇ
॥ ೧೧ ॥

ತಚ್ಛ್ರದ್ದಧಾನಾ ಮುನಯೋ ಜ್ಞಾನವೈರಾಗ್ಯಯುಕ್ತಯಾ ।
ಪಶ್ಯಂತ್ಯಾತ್ಮನಿ ಚಾತ್ಮಾನಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಶ್ರುತಗೃಹೀತಯಾ
॥ ೧೨ ॥

ಅತಃ ಪುಂಭಿರ್ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠಾ ವರ್ಣಾಶ್ರಮವಿಭಾಗಶಃ ।
ಸ್ವನುಷ್ಠಿತಸ್ಯ ಧರ್ಮಸ್ಯ ಸಂಸಿದ್ಧಿರ್ಹರಿತೋಷಣಮ್
॥ ೧೩ ॥

ತಸ್ಮಾದೇಕೇನ ಮನಸಾ ಭಗವಾನ್ ಸಾತ್ವತಾಂ ಪತಿಃ ।
ಶ್ರೋತವ್ಯಃ ಕೀರ್ತಿತವ್ಯಶ್ಚ ಧ್ಯೇಯಃ ಪೂಜ್ಯಶ್ಚ ನಿತ್ಯದಾ
॥ ೧೪ ॥

ಯದನುಧ್ಯಾಸಿನಾ ಯುಕ್ತಾಃ ಕರ್ಮಗ್ರಂಥಿನಿಬಂಧನಮ್ ।
ಛಿಂದಂತಿ ಕೋವಿದಾಸ್ತಸ್ಯ ಕೋ ನ ಕುರ್ಯಾತ್ಕಥಾರತಿಮ್
॥ ೧೫ ॥

ಶುಶ್ರೂಷೋಃ ಶ್ರದ್ದಧಾನಸ್ಯ ವಾಸುದೇವಕಥಾರುಚಿಃ ।
ಸ್ಯಾನ್ಮಹತ್ಸೇವಯಾ ವಿಪ್ರಾಃ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥನಿಷೇವಣಾತ್
॥ ೧೬ ॥

ಶೃಣ್ವತಾಂ ಸ್ವಕಥಾಂ ಕೃಷ್ಣಃ ಪುಣ್ಯಶ್ರವಣಕೀರ್ತನಃ ।
ಹೃದ್ಯಂತಃಸ್ಥೋ ಹ್ಯಭದ್ರಾಣಿ ವಿಧುನೋತಿ ಸುಹೃತ್ಸತಾಮ್
॥ ೧೭ ॥

ನಷ್ಟಪ್ರಾಯೇಷ್ವಭದ್ರೇಷು ನಿತ್ಯಂ ಭಗವದಾಶ್ರಯಾತ್ ।
ಭಗವತ್ಯುತ್ತಮಶ್ಲೋಕೇ ಭಕ್ತಿರ್ಭವತಿ ನೈಷ್ಠಿಕೀ
॥ ೧೮ ॥

ತದಾ ರಜಸ್ತಮೋಭಾವಾಃ ಕಾಮಲೋಭಾದಯಶ್ಚ ಯೇ ।
ಚೇತ ಏತೈರನಾವಿದ್ಧಂ ಸ್ಥಿತಂ ಸತ್ತ್ವೇ ಪ್ರಸೀದತಿ
॥ ೧೯ ॥

ಏವಂ ಪ್ರಸನ್ನಮನಸೋ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯೋಗತಃ ।
ಭಗವತ್ತತ್ತ್ವ ವಿಜ್ಞಾನಂ ಮುಕ್ತಸಂಗಸ್ಯ ಜಾಯತೇ
॥ ೨೦ ॥

ಭೋಗವಿಲಾಸದ ಫಲವು ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಪಡಿಸುವದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಕೇವಲ ಜೀವನ ನಿರ್ವಾಹವೇ ಅದರ ಪ್ರಯೋಜನ. ಜೀವನದ ಫಲವು ತತ್ತ್ವಜಿಜ್ಞಾಸೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಅನೇಕ ಕರ್ಮಗಳ ನ್ನಾಚರಿಸಿ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಜೀವನದ ಗುರಿಯಲ್ಲ. ॥ ೧೦ ॥ ಜ್ಞಾತಾ, ಜ್ಞೇಯ ಇವುಗಳ ಭೇದರಹಿತವಾದ ಅಖಂಡ ಅದ್ವಿತೀಯ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪದ ಅದ್ವೈತ ಜ್ಞಾನವನ್ನೇ ಜ್ಞಾನವೆಂದು ತತ್ತ್ವಜ್ಞರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನೇ ಕೆಲವರು ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದೂ, ಕೆಲವರು ಪರಮಾತ್ಮನೆಂದೂ, ಕೆಲವರು ಭಗವಂತನೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ॥ ೧೧ ॥ ಆ ಪರಮಾತ್ಮತತ್ತ್ವದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯುಳ್ಳ ಮುನಿಗಳು ಭಾಗವತ-ಶ್ರವಣದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಜ್ಞಾನ-ವೈರಾಗ್ಯ ಯುಕ್ತ ಭಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ॥ ೧೨ ॥ ಶೌನಕಾದಿ ಋಷಿಗಳಿರಾ ! ಆದ್ದರಿಂದ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಗಳನುಸಾರವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯರು ಆಚರಿಸುವ ಧರ್ಮದ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಪೂರ್ಣ ಸಿದ್ಧಿಯು ಭಗವಂತನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುವುದರಲ್ಲೇ ಇದೆ. ॥ ೧೩ ॥ ಆದುದರಿಂದ ಏಕಾಗ್ರ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ನಿತ್ಯ-ನಿರಂತರ ಶ್ರವಣ, ಕೀರ್ತನ, ಮತ್ತು ಧ್ಯಾನದ ಮೂಲಕ ಆರಾಧಿಸಬೇಕು. ॥ ೧೪ ॥ ಕರ್ಮಗಳ ಕಗ್ಗಂಟು ಬಹಳ ಬಿಗಿಯಾದುದು. ಆದರೆ ವಿಚಾರವಂತ ಪುರುಷರು ಭಗವಂತನ ಧ್ಯಾನವೆಂಬ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಭಗವಂತನ ಪುಣ್ಯಮಯ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಪ್ರೇಮವಿರಿಸದೆ ಇರುವರೇ ? ಅಂದರೆ, ಅವರು ನಿರಂತರ ಕಥಾಮೃತವನ್ನೇ ಪಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಅದರಲ್ಲೇ ಮಗ್ನರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ॥ ೧೫ ॥

ಶೌನಕಾದಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿರಾ ! ಪವಿತ್ರ ತೀರ್ಥಗಳ ಸೇವನೆಯಿಂದ ಮಹಾತ್ಮರ ಸೇವೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೆ ಶ್ರವಣದ ಇಚ್ಛೆ, ಬಳಿಕ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಅನಂತರ ವಾಸುದೇವನ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ರುಚಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೧೬ ॥ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕಥೆಗಳ ಶ್ರವಣ-ಕೀರ್ತನಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಪುಣ್ಯಕರವಾದುವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಕೇಳುವ ಸುಕೃತಿಗಳ ಹೃದಯದೊಳಗೆ ಸತ್ಪುರುಷರ ಸುಹೃತ್ತಾಗಿರುವ ಸ್ವಾಮಿಯು ಕುಳಿತು ಅವರ ಎಲ್ಲ ಅಶುಭಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ॥ ೧೭ ॥ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತವನ್ನು ಅಥವಾ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರನ್ನು ನಿರಂತರ ಸೇವಿಸುವುದರಿಂದ ಅಶುಭಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾದಾಗ ಪುಣ್ಯಕೀರ್ತಿಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾದ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುವುದು. ॥ ೧೮ ॥ ಆಗ ರಜೋಗುಣ- ತಮೋಗುಣಗಳ ಭಾವಗಳಾದ ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ವಿಕಾರಗಳು ಕಳಕೊಂಡ ಚಿತ್ತವು ಸತ್ತ್ವಗುಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತವಾಗಿ ನಿರ್ಮಲವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೧೯ ॥ ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನ ಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿ ನಿಸ್ಸಂಗನಾದವನಿಗೆ ಶ್ರೀಭಗವತ್ತತ್ತ್ವದ ಅನುಭವ ಜ್ಞಾನವು ತಾನಾಗಿಯೇ ಉಂಟಾಗುವುದು. ॥ ೨೦ ॥ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪೀ ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಗುತ್ತಲೇ ಹೃದಯದ

ಭಿದ್ಯತೇ ಹೃದಯಗ್ರಂಥಿಶ್ಛಿದ್ಯಂತೇ ಸರ್ವಸಂಶಯಾಃ ।
ಕ್ಷೀಯಂತೇ ಚಾಸ್ಯ ಕರ್ಮಾಣಿ ದೃಷ್ಟ ಏವಾತ್ಮನೀಶ್ವರೇ
॥ ೨೧ ॥

ಅತೋ ವೈ ಕವಯೋ ನಿತ್ಯಂ ಭಕ್ತಿಂ ಪರಮಯಾ ಮುದಾ ।
ವಾಸುದೇವೇ ಭಗವತಿ ಕುರ್ವಂತ್ಯಾತ್ಮಪ್ರಸಾದನೀಮ್
॥ ೨೨ ॥

ಸತ್ತ್ವಂ ರಜಸ್ತಮ ಇತಿ ಪ್ರಕೃತೇರ್ಗುಣಾಸ್ತೈ-
ರ್ಯುಕ್ತಃ ಪರಃ ಪುರುಷ ಏಕ ಇಹಾಸ್ಯ ಧತ್ತೇ ।
ಸ್ಥಿತ್ಯಾದಯೇ ಹರಿವಿರಿಂಚಿಹರೇತಿ ಸಂಜ್ಞಾಃ
ಶ್ರೇಯಾಂಸಿ ತತ್ರ ಖಲು ಸತ್ತ್ವತನೋರ್ನೃಣಾಂ ಸ್ಯುಃ ॥ ೨೩ ॥

ಪಾರ್ಥಿವಾದ್ದಾರುಣೋ ಧೂಮಸ್ತಸ್ಮಾದಗ್ನಿಸ್ತ್ರಯೀಮಯಃ ।
ತಮಸಸ್ತು ರಜಸ್ತಸ್ಮಾತ್ತತ್ತ್ವಂ ಯದ್ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಶನಮ್
॥ ೨೪ ॥

ಭೇಜಿರೇ ಮುನಯೋಽಥಾಗ್ರೇ ಭಗವಂತಮಧೋಕ್ಷಜಮ್ ।
ಸತ್ತ್ವಂ ವಿಶುದ್ಧಂ ಕ್ಷೇಮಾಯ ಕಲ್ಪಂತೇ ಯೇಽನು ತಾನಿಹ
॥ ೨೫ ॥

ಮುಮುಕ್ಷವೋ ಘೋರರೂಪಾನ್ ಹಿತ್ವಾ ಭೂತಪತೀನಥ ।
ನಾರಾಯಣಕಲಾಃ ಶಾಂತಾ ಭಜಂತಿ ಹ್ಯನಸೂಯವಃ
॥ ೨೬ ॥

ರಜಸ್ತಮಃಪ್ರಕೃತಯಃ ಸಮಶೀಲಾ ಭಜಂತಿ ವೈ ।
ಪಿತೃಭೂತಪ್ರಜೇಶಾದೀನ್ ಶ್ರಿಯೈಶ್ವರ್ಯಪ್ರಜೇಪ್ಸವಃ
॥ ೨೭ ॥

ವಾಸುದೇವಪರಾ ವೇದಾ ವಾಸುದೇವಪರಾ ಮಖಾಃ ।
ವಾಸುದೇವಪರಾ ಯೋಗಾ ವಾಸುದೇವಪರಾಃ ಕ್ರಿಯಾಃ
॥ ೨೮ ॥

ವಾಸುದೇವಪರಂ ಜ್ಞಾನಂ ವಾಸುದೇವಪರಂ ತಪಃ ।
ವಾಸುದೇವಪರೋ ಧರ್ಮೋ ವಾಸುದೇವಪರಾ ಗತಿಃ
॥ ೨೯ ॥

ಗಂಟು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹೋಗುವುದು. ಎಲ್ಲ ಸಂಶಯಗಳೂ ಅಳಿದು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಅವನ ಕರ್ಮಬಂಧನಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಶಿಸಿಹೋಗು ವುವು. ॥ ೨೧ ॥ ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಬುದ್ಧಿವಂತರು ನಿತ್ಯ-ನಿರಂತರ ಬಹಳ ಆನಂದದಿಂದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮಾ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ॥ ೨೨ ॥

ಸತ್ತ್ವ, ರಜ, ತಮ ಎಂಬ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮೂರು ಗುಣಗಳು. ಇವುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಪರಮಪುರುಷನೊಬ್ಬನೇ ಈ ವಿಶ್ವದ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಪ್ರಳಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮ ಮತ್ತು ರುದ್ರ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಆದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ತ್ವಗುಣವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಶ್ರೀಹರಿ ಯಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಪರಮಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಉಂಟಾಗು ವುದು. ॥ ೨೩ ॥ ಭೂಮಿಯ ವಿಕಾರವಾದ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಿಂತಲೂ ಅದರಿಂದುಂಟಾದ ಹೊಗೆಯು ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಗ್ನಿಯು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು. ಏಕೆಂದರೆ, ವೇದೋಕ್ತ ಯಜ್ಞ-ಯಾಗಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಅಗ್ನಿಯು ಸದ್ಗತಿ ಕೊಡುವಂತಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ತಮೋಗುಣಕ್ಕಿಂತ ರಜೋಗುಣವು ಶ್ರೇಷ್ಠ. ರಜೋಗುಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸತ್ತ್ವಗುಣವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಬ್ರಹ್ಮಸಾಕ್ಷಾ ತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದು. ॥ ೨೪ ॥ ಪ್ರಾಚೀನಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮರು ತಮ್ಮ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಶುದ್ಧಸತ್ತ್ವಮಯನಾದ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗಲೂ ಆ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವ ಜನರು ಅವರಂತೆಯೇ ಆತ್ಮಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಭಾಗಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ॥ ೨೫ ॥ ಈ ಸಂಸಾರ ಸಾಗರವನ್ನು ದಾಟಲು ಬಯಸುವವರು ಯಾರನ್ನು ನಿಂದಿಸದೆ, ಯಾರಲ್ಲಿಯೂ ದೋಷ ವನ್ನು ನೋಡದೆ ಘೋರರೂಪವುಳ್ಳ ತಮೋಗುಣೀ-ರಜೋಗುಣೀ ಭೈರವಾದಿ ಭೂತಪತಿಗಳನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡದೆ, ಸತ್ತ್ವಗುಣೀ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಮತ್ತು ಅವನ ಅಂಶಕಲಾ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನೇ ಭಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಚಿತ್ತವು ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಮದ, ಮತ್ಸರಾದಿಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾಗಿ ಪರಮ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ॥ ೨೬ ॥ ಆದರೆ ರಜೋಗುಣೀ, ತಮೋಗುಣೀ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವರು ಧನ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಸಂತಾನದ ಕಾಮನೆಯಿಂದ ಭೂತಗಳು, ಪಿತೃಗಳು, ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳು ಇವರನ್ನು ಉಪಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಈ ಜನರ ಸ್ವಭಾವವೂ ಅವರಂತೇ (ಭೂತಾದಿ) ಇರುತ್ತದೆ. ॥ ೨೭ ॥ ವೇದಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯ ವಾಸುದೇವ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಯಜ್ಞಗಳ ಉದ್ದೇಶವೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಯೋಗಗಳು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗಾಗಿಯೇ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತವೆ. ಸಮಸ್ತ ಕರ್ಮಗಳ ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿಯು ವಾಸುದೇವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲೇ ಇದೆ. ॥ ೨೮ ॥ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ವಾಸುದೇವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ತಪಸ್ಸು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರಸನ್ನತೆಗಾಗಿಯೇ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗಾಗಿಯೇ ಧರ್ಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಗತಿಗಳು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲೇ ಸೇರಿ ಹೋಗುವುವು. ॥ ೨೯ ॥ ತ್ರಿಗುಣಾ

ಸ ಏವೇದಂ ಸಸರ್ಜಾಗ್ರೇ ಭಗವಾನಾತ್ಮ ಮಾಯಯಾ ।
ಸದಸದ್ರೂಪಯಾ ಚಾಸೌ ಗುಣಮಯ್ಯಾಗುಣೋ ವಿಭುಃ
॥ ೩೦ ॥

ತಯಾ ವಿಲಸಿತೇಷ್ವೇಷು ಗುಣೇಷು ಗುಣವಾನಿವ ।
ಅಂತಃಪ್ರವಿಷ್ಟ ಆಭಾತಿ ವಿಜ್ಞಾನೇನ ವಿಜೃಂಭಿತಃ
॥ ೩೧ ॥

ಯಥಾ ಹ್ಯವಹಿತೋ ವಹ್ನಿರ್ದಾರುಷ್ವೇಕಃ ಸ್ವಯೋನಿಷು ।
ನಾನೇವ ಭಾತಿ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಾ ಭೂತೇಷು ಚ ತಥಾ ಪುಮಾನ್
॥ ೩೨ ॥

ಅಸೌ ಗುಣಮಯೈರ್ಭಾವೈರ್ಭೂತಸೂಕ್ಷ್ಮೇಂದ್ರಿಯಾತ್ಮಭಿಃ ।
ಸ್ವನಿರ್ಮಿತೇಷು ನಿರ್ವಿಷ್ಟೋ ಭುಂಕ್ತೇ ಭೂತೇಷು ತದ್ಗುಣಾನ್
॥ ೩೩ ॥

ಭಾವಯತ್ಯೇಷ ಸತ್ತ್ವೇನ ಲೋಕಾನ್ ವೈ ಲೋಕಭಾವನಃ ।
ಲೀಲಾವತಾರಾನುರತೋ ದೇವತಿರ್ಯಙ್ನರಾದಿಷು
॥ ೩೪ ॥

ತೀತನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಹಿಂದೆ ವ್ಯಕ್ತಾವ್ಯಕ್ತ ಸ್ವರೂಪವಾದ ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕವಾದ ತನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದನು. ॥ ೩೦ ॥ ತನ್ನ ಆ ಮಾಯಾಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ವಿಕಾಸ ಗೊಂಡ ಈ ತ್ರಿಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದರೂ ಅವನು ಗುಣಾತೀತ ನಾಗಿದ್ದು ಗುಣಯುಕ್ತನಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಾನೆ. ನಿಜವಾಗಿ ಯಾದರೋ ಅವನು ಪರಿಪೂರ್ಣ ವಿಜ್ಞಾನಾನಂದಘನನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ॥ ೩೧ ॥ ಅಗ್ನಿಯಾದರೋ ವಸ್ತುತಃ ಒಂದೇ ಆಗಿದೆ; ಆದರೆ ಅದು ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳಲ್ಲಿರುವಾಗ ಅನೇಕವಿರುವಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಎಲ್ಲ ಆತ್ಮರೂಪೀ ಭಗವಂತನಾದರೋ ಒಬ್ಬನೇ ಇದ್ದು, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಅನೇಕತೆಯಿಂದಾಗಿ ಅವುಗಳ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅನೇಕದಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾನೆ. ॥ ೩೨ ॥ ಭಗವಂತನೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮಭೂತ-ತನ್ಮಾತ್ರೆ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಮತ್ತು ಅಂತಃಕರಣ ಮುಂತಾದ ಗುಣಗಳ ವಿಕಾರಭೂತ ಭಾವಗಳ ಮೂಲಕ ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರದ ಯೋನಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಜೀವಿಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಆಯಾಯಾ ಯೋನಿಗಳನುರೂಪವಾಗಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ॥ ೩೩ ॥ ಅವನೇ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಾನೆ ಹಾಗೂ ದೇವತೆ, ಪಶು-ಪಕ್ಷಿ, ಮನುಷ್ಯಾದಿ ಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಲೀಲಾವತಾರವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಸತ್ತ್ವಗುಣದ ಮೂಲಕ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿ-ಪೋಷಿಸುತ್ತಾನೆ. (ಅವನ ಅವತಾರಧಾರಣದ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಗಾಯನ, ಚಿಂತನೆ, ಸ್ಮರಣೆಮಾಡುತ್ತಾ ಜೀವನು ತದ್ರೂಪನಾಗುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಲಕ್ಷ್ಯವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಭಗವಂತನ ಪರಮಾನುಗ್ರಹವಾಗಿದೆ. ಭಗವಂತನ ಎಲ್ಲ ಲೀಲೆಗಳು ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ.) ॥ ೩೪ ॥

ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. ॥ ೨ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ಪ್ರಥಮಸ್ಕಂಧೇ ನೈಮಿಷೀಯೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ದ್ವಿತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥ ೨ ॥

ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಭಗವಂತನ ಅವತಾರಗಳ ವರ್ಣನೆ

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಜಗೃಹೇ ಪೌರುಷಂ ರೂಪಂ ಭಗವಾನ್ಮಹದಾದಿಭಿಃ ।

ಸಂಭೂತಂ ಷೋಡಶಕಲಮಾದೌ ಲೋಕಸಿಸೃಕ್ಷಯಾ
॥ ೧ ॥

ಸೂತಪುರಾಣಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – ಸೃಷ್ಟಿಯ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆ ಉಂಟಾಯಿತು. ಒಡನೆಯೇ ಅವನು ಮಹತ್ತತ್ತ್ವ, ಅಹಂಕಾರ ಮತ್ತು ಪಂಚತನ್ಮಾತ್ರೆಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಹತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಮನಸ್ಸು ಪಂಚ-ಭೂತಗಳು ಹೀಗೆ ಹದಿನಾರು ಕಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಿರಾಟ್‌ರೂಪವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ॥ ೧ ॥ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರಣವಾದ ಜಲದಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸಿ ಯೋಗನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ

ಯಸ್ಯಾಂಭಸಿ ಶಯಾನಸ್ಯ ಯೋಗನಿದ್ರಾಂ ವಿತನ್ವತಃ ।
ನಾಭಿಹ್ರದಾಂಬುಜಾದಾಸೀದ್ ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿಶ್ವಸೃಜಾಂ ಪತಿಃ ॥ ೨ ॥

ಯಸ್ಯಾವಯವಸಂಸ್ಥಾನೈಃ ಕಲ್ಪಿತೋ ಲೋಕವಿಸ್ತರಃ ।
ತದ್ವೈ ಭಗವತೋ ರೂಪಂ ವಿಶುದ್ಧಂ ಸತ್ತ್ವಮೂರ್ಜಿತಮ್ ॥ ೩ ॥

ಪಶ್ಯನ್ತ್ಯದೋ ರೂಪಮದಭ್ರಚಕ್ಷುಷಾ
ಸಹಸ್ರಪಾದೋರುಭುಜಾನನಾದ್ಭುತಮ್ ।
ಸಹಸ್ರಮೂರ್ಧಶ್ರವಣಾಕ್ಷಿನಾಸಿಕಂ
ಸಹಸ್ರಮೌಲ್ಯಂಬರಕುಂಡಲೋಲ್ಲಸತ್ ॥ ೪ ॥

ಏತನ್ನಾನಾವತಾರಾಣಾಂ ನಿಧಾನಂ ಬೀಜಮವ್ಯಯಮ್ ।
ಯಸ್ಯಾಂಶಾಂಶೇನ ಸೃಜ್ಯಂತೇ ದೇವತಿರ್ಯಙ್ನರಾದಯಃ ॥ ೫ ॥

ಸ ಏವ ಪ್ರಥಮಂ ದೇವಃ ಕೌಮಾರಂ ಸರ್ಗಮಾಸ್ಥಿತಃ ।
ಚಚಾರ ದುಶ್ಚರಂ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಮಖಂಡಿತಮ್ ॥ ೬ ॥

ದ್ವಿತೀಯಂ ತು ಭವಾಯಾಸ್ಯ ರಸಾತಲಗತಾಂ ಮಹೀಮ್ ।
ಉದ್ಧರಿಷ್ಯನ್ನುಪಾದತ್ತ ಯಜ್ಞೇಶಃ ಸೌಕರಂ ವಪುಃ ॥ ೭ ॥

ತೃತೀಯಮೃಷಿಸರ್ಗಂ ಚ ದೇವರ್ಷಿತ್ವಮುಪೇತ್ಯ ಸಃ ।
ತಂತ್ರಂ ಸಾತ್ವತಮಾಚಷ್ಟ ನೈಷ್ಕರ್ಮ್ಯಂ ಕರ್ಮಣಾಂ ಯತಃ ॥ ೮ ॥

ತುರ್ಯೇ ಧರ್ಮಕಲಾಸರ್ಗೇ ನರನಾರಾಯಣಾವೃಷೀ ।
ಭೂತ್ವಾಽಽತ್ಮೋಪಶಮೋಪೇತಮಕರೋದ್ ದುಶ್ಚರಂ ತಪಃ ॥ ೯ ॥

ನಾಭಿಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕಮಲದಿಂದಲೇ ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ॥ ೨ ॥ ಭಗವಂತನ ಆ ವಿರಾಟ್‌ರೂಪದ ಅಂಗ-ಉಪಾಂಗಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳ ಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಈ ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವು ಭಗವಂತನದೇ ಸಗುಣ ಸಾಕಾರರೂಪವಾಗಿದೆ. ಭಗವಂತನ ವಿಶುದ್ಧ ಸತ್ತ್ವಮಯ ಆ ವಿರಾಟ್‌ರೂಪವು ಪರಮಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು. ॥ ೩ ॥ ಈ ಸಮಗ್ರ ವಿಶ್ವವನ್ನು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯ ಜ್ಞಾನಸಂಪನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಭಗವಂತನದೇ ಸ್ವರೂಪವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. **'ವಾಸುದೇವಃ ಸರ್ವಮ್'** ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೇ ಭಗವಂತನನ್ನು ದರ್ಶಿಸುತ್ತಾ ಆನಂದಪಡುತ್ತಾರೆ. ಭಗವಂತನು ಎಂತಹ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವನು, ಎಂದು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಭಗವಂತನ ಆ ವಿರಾಟ್‌ರೂಪವು ಸಾವಿರಾರು ಪಾದಗಳಿಂದ, ತೊಡೆಗಳಿಂದ ತೋಳುಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಮುಖಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಅದ್ಭುತವಾಗಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ತಲೆಗಳು, ಕಿವಿಗಳು, ಕಣ್ಣುಗಳು, ಮೂಗುಗಳು ಇವುಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಮಾನವಾಗಿ, ಸಾವಿರಾರು ಕಿರೀಟಗಳು, ವಸ್ತ್ರಗಳು, ಕುಂಡಲಗಳು ಇವುಗಳಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಹಾಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಮಯವಾಗಿ ನಾನಾ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು, ಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ॥ ೪ ॥ ಹೀಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಈ ವಿಶ್ವದ ಅವಿನಾಶಿ ಬೀಜ ಅರ್ಥಾತ್ ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನೇ ಅನೇಕ ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಲೀಲೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಅವನ ಈ ರೂಪವು ಸಮಸ್ತ ಅವತಾರಗಳ ಗಣಿಯಾಗಿದೆ. ಅವನು ತನ್ನ ಒಂದಂಶದಿಂದಲೇ ದೇವತೆ, ತಿರ್ಯಗ್, ಮನುಷ್ಯ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾನೆ. (ಅವನ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಅನಂತಕೋಟಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಅನಂತನಾದ ಅವನನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಹೇಗೆ ವರ್ಣಿಸಬಲ್ಲರು ?) ॥ ೫ ॥

ಆ ಮಹಾಪ್ರಭುವೇ ಮೊದಲು 'ಕೌಮಾರ' ಎಂಬ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಸನಕ, ಸನಂದನ, ಸನಾತನ, ಸನತ್ಕುಮಾರರೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ, ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣವೂ, ಅಖಂಡವೂ ಆದ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದನು. ॥ ೬ ॥ ಎರಡನೆಯ ಅವತಾರವಾಗಿ ಆ ಯಜ್ಞೇಶನು ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ರಸಾತಳದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿದ್ದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ವರಾಹರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿದನು. ॥ ೭ ॥ ಋಷಿಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ದೇವರ್ಷಿ ನಾರದರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ಬಾರಿ ಅವತರಿಸಿ, ನಿಷ್ಕಾಮ ಕರ್ಮದ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ 'ನಾರದ ಪಾಂಚರಾತ್ರ' ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಸಾತ್ವತ ತಂತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ॥ ೮ ॥ ನಾಲ್ಕನೆಯದಾದ ಧರ್ಮಕಲಾ ಎಂಬ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಧರ್ಮನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಮೂರ್ತಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ನರ-ನಾರಾಯಣ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿದನು. ಈ ಅವತಾರದಲ್ಲಿ ಅವನು ಮನಸ್ಸು-ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಸಂಯಮದ ಆತ್ಮಶಾಂತಿಯೊಡನೆ ಅತಿಕಠಿಣವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿತೋರಿದನು. ॥ ೯ ॥ ಐದನೇ ಅವತಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿಯು

ಪಂಚಮಃ ಕಪಿಲೋ ನಾಮ ಸಿದ್ಧೇಶಃ ಕಾಲವಿಪ್ಲುತಮ್ ।
ಪ್ರೋವಾಚಾಸುರಯೇ ಸಾಂಖ್ಯಂ ತತ್ತ್ವಗ್ರಾಮವಿನಿರ್ಣಯಮ್ ॥ ೧೦ ॥

ಷಷ್ಠೇ ಅತ್ರೇರಪತ್ಯತ್ವಂ ವೃತಃ ಪ್ರಾಪ್ತೋಽನಸೂಯಯಾ ।
ಆನ್ವೀಕ್ಷಿಕೀಮಲರ್ಕಾಯ ಪ್ರಹ್ಲಾದಾದಿಭ್ಯ ಊಚಿವಾನ್ ॥ ೧೧ ॥

ತತಃ ಸಪ್ತಮ ಆಕೂತ್ಯಾಂ ರುಚೇರ್ಯಜ್ಞೋಽಭ್ಯಜಾಯತ ।
ಸ ಯಾಮಾದ್ಯೈಃ ಸುರಗಣೈರಪಾತ್ಸ್ವಾಯಂಭುವಾಂತರಮ್ ॥ ೧೨ ॥

ಅಷ್ಟಮೇ ಮೇರುದೇವ್ಯಾಂ ತು ನಾಭೇರ್ಜಾತ ಉರುಕ್ರಮಃ ।
ದರ್ಶಯನ್ ವರ್ತ್ಮ ಧೀರಾಣಾಂ ಸರ್ವಾಶ್ರಮನಮಸ್ಕೃತಮ್ ॥ ೧೩ ॥

ಋಷಿಭಿರ್ಯಾಚಿತೋ ಭೇಜೇ ನವಮಂ ಪಾರ್ಥಿವಂ ವಪುಃ ।
ದುಗ್ಧೇಮಾಮೋಷಧೀರ್ವಿಪ್ರಾಸ್ತೇನಾಯಂ ಸ ಉಶತ್ತಮಃ ॥ ೧೪ ॥

ರೂಪಂ ಸ ಜಗೃಹೇ ಮಾತ್ಸ್ಯಂ ಚಾಕ್ಷುಷೋದಧಿಸಂಪ್ಲವೇ ।
ನಾವ್ಯಾರೋಪ್ಯ ಮಹೀಮಯ್ಯಾಮಪಾದ್ವೈವಸ್ವತಂ ಮನುಮ್ ॥ ೧೫ ॥

ಸುರಾಸುರಾಣಾಮುದಧಿಂ ಮಥ್ನತಾಂ ಮಂದರಾಚಲಮ್ ।
ದಧ್ರೇ ಕಮಠರೂಪೇಣ ಪೃಷ್ಠ ಏಕಾದಶೇ ವಿಭುಃ ॥ ೧೬ ॥

ಧಾನ್ವಂತರಂ ದ್ವಾದಶಮಂ ತ್ರಯೋದಶಮಮೇವ ಚ ।
ಅಪಾಯಯತ್ಸುರಾನನ್ಯಾನ್ಮೋಹಿನ್ಯಾ ಮೋಹಯನ್ ಸ್ತ್ರಿಯಾ ॥ ೧೭ ॥

ಚತುರ್ದಶಂ ನಾರಸಿಂಹಂ ಬಿಭ್ರದ್ದೈತ್ಯೇಂದ್ರಮೂರ್ಜಿತಮ್ ।
ದದಾರ ಕರಜೈರ್ವಕ್ಷಸ್ಯೇರಕಾಂ ಕಟಕೃದ್ಯಥಾ ॥ ೧೮ ॥

ಸಿದ್ಧರ ಒಡೆಯನಾದ ಕಪಿಲರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸಿ ಕಾಲಮಹಿಮೆ ಯಿಂದ ಲುಪ್ತವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ ತತ್ತ್ವಸಮೂಹಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವ ಸಾಂಖ್ಯವೆಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ, ಅದನ್ನು 'ಆಸುರಿ' ಎಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ॥ ೧೦ ॥ ಅನಸೂಯೆಯು ಬೇಡಿದ ವರವನ್ನು ಈಡೇರಿಸಲು ಆರನೆಯ ಅವತಾರದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಅತ್ರಿಪುತ್ರ ದತ್ತಾತ್ರೇಯನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದನು. ಇದರಲ್ಲಿ ಅವನು ಅಲರ್ಕ, ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಮುಂತಾದ ವರಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ॥ ೧೧ ॥ ಏಳನೆಯ ಅವತಾರ ಯಜ್ಞಾವತಾರ. ರುಚಿಯೆಂಬ ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಪತ್ನಿ ಆಕೂತಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಜನಿಸಿ, ತನ್ನ ಪುತ್ರರಾದ 'ಯಾಮ' ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನ್ವಂತರವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದನು. ॥ ೧೨ ॥ ಎಂಟನೆಯ ಬಾರಿ ಭಗವಂತನು ನಾಭಿ ರಾಜನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಮೇರುದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಋಷಭದೇವನ ರೂಪ ದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ, ಎಲ್ಲ ಆಶ್ರಮಗಳಿಗೂ ವಂದನೀಯವಾಗಿರುವ ಪರಮಹಂಸ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಆಚರಿಸಿ, ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ॥ ೧೩ ॥ ಋಷಿಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ಅವನು ತನ್ನ ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಅವತಾರವಾಗಿ ಪೃಥು ಮಹಾರಾಜನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು. ಶೌನಕಾದಿ ಋಷಿಗಳೇ! ಈ ಅವತಾರದಲ್ಲಿ ಅವನು ಪೃಥ್ವಿಯಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದನು. ॥ ೧೪ ॥ ಚಾಕ್ಷುಷ ಮನ್ವಂತರದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ತ್ರಿಲೋಕಗಳು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಆತನು ಮತ್ಸ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಹತ್ತನೆಯ ಅವತಾರವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡನು. ಇದರಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಮುಂದಿನ ಮನ್ವಂತರದ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ವೈವಸ್ವತಮನುವನ್ನು ಪೃಥ್ವಿರೂಪವಾದ ನೌಕೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಕಾಪಾಡಿದನು. ॥ ೧೫ ॥ ದೇವ-ದಾನವರು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಭಗವಂತನು ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಅವತಾರವಾಗಿ 'ಕೂರ್ಮ' ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಮಂದರಪರ್ವತವನ್ನು ತನ್ನ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಹೊತ್ತನು. ॥ ೧೬ ॥ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಬಾರಿ ಧನ್ವಂತರಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಮೃತವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಅವತರಿಸಿದನು. ಹದಿಮೂರನೆಯ ಅವತಾರವಾಗಿ ಮೋಹಿನೀ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ದೈತ್ಯರನ್ನು ಮೋಹವಶರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಮೃತವನ್ನು ಉಣಿಸಿದನು. ॥ ೧೭ ॥ ಹದಿನಾಲ್ಕ ನೆಯ ಅವತಾರದಲ್ಲಿ ಅವನು ನರಸಿಂಹರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟನಾಗಿ ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಯಾದ ದೈತ್ಯರಾಜ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಎದೆಯನ್ನು ಚಾಪೆನೇಯುವವರು ಜೊಂಡನ್ನು ಸೀಳುವಂತೆ – ತನ್ನ ಉಗುರು ಗಳಿಂದ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಸೀಳಿಹಾಕಿದನು. ॥ ೧೮ ॥ ಹದಿ ನೈದನೆಯ ಅವತಾರದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ವಾಮನರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಸ್ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕೊಡಿಸಲು ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಬಲಿರಾಜನ ಯಜ್ಞಭೂಮಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಮೂರು ಹೆಜ್ಜೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬೇಡಿ ಬಲಿಯಿಂದ ಸ್ವರ್ಗದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ದಯಪಾಲಿಸಿದನು. (ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯೂ, ಆತ್ಮ ನಿವೇದನ ಗೈದು ಭಗವಂತನ ಅಖಂಡ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದನು.

ಪಂಚದಶಂ ವಾಮನಕಂ ಕೃತ್ವಾಗಾದಧ್ವರಂ ಬಲೇಃ ।
ಪದತ್ರಯಂ ಯಾಚಮಾನಃ ಪ್ರತ್ಯಾದಿತ್ಸುಸ್ತ್ರಿವಿಷ್ಟಪಮ್
॥ ೧೯ ॥

ಅವತಾರೇ ಷೋಡಶಮೇ ಪಶ್ಯನ್ ಬ್ರಹ್ಮದ್ರುಹೋ ನೃಪಾನ್ ।
ತ್ರಿಃಸಪ್ತಕೃತ್ವಃ ಕುಪಿತೋ ನಿಃಕ್ಷತ್ರಾಮಕರೋನ್ಮಹೀಮ್
॥ ೨೦ ॥

ತತಃ ಸಪ್ತದಶೇ ಜಾತಃ ಸತ್ಯವತ್ಯಾಂ ಪರಾಶರಾತ್ ।
ಚಕ್ರೇ ವೇದತರೋಃ ಶಾಖಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪುಂಸೋಽಲ್ಪಮೇಧಸಃ
॥ ೨೧ ॥

ನರದೇವತ್ವಮಾಪನ್ನಃ ಸುರಕಾರ್ಯಚಿಕೀರ್ಷಯಾ ।
ಸಮುದ್ರನಿಗ್ರಹಾದೀನಿ ಚಕ್ರೇ ವೀರ್ಯಾಣ್ಯತಃ ಪರಮ್
॥ ೨೨ ॥

ಏಕೋನವಿಂಶೇ ವಿಂಶತಿಮೇ ವೃಷ್ಣಿಷು ಪ್ರಾಪ್ಯ ಜನ್ಮನೀ ।
ರಾಮಕೃಷ್ಣಾವಿತಿ ಭುವೋ ಭಗವಾನಹರದ್ಭರಮ್
॥ ೨೩ ॥

ತತಃ ಕಲೌ ಸಂಪ್ರವೃತ್ತೇ ಸಮ್ಮೋಹಾಯ ಸುರದ್ವಿಷಾಮ್ ।
ಬುದ್ಧೋ ನಾಮ್ನಾಜನಸುತಃ ಕೀಕಟೇಷು ಭವಿಷ್ಯತಿ
॥ ೨೪ ॥

ಅಥಾಸೌ ಯುಗಸಂಧ್ಯಾಯಾಂ ದಸ್ಯುಪ್ರಾಯೇಷು ರಾಜಸು ।
ಜನಿತಾ ವಿಷ್ಣು ಯಶಸೋ ನಾಮ್ನಾ ಕಲ್ಕಿರ್ಜಗತ್ಪತಿಃ
॥ ೨೫ ॥

ಅವತಾರಾ ಹ್ಯಸಂಖ್ಯೇಯಾ ಹರೇಃ ಸತ್ತ್ವನಿಧೇರ್ದ್ವಿಜಾಃ ।
ಯಥಾವಿದಾಸಿನಃ ಕುಲ್ಯಾಃ ಸರಸಃ ಸ್ಯುಃ ಸಹಸ್ರಶಃ
॥ ೨೬ ॥

ಋಷಯೋ ಮನವೋ ದೇವಾ ಮನುಪುತ್ರಾ ಮಹೌಜಸಃ ।
ಕಲಾಃ ಸರ್ವೇ ಹರೇರೇವ ಸಪ್ರಜಾಪತಯಸ್ತಥಾ
॥ ೨೭ ॥

ಹೀಗೆ ಭಕ್ತರ ಭಕ್ತನಾದ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಪ್ರೇಮೀಭಕ್ತ ಬಲಿಗೆ ಎಂತಹ ಗೌರವ ಕೊಡಿಸಿದನು. '**ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕೋ ಬಲೀರಾಜಾ**' ಹೀಗೆ ಅವನು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು.) ॥ ೧೯ ॥ ಹದಿನಾರನೆಯ ಪರಶುರಾಮಾವತಾರದಲ್ಲಿ ರಾಜರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣದ್ರೋಹಿಗಳಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಕ್ರುದ್ಧನಾಗಿ ಅವನು ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಬಾರಿ ದುಷ್ಟ ಕ್ಷತ್ರಿಯಶೂನ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ॥ ೨೦ ॥ ಇದಾದ ಬಳಿಕ ಹದಿನೇಳನೆಯ ಅವತಾರದಲ್ಲಿ ಅವನು ಪರಾಶರರ ಮೂಲಕ ಸತ್ಯವತೀದೇವಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ವೇದವ್ಯಾಸರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಜನರ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಧಾರಣಾಶಕ್ತಿಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ವೇದವೃಕ್ಷವನ್ನು ನಾನಾ ಶಾಖೆಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದನು. ॥ ೨೧ ॥ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಬಾರಿ ಭಗವಂತನು ದೇವತೆಗಳ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಲು ರಾಜನಾಗಿ ರಾಮರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸಿ, ಸೇತುಬಂಧನ, ರಾವಣವಧೆ ಮುಂತಾದ ಪರಾಕ್ರಮಪೂರ್ಣ ಅನೇಕ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು. (ಅವುಗಳನ್ನು ಹಾಡಿಕೊಂಡು ಜನರು ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಭಗವದ್ಧಾಮಕ್ಕೆ ತೆರಳುತ್ತಾರೆ.) ॥ ೨೨ ॥ ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಮತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಅವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ಯದುವಂಶದಲ್ಲಿ ಬಲರಾಮ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡು ಭೂಮಿಯ ಭಾರವನ್ನು ಇಳಿಸಿದನು. ॥ ೨೩ ॥ ಮತ್ತೆ ಕಲಿಯುಗವು ಬಂದಾಗ ಅವನು ಮಗಧ ದೇಶದಲ್ಲಿ ದೇವದ್ವೇಷಿಗಳಾದ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಜನ ಎಂಬುವನಲ್ಲಿ ಪುತ್ರರೂಪದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಾವತಾರವನ್ನು ತಾಳುವನು. ॥ ೨೪ ॥ ಇದು ಕಳೆದು ಬಹಳ ದಿನಗಳ ಬಳಿಕ ಕಲಿಯುಗದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜರೆಲ್ಲರೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಲೂಟಿಗಾರರಾಗುವರು. ಆಗ ಜಗತ್ತಿನ ರಕ್ಷಕನಾದ ಭಗವಂತನು ವಿಷ್ಣುಯಶನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಕಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವತಾರ ಮಾಡುವನು. * ॥ ೨೫ ॥

ಶೌನಕಾದಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ ! ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೇ ಅವನ ಅವತಾರಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡಿರಿ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಅವತಾರಗಳಿಗೆ ಲೆಕ್ಕವೇ ಇಲ್ಲ. ಎಂದಿಗೂ ಬತ್ತದೆ ಇರುವ ಅಗಾಧ ಸರೋವರದಿಂದ ಸಾವಿರಾರು ಕಾಲುವೆಗಳು ಹರಿದುಬರುವಂತೆ ಸತ್ತ್ವಗುಣಕ್ಕೆ ನಿಧಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯಿಂದ ಅಸಂಖ್ಯ ಅವತಾರಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತಾ ಇರುತ್ತವೆ. ॥ ೨೬ ॥ ಋಷಿಗಳು, ಮನುಗಳು, ದೇವತೆಗಳು, ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳು, ಮನುಪುತ್ರರು ಹಾಗೂ ಮಹಾಶಕ್ತಿಶಾಲಿಗಳು ಯಾರು-ಯಾರುಂಟೋ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡ ಶ್ರೀಹರಿಯ ವಿಭೂತಿಗಳೇ, ಅಂಶಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ॥ ೨೭ ॥ ಇವೆಲ್ಲ ಅವತಾರಗಳಾದರೋ ಭಗವಂತನ ಅಂಶಾವತಾರ ಅಥವಾ ಕಲಾವತಾರಗಳು.

* ಇಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಲೆಕ್ಕಿಸಿವೆ. ಆದರೆ ಭಗವಂತನ ಅವತಾರಗಳು ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಇನ್ನುಳಿದ ಎರಡು ಅವತಾರಗಳಾವುವು? ಎಂದರೆ ಹಂಸ ಮತ್ತು ಹಯಗ್ರೀವ ಅವತಾರಗಳು. (ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಅವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ರಾಮ-ಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಇಪ್ಪತ್ತು ಅವತಾರಗಳೊಡನೆ ಅವತಾರಮೂಲವಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನ ಕೇಶಾವತಾರ, ಸುತಪಾ ಮತ್ತು ಪೃಶ್ನಿದೇವಿಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಅವತಾರ. ಬಲರಾಮಾವತಾರ ಮತ್ತು ಪರಬ್ರಹ್ಮಾವತಾರ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ಅವತಾರಗಳ ಪರಿಗಣನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವತಾರವೇ ಅಲ್ಲ, ಅವನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಬ್ರಹ್ಮಪರಮಾತ್ಮ ಪರವಾಸುದೇವ.)

ಏತೇ ಚಾಂಶಕಲಾಃ ಪುಂಸಃ ಕೃಷ್ಣಸ್ತು ಭಗವಾನ್ ಸ್ವಯಮ್ ।
ಇಂದ್ರಾರಿವ್ಯಾಕುಲಂ ಲೋಕಂ ಮೃಡಯಂತಿ ಯುಗೇ ಯುಗೇ
॥ ೨೮ ॥

ಜನ್ಮ ಗುಹ್ಯಂ ಭಗವತೋ ಯ ಏತತ್ಪ್ರಯತೋ ನರಃ ।
ಸಾಯಂ ಪ್ರಾತರ್ಗೃಣನ್ ಭಕ್ತ್ಯಾ ದುಃಖಗ್ರಾಮಾದ್ವಿಮುಚ್ಯತೇ
॥ ೨೯ ॥

ಏತದ್ರೂಪಂ ಭಗವತೋ ಹ್ಯರೂಪಸ್ಯ ಚಿದಾತ್ಮನಃ ।
ಮಾಯಾಗುಣೈರ್ವಿರಚಿತಂ ಮಹದಾದಿಭಿರಾತ್ಮನಿ
॥ ೩೦ ॥

ಯಥಾ ನಭಸಿ ಮೇಘೌಘೋ ರೇಣುರ್ವಾ ಪಾರ್ಥಿವೋಽನಿಲೇ ।
ಏವಂ ದ್ರಷ್ಟರಿ ದೃಶ್ಯತ್ವಮಾರೋಪಿತಮಬುದ್ಧಿಭಿಃ
॥ ೩೧ ॥

ಅತಃ ಪರಂ ಯದವ್ಯಕ್ತಮವ್ಯೂಢಗುಣವ್ಯೂಹಿತಮ್ ।
ಅದೃಷ್ಟಾಶ್ರುತವಸ್ತುತ್ವಾತ್ ಸ ಜೀವೋ ಯತ್ಪುನರ್ಭವಃ
॥ ೩೨ ॥

ಯತ್ರೇಮೇ ಸದಸದ್ರೂಪೇ ಪ್ರತಿಷಿದ್ಧೇ ಸ್ವಸಂವಿದಾ ।
ಅವಿದ್ಯಯಾಽಽತ್ಮನಿ ಕೃತೇ ಇತಿ ತದ್ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಶನಮ್
॥ ೩೩ ॥

ಯದ್ಯೇಷೋಪರತಾ ದೇವೀ ಮಾಯಾ ವೈಶಾರದೀ ಮತಿಃ ।
ಸಂಪನ್ನ ಏವೇತಿ ವಿದುರ್ಮಹಿಮ್ನಿ ಸ್ವೇ ಮಹೀಯತೇ
॥ ೩೪ ॥

ಏವಂ ಜನ್ಮಾನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ಹ್ಯಕರ್ತುರಜನಸ್ಯ ಚ ।
ವರ್ಣಯಂತಿ ಸ್ಮ ಕವಯೋ ವೇದಗುಹ್ಯಾನಿ ಹೃತ್ಪತೇಃ
॥ ೩೫ ॥

ಸ ವಾ ಇದಂ ವಿಶ್ವಮಮೋಘಲೀಲಃ
ಸೃಜತ್ಯವತ್ಯತ್ತಿ ನ ಸಜ್ಜತೇಽಸ್ಮಿನ್ ।
ಭೂತೇಷು ಚಾಂತರ್ಹಿತ ಆತ್ಮತಂತ್ರಃ
ಷಾಡ್ವರ್ಗಿಕಂ ಜಿಘ್ರತಿ ಷಡ್ಗುಣೇಶಃ ॥ ೩೬ ॥

ಆದರೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಾದರೋ ಅವತಾರಮಾಡಿದ ಸಾಕ್ಷಾದ್ಭಗವಂತನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ದೈತ್ಯರ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳಿಂದ ಜನರು ಪೀಡಿತರಾದಾಗ ಯುಗ-ಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರೂಪಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡು ಅವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವನು. ॥ ೨೮ ॥ ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯ ಜನ್ಮಗಳ ಈ ಕಥೆಯು ಅತ್ಯಂತ ರಹಸ್ಯಮಯ – ಗೋಪನೀಯವಾಗಿದೆ. ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ ಸಾಯಂಕಾಲ-ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಪಠಿಸುವವರು ಎಲ್ಲ ದುಃಖಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಹೊಂದುವರು. ॥ ೨೯ ॥ ಪ್ರಾಕೃತ ಸ್ವರೂಪರಹಿತ ಚಿನ್ಮಯ ಭಗವಂತನ ಈ ಸ್ಥೂಲ ಜಗದಾಕಾರವಾದ ರೂಪವು ಅವನ ಮಾಯೆಯ ಮಹತ್ತತ್ತ್ವಾದಿ ಗುಣಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನಲ್ಲೇ ಕಲ್ಪಿತ ವಾಗಿದೆ. ॥ ೩೦ ॥ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಮೋಡಗಳು ಆಕಾಶವನ್ನೇ ಮುಚ್ಚಿಬಿಡುವವು. ಗಾಳಿಯಿಂದ ಎದ್ದ ಧೂಳು ಗಾಳಿಯನ್ನೇ ಧೂಳಿಧೂಸರಿತವಾಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆತ್ಮನಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ದೃಶ್ಯ ಪ್ರಪಂಚವು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಗುಣ ರೂಪವೇ ಆಗಿದೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಅವಿವೇಕೀ ಜನರು ಎಲ್ಲರ ಸಾಕ್ಷಿಯಾದ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸ್ಥೂಲವಾದ ದೃಶ್ಯ ಜಗತ್ತನ್ನು ಆರೋಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ॥ ೩೧ ॥ ಈ ಸುಗುಣದಿಂದ ಅತೀತನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ನಿರ್ಗುಣ ನಿರಾಕಾರ ಸ್ವರೂಪದೊಂದಿಗೆ ಗುಣಗಳ ಯಾವುದೇ ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಅವನಿಗೆ ಕರಚರಣಾದಿ ಅವಯಗಳೂ ಇಲ್ಲ. ಜೀವನೂ ಕೂಡ ಪರಮಾತ್ಮನದೇ ಅಂಶನಾದ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನಿರ್ಗುಣನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಭ್ರಮಿತನಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಜನ್ಮ – ಮರಣದ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಕೊಳ್ಳುವನು ॥ ೩೨ ॥ ಜೀವಿಗೆ ಸ್ವಸ್ವರೂಪ ಜ್ಞಾನ ಉಂಟಾದಾಗ, ಅಜ್ಞಾನದಿಂದಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಜಗತ್ತು ಇಲ್ಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಸರ್ವತ್ರ ಪರಮಾತ್ಮನ ದರ್ಶನವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಯೆ ಮತ್ತು ಆದರ ಅಂಶಭೂತ ಜಗತ್ತಿನ ಅಸ್ತಿತ್ವವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ, ಜೀವನು ಸ್ವಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪನಾಗುತ್ತಾನೆ. ॥ ೩೩ ॥ ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಬಳಿಕ ಸಂಸಾರ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಾಯೆ ನಿವೃತ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಜೀವನು ಪರಮಾನಂದಮಯನಾಗಿ ತನ್ನ ವಾಸ್ತವಿಕ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ॥ ೩೪ ॥ ಪರಮಾತ್ಮನು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅಜನ್ಮಾ ಹಾಗೂ ಅಕರ್ತೃನಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವನ ಜನ್ಮ – ಕರ್ಮಗಳ ರಹಸ್ಯವು ವೇದಗಳಿಗೂ ಅತ್ಯಂತ ರಹಸ್ಯ ಮಯವಾಗಿದೆ, ಅರ್ಥಾತ್ ಆಗಮ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅವದನ್ನೂ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ॥ ೩೫ ॥

ಜ್ಞಾನ, ಬಲ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ವೀರ್ಯ, ಶಕ್ತಿ, ತೇಜಸ್ಸುಗಳೆಂಬ ಈ ಆರು ಅಸಾಧಾರಣ ಗುಣಗಳಿಂದ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿ ಅಮೋಘವಾದ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಆ ಭಗವಂತನೇ ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಈ ವಿಶ್ವವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ, ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ, ಸಂಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ, ಅವನು ಪರಮ ಸ್ವತಂತ್ರನು. ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದು ಆರು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅವನೇ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದರಿಂದ ಲಿಪ್ತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ॥ ೩೬ ॥ ಐಂದ್ರಜಾಲಿಕನು ಅಥವಾ ನಟನು

ನ ಚಾಸ್ಯ ಕಶ್ಚಿನ್ನಿಪುಣೇನ ಧಾತು-
ರವೈತಿ ಜಂತುಃ ಕುಮನೀಷ ಊತೀಃ ।
ನಾಮಾನಿ ರೂಪಾಣಿ ಮನೋವಚೋಭಿಃ
ಸಂತನ್ವತೋ ನಟಚರ್ಯಾಮಿವಾಜ್ಞಃ ॥ ೩೭ ॥

ಸ ವೇದ ಧಾತುಃ ಪದವೀಂ ಪರಸ್ಯ
ದುರಂತ ವೀರ್ಯಸ್ಯ ರಥಾಂಗಪಾಣೇಃ ।
ಯೋಽಮಾಯಯಾ ಸಂತತಯಾನುವೃತ್ತ್ಯಾ
ಭಜೇತ ತತ್ಪಾದಸರೋಜಗಂಧಮ್ ॥ ೩೮ ॥

ಅಥೇಹ ಧನ್ಯಾ ಭಗವಂತ ಇತ್ಥಂ
ಯದ್ವಾ ಸುದೇವೇಽಖಿಲಲೋಕನಾಥೇ ।
ಕುರ್ವಂತಿ ಸರ್ವಾತ್ಮಕಮಾತ್ಮಭಾವಂ
ನ ಯತ್ರ ಭೂಯಃ ಪರಿವರ್ತ ಉಗ್ರಃ ॥ ೩೯ ॥

ಇದಂ ಭಾಗವತಂ ನಾಮ ಪುರಾಣಂ ಬ್ರಹ್ಮಸಮ್ಮಿತಮ್ ।
ಉತ್ತಮಶ್ಲೋಕಚರಿತಂ ಚಕಾರ ಭಗವಾನೃಷಿಃ ॥ ೪೦ ॥

ನಿಃಶ್ರೇಯಸಾಯ ಲೋಕಸ್ಯ ಧನ್ಯಂ ಸ್ವಸ್ತ್ಯಯನಂ ಮಹತ್ ।
ತದಿದಂ ಗ್ರಾಹಯಾಮಾಸ ಸುತಮಾತ್ಮವತಾಂ ವರಮ್ ॥ ೪೧ ॥

ಸರ್ವವೇದೇತಿಹಾಸಾನಾಂ ಸಾರಂ ಸಾರಂ ಸಮುದ್ಧೃತಮ್ ।
ಸ ತು ಸಂಶ್ರಾವಯಾಮಾಸ ಮಹಾರಾಜಂ ಪರೀಕ್ಷಿತಮ್ ॥ ೪೨ ॥

ಪ್ರಾಯೋಪವಿಷ್ಟಂ ಗಂಗಾಯಾಂ ಪರೀತಂ ಪರಮರ್ಷಿಭಿಃ ।
ಕೃಷ್ಣೇ ಸ್ವಧಾಮೋಪಗತೇ ಧರ್ಮಜ್ಞಾನಾದಿಭಿಃ ಸಹ ॥ ೪೩ ॥

ಕಲೌ ನಷ್ಟದೃಶಾಮೇಷ ಪುರಾಣಾರ್ಕೋಽಧುನೋದಿತಃ ।
ತತ್ರ ಕೀರ್ತಯತೋ ವಿಪ್ರಾ ವಿಪ್ರರ್ಷೇರ್ಭೂರಿತೇಜಸಃ ॥ ೪೪ ॥

ಅಹಂ ಚಾಧ್ಯಗಮಂ ತತ್ರ ನಿವಿಷ್ಟಸ್ತದನುಗ್ರಹಾತ್ ।
ಸೋಽಹಂ ವಃ ಶ್ರಾವಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಯಥಾಧೀತಂ ಯಥಾಮತಿ ॥ ೪೫ ॥

ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೂ, ಮಾತುಗಳಿಂದಲೂ ಮಾಡುವ ಅದ್ಭುತ ಚಮತ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮೂರ್ಖಮನುಷ್ಯನು ಅರಿಯಲಾರನು. ಹಾಗೆಯೇ ಪರಿಪೂರ್ಣಸ್ವರೂಪನುಳ್ಳ ದೇವರು-ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೂ, ವೇದವಚನಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುವ ನಾನಾ ನಾಮಗಳನ್ನೂ, ರೂಪಗಳನ್ನೂ, ಲೀಲೆಗಳನ್ನೂ, ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಮಾತುಗಳಿಂದಲೂ ಬುದ್ಧಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯಿಂದಲೂ ಅರಿಯಲಾರರು. ॥ ೩೭ ॥ ಚಕ್ರಪಾಣಿ ಭಗವಂತನ ಶಕ್ತಿ, ಪರಾಕ್ರಮಗಳು ಅನಂತ ವಾಗಿವೆ. ಅದರ ಆಳವನ್ನು ಯಾರೂ ತಿಳಿಯಲಾರರು. ಅವನು ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನ ನಿರ್ಮಾತೃವಾಗಿದ್ದರೂ ಅದರಿಂದ ಸರ್ವಥಾ ಅತೀತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅಥವಾ ಅವನ ಲೀಲೆಗಳ ರಹಸ್ಯವನ್ನು – ನಿತ್ಯ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಿಷ್ಕಪಟ ಭಾವದಿಂದ ಅವನ ಅಡಿದಾವರೆಗಳ ಗಂಧವನ್ನು ಸೇವಿಸುವವನು – ನಿಷ್ಕಾಮವಾದ ಸೇವಾ ಭಾವದಿಂದ ಅವನ ಚರಣಗಳನ್ನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವ ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠನೇ ಅರಿಯಬಲ್ಲನು. ॥ ೩೮ ॥ ಶೌನಕಾದಿ ಋಷಿಗಳಿರಾ ! ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯರಾದ ನೀವೇ ಧನ್ಯರು, ಸೌಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳು. ಏಕೆಂದರೆ, ನೀವು ಅಖಿಲಲೋಕಗಳಿಗೂ ಒಡೆಯನಾದ ಶ್ರೀ ಪರವಾಸುದೇವನಲ್ಲೇ ಸರ್ವಪ್ರಕಾರಗಳಿಂದಲೂ, ಆತ್ಮಭಾವವನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿರುವಿರಿ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಈ ಭಯಂಕರ ವಾದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಮರಳಿ ಹುಟ್ಟಬೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ॥ ೩೯ ॥

ಭಗವಾನ್ ವೇದವ್ಯಾಸರು ವೇದಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿರುವ, ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಈ ಭಾಗವತವೆಂಬ ಪುರಾಣವನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ॥ ೪೦ ॥ ಅವರು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ತ್ವಪೂರ್ಣವೂ, ಮಂಗಳಕರವೂ ಆದ ಈ ಧನ್ಯ ವಾದ ಗ್ರಂಥರತ್ನವನ್ನು ಲೋಕದ ಪರಮ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನಿ ಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ತಮ್ಮ ಪುತ್ರರಾದ ಶುಕಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಬೋಧಿ ಸಿದರು. ॥ ೪೧ ॥ ಇದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ವೇದ-ಇತಿಹಾಸಗಳ ಸಾರ ಸಂಗ್ರಹಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ರಾಜಾ ಪರೀಕ್ಷಿತ ನಿಗೆ ಇದನ್ನು ಶ್ರವಣಮಾಡಿಸಿದರು. ॥ ೪೨ ॥ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನು ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟು ಆಮರಣ ನಿರಶನ ವ್ರತವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಗಂಗಾತೀರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಧರ್ಮ, ಜ್ಞಾನಾದಿಗಳೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಪರಮಧಾಮಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದಾಗ ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನರೂಪೀ ಅಂಧಕಾರದಿಂದ ಕುರುಡಾಗಿದ್ದ ಜನರಿಗಾಗಿ ಈ ಪುರಾಣರೂಪೀ ಸೂರ್ಯನು ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡನು. ಶೌನಕಾದಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ – ಮಹಾ ತೇಜಸ್ವೀ ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಈ ಪುರಾಣದ ಕಥೆ ಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಾನೂ ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದೆ. ಅಲ್ಲೇ ನಾನು ಅವರ ಕೃಪಾಪೂರ್ಣ ಅನುಮತಿಯಿಂದ ಇದರ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದೆ. ನಾನು ಇದನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದೇನೋ ಹಾಗೆಯೇ ನಿಮಗೆ ಯಥಾಮತಿಯಾಗಿ ಹೇಳುವೆನು ; ಕೇಳಿರಿ. ॥ ೪೩-೪೫ ॥

ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. ॥ ೩ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ಪ್ರಥಮಸ್ಕಂಧೇ
ನೈಮಿಷೀಯೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ತೃತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥ ೩ ॥

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಮಹರ್ಷಿ ವೇದವ್ಯಾಸರ ವಿಷಾದ – ಅವರ ಬಳಿಗೆ ನಾರದರ ಆಗಮನ

ವ್ಯಾಸ ಉವಾಚ

ಇತಿ ಬ್ರುವಾಣಂ ಸಂಸ್ತೂಯ ಮುನೀನಾಂ ದೀರ್ಘಸತ್ರಿಣಾಮ್ ।
ವೃದ್ಧಃ ಕುಲಪತಿಃ ಸೂತಂ ಬಹ್ವೃಚಃ ಶೌನಕೋಽಬ್ರವೀತ್ ॥ ೧ ॥

ಶೌನಕ ಉವಾಚ

ಸೂತ ಸೂತ ಮಹಾಭಾಗ ವದ ನೋ ವದತಾಂ ವರ ।
ಕಥಾಂ ಭಾಗವತೀಂ ಪುಣ್ಯಾಂ ಯದಾಹ ಭಗವಾನ್ ಶುಕಃ ॥ ೨ ॥

ಕಸ್ಮಿನ್ ಯುಗೇ ಪ್ರವೃತ್ತೇಯಂ ಸ್ಥಾನೇ ವಾ ಕೇನ ಹೇತುನಾ ।
ಕುತಃ ಸಂಚೋದಿತಃ ಕೃಷ್ಣಃ ಕೃತವಾನ್ ಸಂಹಿತಾಂ ಮುನಿಃ ॥ ೩ ॥

ತಸ್ಯ ಪುತ್ರೋ ಮಹಾಯೋಗೀ ಸಮದೃಙ್‌ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪಕಃ ।
ಏಕಾಂತಮತಿರುನ್ನಿದ್ರೋ ಗೂಢೋ ಮೂಢ ಇವೇಯತೇ ॥ ೪ ॥

ದೃಷ್ಟ್ವಾನುಯಾಂತಮೃಷಿಮಾತ್ಮಜಮಪ್ಯನಗ್ನಂ
ದೇವ್ಯೋ ಹ್ರಿಯಾ ಪರಿದಧುರ್ನ ಸುತಸ್ಯ ಚಿತ್ರಮ್ ।
ತದ್ವೀಕ್ಷ್ಯ ಪೃಚ್ಛತಿ ಮುನೌ ಜಗದುಸ್ತವಾಸ್ತಿ
ಸ್ತ್ರೀಪುಂಭಿದಾ ನ ತು ಸುತಸ್ಯ ವಿವಿಕ್ತದೃಷ್ಟೇಃ ॥ ೫ ॥

ಕಥಮಾಲಕ್ಷಿತಃ ಪೌರೈಃ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಃ ಕುರುಜಾಂಗಲಾನ್ ।
ಉನ್ಮತ್ತಮೂಕಜಡವದ್ವಿಚರನ್ ಗಜಸಾಹ್ವಯೇ ॥ ೬ ॥

ಕಥಂ ವಾ ಪಾಂಡವೇಯಸ್ಯ ರಾಜರ್ಷೇರ್ಮುನಿನಾ ಸಹ ।
ಸಂವಾದಃ ಸಮಭೂತ್ತಾತ ಯತ್ರೈಷಾ ಸಾತ್ವತೀ ಶ್ರುತಿಃ ॥ ೭ ॥

ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – ಆ ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಸತ್ರ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ಮುನಿಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲೂ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೂ ವೃದ್ಧರಾದ ಋಗ್ವೇದೀ ಕುಲಪತಿ ಶೌನಕರು ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರವಚನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸೂತ ಪುರಾಣಿಕರನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿ ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡರು. ॥ ೧ ॥

ಶೌನಕರು ಕೇಳಿದರು – (ಅವರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದರಭಾವದಿಂದ ಎರಡುಬಾರಿ ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.) ಸೂತಪುರಾಣಿಕರೇ! ಸೂತರೇ! ನೀವು ಪ್ರವಚನ ಮಾಡುವವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾಗಿದ್ದು ಮಹಾಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳಾಗಿದ್ದೀರಿ. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ಹೇಳಿರುವ ಭಗವಂತನ ಪುಣ್ಯಮಯ ಕಥೆಯನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ನಮಗೆ ಹೇಳಿರಿ. ॥ ೨ ॥ ಆ ಕಥೆಯು ಯಾವ ಯುಗದಲ್ಲಿ, ಯಾವ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ, ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ನಡೆದಿತ್ತು? ಯಾರ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನರು ಈ ಪರಮಹಂಸರ ಪುರಾಣಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿದರು? ॥ ೩ ॥ ಅವರ ಪುತ್ರರಾದ ಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು ದೊಡ್ಡ ಯೋಗಿಗಳೂ, ಸಮದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವರೂ, ಭೇದಭಾವರಹಿತರೂ, ಅಜ್ಞಾನ-ನಿದ್ದೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚತ್ತವರೂ, ನಿರಂತರ ಏಕಮಾತ್ರ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತರಾಗಿರುವವರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ತನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಮೂಢನಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ॥ ೪ ॥ ಅವರು ಪರಿವ್ರಾಜಕರಾಗಿ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟಾಗ ತಂದೆ ವೇದವ್ಯಾಸರು ಅವರನ್ನು ಅಗಲಿರಲಾರದೆ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರು. ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಆಗ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸ್ನಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಶುಕಮಹರ್ಷಿಯು ದಿಗಂಬರನಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನುಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ವಸ್ತ್ರಧರಿಸಿದ್ದ ವೃದ್ಧರಾದ ವ್ಯಾಸರನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆಯೇ ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ಅವರು ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ವ್ಯಾಸರು ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಇದರ ಕಾರಣ ಕೇಳಿದಾಗ ಅವರು ಉತ್ತರಿಸಿದರು – 'ಮಹಾತ್ಮರೇ! ನಿಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರೆಂಬ ಭೇದವಿದೆ, ಅರ್ಥಾತ್ ದ್ವೈತಬುದ್ಧಿ ಇದೆ. ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಪುತ್ರರ ಶುದ್ಧದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಭೇದವು ಇಲ್ಲವಲ್ಲ! ಅವರು ಬ್ರಹ್ಮಮಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿ ಏಕಮಾತ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾರೆ.' ॥ ೫ ॥ ಇಂತಹ ಅಧ್ವೈತ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳ ಮಹಾತ್ಮನು ಹುಚ್ಚನಂತೆಯೂ, ಮೂಗನಂತೆಯೂ, ಜಡನಂತೆಯೂ ಕುರುಜಾಂಗಲ ದೇಶವನ್ನು ಸೇರಿ ಹಸ್ತಿನಾಪುರದಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿನ ಪುರವಾಸಿಗಳು ಇವರನ್ನು ಹೇಗೆ ಗುರುತಿಸಿದರು? ॥ ೬ ॥ ಪಾಂಡವನಂದನ ರಾಜರ್ಷಿ ಪರೀಕ್ಷಿತನಿಗೆ ಈ ಮೌನೀ ಶುಕಯೋಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಸಂವಾದ ನಡೆಯಿತು? ಅವರಿಂದ ಈ ಭಾಗವತಸಂಹಿತೆ ಹೇಗೆ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು? ॥ ೭ ॥ ಆ ಮಹಾಪುರುಷ ಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳು

ಸ ಗೋದೋಹನಮಾತ್ರಂ ಹಿ ಗೃಹೇಷು ಗೃಹಮೇಧಿನಾಮ್ ।
ಅವೇಕ್ಷತೇ ಮಹಾಭಾಗಸ್ತೀರ್ಥೀಕುರ್ವಂಸ್ತದಾಶ್ರಮಮ್
॥ ೮ ॥

ಅಭಿಮನ್ಯುಸುತಂ ಸೂತ ಪ್ರಾಹುರ್ಭಾಗವತೋತ್ತಮಮ್ ।
ತಸ್ಯ ಜನ್ಮ ಮಹಾಶ್ಚರ್ಯಂ ಕರ್ಮಾಣಿ ಚ ಗೃಣೀಹಿ ನಃ
॥ ೯ ॥

ಸ ಸಮ್ರಾಟ್ ಕಸ್ಯ ವಾ ಹೇತೋಃ ಪಾಂಡೂನಾಂ ಮಾನವರ್ಧನಃ ।
ಪ್ರಾಯೋಪವಿಷ್ಟೋ ಗಂಗಾಯಾಮನಾದೃತ್ಯಾಧಿರಾಟ್ ಶ್ರಿಯಮ್
॥ ೧೦ ॥

ನಮಂತಿ ಯತ್ಪಾದನಿಕೇತಮಾತ್ಮನಃ
ಶಿವಾಯ ಹಾನೀಯ ಧನಾನಿ ಶತ್ರವಃ ।
ಕಥಂ ಸ ವೀರಃ ಶ್ರಿಯಮಂಗ ದುಸ್ತ್ಯಜಾಂ
ಯುವೈಷತೋತ್ಸ್ರಷ್ಟುಮಹೋ ಸಹಾಸುಭಿಃ ॥ ೧೧ ॥

ಶಿವಾಯ ಲೋಕಸ್ಯ ಭವಾಯ ಭೂತಯೇ
ಯ ಉತ್ತಮಶ್ಲೋಕಪರಾಯಣಾ ಜನಾಃ ।
ಜೀವಂತಿ ನಾತ್ಮಾರ್ಥಮಸೌ ಪರಾಶ್ರಯಂ
ಮುಮೋಚ ನಿರ್ವಿದ್ಯ ಕುತಃ ಕಲೇವರಮ್ ॥ ೧೨ ॥

ತತ್ಸರ್ವಂ ನಃ ಸಮಾಚಕ್ಷ್ವ ಪೃಷ್ಟೋ ಯದಿಹ ಕಿಂಚನ ।
ಮನ್ಯೇ ತ್ವಾಂ ವಿಷಯೇ ವಾಚಾಂ ಸ್ನಾತಮನ್ಯತ್ರ ಛಾಂದಸಾತ್
॥ ೧೩ ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ದ್ವಾಪರೇ ಸಮನುಪ್ರಾಪ್ತೇ ತೃತೀಯೇ ಯುಗಪರ್ಯಯೇ ।
ಜಾತಃ ಪರಾಶರಾದ್ಯೋಗೀ ವಾಸವ್ಯಾಂ ಕಲಯಾ ಹರೇಃ
॥ ೧೪ ॥

ಸ ಕದಾಚಿತ್ಸರಸ್ವತ್ಯಾ ಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ಜಲಂ ಶುಚಿಃ ।
ವಿವಿಕ್ತದೇಶ ಆಸೀನ ಉದಿತೇ ರವಿಮಂಡಲೇ
॥ ೧೫ ॥

ಪರಾವರಜ್ಞಃ ಸ ಋಷಿಃ ಕಾಲೇನಾವ್ಯಕ್ತರಂಹಸಾ ।
ಯುಗಧರ್ಮವ್ಯತಿಕರಂ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಭುವಿ ಯುಗೇ ಯುಗೇ
॥ ೧೬ ॥

ಭೌತಿಕಾನಾಂ ಚ ಭಾವಾನಾಂ ಶಕ್ತಿಹ್ರಾಸಂ ಚ ತತ್ಕೃತಮ್ ।
ಅಶ್ರದ್ದಧಾನಾನ್ನಿಃಸತ್ತ್ವಾಂದುರ್ಮೇಧಾನ್ ಹ್ರಸಿತಾಯುಷಃ
॥ ೧೭ ॥

ದುರ್ಭಗಾಂಶ್ಚ ಜನಾನ್ ವೀಕ್ಷ್ಯ ಮುನಿರ್ದಿವ್ಯೇನ ಚಕ್ಷುಷಾ ।
ಸರ್ವವರ್ಣಾಶ್ರಮಾಣಾಂ ಯದ್ದಧ್ಯೌ ಹಿತಮಮೋಘದೃಕ್
॥ ೧೮ ॥

ಗೃಹಸ್ಥರ ಮನೆಗಳನ್ನು ತೀರ್ಥ-ಸ್ವರೂಪವನ್ನಾಗಿಸಲು ಹಸುವು ಹಾಲು ಕರೆಯುವಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದರು. ॥ ೮ ॥ ಸೂತಪುರಾಣಿಕರೇ! ಅಭಿಮನ್ಯುನಂದನ ರಾಜಾಪರೀಕ್ಷಿತನು ಪರಮಭಾಗವತೋತ್ತಮನಾಗಿದ್ದನೆಂದು ನಾವು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಅವನ ಅತ್ಯಂತ ಆಶ್ಚರ್ಯಮಯ ಜನ್ಮ ಮತ್ತು ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ವರ್ಣಿಸುವವರಾಗಿರಿ. ॥ ೯ ॥ ಅವನಾದರೋ ಪಾಂಡವ ವಂಶದ ಗೌರವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವವನಾಗಿದ್ದ ಸಾಮ್ರಾಟನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ ಗಂಗಾ ತೀರದಲ್ಲಿ ಆಮರಣಾಂತ ನಿರಶನ ವ್ರತವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಏಕೆ ಕುಳಿತಿದ್ದನು? ॥ ೧೦ ॥ ಶತ್ರುರಾಜರು ತಮ್ಮ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ರಾಶಿ-ರಾಶಿಯಾದ ಧನವನ್ನು ತಂದೊಪ್ಪಿಸಿ ಆತನ ಪಾದಪೀಠಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇನ್ನೂ ಪ್ರಾಯದ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಮಹಾವೀರನು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ತೊರೆಯಲು ಕಷ್ಟವಾದ ಅಖಂಡ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ, ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನೂ ತೊರೆದುಬಿಡಲು ಅವನು ಏಕೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು? ॥ ೧೧ ॥ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಿತರಾದ ಸತ್ಪುರುಷರು ಜೀವನವಿಡೀ ಪ್ರಪಂಚದ ಮಂಗಳ, ಶ್ರೇಯಸ್ಸು, ಅಭ್ಯುದಯಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಬಾಳುವರು. ಅವರಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸ್ವಾರ್ಥವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಪರೋಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮೀಸಲಾಗಿದ್ದ ತನ್ನ ಪವಿತ್ರವಾದ ದೇಹದಲ್ಲಿಯೂ ವಿರಕ್ತನಾಗಿ ಅದನ್ನು ಏಕೆ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದನು? ॥ ೧೨ ॥ ವೇದವಾಙ್ಮಯವೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೀವು ಪಾರಂಗತರಾಗಿರುವಿ. ಸೂತಪುರಾಣಿಕರೇ! ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ದಯಮಾಡಿ ಉತ್ತರಿಸುವವರಾಗಿರಿ. ॥ ೧೩. ॥

ಸೂತಪುರಾಣಿಕರು ಹೇಳಿದರು – ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ! ಈ ಚತುರ್ಯುಗಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯದಾದ ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಭಗವಂತನ ಕಲಾವತಾರವಾದ ಮಹಾಯೋಗಿ ವೇದವ್ಯಾಸರು ಪರಾಶರ-ಸತ್ಯವತಿಯಲ್ಲಿ ಆವಿರ್ಭವಿಸಿದರು. ॥ ೧೪ ॥ ಒಂದು ದಿನ ಅವರು ಸೂರ್ಯೋದಯದಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತೀ ನದಿಯ ಪವಿತ್ರವಾದ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಾಹ್ನಿಕಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಂಡು, ಪವಿತ್ರವಾದ ಏಕಾಂತಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ॥ ೧೫ ॥ ಪರಾವರತತ್ತ್ವಗಳನ್ನೂ, ಭೂತ-ಭವಿಷ್ಯಗಳನ್ನೂ ಅರಿತಿದ್ದ ಆ ಮಹರ್ಷಿಗಳು – ಕಾಲದ ವೇಗದಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಯುಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಧರ್ಮ-ಸಾಂಕರ್ಯವುಂಟಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು, ಇದರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಭೌತಿಕವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಜ ಶಕ್ತಿಯು ಕುಂದುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಅಶ್ರದ್ಧೆ, ಸತ್ತ್ವಹೀನತೆ, ಬುದ್ಧಿಹೀನತೆ, ಅಲ್ಪಾಯು ಭಾಗ್ಯಹೀನತೆಗಳುಂಟಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅರಿತುಕೊಂಡು, ಎಲ್ಲ ವರ್ಣಗಳ, ಆಶ್ರಮಗಳ ಜನರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಹಿತವುಂಟಾದೀತು? ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸತೊಡಗಿದರು. ॥ ೧೬-೧೮ ॥ ವೇದೋಕ್ತವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಹೋತೃಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಯಜ್ಞಕರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರೆ ಜನರ ಹೃದಯ ಶುದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದ ಅವರು ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತರಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಲೆಂದು

ಚಾತುರ್ಹೋತ್ರಂ ಕರ್ಮ ಶುದ್ಧಂ ಪ್ರಜಾನಾಂ ವೀಕ್ಷ್ಯ ವೈದಿಕಮ್ ।
ವ್ಯದಧಾದ್ಯಜ್ಞಸಂತತ್ಯೈ ವೇದಮೇಕಂ ಚತುರ್ವಿಧಮ್
॥ ೧೯ ॥

ಋಗ್ಯಜುಃಸಾಮಾಥರ್ವಾಖ್ಯಾ ವೇದಾಶ್ಚತ್ವಾರ ಉದ್ಧೃತಾಃ ।
ಇತಿಹಾಸಪುರಾಣಂ ಚ ಪಂಚಮೋ ವೇದ ಉಚ್ಯತೇ
॥ ೨೦ ॥

ತತ್ರರ್ಗ್ವೇದಧರಃ ಪೈಲಃ ಸಾಮಗೋ ಜೈಮಿನಿಃ ಕವಿಃ ।
ವೈಶಂಪಾಯನ ಏವೈಕೋ ನಿಷ್ಣಾತೋ ಯಜುಷಾಮುತ
॥ ೨೧ ॥

ಅಥರ್ವಾಂಗಿರಸಾಮಾಸೀತ್ಸುಮಂತುರ್ದಾರುಣೋ ಮುನಿಃ ।
ಇತಿಹಾಸಪುರಾಣಾನಾಂ ಪಿತಾ ಮೇ ರೋಮಹರ್ಷಣಃ
॥ ೨೨ ॥

ತ ಏತ ಋಷಯೋ ವೇದಂ ಸ್ವಂ ಸ್ವಂ ವ್ಯಸ್ಯನ್ನನೇಕಧಾ ।
ಶಿಷ್ಯೈಃ ಪ್ರಶಿಷ್ಯೈಸ್ತಚ್ಛಿಷ್ಯೈರ್ವೇದಾಸ್ತೇ ಶಾಖಿನೋಽಭವನ್
॥ ೨೩ ॥

ತ ಏವ ವೇದಾ ದುರ್ಮೇಧೈರ್ಧಾರ್ಯಂತೇ ಪುರುಷೈರ್ಯಥಾ ।
ಏವಂ ಚಕಾರ ಭಗವಾನ್ ವ್ಯಾಸಃ ಕೃಪಣವತ್ಸಲಃ
॥ ೨೪ ॥

ಸ್ತ್ರೀಶೂದ್ರದ್ವಿಜಬಂಧೂನಾಂ ತ್ರಯೀ ನ ಶ್ರುತಿಗೋಚರಾ ।
ಕರ್ಮಶ್ರೇಯಸಿ ಮೂಢಾನಾಂ ಶ್ರೇಯ ಏವಂ ಭವೇದಿಹ ।
ಇತಿ ಭಾರತಮಾಖ್ಯಾನಂ ಕೃಪಯಾ ಮುನಿನಾ ಕೃತಮ್
॥ ೨೫ ॥

ಏವಂ ಪ್ರವೃತ್ತಸ್ಯ ಸದಾ ಭೂತಾನಾಂ ಶ್ರೇಯಸಿ ದ್ವಿಜಾಃ ।
ಸರ್ವಾತ್ಮಕೇನಾಪಿ ಯದಾ ನಾತುಷ್ಯದ್ಧೃದಯಂ ತತಃ
॥ ೨೬ ॥

ನಾತಿಪ್ರಸೀದದ್ಧೃದಯಃ ಸರಸ್ವತ್ಯಾಸ್ತಟೇ ಶುಚೌ ।
ವಿತರ್ಕಯನ್ ವಿವಿಕ್ತಸ್ಥ ಇದಂ ಪ್ರೋವಾಚ ಧರ್ಮವಿತ್
॥ ೨೭ ॥

ಧೃತವ್ರತೇನ ಹಿ ಮಯಾ ಛಂದಾಂಸಿ ಗುರವೋಽಗ್ನಯಃ ।
ಮಾನಿತಾ ನಿರ್ವ್ಯಲೀಕೇನ ಗೃಹೀತಂ ಚಾನುಶಾಸನಮ್
॥ ೨೮ ॥

ಭಾರತವ್ಯಪದೇಶೇನ ಹ್ಯಾಮ್ನಾಯಾರ್ಥಶ್ಚ ದರ್ಶಿತಃ ।
ದೃಶ್ಯತೇ ಯತ್ರ ಧರ್ಮಾದಿ ಸ್ತ್ರೀಶೂದ್ರಾದಿಭಿರಪ್ಯುತ
॥ ೨೯ ॥

ತಥಾಪಿ ಬತ ಮೇ ದೈಹ್ಯೋ ಹ್ಯಾತ್ಮಾ ಚೈವಾತ್ಮನಾ ವಿಭುಃ ।
ಅಸಂಪನ್ನ ಇವಾಭಾತಿ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸ್ಯಸತ್ತಮಃ
॥ ೩೦ ॥

ಅಖಂಡವಾಗಿದ್ದ ವೇದವನ್ನು – ಋಕ್, ಯಜುಸ್ಸು ಸಾಮ ಮತ್ತು ಅಥರ್ವ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದರು. ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಐದನೆಯ ವೇದವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೧೯-೨೦ ॥ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಋಗ್ವೇದವನ್ನು ಪೈಲರು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಅದರ ಪ್ರವರ್ತಕರಾದರು. ಯಜುರ್ವೇದವನ್ನು ವೈಶಂಪಾಯನ ರೊರ್ವರೇ ಅಧ್ಯಯನಗೈದು ಅದರಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತ ರಾದರು. ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಜೈಮಿನಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಸಾಮವೇದ ದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತರಾದರು. ॥ ೨೧ ॥ ದರುಣಪುತ್ರರಾದ ಸುಮಂತು ಮುನಿಗಳು ಅಥರ್ವವೇದದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣರಾಗಿ ಅದರ ಪ್ರವರ್ತಕ ರಾದರು. ನನ್ನ ತಂದೆಯವರಾದ ರೋಮಹರ್ಷಣರು ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಪ್ರವರ್ತಕ ರಾದರು. ॥ ೨೨ ॥ ಇವರೆಲ್ಲ ಋಷಿಗಳು ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ವೇದಶಾಖೆ ಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಶಾಖೆಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಶಿಷ್ಯ-ಪ್ರಶಿಷ್ಯರು ಮತ್ತು ಅವರ ಶಿಷ್ಯರ ಮೂಲಕ ವೇದಗಳಿಗೆ ಬಹು ಶಾಖೆಗಳಾದುವು. ॥ ೨೩ ॥ ದೀನವತ್ಸಲರೂ, ಪರಮ ಪೂಜ್ಯರೂ ಆದ ಭಗವಾನ್ ವೇದವ್ಯಾಸರು ಸ್ಮರಣ-ಧಾರಣೆಗಳ ಶಕ್ತಿಯು ಅತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವ ಜನರೂ ಕೂಡ ಅವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥ ರಾಗುವಂತೆ ವೇದವಾಙ್ಮಯವನ್ನು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿದರು. ॥ ೨೪ ॥

ಸ್ತ್ರೀಯರು, ಶೂದ್ರರು, ಪತಿತದ್ವಿಜರು ವೇದಶ್ರವಣಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿ ಗಳಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾದ ವೈದಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ಕರ್ಮಗಳ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ತಪ್ಪುಮಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಈಗ ಅವ ರಿಗೂ ಕೂಡ ಇದರ ಮೂಲಕ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಉಂಟಾಗಲೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಪರಮಕರುಣೆಯಿಂದ ವ್ಯಾಸಮುನೀಂದ್ರರು ಮಹಾಭಾರತ ವೆಂಬ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ॥ ೨೫ ॥ ಶೌನಕಾದಿ ಮಹರ್ಷಿ ಗಳೇ! ಹೀಗೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸರ್ವಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಸದಾಕಾಲ ಪ್ರಾಣಿ ಗಳ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗಾಗಿಯೇ ತತ್ಪರರಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವರ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣವಾದ ನೆಮ್ಮದಿ ಉಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ॥ ೨೬ ॥ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಸ್ವಲ್ಪ ಖಿನ್ನವಾದಂತಾಯಿತು. ಸರಸ್ವತೀ ನದಿಯ ತೀರದ ಏಕಾಂತ ದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ವಿಚಾರ-ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಕೊಂಡರು – ॥ ೨೭ ॥ "ನಾನು ನಿಷ್ಕಪಟಭಾವದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮ ಚರ್ಯಾದಿ ವ್ರತಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ವೇದಗಳನ್ನೂ, ಗುರು-ಜನ ರನ್ನೂ, ಅಗ್ನಿಯನ್ನೂ ಗೌರವದಿಂದ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಅವರ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನೂ ಶಿರಸಾವಹಿಸಿದ್ದೇನೆ. ॥ ೨೮ ॥ ಮಹಾಭಾರತ ವನ್ನು ರಚಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಸ್ತ್ರೀಯರು, ಶೂದ್ರಾದಿಗಳೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಧರ್ಮಕರ್ಮಗಳ ಅರಿವನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತೆ ವೇದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. ॥ ೨೯ ॥ ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮ ತೇಜದಿಂದ ಸಂಪನ್ನನೂ, ಸಮರ್ಥನೂ ಆಗಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ದೇಹ ದಲ್ಲಿರುವ ಆತ್ಮವು ಪೂರ್ಣ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಅನುಭವ ವಾಗುತ್ತದೆಯಲ್ಲ! ॥ ೩೦ ॥ ಪ್ರಾಯಶಃ ನಾನು ಪರಮಹಂಸರಿಗೆ

ಕಿಂ ವಾ ಭಾಗವತಾ ಧರ್ಮಾ ನ ಪ್ರಾಯೇಣ ನಿರೂಪಿತಾಃ ।
ಪ್ರಿಯಾಃ ಪರಮಹಂಸಾನಾಂ ತ ಏವ ಹ್ಯಚ್ಯುತಪ್ರಿಯಾಃ
॥ ೩೧ ॥

ತಸ್ಯೈವಂ ಖಿಲಮಾತ್ಮಾನಂ ಮನ್ಯಮಾನಸ್ಯ ಖಿದ್ಯತಃ ।
ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ನಾರದೋಽಭ್ಯಾಗಾದಾಶ್ರಮಂ ಪ್ರಾಗುದಾಹೃತಮ್
॥ ೩೨ ॥

ತಮಭಿಜ್ಞಾಯ ಸಹಸಾ ಪ್ರತ್ಯುತ್ಥಾಯಾಗತಂ ಮುನಿಃ ।
ಪೂಜಯಾಮಾಸ ವಿಧಿವನ್ನಾರದಂ ಸುರಪೂಜಿತಮ್
॥ ೩೩ ॥

ಪ್ರಿಯವಾಗಿರುವ ಭಾಗವತ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಮಾಡಿಲ್ಲ, ಆ ಧರ್ಮಗಳು ತಾನೇ ಅಚ್ಯುತನಿಗೂ ಪ್ರಿಯವಾಗಿರುವುದು! ಇವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಮಾಡದೇ ಇರುವುದೇ ನನ್ನ ಅತೃಪ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಿರಬಹುದೇ ?" ॥ ೩೧ ॥ ಹೀಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಅಪೂರ್ಣರೆಂಬಂತೆ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನರು ಖೇದಪಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಆ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ದೇವಋಷಿ ನಾರದರು ದಯಮಾಡಿಸಿದರು. ॥ ೩೨ ॥ ಹೀಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಅವರನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆಯೇ ವ್ಯಾಸಮುನೀಂದ್ರರು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಎದ್ದು ನಿಂತು ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ ಪೂಜಿತರಾದ ದೇವರ್ಷಿ ನಾರದರನ್ನು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿದರು. ॥ ೩೩ ॥

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. ॥ ೪ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ಪ್ರಥಮಸ್ಕಂಧೇ
ನೈಮಿಷೀಯೋಪಾಖ್ಯಾನೇ ಚತುರ್ಥೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥ ೪ ॥

ಐದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ವ್ಯಾಸ-ನಾರದರ ಸಂವಾದ, ಭಗವಂತನ ಯಶ ಕೀರ್ತನೆಯ ಮಹಿಮೆ, ನಾರದರ ಪೂರ್ವಜನ್ಮ ವೃತ್ತಾಂತ

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಅಥ ತಂ ಸುಖಮಾಸೀನ ಉಪಾಸೀನಂ ಬೃಹಚ್ಛ್ರವಾಃ ।
ದೇವರ್ಷಿಃ ಪ್ರಾಹ ವಿಪ್ರರ್ಷಿಂ ವೀಣಾಪಾಣಿಃ ಸ್ಮಯನ್ನಿವ
॥ ೧ ॥

ನಾರದ ಉವಾಚ

ಪಾರಾಶರ್ಯ ಮಹಾಭಾಗ ಭವತಃ ಕಚ್ಚಿದಾತ್ಮನಾ ।
ಪರಿತುಷ್ಯತಿ ಶಾರೀರ ಆತ್ಮಾ ಮಾನಸ ಏವ ವಾ
॥ ೨ ॥

ಜಿಜ್ಞಾಸಿತಂ ಸುಸಂಪನ್ನಮಪಿ ತೇ ಮಹದದ್ಭುತಮ್ ।
ಕೃತವಾನ್ ಭಾರತಂ ಯಸ್ತ್ವಂ ಸರ್ವಾರ್ಥಪರಿಬೃಂಹಿತಮ್
॥ ೩ ॥

ಜಿಜ್ಞಾಸಿತಮಧೀತಂ ಚ ಯತ್ತದ್ಬ್ರಹ್ಮ ಸನಾತನಮ್ ।
ತಥಾಪಿ ಶೋಚಸ್ಯಾತ್ಮಾನಮಕೃತಾರ್ಥ ಇವ ಪ್ರಭೋ
॥ ೪ ॥

ವ್ಯಾಸ ಉವಾಚ

ಅಸ್ತ್ಯೇವ ಮೇ ಸರ್ವಮಿದಂ ತ್ವಯೋಕ್ತಂ
ತಥಾಪಿ ನಾತ್ಮಾ ಪರಿತುಷ್ಯತೇ ಮೇ ।
ತನ್ಮೂಲಮವ್ಯಕ್ತಮಗಾಧಬೋಧಂ
ಪೃಚ್ಛಾಮಹೇ ತ್ವಾಽಽತ್ಮಭವಾತ್ಮಭೂತಮ್ ॥ ೫ ॥

ಸೂತಪುರಾಣಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – ಅನಂತರ ಮಹಾಯಶಸ್ವಿಗಳಾದ, ವೀಣಾಪಾಣಿಗಳಾದ ದೇವಋಷಿ ನಾರದರು ನಸುನಗುತ್ತಾ ಸುಖಾಸೀನರಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ವೇದವ್ಯಾಸರನ್ನು ಹೀಗೆ ಕೇಳಿದರು – ॥ ೧ ॥

ನಾರದರು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು – ಮಹಾಭಾಗರಾದ ಪರಾಶರಪುತ್ರರೇ! ನಿಮ್ಮ ಶರೀರ-ಮನಸ್ಸುಗಳು ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ, ಚಿಂತನದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟವಾಗಿವೆಯಷ್ಟೆ? ॥ ೨ ॥ ಏಕೆಂದರೆ, ನೀವು ಎಲ್ಲ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಿಂದಲೂ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವ ಪರಮಾದ್ಭುತವಾದ ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ರಚಿಸಿರುವಿರಿ. ಇದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೈಗೂಡಿರಬೇಕಲ್ಲ! ॥ ೩ ॥ ಇದಲ್ಲದೆ ನೀವು ಸನಾತನವಾದ ಬ್ರಹ್ಮತತ್ತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತು ವೇದಾಂತಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ವಿಚಾರಮಾಡಿ, ಅದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಂಡಿರುವಿರಿ. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ನೀವು ಓರ್ವ ಕೃತಕೃತ್ಯರಾಗದೇ ಇರುವ ಸಾಧಾರಣ ಮನುಷ್ಯನಂತೆ ಸ್ವವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಶೋಕಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ? ॥ ೪ ॥

ವೇದವ್ಯಾಸರು ಹೇಳಿದರು – ನಾರದರೇ! ನೀವು ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದೆಲ್ಲವೂ ನಿಜವೇ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ನನ್ನ ಹೃದಯವು ಸಂತುಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೇನು ಕಾರಣವೆಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಜ್ಞಾನವು ಅಗಾಧವಾಗಿದೆ. ತಾವು ಸಾಕ್ಷಾತ್‌ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮಾನಸಪುತ್ರರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ನಿಮ್ಮಲ್ಲೇ ಇದರ ಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ತಾವು ಅದನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು. ॥ ೫ ॥ ದೇವರ್ಷಿಗಳೇ! ತಾವು ಎಲ್ಲ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವರು. ಏಕೆಂದರೆ, ಕಾರ್ಯಕಾರಣಗಳಿಗೆ ನಿಯಾಮಕನಾದ ಭಗವಂತನು ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯಗಳನ್ನು ಅದರ

ಸ ವೈ ಭವಾನ್ ವೇದ ಸಮಸ್ತಗುಹ್ಯ-
ಮುಪಾಸಿತೋ ಯತ್ಪುರುಷಃ ಪುರಾಣಃ ।
ಪರಾವರೇಶೋ ಮನಸೈವ ವಿಶ್ವಂ
ಸೃಜತ್ಯವತ್ಯತ್ತಿ ಗುಣೈರಸಂಗಃ ॥ ೬ ॥

ತ್ವಂ ಪರ್ಯಟನ್ನರ್ಕ ಇವ ತ್ರಿಲೋಕೀ-
ಮಂತಶ್ಚರೋ ವಾಯುರಿವಾತ್ಮಸಾಕ್ಷೀ ।
ಪರಾವರೇ ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ಧರ್ಮತೋ ವ್ರತೈಃ
ಸ್ನಾತಸ್ಯ ಮೇ ನ್ಯೂನಮಲಂ ವಿಚಕ್ಷ್ವ ॥ ೭ ॥

ಶ್ರೀನಾರದ ಉವಾಚ

ಭವತಾನುದಿತಪ್ರಾಯಂ ಯಶೋ ಭಗವತೋಽಮಲಮ್ ।
ಯೇನೈವಾಸೌ ನ ತುಷ್ಯೇತ ಮನ್ಯೇ ತದ್ದರ್ಶನಂ ಖಿಲಮ್ ॥ ೮ ॥

ಯಥಾ ಧರ್ಮಾದಯಶ್ಚಾರ್ಥಾ ಮುನಿವರ್ಯಾನುಕೀರ್ತಿತಾಃ ।
ನ ತಥಾ ವಾಸುದೇವಸ್ಯ ಮಹಿಮಾ ಹ್ಯನುವರ್ಣಿತಃ ॥ ೯ ॥

ನ ಯದ್ವಚಶ್ಚಿತ್ರಪದಂ ಹರೇರ್ಯಶೋ
ಜಗತ್ಪವಿತ್ರಂ ಪ್ರಗೃಣೀತ ಕರ್ಹಿಚಿತ್ ।
ತದ್ವಾಯಸಂ ತೀರ್ಥಮುಶಂತಿ ಮಾನಸಾ
ನ ಯತ್ರ ಹಂಸಾ ನಿರಮಂತ್ಯುಶಿಕ್ ಕ್ಷಯಾಃ ॥ ೧೦ ॥

ತದ್ವಾಗ್ವಿಸರ್ಗೋ ಜನತಾಘವಿಪ್ಲವೋ
ಯಸ್ಮಿನ್ಪ್ರತಿಶ್ಲೋಕಮಬದ್ಧವತ್ಯಪಿ ।
ನಾಮಾನ್ಯನಂತಸ್ಯ ಯಶೋಽಂಕಿತಾನಿ ಯತ್
ಶೃಣ್ವಂತಿ ಗಾಯಂತಿ ಗೃಣಂತಿ ಸಾಧವಃ ॥ ೧೧ ॥

ನೈಷ್ಕರ್ಮ್ಯಮಪ್ಯಚ್ಯುತಭಾವವರ್ಜಿತಂ
ನ ಶೋಭತೇ ಜ್ಞಾನಮಲಂ ನಿರಂಜನಮ್ ।
ಕುತಃ ಪುನಃ ಶಶ್ವದಭದ್ರಮೀಶ್ವರೇ
ನ ಚಾರ್ಪಿತಂ ಕರ್ಮ ಯದಪ್ಯಕಾರಣಮ್ ॥ ೧೨ ॥

ಗುಣಗಳಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳದೆಯೇ ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪುರಾಣಪುರುಷನನ್ನು ನೀವು ಉಪಾಸಿಸಿದ್ದೀರಿ. ॥ ೬ ॥ ನೀವು ಸೂರ್ಯನಂತೆ ತ್ರಿಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವಿರಿ. ಯೋಗಬಲದಿಂದ ಪ್ರಾಣವಾಯುವಿನಂತೆ ಎಲ್ಲರ ಒಳಗಡೆಯೂ ಇದ್ದು ಅಂತಃಕರಣಗಳ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರುವಿರಿ. ಧಾರ್ಮಿಕವಾದ ವ್ರತ-ನಿಯಮ-ನಿಷ್ಠೆಗಳಿಂದ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಮತ್ತು ಶಬ್ದಬ್ರಹ್ಮ ಇವೆರಡರಲ್ಲೂ ನಿಷ್ಣಾತನಾಗಿರುವ ನಾನು ಪರಮಾನಂದದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ನನಗೆ ಅನುಭವವೇಕೆ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ! ನನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಈ ಕೊರತೆಯನ್ನು ತಾವೇ ದಯವಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸಿರಿ. ॥ ೭ ॥

ಶ್ರೀನಾರದರೆಂದರು – ವೇದವ್ಯಾಸರೇ! ನೀವು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಶ್ರೀಭಗವಂತನ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿಲ್ಲವೆಂದೇ ತೋರುತ್ತದೆ. ಭಗವಂತನು ಸಂತೋಷಪಡುವುದು ಅವನ ಕೀರ್ತಿಯ ವರ್ಣನೆಯಿಂದಲೇ. ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾವ ದರ್ಶನದಿಂದಲೂ ಅವನಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗದಿರುವ ದರ್ಶನಗಳೆಲ್ಲವೂ ಶೂನ್ಯವೆಂದೇ ನನ್ನ ಭಾವನೆ. ॥ ೮ ॥ ಮುನಿವರ್ಯರೇ! ನೀವು ಧರ್ಮವೇ ಮುಂತಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವಿರೋ, ಅಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಾಸುದೇವನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ! ॥ ೯ ॥ ಒಂದು ಸಾಹಿತ್ಯವು ಪದ, ಅಕ್ಷರ ವಿನ್ಯಾಸ, ರಸ, ಅಲಂಕಾರ ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಅತ್ಯಂತ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಪಾವನಗೊಳಿಸುವ ಪರಮಾತ್ಮನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕೊಂಡಾಡದೆ ಇದ್ದರೆ ಅದು ಅಪವಿತ್ರವೇ. ಯಾವ ಜಲಾಶಯದಲ್ಲಿ ಮಾನಸ ಸರೋವರದ ಹಂಸಗಳು ವಿಹರಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅದನ್ನು ಕಾಕತೀರ್ಥವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಭಾವುಕರಾದ ಪರಮಹಂಸರು ರಮಿಸದೇ ಇರುವ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಾನವೆನಿಸುವುದು. ॥ ೧೦ ॥ ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಯಾವುದಾದರೂ ವಾಕ್ಯರಚನೆಯಲ್ಲಿ, ಲೋಕದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಯುತನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ನಾಮಗಳಿದ್ದರೆ ಆ ವಾಣಿಯು ಜನರ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಸತ್ಪುರುಷರು ಇಂತಹ ವಾಣಿಯನ್ನೇ ಶ್ರವಣ, ಕೀರ್ತನ, ಗಾಯನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ॥ ೧೧ ॥ ನಾವು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಾದಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಕರ್ತೃತ್ವದ ಭಾವವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದೂ ಕೂಡ ಭಗವಂತನ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ರಹಿತವಾಗಿದ್ದರೆ ಶೋಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೇ ರೀತಿಯಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಭಗವಂತನ ಭಕ್ತಿಯ ಭಾವನೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದೂ ಕೂಡ ಶೋಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳು ಹಾಗೂ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿಯೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನವು ಅನಂತ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿದೆ. ಮತ್ತೆ ಕಾಮನೆಯಿಂದ ಮಾಡಲಾಗುವ ಕರ್ಮವನ್ನಾದರೋ ಯಾವಾಗಲೂ ಅಶುಭವೆಂದೇ ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ; ಅದರ ಕುರಿತು ಹೇಳುವುದೇನಿದೆ? ಹೀಗೆಯೇ

ಅಥೋ ಮಹಾಭಾಗ ಭವಾನಮೋಘದೃಕ್
ಶುಚಿಶ್ರವಾಃ ಸತ್ಯರತೋ ಧೃತವ್ರತಃ ।
ಉರುಕ್ರಮಸ್ಯಾಖಿಲಬಂಧಮುಕ್ತಯೇ
ಸಮಾಧಿನಾನುಸ್ಮರ ತದ್ವಿಚೇಷ್ಟಿತಮ್ ॥ ೧೩ ॥

ತತೋಽನ್ಯಥಾ ಕಿಂಚನ ಯದ್ವಿವಕ್ಷತಃ
ಪೃಥಗ್ದೃಶಸ್ತತ್ಕೃತರೂಪನಾಮಭಿಃ ।
ನ ಕುತ್ರಚಿತ್ ಕ್ವಾಪಿ ಚ ದುಃಸ್ಥಿತಾ ಮತಿ-
ರ್ಲಭೇತ ವಾತಾಹತನೌರಿವಾಸ್ಪದಮ್ ॥ ೧೪ ॥

ಜುಗುಪ್ಸಿತಂ ಧರ್ಮಕೃತೇಽನುಶಾಸತಃ
ಸ್ವಭಾವರಕ್ತಸ್ಯ ಮಹಾನ್ ವ್ಯತಿಕ್ರಮಃ ।
ಯದ್ವಾಕ್ಯತೋ ಧರ್ಮ ಇತೀತರಃ ಸ್ಥಿತೋ
ನ ಮನ್ಯತೇ ತಸ್ಯ ನಿವಾರಣಂ ಜನಃ ॥ ೧೫ ॥

ವಿಚಕ್ಷಣೋಽಸ್ಯಾರ್ಹತಿ ವೇದಿತುಂ ವಿಭೋ-
ರನಂತಪಾರಸ್ಯ ನಿವೃತ್ತಿತಃ ಸುಖಮ್ ।
ಪ್ರವರ್ತಮಾನಸ್ಯ ಗುಣೈರನಾತ್ಮನ-
ಸ್ತತೋ ಭವಾಂದರ್ಶಯ ಚೇಷ್ಟಿತಂ ವಿಭೋಃ ॥ ೧೬ ॥

ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಸ್ವಧರ್ಮಂ ಚರಣಾಂಬುಜಂ ಹರೇ-
ರ್ಭಜನ್ನಪಕ್ವೋಽಥ ಪತೇತ್ತತೋ ಯದಿ ।
ಯತ್ರ ಕ್ವ ವಾಭದ್ರಮಭೂದಮುಷ್ಯ ಕಿಂ
ಕೋ ವಾರ್ಥ ಆಪ್ತೋಽಭಜತಾಂ ಸ್ವಧರ್ಮತಃ ॥ ೧೭ ॥

ನಿಷ್ಕಾಮಭಾವದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮವೂ ಕೂಡ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸದಿದ್ದರೆ ಶೋಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದ್ದರಿಂದ ಸಾಧಕನು ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಾವಿತನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೧೨ ॥ ಮಹಾಭಾಗರೇ ! ತಾವು ಅಮೋಘವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವರು. ಪವಿತ್ರವಾದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದವರು. ಸತ್ಯಪರಾಯಣರೂ, ದೃಢವ್ರತರೂ ಆಗಿದ್ದೀರಿ. ಅದುದರಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಬಂಧನಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ, ಆ ಅಚಿಂತ್ಯ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಭಗವಂತನ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿರಿ. ॥ ೧೩ ॥ ಭಗವಂತನನ್ನು ವರ್ಣಿಸದೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದನ್ನೋ ವರ್ಣಿಸಲು ಬಯಸುವವನು ತನ್ನ ಆ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಅನೇಕ ನಾಮರೂಪಗಳ ಸುಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಅವನ ಬುದ್ಧಿಯು ಭೇದ-ಭಾವದಿಂದ ಭರಿತವಾಗುವುದು. ಅದು ದುಃಸ್ಥಿತಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಬಿರುಗಾಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹಡಗಿನಂತೆ ಎಂದೂ, ಎಲ್ಲಿಯೂ ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ಹೋಗುವುದು. ॥ ೧೪ ॥ ಸಂಸಾರಿಗಳಾದ ಜನರು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಧರ್ಮದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನೀವೇ ಅವರಿಗೆ ನಿಂದಿತ (ಪಶುಹಿಂಸಾಯುಕ್ತ) ಸಕಾಮಕರ್ಮ ಮಾಡಲು ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವಿರಿ. ಈ ಮಾತು ವಿಪರೀತವಾಯಿತು. ಏಕೆಂದರೆ, ಮೂರ್ಖ ಜನರು ನಿಮ್ಮ ವಚನಗಳಿಂದ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ನಿಂದಿತ ಕರ್ಮವನ್ನೇ ಧರ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು 'ಇದೇ ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ' ಹೀಗೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು, ಅದರ ನಿಷೇಧ ಮಾಡುವ ವಚನಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ॥ ೧೫ ॥ ತಾವು ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ಅನಂತವೀರ್ಯನಾದ ಭಗವಂತನ ಅಲೌಕಿಕ ಲೀಲೆಗಳ ಕುರಿತು ತಾವು ತಿಳಿದೇ ಇದ್ದೀರಿ. ಜೊತೆಗೆ ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಆನಂದಾನುಭವದ ಕುರಿತು ನಿಮಗೆ ಜ್ಞಾನವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಬಾಧಕವಾದ ಗುಣಗಳಲ್ಲೇ ಪ್ರವೃತ್ತರಾದ ಸಂಸಾರೀಜನರ ಮೇಲೆ ಕರುಣೆದೋರಿ ಭಗವಂತನ ಅಲೌಕಿಕ ಲೀಲೆಗಳ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸಿರಿ. ಇದರಿಂದ ಅವರು ಭಗವಂತನ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು. ॥ ೧೬ ॥ ಯಾವನಾದರೂ ಮನುಷ್ಯನು ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಭಗವಂತನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾ ಇರುವಾಗ, ಆ ಭಕ್ತಿಯು ಪರಿಪಕ್ವವಾಗದೆ ನಡುವಿನಲ್ಲೇ ದೇಹಪಾತವಾದರೂ ಆ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಅಮಂಗಲವಾಗಬಲ್ಲುದೇ ? ಅರ್ಥಾತ್ – ಸದಾಕಾಲ ಅವನಿಗೆ ಶುಭವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಯಾರಾದರೂ ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಭಗವಂತನಿಂದ ವಿಮುಖನಾದರೆ ಅವನಿಗೆ ಏನಾದರೂ ವಿಶೇಷ ಲಾಭವಾಗಿದೆಯೇ ? ಅರ್ಥಾತ್ – ನಿಷ್ಕಾಮ ಭಾವದಿಂದ ಭಗವಂತನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಭಗವಂತನ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಚಿಂತಿಸುವುದು ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿನ ಉಪಾಯವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಭಗವಂತನ ಸ್ಮೃತಿ ನಿರಂತರ ಇರಬಲ್ಲದು ಎಂಬುದೂ ತಾವು ತಿಳಿದಿರುವಿರಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜನರ ಪರಮಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗಾಗಿ ನೀವು ಭಗವಂತನ ಲೀಲೆಗಳನ್ನೇ ಗಾನಮಾಡಿರಿ. ಇದೇ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಮಂಗಲಕರವಾಗಿದೆ. ॥ ೧೭ ॥

ತಸ್ಯೈವ ಹೇತೋಃ ಪ್ರಯತೇತ ಕೋವಿದೋ
ನ ಲಭ್ಯತೇ ಯದ್ಭ್ರಮತಾಮುಪರ್ಯಧಃ ।
ತಲ್ಲಭ್ಯತೇ ದುಃಖವದನ್ಯತಃ ಸುಖಂ
ಕಾಲೇನ ಸರ್ವತ್ರ ಗಭೀರರಂಹಸಾ ॥ ೧೮ ॥

ನ ವೈ ಜನೋ ಜಾತು ಕಥಂಚನಾವ್ರಜೇ-
ನ್ಮುಕುಂದಸೇವ್ಯನ್ಯವದಂಗ ಸಂಸೃತಿಮ್ ।
ಸ್ಮರನ್ಮುಕುಂದಾಙ್ಘ್ರ್ಯುಪಗೂಹನಂ ಪುನ-
ರ್ವಿಹಾತುಮಿಚ್ಛೇನ್ನ ರಸಗ್ರಹೋ ಯತಃ ॥ ೧೯ ॥

ಇದಂ ಹಿ ವಿಶ್ವಂ ಭಗವಾನಿವೇತರೋ
ಯತೋ ಜಗತ್ಸ್ಥಾನನಿರೋಧಸಂಭವಾಃ ।
ತದ್ಧಿ ಸ್ವಯಂ ವೇದ ಭವಾಂಸ್ತಥಾಪಿ ವೈ
ಪ್ರಾದೇಶಮಾತ್ರಂ ಭವತಃ ಪ್ರದರ್ಶಿತಮ್ ॥ ೨೦ ॥

ತ್ವಮಾತ್ಮನಾಽಽತ್ಮಾನಮವೇಹ್ಯಮೋಘದೃಕ್
ಪರಸ್ಯ ಪುಂಸಃ ಪರಮಾತ್ಮನಃ ಕಲಾಮ್ ।
ಅಜಂ ಪ್ರಜಾತಂ ಜಗತಃ ಶಿವಾಯ ತ-
ನ್ಮಹಾನುಭಾವಾಭ್ಯುದಯೋಽಧಿಗಣ್ಯತಾಮ್ ॥ ೨೧ ॥

ಇದಂ ಹಿ ಪುಂಸಸ್ತಪಸಃ ಶ್ರುತಸ್ಯ ವಾ
ಸ್ವಿಷ್ಟಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ ಚ ಬುದ್ಧಿದತ್ತಯೋಃ ।
ಅವಿಚ್ಯುತೋಽರ್ಥಃ ಕವಿಭಿರ್ನಿರೂಪಿತೋ
ಯದುತ್ತಮಶ್ಲೋಕಗುಣಾನುವರ್ಣನಮ್ ॥ ೨೨ ॥

ಅಹಂ ಪುರಾತೀತಭವೇಽಭವಂ ಮುನೇ
ದಾಸ್ಯಾಸ್ತು ಕಸ್ಯಾಶ್ಚನ ವೇದವಾದಿನಾಮ್ ।
ನಿರೂಪಿತೋ ಬಾಲಕ ಏವ ಯೋಗಿನಾಂ
ಶುಶ್ರೂಷಣೇ ಪ್ರಾವೃಷಿ ನಿರ್ವಿವಿಕ್ಷತಾಮ್ ॥ ೨೩ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದಿಂದ ಕೆಳಗಿನ ಲೋಕಗಳವರೆಗೆ ಎಲ್ಲೇ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದರೂ ಅವರಿಗೆ ಪರಮಾನಂದದ ಸುಖವು ದೊರೆಯಲಾರದು. (ಆದರೆ, ಗೋಪಿಯರು ಭಗವಂತನನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಆವನ ಭಜನೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಿದರು. ಮನೆ ವಾರ್ತೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು. ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ತದಾಕಾರ ವೃತ್ತಿಉಂಟಾಯಿತು. ಈ ವಿಧವಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಭಜನೆ ಮಾಡುವವರೇ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.) ಸಂಸಾರದ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳಾದರೋ ಕಾಲಗತಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಒಂದಾದಮೇಲೊಂದರಂತೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ಬಂದುಹೋಗುತ್ತಾ ಇರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಿಗಾಗಿ ಯಾವುದೇ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡದೆ, ಬುದ್ಧಿವಂತರಾದವರು ಭಗವಂತನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೧೮ ॥ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ ! ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುವವನು ಎಂದಿಗೂ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಇತರ ಕರ್ಮಿಗಳಂತೆ ಈ ಸಂಸಾರ ಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಲ ಭಕ್ತಿರಸದ ಸವಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದವನು ಭಗವಂತನ ಚರಣಕಮಲಗಳ ಆಲಿಂಗನವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ಮತ್ತೆ ಅದನ್ನು ಬಿಡದೆ ಪರಮಾನಂದದ ಸಾಗರದಲ್ಲೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಮುಳುಗಿರುತ್ತಾನೆ. ॥ ೧೯ ॥ ಈ ವಿಶ್ವವು ಭಗವಂತನದೇ ಸಾಕಾರ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವನೇ ಇರುವನು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಅವನು ಇದರಿಂದ ಮೇಲೆ ಅರ್ಥಾತ್ ಅತೀತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಂದಲೇ ಈ ವಿಶ್ವದ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರ ಲೀಲೆಯು ನಡೆಯುತ್ತಾ ಇದೆ. ನೀವಾದರೋ ಆ ಪ್ರಭುವಿನ ಕುರಿತು ಎಲ್ಲವನ್ನು ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ನಾನು ನಿಮಗೆ ಸಂಕೇತಮಾತ್ರ ಮಾಡಿರುವೆನು. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀವು ಭಗವಂತನ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಅವನ ಗುಣಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿರಿ. ॥ ೨೦ ॥ ಮಹಾಮಹಿಮರೇ ! ನಿಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯು ಅಮೋಘವಾದುದು. ನೀವು ಪರಮಪುರುಷ- ಪರಮಾತ್ಮನ ಕಲಾವತಾರವೇ ಆಗಿದ್ದೀರಿ ; ಇದನ್ನು ತಾವು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಿ. ಜನ್ಮರಹಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ತಾವು ಜಗತ್ತಿನ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವಿರಿ. ಆದರಿಂದ ನೀವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಕೀರ್ತನೆಮಾಡಿರಿ. ॥ ೨೧ ॥ ಪುಣ್ಯಕೀರ್ತಿಯಾದ ಶ್ರೀಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯಗುಣಗಳನ್ನು, ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ವರ್ಣನೆ ಮಾಡುವುದೇ – ಮನುಷ್ಯರು ಆಚರಿಸುವ ತಪಸ್ಸು, ವೇದಾಧ್ಯಯನ, ಯಜ್ಞಾನುಷ್ಠಾನ, ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ, ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ದಾನ ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಪರಮ ಪ್ರಯೋಜನವೆಂದು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ॥ ೨೨ ॥

ಮಹಾಮುನಿಗಳೇ ! (ಭಗವಂತನ ಗುಣಗಾನ, ಶ್ರವಣ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದಲೇ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಚರಿತ್ರೆಯೇ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.) ಹಿಂದಿನ ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ, ನನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಾನು ವೇದವಾದಿಗಳಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಓರ್ವ ದಾಸಿಯ ಪುತ್ರನಾಗಿದ್ದೆನು, ಆ ಯೋಗಿಗಳು ವರ್ಷಾ ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೆಡೆ ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ಬಾಲಕನಾಗಿರುವಾಗಲೇ ನನ್ನ ತಾಯಿಯು ಆ ಯೋಗಿಗಳ ಶುಶ್ರೂಷೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ್ದಳು. ॥ ೨೩ ॥

ತೇ ಮಯ್ಯಪೇತಾಖಿಲಚಾಪಲೇಽರ್ಭಕೇ
ದಾಂತೇಽಧೃತಕ್ರೀಡನಕೇಽನುವರ್ತಿನಿ ।
ಚಕ್ರುಃ ಕೃಪಾಂ ಯದ್ಯಪಿ ತುಲ್ಯದರ್ಶನಾಃ
ಶುಶ್ರೂಷಮಾಣೇ ಮುನಯೋಽಲ್ಪಭಾಷಿಣಿ ॥ ೨೪ ॥

ಉಚ್ಛಿಷ್ಟಲೇಪಾನನುಮೋದಿತೋ ದ್ವಿಜೈಃ
ಸಕೃತ್ಸ್ಮ ಭುಂಜೇ ತದಪಾಸ್ತಕಿಲ್ಬಿಷಃ ।
ಏವಂ ಪ್ರವೃತ್ತಸ್ಯ ವಿಶುದ್ಧಚೇತಸ-
ಸ್ತದ್ಧರ್ಮ ಏವಾತ್ಮರುಚಿಃ ಪ್ರಜಾಯತೇ ॥ ೨೫ ॥

ತತ್ರಾನ್ವಹಂ ಕೃಷ್ಣಕಥಾಃ ಪ್ರಗಾಯತಾ-
ಮನುಗ್ರಹೇಣಾಶೃಣವಂ ಮನೋಹರಾಃ ।
ತಾಃ ಶ್ರದ್ಧಯಾ ಮೇಽನುಪದಂ ವಿಶೃಣ್ವತಃ
ಪ್ರಿಯಶ್ರವಸ್ಯಂಗ ಮಮಾಭವದ್ರುಚಿಃ ॥ ೨೬ ॥

ತಸ್ಮಿಂಸ್ತದಾ ಲಬ್ಧರುಚೇರ್ಮಹಾಮುನೇ
ಪ್ರಿಯಶ್ರವಸ್ಯಸ್ಖಲಿತಾ ಮತಿರ್ಮಮ ।
ಯಯಾಹಮೇತತ್ಸದಸತ್ಸ್ವಮಾಯಯಾ
ಪಶ್ಯೇ ಮಯಿ ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ಕಲ್ಪಿತಂ ಪರೇ ॥ ೨೭ ॥

ಇತ್ಥಂ ಶರತ್ಪ್ರಾವೃಷಿಕಾವೃತೂ ಹರೇ-
ರ್ವಿಶೃಣ್ವತೋ ಮೇಽನುಸವಂ ಯಶೋಽಮಲಮ್ ।
ಸಂಕೀರ್ತ್ಯಮಾನಂ ಮುನಿಭಿರ್ಮಹಾತ್ಮಭಿ-
ರ್ಭಕ್ತಿಃ ಪ್ರವೃತ್ತಾತ್ಮ ರಜಸ್ತಮೋಽಪಹಾ ॥ ೨೮ ॥

ತಸ್ಯೈವಂ ಮೇಽನುರಕ್ತಸ್ಯ ಪ್ರಶ್ರಿತಸ್ಯ ಹತೈನಸಃ ।
ಶ್ರದ್ದಧಾನಸ್ಯ ಬಾಲಸ್ಯ ದಾಂತಸ್ಯಾನುಚರಸ್ಯ ಚ ॥ ೨೯ ॥

ಜ್ಞಾನಂ ಗುಹ್ಯತಮಂ ಯತ್ತತ್ಸಾಕ್ಷಾದ್ಭಗವತೋದಿತಮ್ ।
ಅನ್ವವೋಚನ್ ಗಮಿಷ್ಯಂತಃ ಕೃಪಯಾ ದೀನವತ್ಸಲಾಃ ॥ ೩೦ ॥

ಯೇನೈವಾಹಂ ಭಗವತೋ ವಾಸುದೇವಸ್ಯ ವೇಧಸಃ ।
ಮಾಯಾನುಭಾವಮವಿದಂ ಯೇನ ಗಚ್ಛಂತಿ ತತ್ಪದಮ್ ॥ ೩೦ ॥

ನಾನು ಬಾಲಕನಾಗಿದ್ದರೂ ಚಾಪಲ್ಯರಹಿತನಾಗಿದ್ದು, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದೆ. ಆಟಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ, ಮಿತಭಾಷಿಯಾಗಿದ್ದು ಅವರ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಈ ಶೀಲ-ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಮದರ್ಶಿಗಳಾದ ಮುನಿಗಳು ಸೇವಕನಾದ ನನ್ನಮೇಲೆ ಪರಮಾನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿದರು. ॥ ೨೪ ॥ ನಾನು ಅವರ ಅನುಮತಿಪಡೆದು ಅವರ ಅಡಿಗೆಯ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಪಾಕಶೇಷವನ್ನು ಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಬಾರಿ ಮಾತ್ರ ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅದರಿಂದ ನನ್ನ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ತೊಳೆದು ಹೋದುವು. ಹೀಗೆ ಅವರ ಸೇವೆಮಾಡುತ್ತಾ-ಮಾಡುತ್ತಾ ನನ್ನ ಹೃದಯವು ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಆ ಯೋಗಿಗಳು ಹೇಗೆ ಭಜನೆ-ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೋ ಅದರಲ್ಲೇ ನನಗೂ ಅಭಿರುಚಿ ಉಂಟಾಯಿತು. ॥ ೨೫ ॥ ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಗಳೇ! ಆ ಸತ್ಸಂಗದಲ್ಲಿ ಲೀಲಾಗಾನಪರಾಯಣರಾದ ಮಹಾತ್ಮರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ನಾನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮನೋಹರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ವಕ ಒಂದೊಂದು ಪದವನ್ನು ಶ್ರವಣಿಸುತ್ತಾ ಇರುವಾಗ ಪ್ರಿಯಕೀರ್ತಿಯುಳ್ಳ, ಸ್ತೋತ್ರಪ್ರಿಯನಾದ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅಭಿರುಚಿ ಉಂಟಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಆ ಮಹಾನುಭಾವರ ಸತ್ಸಂಗದಿಂದ ನನಗೆ ಅದ್ಭುತಲಾಭವಾಯಿತು. ಇದೆಲ್ಲವೂ ಆ ಮಹಾತ್ಮರ ಅಸೀಮಕೃಪೆಯಿಂದೇ ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ ೨೬ ॥ ಮಹಾಮುನೇ! ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿ ಉಂಟಾದಾಗ ಆ ಮನೋಹರ ಕೀರ್ತಿಯುಳ್ಳ ಪ್ರಭುವಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿತು. ಆ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನಾನು ಈ ಸದಸದಾತ್ಮಕವಾದ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪೀ ನನ್ನ ಆತ್ಮನಲ್ಲೇ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಕಲ್ಪಿತವಾಗಿರುವಂತೆ ನೋಡತೊಡಗಿದೆನು. ॥ ೨೭ ॥ ಹೀಗೆ ಶರದೃತು ಮತ್ತು ವರ್ಷಾಋತುವಿನ ನಾಲ್ಕುತಿಂಗಳುಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಮೂರೂ ಹೊತ್ತು ಆ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಮುನಿಗಳು ಶ್ರೀಹರಿಯ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಕೀರ್ತನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ರಜೋಗುಣ, ತಮೋಗುಣಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವಂತಹ ಭಕ್ತಿಯು ಉದಯಿಸಿತು. ॥ ೨೮ ॥ ನಾನು ಆ ಯೋಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಅನುರಕ್ತನಾಗಿದ್ದೆನು. ವಿನಯಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದೆನು. ಅವರ ಸೇವೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಾಶಹೊಂದಿದವು. ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯೂ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಯಮವೂ ಇದ್ದು, ಶರೀರ, ವಾಣಿ, ಮನಸ್ಸುಗಳಿಂದ ನಾನು ಅವರ ಆಜ್ಞಾಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದೆ. ॥ ೨೯ ॥ ಆ ದೀನವತ್ಸಲರಾದ ಮಹಾತ್ಮರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡುವಾಗ – ಸ್ವಯಂ ಭಗವಂತನೇ ತನ್ನ ಶ್ರೀಮುಖದಿಂದ ಉಪದೇಶಮಾಡಿದ್ದ ರಹಸ್ಯವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನನಗೆ ಪರಮಕೃಪೆಯಿಂದ ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. ॥ ೩೦ ॥ ಆ ಉಪದೇಶದಿಂದಲೇ ಜಗತ್ತಿನ ನಿರ್ಮಾತೃವಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮಾಯೆಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ನಾನು ಅರಿಯುವಂತಾಯಿತು. ಅದನ್ನರಿತರೆ ಅವನ ಪರಮಪದದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದು, ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪದ ಜ್ಞಾನ ಉಂಟಾಗುವುದು. ॥ ೩೦ ॥

ಏತತ್ಸಂಸೂಚಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮಂಸ್ತಾಪತ್ರಯಚಿಕಿತ್ಸಿತಮ್ ।
ಯದೀಶ್ವರೇ ಭಗವತಿ ಕರ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ಭಾವಿತಮ್
॥ ೩೨ ॥

ಆಮಯೋ ಯಶ್ಚ ಭೂತಾನಾಂ ಜಾಯತೇ ಯೇನ ಸುವ್ರತ ।
ತದೇವ ಹ್ಯಾಮಯಂ ದ್ರವ್ಯಂ ನ ಪುನಾತಿ ಚಿಕಿತ್ಸಿತಮ್
॥ ೩೩ ॥

ಏವಂ ನೃಣಾಂ ಕ್ರಿಯಾಯೋಗಾಃ ಸರ್ವೇ ಸಂಸೃತಿಹೇತವಃ ।
ತ ಏವಾತ್ಮವಿನಾಶಾಯ ಕಲ್ಪಂತೇ ಕಲ್ಪಿತಾಃ ಪರೇ
॥ ೩೪ ॥

ಯದತ್ರ ಕ್ರಿಯತೇ ಕರ್ಮ ಭಗವತ್ಪರಿತೋಷಣಮ್ ।
ಜ್ಞಾನಂ ಯತ್ತದಧೀನಂ ಹಿ ಭಕ್ತಿಯೋಗಸಮನ್ವಿತಮ್
॥ ೩೫ ॥

ಕುರ್ವಾಣಾ ಯತ್ರ ಕರ್ಮಾಣಿ ಭಗವಚ್ಛಿಕ್ಷಯಾಸಕೃತ್ ।
ಗೃಣಂತಿ ಗುಣನಾಮಾನಿ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯಾನುಸ್ಮರಂತಿ ಚ
॥ ೩೬ ॥

ನಮೋ ಭಗವತೇ ತುಭ್ಯಂ ವಾಸುದೇವಾಯ ಧೀಮಹಿ ।
ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯಾನಿರುದ್ಧಾಯ ನಮಃ ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ಚ
॥ ೩೭ ॥

ಇತಿ ಮೂರ್ತ್ಯಭಿಧಾನೇನ ಮಂತ್ರ ಮೂರ್ತಿಮಮೂರ್ತಿಕಮ್ ।
ಯಜತೇ ಯಜ್ಞಪುರುಷಂ ಸ ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನಃ ಪುಮಾನ್
॥ ೩೮ ॥

ಇಮಂ ಸ್ವನಿಗಮಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ನವೇತ್ಯ ಮದನುಷ್ಠಿತಮ್ ।
ಅದಾನ್ಮೇಜ್ಞಾನಮೈಶ್ವರ್ಯಂ ಸ್ವಸ್ಮಿನ್ ಭಾವಂ ಚ ಕೇಶವಃ
॥ ೩೯ ॥

ತ್ವಮಪ್ಯದಭ್ರಶ್ರುತ ವಿಶ್ರುತಂ ವಿಭೋಃ
ಸಮಾಪ್ಯತೇ ಯೇನ ವಿದಾಂ ಬುಭುತ್ಸಿತಮ್ ।
ಆಖ್ಯಾಹಿ ದುಃಖೈರ್ಮುಹುರರ್ದಿತಾತ್ಮನಾಂ
ಸಂಕ್ಲೇಶನಿರ್ವಾಣಮುಶಂತಿ ನಾನ್ಯಥಾ ॥ ೪೦ ॥

ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೇ! ಪುರುಷೋತ್ತಮನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಕುರಿತು ಸಮಸ್ತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವುದೇ ನಮ್ಮ ತಾಪತ್ರಯಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ ದಿವ್ಯೌಷಧವು. ಈ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿದು ನಿಮಗೂ ಸೂಚಿಸಿದ್ದೇನೆ. ॥ ೩೨ ॥ ಸಾಧುಶಿರೋಮಣಿಗಳೇ! ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಪದಾರ್ಥದ ಸೇವನೆಯಿಂದ ಯಾವ ರೋಗ ಉಂಟಾಗುವುದೋ, ಅದೇ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಚಿಕಿತ್ಸಾವಿಧಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದರೆ ಆ ರೋಗವನ್ನು ದೂರಮಾಡುವುದಲ್ಲ! ॥ ೩೩ ॥ ಹೀಗೆಯೇ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಜನ್ಮ-ಮರಣಗಳ ಸಂಸಾರಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಕೆಡಹುವುದಿದ್ದರೂ, ಅವುಗಳನ್ನೂ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದಾಗ ಅವುಗಳ ಕರ್ಮತ್ವವೇ ಕಳೆದುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೆ ಆ ಕರ್ಮಗಳು ಜೀವನನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾರವು. ॥ ೩೪ ॥ ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವತ್ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗುವ ಕರ್ಮದಿಂದ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿ ಎರಡೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯೋಗಯುಕ್ತಜ್ಞಾನ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ॥ ೩೫ ॥ ಆ ಭಗವದರ್ಥ ಕರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ಆಚರಣವಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಜನರು ಪದೇ-ಪದೇ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಗುಣ-ನಾಮಗಳನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸುತ್ತಾ, ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾರೆ. ॥ ೩೬ ॥ ಹಾಗೂ ಆಗಾಗ ಭಗವಂತನನ್ನು ಹೀಗೆ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾರೆ – ಪ್ರಭೋ! ಭಗವಾನ್ ವಾಸುದೇವನಾದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತೇವೆ. ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನೂ, ಅನಿರುದ್ಧನೂ, ಸಂಕರ್ಷಣನೂ ಆಗಿರುವ ನಿನಗೆ ನಮೋ ನಮಃ ॥ ೩೭ ॥ ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನ ಚತುರ್ವ್ಯೂಹಮೂರ್ತಿಗಳ ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ, ಪ್ರಾಕೃತಮೂರ್ತಿ ರಹಿತನೂ, ಅಪ್ರಾಕೃತ ಮಂತ್ರಮೂರ್ತಿಯೂ ಆಗಿರುವ ಭಗವಾನ್ ಯಜ್ಞಪುರುಷನನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡುವವನೇ ಯಥಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನಿಯು. ॥ ೩೮ ॥ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೇ! ಹೀಗೆ ನಾನು ಭಗವಂತನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡೆನು. ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾಗಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿದೆನು. ಇದರಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನಗೊಂಡ ಭಗವಾನ್ ಕೇಶವನು ನನಗೆ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನ, ಐಶ್ವರ್ಯ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಭಾವರೂಪೀ ಪ್ರೇಮಾಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದನು. ॥ ೩೯ ॥ ಜ್ಞಾನನಿಧಿಗಳೇ! ನಿಮ್ಮ ಜ್ಞಾನವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ನೀವು ಭಗವಂತನದೇ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ, ಅವನ ಪ್ರೇಮಮಯ ದಿವ್ಯಲೀಲೆಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿರಿ. ಅವನ ಸ್ಮರಣೆ-ಕೀರ್ತನೆ-ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇರುವುದರಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದು ಯಾವುದೂ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ, ಇದರಿಂದ ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯೂ ಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾನಾ ದುಃಖಗಳಿಂದ ಮತ್ತೆ-ಮತ್ತೆ ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಈಡಾಗುವವರ ದುಃಖಗಳು ಇದರಿಂದ ಶಮನವಾಗುವುವು. ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ನಮ್ಮದಿಗೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಉಪಾಯವೂ ಇಲ್ಲ. ॥ ೪೦ ॥

ಐದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. *॥ 5 ॥*

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ಪ್ರಥಮಸ್ಕಂಧೇ
ವ್ಯಾಸನಾರದಸಂವಾದೇ ಪಂಚಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥ ೫ ॥

ಆರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ನಾರದರ ಪೂರ್ವಚರಿತ್ರೆಯು ಮುಂದುವರಿದುದು

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಏವಂ ನಿಶಮ್ಯ ಭಗವಾನ್ದೇವರ್ಷೇರ್ಜನ್ಮ ಕರ್ಮ ಚ ।
ಭೂಯಃ ಪಪ್ರಚ್ಛ ತಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ವ್ಯಾಸಃ ಸತ್ಯವತೀಸುತಃ ॥ ೧ ॥

ವ್ಯಾಸ ಉವಾಚ

ಭಿಕ್ಷುಭಿರ್ವಿಪ್ರವಸಿತೇ ವಿಜ್ಞಾನಾದೇಷ್ಟೃಭಿಸ್ತವ ।
ವರ್ತಮಾನೋ ವಯಸ್ಯಾದ್ಯೇ ತತಃ ಕಿಮಕರೋದ್ಭವಾನ್ ॥ ೨ ॥

ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಕಯಾ ವೃತ್ತ್ಯಾ ವರ್ತಿತಂ ತೇ ಪರಂ ವಯಃ ।
ಕಥಂ ಚೇದಮುದಸ್ರಾಕ್ಷೀಃ ಕಾಲೇ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಕಲೇವರಮ್ ॥ ೩ ॥

ಪ್ರಾಕ್ಕಲ್ಪವಿಷಯಾಮೇತಾಂ ಸ್ಮೃತಿಂ ತೇ ಸುರಸತ್ತಮ ।
ನ ಹ್ಯೇಷ ವ್ಯವಧಾತ್ಕಾಲ ಏಷ ಸರ್ವನಿರಾಕೃತಿಃ ॥ ೪ ॥

ನಾರದ ಉವಾಚ

ಭಿಕ್ಷುಭಿರ್ವಿಪ್ರವಸಿತೇ ವಿಜ್ಞಾನಾದೇಷ್ಟೃಭಿರ್ಮಮ ।
ವರ್ತಮಾನೋ ವಯಸ್ಯಾದ್ಯೇ ತತ ಏತದಕಾರಷಮ್ ॥ ೫ ॥

ಏಕಾತ್ಮಜಾ ಮೇ ಜನನೀ ಯೋಷಿನ್ಮೂಢಾ ಚ ಕಿಂಕರೀ ।
ಮಯ್ಯಾತ್ಮಜೇಽನನ್ಯಗತೌ ಚಕ್ರೇ ಸ್ನೇಹಾನುಬಂಧನಮ್ ॥ ೬ ॥

ಸಾಸ್ವತಂತ್ರಾ ನ ಕಲ್ಪಾಸೀದ್ಯೋಗಕ್ಷೇಮಂ ಮಮೇಚ್ಛತೀ ।
ಈಶಸ್ಯ ಹಿ ವಶೇ ಲೋಕೋ ಯೋಷಾ ದಾರುಮಯೀ ಯಥಾ ॥ ೭ ॥

ಅಹಂ ಚ ತದ್ಬ್ರಹ್ಮಕುಲೇ ಊಷಿವಾಂಸ್ತದಪೇಕ್ಷಯಾ ।
ದಿಗ್ದೇಶಕಾಲಾವ್ಯುತ್ಪನ್ನೋ ಬಾಲಕಃ ಪಂಚಹಾಯನಃ ॥ ೮ ॥

ಏಕದಾ ನಿರ್ಗತಾಂ ಗೇಹಾದ್ದುಹಂತೀಂ ನಿಶಿ ಗಾಂ ಪಥಿ ।
ಸರ್ಪೋಽದಶತ್ಪದಾ ಸ್ಪೃಷ್ಟಃ ಕೃಪಣಾಂ ಕಾಲಚೋದಿತಃ ॥ ೯ ॥

ತದಾ ತದಹಮೀಶಸ್ಯ ಭಕ್ತಾನಾಂ ಶಮಭೀಪ್ಸತಃ ।
ಅನುಗ್ರಹಂ ಮನ್ಯಮಾನಃ ಪ್ರಾತಿಷ್ಠಂ ದಿಶಮುತ್ತರಾಮ್ ॥ ೧೦ ॥

ಸೂತಪುರಾಣಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – ಶೌನಕಾದಿಗಳೇ! ದೇವರ್ಷಿ ನಾರದರ ಜನ್ಮ-ಕರ್ಮಗಳ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಸತ್ಯವತೀನಂದನ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸರು ಮತ್ತೆ ಅವರನ್ನು ಇಂತು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು. ॥ ೧ ॥

ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸರು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ – ದೇವರ್ಷಿಗಳೇ! ತಮಗೆ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶ ಮಾಡಿದ ಯತಿಗಳು ಹೋದ ಬಳಿಕ ನೀವೇನು ಮಾಡಿದಿರಿ? ಆಗ ತಾವಿನ್ನೂ ತುಂಬಾ ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದೀರಲ್ಲವೇ? ॥ ೨ ॥ ಸ್ವಾಯಂಭುವ! ತಮ್ಮ ಆಯುಷ್ಯದ ಉಳಿದ ಭಾಗವನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಳೆದಿರಿ? ಮತ್ತೆ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನೀವು ಯಾವ ವಿಧದಿಂದ ಶರೀರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದಿರಿ? ॥ ೩ ॥ ದೇವರ್ಷಿ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರೇ! ಕಾಲವಾದರೋ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ನಿಮ್ಮ ಜನ್ಮಾಂತರದ ನೆನಪನ್ನು ಅಳಿಸದೆ ಹೇಗೆ ಬಿಟ್ಟಿತು? ॥ ೪ ॥

ನಾರದರು ಹೇಳಿದರು – ನನಗೆ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶ ಮಾಡಿದ ಯೋಗಿಗಳು ಹೊರಟುಹೋದಾಗ ಇನ್ನೂ ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಾನು ಹೇಗೆ ಜೀವನ ನಡೆಸಿದೆನೆಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿ – ॥ ೫ ॥ ನನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಮಗನು. ಆಕೆಯು ಹೆಂಗಸಾಗಿದ್ದು, ಜೊತೆಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇಲ್ಲದವಳೂ, ದಾಸಿಯೂ ಆಗಿದ್ದಳು. ನನಗೂ ಆಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರಾವ ಗತಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ನನ್ನನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಪಾಶದಿಂದ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿದ್ದಳು. ॥ ೬ ॥ ಅವಳು ನನ್ನ ಯೋಗ-ಕ್ಷೇಮದ ಕುರಿತು ಬಹಳ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಪರಾಧೀನಳಾದ ಕಾರಣ ಏನನ್ನೂ ಮಾಡಲಾರದವಳಾಗಿದ್ದಳು. ಸೂತ್ರದ ಬೊಂಬೆಯು ಕುಣಿಸುವವನ ಅಧೀನವಿದ್ದು; ಅವನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಕುಣಿಯುವ ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಇಡೀ ಪ್ರಪಂಚವು ಈಶ್ವರನ ಅಧೀನವಲ್ಲಿದೆ. ॥ ೭ ॥ ನಾನೂ ಕೂಡ ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ಸ್ನೇಹಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿತನಾಗಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಸತಿಯಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದೆ. ಐದು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾದಾಗ ನನಗೆ ದಿಶೆ-ದೇಶ-ಕಾಲ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಏನೂ ಅರಿವಿರಲಿಲ್ಲ. ॥ ೮ ॥ ಹೀಗಿರುವಾಗ ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿ ನನ್ನ ತಾಯಿಯು ಹಾಲುಕರೆಯಲು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಕಾಲು ಒಂದು ಹಾವಿಗೆ ತಗುಲಿತು. ಅದು ಆ ಬಡಪಾಯಿಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸರ್ಪದ್ದೇನು ತಪ್ಪಿದೆ? ಮೃತ್ಯುವಿನ ಪ್ರೇರಣೆಯೇ ಹೀಗಿತ್ತು. ॥ ೯ ॥ ಭಕ್ತರ ಮಂಗಳವನ್ನೇ ಬಯಸುವ ಭಗವಂತನು ಹೀಗೆ ಅನುಗ್ರಹವೇ ಮಾಡಿರುವನು ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿದು ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟೆನು. ॥ ೧೦ ॥ ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬಂಟಿಗನಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ನನಗೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಧನ-ಧಾನ್ಯ ಸಂಪನ್ನದೇಶಗಳೂ, ನಗರಗಳೂ, ಗ್ರಾಮಗಳೂ, ಗೊಲ್ಲರ ದೊಡ್ಡಿಗಳೂ, ಬಗೆ-ಬಗೆಯ

ಸ್ಫೀತಾಂಜನಪದಾಂಸ್ತತ್ರ ಪುರಗ್ರಾಮವ್ರಜಾಕರಾನ್ ।
ಖೇಟಖರ್ವಟವಾಟೀಶ್ಚ ವನಾನ್ಯುಪವನಾನಿ ಚ ॥ ೧೧ ॥

ಚಿತ್ರಧಾತುವಿಚಿತ್ರಾದ್ರೀನಿಭಭಗ್ನಭುಜದ್ರುಮಾನ್ ।
ಜಲಾಶಯಾನ್ ಶಿವಜಲಾನ್ನಲಿನೀಃ ಸುರಸೇವಿತಾಃ ॥ ೧೨ ॥

ಚಿತ್ರಸ್ವನೈಃ ಪತ್ರರಥೈರ್ವಿಭ್ರಮದ್ಭ್ರಮರಶ್ರಿಯಃ ।
ನಲವೇಣುಶರಸ್ತಂಬಕುಶಕೀಚಕಗಹ್ವರಮ್ ॥ ೧೩ ॥

ಏಕ ಏವಾತಿಯಾತೋಽಹಮದ್ರಾಕ್ಷಂ ವಿಪಿನಂ ಮಹತ್ ।
ಘೋರಂ ಪ್ರತಿಭಯಾಕಾರಂ ವ್ಯಾಲೋಲೂಕಶಿವಾಜಿರಮ್ ॥ ೧೪ ॥

ಪರಿಶ್ರಾಂತೇಂದ್ರಿಯಾತ್ಮಾಹಂ ತೃಟ್ಪರೀತೋ ಬುಭುಕ್ಷಿತಃ ।
ಸ್ನಾತ್ವಾ ಪೀತ್ವಾ ಹ್ರದೇ ನದ್ಯಾ ಉಪಸ್ಪೃಷ್ಟೋ ಗತಶ್ರಮಃ ॥ ೧೫ ॥

ತಸ್ಮಿನ್ನಿರ್ಮನುಜೇಽರಣ್ಯೇ ಪಿಪ್ಪಲೋಪಸ್ಥ ಆಸ್ಥಿತಃ ।
ಆತ್ಮನಾಽಽತ್ಮಾನಮಾತ್ಮಸ್ಥಂ ಯಥಾಶ್ರುತಮಚಿಂತಯಮ್ ॥ ೧೬ ॥

ಧ್ಯಾಯತಶ್ಚರಣಾಂಭೋಜಂ ಭಾವನಿರ್ಜಿತಚೇತಸಾ ।
ಔತ್ಕಂಠ್ಯಾಶ್ರುಕಲಾಕ್ಷಸ್ಯ ಹೃದ್ಯಾಸೀನ್ಮೇ ಶನೈರ್ಹರಿಃ ॥ ೧೭ ॥

ಪ್ರೇಮಾತಿಭರನಿರ್ಭಿನ್ನಪುಲಕಾಂಗೋಽತಿನಿರ್ವೃತಃ ।
ಆನಂದಸಂಪ್ಲವೇ ಲೀನೋ ನಾಪಶ್ಯಮುಭಯಂ ಮುನೇ ॥ ೧೮ ॥

ರೂಪಂ ಭಗವತೋ ಯತ್ತನ್ಮನಃಕಾಂತಂ ಶುಚಾಪಹಮ್ ।
ಅಪಶ್ಯನ್ ಸಹಸೋತ್ತಸ್ಥೇ ವೈಕ್ಲವ್ಯಾದ್ದುರ್ಮನಾ ಇವ ॥ ೧೯ ॥

ದಿದೃಕ್ಷುಸ್ತದಹಂ ಭೂಯಃ ಪ್ರಣಿಧಾಯ ಮನೋ ಹೃದಿ ।
ವೀಕ್ಷಮಾಣೋಽಪಿ ನಾಪಶ್ಯಮವಿತೃಪ್ತ ಇವಾತುರಃ ॥ ೨೦ ॥

ಗಣಿಗಳೂ, ರೈತರ ಕೊಪ್ಪಲೂ, ನದಿಗಳೂ, ಪರ್ವತ ತಪ್ಪಲಿನ ಸಣ್ಣ ಊರುಗಳೂ, ಶಿಬಿರಗಳೂ, ದೊಡ್ಡ ಮರಗಳ ತೋಪುಗಳೂ, ಅರಣ್ಯಗಳೂ, ಉದ್ಯಾನವನಗಳೂ, ಬಣ್ಣ-ಬಣ್ಣದ ಧಾತುಗಳಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಪರ್ವತಗಳೂ ಕಾಣಿಸಿದವು. ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಆನೆಗಳಿಂದ ಮುರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ರೆಂಬೆಗಳುಳ್ಳ ಕಾಡು ಮರಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿದೆನು. ಬಗೆ-ಬಗೆಯ ಚಿಲಿಪಿಲಿಗುಟ್ಟುವ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದಲೂ, ಝೇಂಕರಿಸುವ ದುಂಬಿಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ, ದೇವತಾಪೂಜೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಯಾದ ಕಮಲಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ನಳನಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ತಾವರೆಕೊಳಗಳೂ ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದವು. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಾ ನಾನು ಬಹಳ ದೂರ ಸಾಗಿದಾಗ ನನಗೆ ಒಂದು ಘೋರವಾದ ಗೊಂಡಾರಣ್ಯವು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಬಗೆ-ಬಗೆಯ ಜೊಂಡು ಹುಲ್ಲುಗಳು, ಬೆತ್ತಗಳೂ, ದರ್ಭೆಗಳ ಪೊದೆಗಳು, ಗಾಳಿಗೆ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಬಿದಿರುಮೆಳೆಗಳು ಇವುಗಳಿಂದ ದಟ್ಟವಾಗಿ, ಭೀಕರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಭಯಂಕರ ಆಕಾರದ ಹಾವುಗಳು, ಗೂಬೆ, ನರಿಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳ ವಾಸಸ್ಥಳವಾದ ಭಯಾನಕ ಗೊಂಡಾರಣ್ಯವನ್ನು ಕಂಡೆನು. ॥ ೧೧-೧೪ ॥ ನನ್ನ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಗಳು ನಡೆದು-ನಡೆದು ಬಳಲಿಹೋಗಿದ್ದವು. ಜೊತೆಗೆ ತಡೆಯಲಾರದಷ್ಟು ಹಸಿವು-ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ನದಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ನೀರುಕುಡಿದು, ಆಚಮನಮಾಡಿ ಆಯಾಸವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡೆ. ॥ ೧೫ ॥ ಅನಂತರ ಆ ನಿರ್ಜನವಾದ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅರಳೀಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಆ ಯೋಗಿಗಳಿಂದ ಕೇಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ಧ್ಯಾನಮಾಡತೊಡಗಿದೆನು. ॥ ೧೬ ॥ ಭಾವಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ ಭಗವಂತನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಆತನ ದರ್ಶನದ ಉತ್ಕಂಠತೆಯಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಆನಂದಾಶ್ರುಗಳು ತುಂಬಿಬಂದವು. ಆಗಲೇ ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಬೇಗನೆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಪ್ರಕಟನಾದನು. ॥ ೧೭ ॥ ಮಹರ್ಷಿಯೇ! ಆಗ ಪ್ರೇಮಭಾವದ ಉದ್ರೇಕದಿಂದ ನಾನು ರೋಮಾಂಚಿತನಾಗಿ ಅನಿರ್ವಚನೀಯವಾದ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದೆನು. ಆನಂದದ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ ನನಗೆ ಒಳಗೂ-ಹೊರಗೂ ಏನೂ ಕಾಣಿಸದೆ ಹೋಯಿತು. ತದಾಕಾರ ವೃತ್ತಿಯುಂಟಾಯಿತು. ॥ ೧೮ ॥ ಆಗ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ರಮಣೀಯವಾದ, ಸರ್ವಶೋಕಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ಶ್ರೀಭಗವಂತನ ಆ ರೂಪವು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಲು ನನಗೆ ಬಹಳ ಕಳವಳವುಂಟಾಯಿತು. ನಾನು ತಡೆಯಲಾರದ ಬೇಗುದಿಯಿಂದ ಥಟ್ಟನೆ ಮೇಲೆದ್ದು ನಿಂತೆ. ॥ ೧೯ ॥

ಆ ದಿವ್ಯ ಮಂಗಳರೂಪವನ್ನು ಮತ್ತೆ ದರ್ಶಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದೆ. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹಿಂದಿನಂತೆ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ಪದೇ-ಪದೇ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ನಾನು ಅವನನ್ನು ನೋಡದೆ ಹೋದಾಗ ಅತೃಪ್ತನಂತೆ, ರೋಗ ಬಂದವನಂತೆ ನರಳತೊಡಗಿದೆ. ॥ ೨೦ ॥ ಹೀಗೆ ನಿರ್ಜನವಾದ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ

ಏವಂ ಯತಂತಂ ವಿಜನೇ ಮಾಮಾಹಾಗೋಚರೋ ಗಿರಾಮ್ ।
ಗಂಭೀರಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಯಾ ವಾಚಾ ಶುಚಃ ಪ್ರಶಮಯನ್ನಿವ
॥ ೨೧ ॥

ಹಂತಾಸ್ಮಿಂಜನ್ಮನಿ ಭವಾನ್ಮಾ ಮಾಂ ದ್ರಷ್ಟುಮಿಹಾರ್ಹತಿ ।
ಅವಿಪಕ್ವಕಷಾಯಾಣಾಂ ದುರ್ದರ್ಶೋಽಹಂ ಕುಯೋಗಿನಾಮ್
॥ ೨೨ ॥

ಸಕೃದ್ಯದ್ದರ್ಶಿತಂ ರೂಪಮೇತತ್ಕಾಮಾಯ ತೇಽನಘ ।
ಮತ್ಕಾಮಃ ಶನಕೈಃ ಸಾಧುಃ ಸರ್ವಾನ್ಮುಂಚತಿ ಹೃಚ್ಛಯಾನ್
॥ ೨೩ ॥

ಸತ್ಸೇವಯಾಽ ದೀರ್ಘಯಾ ತೇ ಜಾತಾ ಮಯಿ ದೃಢಾ ಮತಿಃ ।
ಹಿತ್ವಾವದ್ಯಮಿಮಂ ಲೋಕಂ ಗಂತಾ ಮಜ್ಜನತಾಮಸಿ
॥ ೨೪ ॥

ಮತಿರ್ಮಯಿ ನಿಬದ್ಧೇಯಂ ನ ವಿಪದ್ಯೇತ ಕರ್ಹಿಚಿತ್ ।
ಪ್ರಜಾಸರ್ಗನಿರೋಧೇಽಪಿ ಸ್ಮೃತಿಶ್ಚ ಮದನುಗ್ರಹಾತ್
॥ ೨೫ ॥

ಏತಾವದುಕ್ತ್ವೋಪರರಾಮ ತನ್ಮಹದ್
ಭೂತಂ ನಭೋಲಿಂಗಮಲಿಂಗಮೀಶ್ವರಮ್ ।
ಅಹಂ ಚ ತಸ್ಮೈ ಮಹತಾಂ ಮಹೀಯಸೇ
ಶೀರ್ಷ್ಣಾವನಾಮಂ ವಿದಧೇಽನುಕಂಪಿತಃ ॥ ೨೬ ॥

ನಾಮಾನ್ಯನಂತಸ್ಯ ಹತತ್ರಪಃ ಪಠನ್
ಗುಹ್ಯಾನಿ ಭದ್ರಾಣಿ ಕೃತಾನಿ ಚ ಸ್ಮರನ್ ।
ಗಾಂ ಪರ್ಯಟಂಸ್ತುಷ್ಟಮನಾ ಗತಸ್ಪೃಹಃ
ಕಾಲಂ ಪ್ರತೀಕ್ಷನ್ವಿಮದೋ ವಿಮತ್ಸರಃ ॥ ೨೭ ॥

ಏವಂ ಕೃಷ್ಣಮತೇರ್ಬ್ರಹ್ಮನ್ನಾಸಕ್ತಸ್ಯಾಮಲಾತ್ಮನಃ ।
ಕಾಲಃ ಪ್ರಾದುರಭೂತ್ಕಾಲೇ ತಡಿತ್ಸೌದಾಮನೀ ಯಥಾ
॥ ೨೮ ॥

ಪ್ರಯುಜ್ಯಮಾನೇ ಮಯಿ ತಾಂ ಶುದ್ಧಾಂ ಭಾಗವತೀಂ ತನುಮ್ ।
ಆರಬ್ಧಕರ್ಮನಿರ್ವಾಣೋ ನ್ಯಪತತ್ಪಾಂಚಭೌತಿಕಃ
॥ ೨೯ ॥

ಕಲ್ಪಾಂತ ಇದಮಾದಾಯ ಶಯಾನೇಽಂಭಸ್ಯುದನ್ವತಃ ।
ಶಿಶಯಿಷೋರನುಪ್ರಾಣಂ ವಿವಿಶೇಽಂತರಹಂ ವಿಭೋಃ
॥ ೩೦ ॥

ಆತನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಪುನಃ-ಪುನಃ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತಿಗೆ ನಿಲುಕದ ಮಹಾಪ್ರಭುವು ನನ್ನ ಶೋಕವನ್ನು ಶಮನಗೊಳಿಸಲು ಗಂಭೀರವೂ, ಮಧುರವೂ ಆದ ಮಾತಿನಿಂದ ಹೇಳಿದನು –॥ ೨೧ ॥ ''ಅಪ್ಪಾ! ಇದೇ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನೀನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನನ್ನ ದರ್ಶನ ಮಾಡಲಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಮನಸ್ಸಿನ ವಾಸನೆಗಳು ಶಾಂತವಾಗದೇ ಇರುವ ಅಪಕ್ವವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ನನ್ನ ದರ್ಶನವು ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಲಭವು. ॥ ೨೨ ॥ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನಾದ ಬಾಲಕನೇ! ನಿನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಹಂಬಲವನ್ನು ಜಾಗ್ರತವಾಗಿಸಲೆಂದೇ ನಾನು ಒಂದು ಬಾರಿ ನಿನಗೆ ನನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ತೋರಿದ್ದೆ. ನನ್ನನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಕಟವಾದ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದ ಸಾಧಕನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ವಾಸನೆಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ-ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ತೊಲಗಿಹೋಗುತ್ತವೆ. ಅನಂತರ ನನ್ನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಳಂಬವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ॥ ೨೩ ॥ ನೀನು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಮಾಡಿದ ಸಾಧು-ಸಂತರ ಸೇವೆಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಚಿತ್ತವು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರಗೊಂಡಿದೆ. ಈಗ ನೀನು ಈ ಪ್ರಾಕೃತ ಶರೀರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ನನ್ನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಬೇಗನೇ ನನ್ನ ಪಾರ್ಷದನಾಗಿ ಬರುವೆ. ॥ ೨೪ ॥ ನನ್ನನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ಈ ದೃಢನಿಶ್ಚಯವು ಎಂದಿಗೂ ಕದಲಲಾರದು. ಸಮಸ್ತ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಪ್ರಳಯವಾಗಿ ಹೋದರೂ ನನ್ನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನ ಸ್ಮೃತಿಯು ಹಾಗೆಯೇ ಇರುವುದು.'' ॥ ೨೫ ॥ ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿ ಆಕಾಶದಂತೆ ಅವ್ಯಕ್ತ ಸರ್ವಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಮಹಾನ್ ಪರಮಾತ್ಮನು ಮೌನವಾದನು. ನಾನೂ ಕೂಡ ಆ ಪರಮಕೃಪೆಯನ್ನು ಮನಗಂಡು ಮಹತೋಮಹಿಮನಾದ ಆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ತಲೆಬಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದೆನು. ॥ ೨೬ ॥ ಆವಾಗಿನಿಂದ ನಾನು ನಾಚಿಕೆ-ಸಂಕೋಚ ಬಿಟ್ಟು ಶ್ರೀಭಗವಂತನ ರಹಸ್ಯಮಯವೂ, ಮಂಗಳಮಯವೂ ಆದ ನಾಮಗಳನ್ನು, ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸುತ್ತಾ, ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ, ಮದ-ಮಾತ್ಸರ್ಯ, ಆಸೆಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಸಂತುಷ್ಟ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ಕಾಲವನ್ನು ಎದುರುನೋಡುತ್ತಾ ಇರತೊಡಗಿದೆನು. ॥ ೨೭ ॥

ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೇ! ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಭಾವದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಮತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ನಿರ್ಲಿಪ್ತನಾಗಿ, ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಹೃದಯದಿಂದ ಕಾಲತಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ವರ್ಷಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಿಢೀರನೆ ಸುಳಿಯುವ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ನಾನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲವು ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟಿತು. ॥ ೨೮ ॥ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಶ್ರೀಭಗವಂತನ ಪಾರ್ಷದ ಶರೀರವನ್ನು ಹೊಂದುವ ಸಮಯ ಬಂದೊಡನೆಯೇ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮವು ಕಳೆದುಹೋದುದರಿಂದ ಪಾಂಚಭೌತಿಕ ಶರೀರವು ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದುಹೋಯಿತು. ॥ ೨೯ ॥ ಆ ಕಲ್ಪದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಸಮುದ್ರಜಲದಲ್ಲಿ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಲು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದನು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ತನ್ನ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಉಪಸಂಹಾರಗೈದು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ನಾನೂ ಅವರ ಉಸಿರಿನೊಡನೆ ಉಸಿರಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಹೃದಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿಬಿಟ್ಟೆನು. ॥ ೩೦ ॥ ಒಂದುಸಾವಿರ ಚತುರ್ಯುಗಗಳು ಕಳೆದ ಬಳಿಕ ಬ್ರಹ್ಮನು ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ಪುನಃ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು

ಸಹಸ್ರಯುಗಪರ್ಯಂತೇ ಉತ್ಥಾಯೇದಂ ಸಿಸೃಕ್ಷತಃ ।
ಮರೀಚಿಮಿಶ್ರಾ ಋಷಯಃ ಪ್ರಾಣೇಭ್ಯೋಽಹಂ ಚ ಜಜ್ಞಿರೇ
॥ ೩೧ ॥

ಅಂತರ್ಬಹಿಶ್ಚ ಲೋಕಾಂಸ್ತ್ರೀನ್ಪರ್ಯೇಮ್ಯಸ್ಕಂದಿತವ್ರತಃ ।
ಅನುಗ್ರಹಾನ್ಮಹಾವಿಷ್ಣೋರವಿಘಾತಗತಿಃ ಕ್ವಚಿತ್
॥ ೩೨ ॥

ದೇವದತ್ತಾಮಿಮಾಂ ವೀಣಾಂ ಸ್ವರಬ್ರಹ್ಮವಿಭೂಷಿತಾಮ್ ।
ಮೂರ್ಛಯಿತ್ವಾ ಹರಿಕಥಾಂ ಗಾಯಮಾನಶ್ಚರಾಮ್ಯಹಮ್
॥ ೩೩ ॥

ಪ್ರಗಾಯತಃ ಸ್ವವೀರ್ಯಾಣಿ ತೀರ್ಥಪಾದಃ ಪ್ರಿಯಶ್ರವಾಃ ।
ಆಹೂತ ಇವ ಮೇ ಶೀಘ್ರಂ ದರ್ಶನಂ ಯಾತಿ ಚೇತಸಿ
॥ ೩೪ ॥

ಏತದ್ಧ್ಯಾತುರಚಿತ್ತಾನಾಂ ಮಾತ್ರಾಸ್ಪರ್ಶೇಚ್ಛಯಾ ಮುಹುಃ ।
ಭವಸಿಂಧುಪ್ಲವೋ ದೃಷ್ಟೋ ಹರಿಚರ್ಯಾನುವರ್ಣನಮ್
॥ ೩೫

ಯಮಾದಿಭಿರ್ಯೋಗಪಥೈಃ ಕಾಮಲೋಭಹತೋ ಮುಹುಃ ।
ಮುಕುಂದಸೇವಯಾ ಯದ್ವತ್ತಥಾಽಽತ್ಮಾದ್ಧಾ ನ ಶಾಮ್ಯತಿ
॥ ೩೬ ॥

ಸರ್ವಂ ತದಿದಮಾಖ್ಯಾತಂ ಯತ್ಪೃಷ್ಟೋಽಹಂ ತ್ವಯಾನಘ ।
ಜನ್ಮಕರ್ಮರಹಸ್ಯಂ ಮೇ ಭವತಶ್ಚಾತ್ಮತೋಷಣಮ್
॥ ೩೭ ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಏವಂ ಸಂಭಾಷ್ಯ ಭಗವಾನ್ನಾರದೋ ವಾಸವೀಸುತಮ್ ।
ಆಮಂತ್ರ್ಯ ವೀಣಾಂ ರಣಯನ್ ಯಯೌ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕೋ ಮುನಿಃ
॥ ೩೮ ॥

ಅಹೋ ದೇವರ್ಷಿರ್ಧನ್ಯೋಽಯಂ ಯತ್ಕೀರ್ತಿಂ ಶಾರ್ಙ್ಗಧನ್ವನಃ ।
ಗಾಯನ್ಮಾದ್ಯನ್ನಿದಂ ತಂತ್ರ್ಯಾ ರಮಯತ್ಯಾತುರಂ ಜಗತ್
॥ ೩೯ ॥

ಮಾಡಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದಾಗ ಅವನ ಪ್ರಾಣಗಳ ಮೂಲಕ ಮರೀಚ್ಯಾದಿ ಋಷಿಗಳೊಂದಿಗೆ ನಾನೂ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡೆನು. ॥ ೩೧ ॥ ಅಂದಿನಿಂದ ನಾನು ಭಗವಂತನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಳಗೂ, ಹೊರಗೂ ಯಾವ ಅಡೆ-ತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವೆನು, ಭಗವದ್ಭಜನರೂಪೀ ಜೀವನದ ನನ್ನ ವ್ರತವು ಅಖಂಡವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಇದೆ. ॥ ೩೨ ॥ ಭಗವಂತನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿರುವ ನಾದಬ್ರಹ್ಮದಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಈ 'ಮಹತೀ' ಎಂಬ ವೀಣೆಯನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಾ ಶ್ರೀಹರಿಯ ದಿವ್ಯ ಲೀಲಾಕಥೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ॥ ೩೩ ॥ ಸ್ತೋತ್ರಪ್ರಿಯನೂ, ತೀರ್ಥಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾದ ಪವಿತ್ರಪಾದನೂ ಆಗಿರುವ ಶ್ರೀಭಗವಂತನ ಅದ್ಭುತವಾದ ಲೀಲಾವಿಲಾಸಗಳನ್ನು ನಾನು ಗಾನ ಮಾಡತೊಡಗಿದಾಗ ಆ ಪ್ರಭುವು ಕೂಗಿ ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟವನಂತೆ – ಒಡನೆಯೇ ನನ್ನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ದಿವ್ಯ ದರ್ಶನವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ॥ ೩೪ ॥ ನಿರಂತರ ವಿಷಯ ಭೋಗಗಳ ಕಾಮನೆಯಿಂದ ಚಿತ್ತವು ಆತುರವಾದ ಜನರಿಗಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಲೀಲೆಗಳ ಕೀರ್ತನೆಯು ಸಂಸಾರ ಸಾಗರದಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಹೋಗಲು ಹಡಗಿನಂತಿದೆ. ಇದು ನನ್ನ ಅನುಭವವಾಗಿದೆ. ॥ ೩೫ ॥ ಕಾಮ-ಲೋಭಾದಿ ಏಟುಗಳಿಂದ ಪದೇ-ಪದೇ ಗಾಯಗೊಂಡ ಹೃದಯವು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸೇವೆಯಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದು. ಯಮ-ನಿಯಮಾದಿ ಯೋಗಮಾರ್ಗದಿಂದಲೂ ಅಂತಹ ಶಾಂತಿಯು ದೊರೆಯಲಾರದು. ॥ ೩೬ ॥ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರೇ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ನನ್ನ ಜನ್ಮ-ಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಯ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಆತ್ಮತುಷ್ಟಿಗೆ ಉಪಾಯವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿರುವೆನು. ॥ ೩೭ ॥

ಸೂತಪುರಾಣಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – ಶೌನಕಾದಿ ಋಷಿಗಳೇ! ಹೀಗೆ ಪರಮಪೂಜ್ಯರಾದ ದೇವಋಷಿ ನಾರದರು ವ್ಯಾಸರೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಣೆ ನಡೆಸಿ, ಅವರ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು, ವೀಣೆಯನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತಾ ಇಷ್ಟ ಬಂದಲ್ಲಿಗೆ ಸಂಚರಿಸಲು ಹೊರಟುಹೋದರು. ॥ ೩೮ ॥ ಆಹಾ ! ದೇವರ್ಷಿ ನಾರದರು ಎಷ್ಟು ಧನ್ಯರು !! ಯಾವಾಗಲೂ ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯ ವೀಣೆಯ ಮೂಲಕ ಶಾರ್ಙ್ಗಪಾಣಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ತಾವು ಆನಂದಮಗ್ನರಾಗುವುದಲ್ಲದೆ – ತಾಪತ್ರಯಗಳಿಂದ ಬೆಂದು ಬಳಲಿದ ಜಗತ್ತನ್ನು ಆನಂದಪರವಶವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರಲ್ಲವೇ ? ॥ ೩೯॥

ಆರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. ॥ ೬ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ಪ್ರಥಮಸ್ಕಂಧೇ
ವ್ಯಾಸನಾರದಸಂವಾದೇ ಷಷ್ಠೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥ ೬ ॥

ಏಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದ ರಚನೆ, ದ್ರೌಪದೀಪುತ್ರರನ್ನು ಕೊಲೆಮಾಡಿದ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ

ಶೌನಕ ಉವಾಚ

ನಿರ್ಗತೇ ನಾರದೇ ಸೂತ ಭಗವಾನ್ಬಾದರಾಯಣಃ ।
ಶ್ರುತವಾಂಸ್ತದಭಿಪ್ರೇತಂ ತತಃ ಕಿಮಕರೋದ್ವಿಭುಃ
॥ ೧ ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಬ್ರಹ್ಮನದ್ಯಾಂ ಸರಸ್ವತ್ಯಾಮಾಶ್ರಮಃ ಪಶ್ಚಿಮೇ ತಟೇ ।
ಶಮ್ಯಾಪ್ರಾಸ ಇತಿ ಪ್ರೋಕ್ತ ಋಷೀಣಾಂ ಸತ್ರವರ್ಧನಃ
॥ ೨ ॥

ತಸ್ಮಿನ್ ಸ್ವ ಆಶ್ರಮೇ ವ್ಯಾಸೋ ಬದರೀಷಂಡಮಂಡಿತೇ ।
ಆಸೀನೋಽಪ ಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ಪ್ರಣಿದಧ್ಯೌ ಮನಃ ಸ್ವಯಮ್
॥ ೩ ॥

ಭಕ್ತಿಯೋಗೇನ ಮನಸಿ ಸಮ್ಯಕ್ ಪ್ರಣಿಹಿತೇಽಮಲೇ ।
ಅಪಶ್ಯತ್ಪುರುಷಂ ಪೂರ್ವಂ ಮಾಯಾಂ ಚ ತದಪಾಶ್ರಯಾಮ್
॥ ೪ ॥

ಯಯಾ ಸಮ್ಮೋಹಿತೋ ಜೀವ ಆತ್ಮಾನಂ ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕಮ್ ।
ಪರೋಽಪಿ ಮನುತೇಽನರ್ಥಂ ತತ್ಕೃತಂ ಚಾಭಿಪದ್ಯತೇ
॥ ೫ ॥

ಅನರ್ಥೋಪಶಮಂ ಸಾಕ್ಷಾದ್ಭಕ್ತಿಯೋಗಮಧೋಕ್ಷಜೇ ।
ಲೋಕಸ್ಯಾಜಾನತೋ ವಿದ್ವಾಂಶ್ಚಕ್ರೇ ಸಾತ್ವತಸಂಹಿತಾಮ್
॥ ೬ ॥

ಯಸ್ಯಾಂ ವೈ ಶ್ರೂಯಮಾಣಾಯಾಂ ಕೃಷ್ಣೇ ಪರಮಪೂರುಷೇ ।
ಭಕ್ತಿರುತ್ಪದ್ಯತೇ ಪುಂಸಃ ಶೋಕಮೋಹಭಯಾಪಹಾ
॥ ೭ ॥

ಸ ಸಂಹಿತಾಂ ಭಾಗವತೀಂ ಕೃತ್ವಾನುಕ್ರಮ್ಯ ಚಾತ್ಮಜಮ್ ।
ಶುಕಮಧ್ಯಾಪಯಾಮಾಸ ನಿವೃತ್ತಿ ನಿರತಂ ಮುನಿಃ
॥ ೮ ॥

ಶೌನಕ ಉವಾಚ

ಸ ವೈ ನಿವೃತ್ತಿನಿರತಃ ಸರ್ವತ್ರೋಪೇಕ್ಷಕೋ ಮುನಿಃ ।
ಕಸ್ಯ ವಾ ಬೃಹತೀಮೇತಾಮಾತ್ಮಾರಾಮಃ ಸಮಭ್ಯಸತ್
॥ ೯ ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಆತ್ಮಾರಾಮಾಶ್ಚ ಮುನಯೋ ನಿರ್ಗ್ರಂಥಾ ಅಪ್ಯುರುಕ್ರಮೇ ।
ಕುರ್ವಂತ್ಯಹೈತುಕೀಂ ಭಕ್ತಿಮಿತ್ಥಂಭೂತಗುಣೋ ಹರಿಃ
॥ ೧೦ ॥

ಶೌನಕರು ಕೇಳಿದರು – ಸೂತಪುರಾಣಿಕರೇ! ಸರ್ವಜ್ಞರೂ, ಸರ್ವಶಕ್ತಿಸಂಪನ್ನರೂ ಆದ ಭಗವಾನ್ ವೇದವ್ಯಾಸರು ನಾರದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಅವರು ಹೊರಟು ಹೋದ ಬಳಿಕ ಏನುಮಾಡಿದರು? ॥ ೧ ॥

ಸೂತಪುರಾಣಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – ಶೌನಕಾದಿಗಳೇ! ಬ್ರಹ್ಮನದಿಯೆನಿಸಿದ ಸರಸ್ವತಿಯ ಪಶ್ಚಿಮತೀರದಲ್ಲಿ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಯಜ್ಞ-ಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಅನುಕೂಲಕರವಾದ ಶಮ್ಯಾಪ್ರಾಸವೆಂಬ ಆಶ್ರಮವೊಂದುಂಟು. ॥ ೨ ॥ ಅಲ್ಲಿಯೇ ವೇದವ್ಯಾಸರ ಆಶ್ರಮವೂ ಇದೆ. ಸುತ್ತಲೂ ಬದರೀವೃಕ್ಷಗಳ ಸುಂದರ ವನವಿದೆ. ಆ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಅವರು ಆಚಮನಮಾಡಿ ಸ್ಥಿರಚಿತ್ತವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಧ್ಯಾನಾರೂಢರಾದರು. ॥ ೩ ॥ ತಮ್ಮ ಏಕಾಗ್ರವೂ, ಅತಿನಿರ್ಮಲವೂ ಆದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದ ಆದಿಪುರುಷನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಮತ್ತು ಅವನನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಅಧೀನವಾಗಿರುವ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದರು. ॥ ೪ ॥ ಜೀವನು ಸ್ವತಃ ತ್ರಿಗುಣಾತೀತನಾಗಿದ್ದರೂ ಈ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಿತನಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ತ್ರಿಗುಣಾತ್ಮಕನೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಈ ಭಾವನೆಯಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗುವ ಅನರ್ಥಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೫ ॥ ಈ ಅನರ್ಥಗಳ ಉಪಶಮನಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾದ ಸಾಧನವೆಂದರೆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಭಕ್ತಿಯೋಗವೊಂದೇ. ಇದನ್ನರಿಯದೆ ತೊಳಲಾಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಪಂಚದ ಜನರಿಗಾಗಿ ಜ್ಞಾನಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ವ್ಯಾಸರು ಈ 'ಸಾತ್ವತ ಸಂಹಿತೆ'ಯೆನಿಸಿದ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತವನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ॥ ೬ ॥ ಇದರ ಶ್ರವಣಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಪರಮಪುರುಷನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಪರಮಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುವುದು. ಆದರಿಂದ ಜೀವಿಗಳ ಶೋಕ, ಮೋಹ, ಭಯ ಇವುಗಳು ತೊಲಗಿ ಹೋಗುವವು. ॥ ೭ ॥ ಪರಮಹಂಸ ಸಂಹಿತೆಯಾದ ಈ ಭಾಗವತವನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಪರಿಶೋಧಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಅದನ್ನು ಅವರು ನಿವೃತ್ತಿಧರ್ಮಪರಾಯಣರಾಗಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಪುತ್ರರಾದ ಶುಕ ಮಹಾಮುನಿಗಳಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. ॥ ೮ ॥

ಶೌನಕರು ಕೇಳಿದರು – ಸೂತಪುರಾಣಿಕರೇ! ಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳಾದರೋ ನಿವೃತ್ತಿಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪರಾಯಣರಾದವರು, ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದೆಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ಉದಾಸೀನರಾಗಿರುವವರು. ಸದಾ ಆತ್ಮನಲ್ಲೇ ರಮಿಸುವವರು. ಇಂತಹವರೂ ಕೂಡ ಇಷ್ಟೊಂದು ವಿಶಾಲವಾದ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಲು ಕಾರಣವೇನು? ॥ ೯ ॥

ಸೂತಪುರಾಣಿಕರು ಹೇಳಿದರು – ಶೌನಕಾದಿಗಳೇ! ಇಂತಹ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪರಾದ ಅವಧೂತ ಪರಮಹಂಸರೇ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಲಂಗೋಟಿಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ, ಅವರಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರದ ಲವಲೇಶವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಸದಾಕಾಲ ಆತ್ಮನಲ್ಲೇ ರಮಿಸುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ

ಹರೇರ್ಗುಣಾಕ್ಷಿಪ್ತಮತಿರ್ಭಗವಾನ್ ಬಾದರಾಯಣಿಃ ।
ಅಧ್ಯಗಾನ್ಮಹದಾಖ್ಯಾನಂ ನಿತ್ಯಂ ವಿಷ್ಣುಜನಪ್ರಿಯಃ ॥ ೧೧ ॥

ಪರೀಕ್ಷಿತೋಽಥ ರಾಜರ್ಷೇರ್ಜನ್ಮಕರ್ಮವಿಲಾಪನಮ್ ।
ಸಂಸ್ಥಾಂ ಚ ಪಾಂಡುಪುತ್ರಾಣಾಂ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಕೃಷ್ಣಕಥೋದಯಮ್ ॥ ೧೨ ॥

ಯದಾ ಮೃಧೇ ಕೌರವಸೃಂಜಯಾನಾಂ
ವೀರೇಷ್ವಥೋ ವೀರಗತಿಂ ಗತೇಷು ।
ವೃಕೋದರಾವಿದ್ಧಗದಾಭಿಮರ್ಶ-
ಭಗ್ನೋರುದಂಡೇ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಪುತ್ರೇ ॥ ೧೩ ॥

ಭರ್ತುಃ ಪ್ರಿಯಂ ದ್ರೌಣಿರಿತಿ ಸ್ಮ ಪಶ್ಯನ್
ಕೃಷ್ಣಾಸುತಾನಾಂ ಸ್ವಪತಾಂ ಶಿರಾಂಸಿ ।
ಉಪಾಹರದ್ವಿಪ್ರಿಯಮೇವ ತಸ್ಯ ತದ್
ಜುಗುಪ್ಸಿತಂ ಕರ್ಮ ವಿಗರ್ಹಯಂತಿ ॥ ೧೪ ॥

ಮಾತಾ ಶಿಶೂನಾಂ ನಿಧನಂ ಸುತಾನಾಂ
ನಿಶಮ್ಯ ಘೋರಂ ಪರಿತಪ್ಯಮಾನಾ ।
ತದಾರುದದ್ಬಾಷ್ಪಕಲಾಕುಲಾಕ್ಷೀ
ತಾಂ ಸಾಂತ್ವಯನ್ನಾಹ ಕಿರೀಟಮಾಲೀ ॥ ೧೫ ॥

ತದಾ ಶುಚಸ್ತೇ ಪ್ರಮೃಜಾಮಿ ಭದ್ರೇ
ಯದ್ಬ್ರಹ್ಮಬಂಧೋಃ ಶಿರ ಆತತಾಯಿನಃ ।
ಗಾಂಡೀವಮುಕ್ತೈರ್ವಿಶಿಖೈರುಪಾಹರೇ
ತ್ವಾಽಽಕ್ರಮ್ಯ ಯತ್ಸ್ನಾಸ್ಯಸಿ ದಗ್ಧಪುತ್ರಾ ॥ ೧೬ ॥

ಇತಿ ಪ್ರಿಯಾಂ ವಲ್ಗುವಿಚಿತ್ರಜಲ್ಪೈಃ
ಸ ಸಾಂತ್ವಯಿತ್ವಾಚ್ಯುತಮಿತ್ರಸೂತಃ ।
ಅನ್ವಾದ್ರವದ್ದಂಶಿತ ಉಗ್ರಧನ್ವಾ
ಕಪಿಧ್ವಜೋ ಗುರುಪುತ್ರಂ ರಥೇನ ॥ ೧೭ ॥

ಹೇತುರಹಿತ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಪರಮಾನಂದದ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಭಗವಂತನ ಗುಣಗಳು ಎಲ್ಲರನ್ನು ತನ್ನಕಡೆಗೆ ಆಕರ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಮಧುರವಾಗಿವೆ. ಭಗವಂತನ ಗುಣಗಳ ವರ್ಣನೆ, ಸ್ಮರಣೆ, ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಭಕ್ತರು ಆನಂದಿತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ॥ ೧೦ ॥ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪ ವ್ಯಾಸ ನಂದನ ಶ್ರೀಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳ ಬುದ್ಧಿಯು ಭಗವಂತನ ಗುಣಗಳಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತವಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಭಕ್ತಿ ಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಪೂಜ್ಯ ತಂದೆಯಿಂದ ಈ ವಿಶಾಲವಾದ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರು. ಇಂತಹ ಶುಕಮುನಿಗಳಿಗೆ ಭಗವಂತನ ಭಕ್ತರು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆಂದೇ ಪರೀಕ್ಷಿತನಿಗೆ ಈ ಭಾಗವತವನ್ನು ಉಪದೇಶಮಾಡಲು ತಾವಾಗಿಯೇ ಬಂದರು. ॥ ೧೧ ॥

ಶೌನಕರೇ ! ಈಗ ನಾನು ರಾಜರ್ಷಿ ಪರೀಕ್ಷಿತನ ಜನ್ಮ-ಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷಗಳ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ, ಪಾಂಡವರ ಸ್ವರ್ಗಾರೋಹಣದ ಕಥೆಯನ್ನೂ, ಹಾಗೆಯೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅವತಾರಕಥೆಗಳ ಉದಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ; ಕೇಳಿರಿ. ॥ ೧೨ ॥ ಮಹಾಭಾರತ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೌರವ-ಪಾಂಡವ ಎರಡೂ ಪಕ್ಷದ ವೀರರು ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ಭೀಮಸೇನನ ಗದೆಯಿಂದ ದುರ್ಯೋಧನನ ತೊಡೆಮುರಿದುಹೋಗಿ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವಾಗ, ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ನಿದ್ದೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ದ್ರೌಪದಿಯ ಪುತ್ರರ ತಲೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿದನು. ಪ್ರಭುವಾದ ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಈ ಕಾರ್ಯವು ಪ್ರಿಯವಾದೀತೆಂದು ಅವನು ಎಣಿಸಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಅದು ಅವನಿಗೂ ಅಪ್ರಿಯವೇ ಆಯಿತು. ಏಕೆಂದರೆ, ಇಂತಹ ನೀಚ-ಕರ್ಮವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ನಿಂದಿಸುತ್ತಾರೆ. ॥ ೧೩-೧೪ ॥ ಆ ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿಯಾದ ದ್ರೌಪದಿಯು ತಮ್ಮ ಪುತ್ರರ ಹತ್ಯೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖಿತಳಾದಳು. ಅವಳು ಬಹಳವಾಗಿ ಸಂಕಟಪಡುತ್ತಾ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ಗೋಳಾಡತೊಡಗಿದಳು. ಆಗ ಅರ್ಜುನನು ಅವಳನ್ನು ಸಂತೈಸುತ್ತಾ – ॥ ೧೫ ॥ ಭದ್ರೆ ! ಆ ಕೊಲೆಗಡುಕನಾದ, ಆತತಾಯಿಯಾದ * ನೀಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ತಲೆಯನ್ನು ಗಾಂಡೀವ ಧನುಸ್ಸಿನ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿ ನಿನಗೆ ಬಹುಮಾನವನ್ನಾಗಿ ತಂದುಕೊಡುವೆನು. ಪುತ್ರರ ಉತ್ತರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಆ ತಲೆಯನ್ನು ಕಾಲಿಂದ ಮೆಟ್ಟಿ ಅನಂತರ ಸ್ನಾನಮಾಡುವೆಯಂತೆ. ಆಗ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಒರೆಸುವೆನು' ಎಂದು ಆಕೆಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದನು. ॥ ೧೬ ॥ ಹೀಗೆ ಬಗೆ-ಬಗೆಯ ಮಧುರವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಆಕೆಯನ್ನು ಸಾಂತ್ವನಮಾಡಿ ಅರ್ಜುನನು ಕವಚವನ್ನು ಧರಿಸಿ ತನ್ನ ಭಯಂಕರವಾದ ಗಾಂಡೀವಧನುಸ್ಸನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಮಿತ್ರಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನೇ ಸಾರಥಿಯನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು, ರಥವನ್ನೇರಿ ಗುರುಪುತ್ರನಾದ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿಹೋದನು. ॥ ೧೭ ॥ ಶಿಶುಹತ್ಯೆಮಾಡಿದ್ದ ಆ ಪಾತಕಿಯು

* ಬೆಂಕಿಹಚ್ಚುವವನು, ವಿಷ ಉಣಿಸುವವನು, ಕೆಟ್ಟ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಶಸ್ತ್ರಧರಿಸುವವನು, ಹಣವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುವವನು, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವವನು, ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವವನು, ಈ ಆರು ಮಂದಿಗಳನ್ನು ಆತತಾಯಿಗಳೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ತಮಾಪತಂತಂ ಸ ವಿಲಕ್ಷ್ಯ ದೂರಾತ್
ಕುಮಾರಹೋದ್ವಿಗ್ನಮನಾ ರಥೇನ ।
ಪರಾದ್ರವತ್ಪ್ರಾಣಪರೀಪ್ಸುರುರ್ವ್ಯಾಂ
ಯಾವದ್ಗಮಂ ರುದ್ರಭಯಾದ್ಯಥಾರ್ಕಃ ॥ ೧೮ ॥

ಯದಾಶರಣಮಾತ್ಮಾನಮೈಕ್ಷತ ಶ್ರಾಂತವಾಜಿನಮ್ ।
ಅಸ್ತ್ರಂ ಬ್ರಹ್ಮಶಿರೋ ಮೇನೇ ಆತ್ಮತ್ರಾಣಂ ದ್ವಿಜಾತ್ಮಜಃ ॥ ೧೯ ॥

ಅಥೋಪಸ್ಪೃಶ್ಯ ಸಲಿಲಂ ಸಂದಧೇ ತತ್ಸಮಾಹಿತಃ ।
ಅಜಾನನ್ನುಪಸಂಹಾರಂ ಪ್ರಾಣಕೃಚ್ಛ್ರ ಉಪಸ್ಥಿತೇ ॥ ೨೦ ॥

ತತಃ ಪ್ರಾದುಷ್ಕೃತಂ ತೇಜಃ ಪ್ರಚಂಡಂ ಸರ್ವತೋದಿಶಮ್ ।
ಪ್ರಾಣಾಪದಮಭಿಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ವಿಷ್ಣುಂ ಜಿಷ್ಣುರುವಾಚ ಹ ॥ ೨೧ ॥

ಅರ್ಜುನ ಉವಾಚ

ಕೃಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣ ಮಹಾಬಾಹೋ ಭಕ್ತಾನಾಮಭಯಂಕರ ।
ತ್ವಮೇಕೋ ದಹ್ಯಮಾನಾನಾಮಪವರ್ಗೋಽಸಿ ಸಂಸೃತೇಃ ॥ ೨೨ ॥

ತ್ವಮಾದ್ಯಃ ಪುರುಷಃ ಸಾಕ್ಷಾದೀಶ್ವರಃ ಪ್ರಕೃತೇಃ ಪರಃ ।
ಮಾಯಾಂ ವ್ಯುದಸ್ಯ ಚಿಚ್ಛಕ್ತ್ಯಾ ಕೈವಲ್ಯೇ ಸ್ಥಿತ ಆತ್ಮನಿ ॥ ೨೩ ॥

ಸ ಏವ ಜೀವಲೋಕಸ್ಯ ಮಾಯಾಮೋಹಿತಚೇತಸಃ ।
ವಿಧತ್ಸೇ ಸ್ವೇನ ವೀರ್ಯೇಣ ಶ್ರೇಯೋ ಧರ್ಮಾದಿಲಕ್ಷಣಮ್ ॥ ೨೪ ॥

ತಥಾಯಂ ಚಾವತಾರಸ್ತೇ ಭುವೋ ಭಾರಜಿಹೀರ್ಷಯಾ ।
ಸ್ವಾನಾಂ ಚಾನನ್ಯಭಾವಾನಾಮನುಧ್ಯಾನಾಯ ಚಾಸಕೃತ್ ॥ ೨೫ ॥

ಕಿಮಿದಂ ಸ್ವಿತ್ಕುತೋ ವೇತಿ ದೇವದೇವ ನ ವೇದ್ಮ್ಯಹಮ್ ।
ಸರ್ವತೋಮುಖಮಾಯಾತಿ ತೇಜಃ ಪರಮದಾರುಣಮ್ ॥ ೨೬ ॥

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ವೇತ್ಥೇದಂ ದ್ರೋಣಪುತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಮಸ್ತ್ರಂ ಪ್ರದರ್ಶಿತಮ್ ।
ನೈವಾಸೌ ವೇದ ಸಂಹಾರಂ ಪ್ರಾಣಬಾಧ ಉಪಸ್ಥಿತೇ ॥ ೨೭ ॥

ನ ಹ್ಯಸ್ಯಾನ್ಯತಮಂ ಕಿಂಚಿದಸ್ತ್ರಂ ಪ್ರತ್ಯವಕರ್ಶನಮ್ ।
ಜಹ್ಯಸ್ತ್ರತೇಜ ಉನ್ನದ್ಧಮಸ್ತ್ರಜ್ಞೋ ಹ್ಯಸ್ತ್ರತೇಜಸಾ ॥ ೨೮ ॥

ಅರ್ಜುನನು ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ತನ್ನನ್ನು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ದೂರದಿಂದಲೇ ನೋಡಿ, ಹೆಚ್ಚು ಭಯಗೊಂಡು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ರುದ್ರನಿಗೆ ಹೆದರಿ ಓಡಿದ ಸೂರ್ಯನಂತೆ* ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ದೂರ ಓಡತೊಡಗಿದನು. ॥ ೧೮ ॥ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ ಕುದುರೆಗಳು ತುಂಬಾ ಬಳಲಿ ಹೋಗಿದ್ದವು. ತನಗೆ ಬೇರಾವ ಗತಿಯೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವೊಂದೇ ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಏಕಮಾತ್ರ ಸಾಧನವೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದನು. ॥ ೧೯ ॥ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಉಪಸಂಹಾರ ಮಾಡುವ ವಿಧಿಯು ತಿಳಿದಿಲ್ಲವಾದರೂ ಪ್ರಾಣಸಂಕಟವು ಒದಗಿಬಂದುದನ್ನು ಕಂಡು ಅವನು ಆಚಮನಮಾಡಿ, ಧ್ಯಾನಸ್ಥನಾಗಿ ಆ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದನು. ॥ ೨೦ ॥ ಆ ಅಸ್ತ್ರದಿಂದ ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರವಾದ, ಪ್ರಚಂಡವಾದ ತೇಜಸ್ಸು ವ್ಯಾಪಿಸಿತು. ಅದರಿಂದ ತನಗೆ ಅಪಾಯ ಒದಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಅರ್ಜುನನು ರಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ॥ ೨೧ ॥

ಅರ್ಜುನನು ಹೇಳಿದನು – "ಕೃಷ್ಣಾ! ಕೃಷ್ಣಾ! ನೀನು ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಸ್ವರೂಪೀ ಪರಮಾತ್ಮನಾಗಿರುವೆ. ಸಂಸಾರದ ಸಂತಾಪಗಳಿಂದ ಸುಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಜೀವರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವ ಮುಕ್ತಿದಾಯಕನು ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಆಗಿರುವೆ. ॥ ೨೨ ॥ ನೀನು ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಮೀರಿರುವ ಆದಿಪುರುಷ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಮೇಶ್ವರನಾಗಿರುವೆ. ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಹೊರಹಾಕಿ ಶುದ್ಧವೂ, ಅದ್ವಿತೀಯವೂ ಆದ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವವನೂ ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ. ॥ ೨೩ ॥ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಗೊಂಡಿರುವ ಜೀವರಿಗಾಗಿ ಧರ್ಮಾದಿರೂಪವಾದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರಭಾವಾತಿಶಯದಿಂದ ನೀನೇ ಉಂಟುಮಾಡುವವನು. ॥ ೨೪ ॥ ನಿನ್ನ ಈ ಅವತಾರವು ಭೂಮಿಯ ಭಾರವನ್ನು ಕಳೆಯಲೋಸುಗ ಮತ್ತು ಅನನ್ಯಭಾವವುಳ್ಳ ಭಕ್ತರು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಧ್ಯಾನಮಾಡಲು ಶುಭಾಲಂಬನವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ॥ ೨೫ ॥ ದೇವದೇವಾ! ಅತಿಭಯಂಕರವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿರುವ ತೇಜಸ್ಸೊಂದು ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲ! ಇದು ಯಾವುದು? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರುತ್ತಿದೆ? ನನಗೇನೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲ!" ॥ ೨೬ ॥

ಶ್ರೀಭಗವಂತನು ಹೀಗೆಂದನು – "ಅರ್ಜುನಾ! ಇದು ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವಾಗಿದೆ. ತನಗೆ ಪ್ರಾಣಸಂಕಟ ಒದಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವನು ಇದನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಉಪಸಂಹರಿಸುವುದನ್ನು ತಿಳಿಯನು. ॥ ೨೭ ॥ ಇದನ್ನು ಅಡಗಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯು ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಅಸ್ತ್ರಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅಸ್ತ್ರಜ್ಞನಾದ ನೀನು ಪ್ರಚಂಡವಾದ ಈ ಅಸ್ತ್ರದ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರತಿಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದಿಂದಲೇ ಶಮನಗೊಳಿಸು." ॥ ೨೮ ॥

* ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾಲಿ ದೈತ್ಯನನ್ನು ಸೂರ್ಯನು ಸೋಲಿಸಿದಾಗ ಸೂರ್ಯನ ಮೇಲೆ ಭಗವಾನ್ ರುದ್ರನು ತ್ರಿಶೂಲವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಆವನತ್ತ ಓಡಿದನು. ಆಗ ಸೂರ್ಯನು ರುದ್ರದೇವರಿಗೆ ಹೆದರಿ ಓಡುತ್ತಾ-ಓಡುತ್ತಾ ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಶಿಗೆ ಬಂದುಬಿದ್ದನು. ಇದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ 'ಲೋಲಾರ್ಕ' ಎಂಬ ಹೆಸರಾಯಿತು.

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಶ್ರುತ್ವಾ ಭಗವತಾ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಫಾಲ್ಗುನಃ ಪರವೀರಹಾ ।
ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾಪಸ್ತಂ ಪರಿಕ್ರಮ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಾಯ ಸಂದಧೇ ॥ ೨೯ ॥

ಸಂಹತ್ಯಾನ್ಯೋನ್ಯಮುಭಯೋಸ್ತೇಜಸೀ ಶರಸಂವೃತೇ ।
ಆವೃತ್ಯ ರೋದಸೀ ಖಂ ಚ ವವೃಧಾತೇಽರ್ಕವಹ್ನಿವತ್ ॥ ೩೦ ॥

ದೃಷ್ಟ್ವಾಸ್ತ್ರತೇಜಸ್ತು ತಯೋಸ್ತ್ರೀಂಲ್ಲೋಕಾನ್ಪ್ರದಹನ್ಮಹತ್ ।
ದಹ್ಯಮಾನಾಃ ಪ್ರಜಾಃ ಸರ್ವಾಃ ಸಾಂವರ್ತಕಮಮಂಸತ ॥ ೩೧ ॥

ಪ್ರಜೋಪಪ್ಲವಮಾಲಕ್ಷ್ಯ ಲೋಕವ್ಯತಿಕರಂ ಚ ತಮ್ ।
ಮತಂ ಚ ವಾಸುದೇವಸ್ಯ ಸಂಜಹಾರಾರ್ಜುನೋ ದ್ವಯಮ್ ॥ ೩೨ ॥

ತತ ಆಸಾದ್ಯ ತರಸಾ ದಾರುಣಂ ಗೌತಮೀಸುತಮ್ ।
ಬಬಂಧಾಮರ್ಷತಾಮ್ರಾಕ್ಷಃ ಪಶುಂ ರಶನಯಾ ಯಥಾ ॥ ೩೩ ॥

ಶಿಬಿರಾಯ ನಿನೀಷಂತಂ ದಾಮ್ನಾ ಬದ್ಧ್ವಾ ರಿಪುಂ ಬಲಾತ್ ।
ಪ್ರಾಹಾರ್ಜುನಂ ಪ್ರಕುಪಿತೋ ಭಗವಾನಮ್ಬುಜೇಕ್ಷಣಃ ॥ ೩೪ ॥

ಮೈನಂ ಪಾರ್ಥಾರ್ಹಸಿ ತ್ರಾತುಂ ಬ್ರಹ್ಮಬಂಧುಮಿಮಂ ಜಹಿ ।
ಯೋಽಸಾವನಾಗಸಃ ಸುಪ್ತಾನವಧೀನ್ನಿಶಿ ಬಾಲಕಾನ್ ॥ ೩೫ ॥

ಮತ್ತಂ ಪ್ರಮತ್ತಮುನ್ಮತ್ತಂ ಸುಪ್ತಂ ಬಾಲಂ ಸ್ತ್ರಿಯಂ ಜಡಮ್ ।
ಪ್ರಪನ್ನಂ ವಿರಥಂ ಭೀತಂ ನ ರಿಪುಂ ಹಂತಿ ಧರ್ಮವಿತ್ ॥ ೩೬ ॥

ಸ್ವಪ್ರಾಣಾನ್ ಯಃ ಪರಪ್ರಾಣೈಃ ಪ್ರಪುಷ್ಣಾತ್ಯಘೃಣಃ ಖಲಃ ।
ತದ್ವಧಸ್ತಸ್ಯ ಹಿ ಶ್ರೇಯೋ ಯದ್ದೋಷಾದ್ಯಾತ್ಯಧಃ ಪುಮಾನ್ ॥ ೩೭ ॥

ಪ್ರತಿಶ್ರುತಂ ಚ ಭವತಾ ಪಾಂಚಾಲ್ಯೈ ಶೃಣ್ವತೋ ಮಮ ।
ಆಹರಿಷ್ಯೇ ಶಿರಸ್ತಸ್ಯ ಯಸ್ತೇ ಮಾನಿನಿ ಪುತ್ರಹಾ ॥ ೩೮ ॥

ತದಸೌ ವಧ್ಯತಾಂ ಪಾಪ ಆತತಾಯ್ಯಾತ್ಮಬಂಧುಹಾ ।
ಭರ್ತುಶ್ಚ ವಿಪ್ರಿಯಂ ವೀರ ಕೃತವಾನ್ ಕುಲಪಾಂಸನಃ ॥ ೩೯ ॥

ಏವಂ ಪರೀಕ್ಷತಾ ಧರ್ಮಂ ಪಾರ್ಥಃ ಕೃಷ್ಣೇನ ಚೋದಿತಃ ।
ನೈಚ್ಛದ್ಧಂತುಂ ಗುರುಸುತಂ ಯದ್ಯಪ್ಯಾತ್ಮಹನಂ ಮಹಾನ್ ॥ ೪೦ ॥

ಸೂತಪುರಾಣಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – ಎಲೈ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ! ಶತ್ರುವೀರರನ್ನು ಸೋಲಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣನಾದ ಅರ್ಜುನನು ಶ್ರೀಭಗವಂತನ ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೇ ಆಚಮನ ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಬಂದು ಆ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಪ್ರತಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದನು. ॥ ೨೯ ॥ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ ಆ ಎರಡು ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಗಳ ತೇಜಸ್ಸು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಘರ್ಷಣೆಹೊಂದಿ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಸೂರ್ಯ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿಗಳಂತೆ ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಹರಡಿ ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿತು. ॥ ೩೦ ॥ ಆ ಇಬ್ಬರ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಗಳ ಪ್ರಚಂಡ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳು ಸುಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಬೆಂದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಇದು ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಸಾಂವರ್ತಕ ಅಗ್ನಿಯೇ ಇರಬಹುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. ॥ ೩೧ ॥ ಆದರಿಂದ ಸಂಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಜಾಪೀಡೆಯನ್ನು ಲೋಕದ ವಿನಾಶವನ್ನು ಕಂಡು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಆಶಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಅರ್ಜುನನು ಆ ಎರಡೂ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಉಪಸಂಹಾರ ಮಾಡಿದನು. ॥ ೩೨ ॥ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಕೆಂಪೇರಿದ್ದ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳ ಅರ್ಜುನನು ದಿಢೀರನೆ ಆ ಕ್ರೂರಿಯಾದ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹಗ್ಗದಿಂದ ಪಶುವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕುವಂತೆ ಅವನನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿದನು. ॥ ೩೩ ॥ ಅರ್ಜುನನು ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಬಂಧಿಸಿ ತನ್ನ ಬಿಡಾರಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕೊಂಚ ಕುಪಿತನಂತಾಗಿ ಹೀಗೆಂದನು. ॥ ೩೪ ॥

ಅರ್ಜುನಾ! ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಧಮನನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಬಿಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಇವನನ್ನು ಕೊಂದೇ ಹಾಕಿಬಿಡು. ಈತನು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನಿದ್ದೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನಿರಪರಾಧಿಗಳಾದ ಬಾಲಕರನ್ನು ಕೊಂದಿರುವನು. ॥ ೩೫ ॥ ಮೈಮರೆತವನನ್ನೂ, ಅಮಲೇರಿದವನನ್ನೂ, ಹುಚ್ಚನನ್ನೂ, ಮಲಗಿದವನನ್ನೂ, ಬಾಲಕರನ್ನೂ, ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನೂ, ವಿವೇಕ ಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯನನ್ನೂ, ಶರಣಾಗತನನ್ನೂ, ರಥಹೀನನನ್ನೂ ಮತ್ತು ಭಯಗೊಂಡವನನ್ನೂ, ಶತ್ರುಗಳಾದರೂ ಧರ್ಮಜ್ಞನಾದ ಪುರುಷನು ಕೊಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ॥ ೩೬ ॥ ಆದರೆ ಬೇರೆಯವರನ್ನು ಕೊಂದು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸುವ ದುಷ್ಟ ಕ್ರೂರಿಯ ವಧೆಯು ಅವನಿಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವೇ. ಏಕೆಂದರೆ, ಇಂತಹ ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬದುಕುತ್ತಾನಾದರೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಪಾಪ ವನ್ನು ಮಾಡಿ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ॥ ೩೭ ॥ ಇದಲ್ಲದೆ ನೀನು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಪಾಂಚಾಲಿಯಲ್ಲಿ – 'ಎಲೈ ಮಾನವತಿಯೇ! ನಿನ್ನ ಪುತ್ರರನ್ನು ವಧಿಸಿದವನ ತಲೆಯನ್ನು ತರಿಯುವೆ'ನೆಂಬ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಯನ್ನೂ ಮಾಡಿರುವೆ. ॥ ೩೮ ॥ ಆದುದರಿಂದ ಅರ್ಜುನಾ! ಈ ಪಾಪಿಯನ್ನು ಆವಶ್ಯವಾಗಿ ಸಂಹರಿಸಿಬಿಡು. ಈತನು ಕೊಲೆಪಾತಕಿ, ನಿಮ್ಮ ಪುತ್ರರನ್ನೇ ಕೊಂದುಹಾಕಿದವನು. 'ತನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಗೂ ಅಪ್ರಿಯ ವನ್ನೇ ಮಾಡಿದ ಕುಲಾಂಗಾರನಿವನು. ॥ ೩೯ ॥ ಅರ್ಜುನನ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆತನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ಮಾಡಿದನು. ಆದರೂ ಅರ್ಜುನನ ಹೃದಯ ಮಹಾನ್ ಆಗಿತ್ತು. ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ನಮ್ಮ ಪುತ್ರರನ್ನೇ ಕೊಂದಿದ್ದರೂ, ತನ್ನನ್ನೇ ಕೊಲ್ಲಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಗುರುಪುತ್ರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಅರ್ಜುನನು ಇಷ್ಟಪಡಲಿಲ್ಲ. ॥ ೪೦ ॥

ಅಥೋಪೇತ್ಯ ಸ್ವಶಿಬಿರಂ ಗೋವಿಂದಪ್ರಿಯಸಾರಥಿಃ ।
ನ್ಯವೇದಯತ್ತಂ ಪ್ರಿಯಾಯೈ ಶೋಚಂತ್ಯಾ ಆತ್ಮಜಾನ್ ಹತಾನ್ ॥ ೪೧ ॥

ತಥಾಽಽಹೃತಂ ಪಶುವತ್ ಪಾಶಬದ್ಧ-
ಮವಾಙ್ಮುಖಂ ಕರ್ಮಜುಗುಪ್ಸಿತೇನ ।
ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ ಕೃಷ್ಣಾಪಕೃತಂ ಗುರೋಃ ಸುತಂ
ವಾಮಸ್ವಭಾವಾ ಕೃಪಯಾ ನನಾಮ ಚ ॥ ೪೨ ॥

ಉವಾಚ ಚಾಸಹಂತ್ಯಸ್ಯ ಬಂಧನಾನಯನಂ ಸತೀ ।
ಮುಚ್ಯತಾಂ ಮುಚ್ಯತಾಮೇಷ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ನಿತರಾಂ ಗುರುಃ ॥ ೪೩ ॥

ಸರಹಸ್ಯೋ ಧನುರ್ವೇದಃ ಸವಿಸರ್ಗೋಪಸಂಯಮಃ ।
ಅಸ್ತ್ರಗ್ರಾಮಶ್ಚ ಭವತಾ ಶಿಕ್ಷಿತೋ ಯದನುಗ್ರಹಾತ್ ॥ ೪೪ ॥

ಸ ಏಷ ಭಗವಾನ್ ದ್ರೋಣಃ ಪ್ರಜಾರೂಪೇಣ ವರ್ತತೇ ।
ತಸ್ಯಾತ್ಮನೋಽರ್ಧಂ ಪತ್ನ್ಯಾಸ್ತೇ ನಾನ್ವಗಾದ್ವೀರಸೂಃ ಕೃಪೀ ॥ ೪೫ ॥

ತದ್ಧರ್ಮಜ್ಞ ಮಹಾಭಾಗ ಭವದ್ಭಿರ್ಗೌರವಂ ಕುಲಮ್ ।
ವೃಜಿನಂ ನಾರ್ಹತಿ ಪ್ರಾಪ್ತುಂ ಪೂಜ್ಯಂ ವಂದ್ಯಮಭೀಕ್ಷ್ಣಶಃ ॥ ೪೬ ॥

ಮಾ ರೋದೀದಸ್ಯ ಜನನೀ ಗೌತಮೀ ಪತಿದೇವತಾ ।
ಯಥಾಹಂ ಮೃತವತ್ಸಾಽಽರ್ತಾ ರೋದಿಮ್ಯಶ್ರುಮುಖೀ ಮುಹುಃ ॥ ೪೭ ॥

ಯೈಃ ಕೋಪಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮಕುಲಂ ರಾಜನ್ಯೈರಜಿತಾತ್ಮಭಿಃ ।
ತತ್ಕುಲಂ ಪ್ರದಹತ್ಯಾಶು ಸಾನುಬಂಧಂ ಶುಚಾರ್ಪಿತಮ್ ॥ ೪೮ ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಧರ್ಮ್ಯಂ ನ್ಯಾಯ್ಯಂ ಸಕರುಣಂ ನಿರ್ವ್ಯಲೀಕಂ ಸಮಂ ಮಹತ್ ।
ರಾಜಾ ಧರ್ಮಸುತೋ ರಾಜ್ಞ್ಯಾಃ ಪ್ರತ್ಯನಂದದ್ವಚೋದ್ವಿಜಾಃ ॥ ೪೯ ॥

ನಕುಲಃ ಸಹದೇವಶ್ಚ ಯುಯುಧಾನೋ ಧನಂಜಯಃ ।
ಭಗವಾನ್ ದೇವಕೀಪುತ್ರೋ ಯೇ ಚಾನ್ಯೇ ಯಾಶ್ಚ ಯೋಷಿತಃ ॥ ೫೦ ॥

ತತ್ರಾಹಾಮರ್ಷಿತೋ ಭೀಮಸ್ತಸ್ಯ ಶ್ರೇಯಾನ್ವಧಃ ಸ್ಮೃತಃ ।
ನ ಭರ್ತುರ್ನಾತ್ಮನಶ್ಚಾರ್ಥೇ ಯೋಽಹನ್ ಸುಪ್ತಾನ್ ಶಿಶೂನ್ ವೃಥಾ ॥ ೫೧ ॥

ನಿಶಮ್ಯ ಭೀಮಗದಿತಂ ದ್ರೌಪದ್ಯಾಶ್ಚ ಚತುರ್ಭುಜಃ ।
ಆಲೋಕ್ಯ ವದನಂ ಸಖ್ಯುರಿದಮಾಹ ಹಸನ್ನಿವ ॥ ೫೨ ॥

ಅನಂತರ ಅವನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸಾರಥ್ಯದೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಯುದ್ಧ ಶಿಬಿರವನ್ನು ತಲುಪಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪುತ್ರರಿಗಾಗಿ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಿಯೆಯಾದ ಪಾಂಚಾಲಿಯ ವಶಕ್ಕೆ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ॥ ೪೧ ॥ ದ್ರೌಪದಿಯು ನೋಡಿದಳು – ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಪಶುವಿನಂತೆ ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದನು. ನಿಂದಿತ ಕಾರ್ಯವೆಸಗಿದ್ದರಿಂದ ನಾಚಿ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ತನಗೆ ಅನಿಷ್ಟವನ್ನು ಮಾಡಿದಂತಹ ಗುರುಪುತ್ರ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅಪಮಾನಿತನಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ದ್ರೌಪದಿಯ ಕೋಮಲ ಹೃದಯವು ಕೃಪೆಯಿಂದ ತುಂಬಿಬಂದು, ಅವಳು ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದಳು. ॥ ೪೨ ॥ ಗುರುಪುತ್ರನನ್ನು ಹೀಗೆ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿ ತಂದಿರುವುದು ಆಕೆಗೆ ಸಹನೆಯಾಗದೆ ಹೇಳಿದಳು – ಇವರನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಮಾಡಿ. ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿ-ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿ. ಇವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. ನಮ್ಮ ಗುರುಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವವರು. ಅತ್ಯಂತ ಪೂಜನೀಯರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ॥ ೪೩ ॥ ಯಾರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನೀವು ರಹಸ್ಯಸಹಿತ ಧನುರ್ವೇದವನ್ನೂ, ಪ್ರಯೋಗ-ಉಪಸಂಹಾರಸಹಿತ ಸಮಸ್ತ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರುವಿರೋ, ಆ ಭಗವಾನ್ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರೇ ಪುತ್ರರೂಪದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಆಚಾರ್ಯರ ಅರ್ಧಾಂಗಿನಿಯಾದ ಕೃಪಿಯು ಈ ವೀರಪುತ್ರನ ಮೇಲಿನ ಮಮತೆಯಿಂದಲೇ ಪತಿಯೊಡನೆ ಸಹಗಮನ ಮಾಡಲಾರದೆ, ಜೀವಿತವಾಗಿರುವಳು. ॥ ೪೪-೪೫ ॥ ಧರ್ಮಜ್ಞರೇ! ಮಹಾಭಾಗರೇ! ಪ್ರತಿದಿನವು ಪೂಜಾ ನಮಸ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಗುರುವಂಶಕ್ಕೆ ವ್ಯಥೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದು ನಿಮಗೆ ಸರಿಯಲ್ಲ. ॥ ೪೬ ॥ ನಾನು ಪುತ್ರರ ಮರಣದಿಂದ ಪೀಡಿತಳಾಗಿ ಕಣ್ಣೀರು ಹರಿಸುತ್ತಾ ಅಳುವಂತೆ ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ಈತನ ತಾಯಿ ಗೌತಮಿಯು ಅಳದಿರಲಿ. ॥ ೪೭ ॥ ಉಚ್ಛೃಂಖಲನಾಗಿ ತನ್ನ ಕುಕೃತ್ಯದಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲಕ್ಕೆ ಕೋಪವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ರಾಜನನ್ನು ಕುಪಿತವಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಲವು ಶೋಕಾಗ್ನಿಗೆ ತಳ್ಳಿ, ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಸುಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತದೆ. ॥ ೪೮ ॥

ಸೂತಪುರಾಣಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – ಶೌನಕಾದಿ ಋಷಿಗಳಿರಾ! ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ, ನಿಷ್ಕಪಟವಾಗಿ, ಕಾರುಣ್ಯ-ಸಮತೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಆ ಮಹಾರಾಣಿಯ ವಚನವನ್ನು ಧರ್ಮಪುತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಅಭಿನಂದಿಸಿದನು. ॥ ೪೯ ॥ ಜೊತೆಗೆ ನಕುಲನೂ, ಸಹದೇವನೂ, ಸಾತ್ಯಕಿಯೂ, ಅರ್ಜುನನೂ ಹಾಗೂ ಸ್ವಯಂ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಅಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಾಗಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ನರ-ನಾರಿಯರು ಅದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿದರು. ॥ ೫೦ ॥ ಆಗ ಭೀಮಸೇನನು ಮಾತ್ರ ಕೋಪಭರಿತನಾಗಿ – ಇವನು ಮಲಗಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತನಗಾಗಲೀ, ತನ್ನ ಒಡೆಯನಿಗಾಗಲೀ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಕೊಂದಿರುವನು. ಈತನನ್ನು ವಧಿಸುವುದೇ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವೆಂದು ಗುಡುಗಿದನು. ॥ ೫೧ ॥ ಆಗ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ದ್ರೌಪದಿ ಮತ್ತು ಭೀಮಸೇನನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅರ್ಜುನನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತಾ ನಸುನಕ್ಕು ಹೀಗೆಂದನು – ॥ ೫೨ ॥

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಉವಾಚ

ಬ್ರಹ್ಮಬಂಧುರ್ನ ಹಂತವ್ಯ ಆತತಾಯೀ ವಧಾರ್ಹಣಃ ।
ಮಯ್ಯೈವೋಭಯಮಾಮ್ನಾತಂ ಪರಿಪಾಹ್ಯನುಶಾಸನಮ್ ॥ ೫೩ ॥

ಕುರು ಪ್ರತಿಶ್ರುತಂ ಸತ್ಯಂ ಯತ್ತತ್ಸಾಂತ್ವಯತಾ ಪ್ರಿಯಾಮ್ ।
ಪ್ರಿಯಂ ಚ ಭೀಮಸೇನಸ್ಯ ಪಾಂಚಾಲ್ಯಾ ಮಹ್ಯಮೇವಚ ॥ ೫೪ ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಅರ್ಜುನಃ ಸಹಸಾಽಽಜ್ಞಾಯ ಹರೇರ್ಹಾರ್ದಮಥಾಸಿನಾ ।
ಮಣಿಂ ಜಹಾರ ಮೂರ್ಧನ್ಯಂ ದ್ವಿಜಸ್ಯ ಸಹಮೂರ್ಧಜಮ್ ॥ ೫೫ ॥

ವಿಮುಚ್ಯ ರಶನಾಬದ್ಧಂ ಬಾಲಹತ್ಯಾಹತಪ್ರಭಮ್ ।
ತೇಜಸಾ ಮಣಿನಾ ಹೀನಂ ಶಿಬಿರಾನ್ನಿರಯಾಪಯತ್ ॥ ೫೬ ॥

ವಪನಂ ದ್ರವಿಣಾದಾನಂ ಸ್ಥಾನಾನ್ನಿರ್ಯಾಪಣಂ ತಥಾ ।
ಏಷ ಹಿ ಬ್ರಹ್ಮಬಂಧೂನಾಂ ವಧೋ ನಾನ್ಯೋಽಸ್ತಿ ದೈಹಿಕಃ ॥ ೫೭ ॥

ಪುತ್ರಶೋಕಾತುರಾಃ ಸರ್ವೇ ಪಾಂಡವಾಃ ಸಹ ಕೃಷ್ಣಯಾ ।
ಸ್ವಾನಾಂ ಮೃತಾನಾಂ ಯತ್ಕೃತ್ಯಂ ಚಕ್ರುರ್ನಿರ್ಹರಣಾದಿಕಮ್ ॥ ೫೮ ॥

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೆಂದನು – "ಪಾರ್ಥಾ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಪತಿತನಾಗಿದ್ದರೂ ಆತನನ್ನು ವಧಿಸಬಾರದು. ಹಾಗೆಯೇ ಆತತಾಯಿಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವುದೇ ಸರಿ. ಈ ಎರಡು ಆಜ್ಞೆಗಳನ್ನೂ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ನಾನೇ ಹೇಳಿರುತ್ತೇನೆ. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಎರಡೂ ಆಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸು. ॥ ೫೩ ॥ ಪ್ರಿಯೆಯಾದ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸುವಾಗ ನೀನು ಮಾಡಿದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸು. ಜೊತೆಗೆ ಭೀಮಸೇನನಿಗೂ, ಪಾಂಚಾಲಿಗೂ, ನನಗೂ ಪ್ರಿಯವಾಗಿರುವುದನ್ನೂ ಮಾಡು." ॥ ೫೪ ॥

ಸೂತಪುರಾಣಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – ಶೌನಕಾದಿಗಳೇ! ಅರ್ಜುನನು ಭಗವಂತನ ಹೃದಯದ ಆಶಯವನ್ನು ಒಡನೆಯೇ ಗ್ರಹಿಸಿ, ತನ್ನ ಖಡ್ಗದಿಂದ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ ತಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಮಣಿಯನ್ನು ಶಿಖಾಸಹಿತ ಕೆತ್ತಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ॥ ೫೫ ॥ ಬಾಲಕರ ಹತ್ಯೆಯಿಂದ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಮೊದಲೇ ಕಾಂತಿಹೀನನಾಗಿದ್ದನು. ಈಗ ಮಣಿ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟನು. ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಬಂಧನ ಮುಕ್ತನಾಗಿಸಿ ಶಿಬಿರದಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದರು. ॥ ೫೬ ॥ ಶಿಖೆಸಹಿತ ತಲೆಬೋಳಿಸುವುದು, ಹಣ ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಸ್ಥಾನಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿಸುವುದು – ಇವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ವಧೆಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಶಿಕ್ಷೆ. ಅವರಿಗೆ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆ ದೈಹಿಕವಾದ ವಧೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ॥ ೫೭ ॥ ಅನಂತರ ಪುತ್ರರ ಮೃತ್ಯುವಿನಿಂದ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದ ಪಾಂಡವರು ದ್ರೌಪದಿಯೊಡನೆ ಮೃತರಾಗಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಪುತ್ರಾದಿ ಬಂಧುಗಳ ಉತ್ತರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ॥ ೫೮ ॥

ಏಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. ॥ ೭ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ಪ್ರಥಮಸ್ಕಂಧೇ
ದ್ರೌಣಿನಿಗ್ರಹೋ ನಾಮ ಸಪ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥ ೭ ॥

ಎಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷಿತನ ರಕ್ಷಣೆ, ಕುಂತಿಯು ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸ್ತುತಿ, ಧರ್ಮರಾಜನ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಅಥ ತೇ ಸಂಪರೇತಾನಾಂ ಸ್ವಾನಾಮುದಕಮಿಚ್ಛತಾಮ್ ।
ದಾತುಂ ಸಕೃಷ್ಣಾ ಗಂಗಾಯಾಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ಯಯುಃ ಸ್ತ್ರಿಯಃ ॥ ೧ ॥

ತೇ ನಿನೀಯೋದಕಂ ಸರ್ವೇ ವಿಲಪ್ಯ ಚ ಭೃಶಂ ಪುನಃ ।
ಆಪ್ಲುತಾ ಹರಿಪಾದಾಬ್ಜ ರಜಃಪೂತಸರಿಜ್ಜಲೇ ॥ ೨ ॥

ತತ್ರಾಸೀನಂ ಕುರುಪತಿಂ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಂ ಸಹಾನುಜಮ್ ।
ಗಾಂಧಾರೀಂ ಪುತ್ರಶೋಕಾರ್ತಾಂ ಪೃಥಾಂ ಕೃಷ್ಣಾಂ ಚ ಮಾಧವಃ ॥ ೩ ॥

ಸೂತಪುರಾಣಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – ಋಷಿಗಳೇ! ಅನಂತರ ಪಾಂಡವರು–ತಿಲೋದಕವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ವಜನರಿಗೆ ತರ್ಪಣವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಗಂಗಾನದಿಯ ತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ॥ ೧ ॥ ಅಲ್ಲಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಮೃತಬಂಧುಗಳಿಗೆ ಜಲತರ್ಪಣಗಳನ್ನು ಇತ್ತು, ಅವರನ್ನು ನೆನೆದುಕೊಂಡು ವಿಲಾಪಿಸತೊಡಗಿದರು. ಬಳಿಕ ಶ್ರೀಭಗವಂತನ ಪಾದಾಬ್ಜಧೂಳಿಯಿಂದ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಗಂಗಾತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರು. ॥೨॥ ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಭೀಮಾರ್ಜುನಾದಿ ತಮ್ಮಂದಿರಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು, ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನನ್ನೂ, ಪುತ್ರಶೋಕದಿಂದ ಪೀಡಿತರಾಗಿದ್ದ ಗಾಂಧಾರೀ– ಕುಂತೀ– ದ್ರೌಪದಾದೇವಿಯನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನು ಧೌಮ್ಯಾದಿ ಮಹರ್ಷಿ

ಸಾಂತ್ವಯಾಮಾಸ ಮುನಿಭಿರ್ಹತಬಂಧೂನ್ ಶುಚಾರ್ಪಿತಾನ್ ।
ಭೂತೇಷು ಕಾಲಸ್ಯ ಗತಿಂ ದರ್ಶಯನ್ನ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾಮ್
॥ ೪ ॥

ಸಾಧಯಿತ್ವಾಜಾತಶತ್ರೋಃ ಸ್ವಂ ರಾಜ್ಯಂ ಕಿತವೈರ್ಹೃತಮ್ ।
ಘಾತಯಿತ್ವಾಸತೋ ರಾಜ್ಞಃ ಕಚಸ್ಪರ್ಶಕ್ಷತಾಯುಷಃ
॥ ೫ ॥

ಯಾಜಯಿತ್ವಾಶ್ವಮೇಧೈಸ್ತಂ ತ್ರಿಭಿರುತ್ತಮಕಲ್ಪಕೈಃ ।
ತದ್ಯಶಃ ಪಾವನಂ ದಿಕ್ಷು ಶತಮನ್ಯೋರಿವಾತನೋತ್
॥ ೬ ॥

ಆಮಂತ್ರ್ಯ ಪಾಂಡುಪುತ್ರಾಂಶ್ಚ ಶೈನೇಯೋದ್ಧವಸಂಯುತಃ ।
ದ್ವೈಪಾಯನಾದಿಭಿರ್ವಿಪ್ರೈಃ ಪೂಜಿತೈಃ ಪ್ರತಿಪೂಜಿತಃ
॥ ೭ ॥

ಗಂತುಂ ಕೃತಮತಿರ್ಬ್ರಹ್ಮನ್ ದ್ವಾರಕಾಂ ರಥಮಾಸ್ಥಿತಃ ।
ಉಪಲೇಭೇಽಭಿಧಾವಂತೀಮುತ್ತರಾಂ ಭಯವಿಹ್ವಲಾಮ್
॥ ೮ ॥

ಉತ್ತರೋವಾಚ

ಪಾಹಿ ಪಾಹಿ ಮಹಾಯೋಗಿನ್ ದೇವದೇವ ಜಗತ್ಪತೇ ।
ನಾನ್ಯಂ ತ್ವದಭಯಂ ಪಶ್ಯೇ ಯತ್ರ ಮೃತ್ಯುಃ ಪರಸ್ಪರಮ್
॥ ೯ ॥

ಅಭಿದ್ರವತಿ ಮಾಮೀಶ ಶರಸ್ತಪ್ತಾಯಸೋ ವಿಭೋ ।
ಕಾಮಂ ದಹತು ಮಾಂ ನಾಥ ಮಾ ಮೇ ಗರ್ಭೋ ನಿಪಾತ್ಯತಾಮ್
॥ ೧೦ ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಉಪಧಾರ್ಯ ವಚಸ್ತಸ್ಯಾ ಭಗವಾನ್ಭಕ್ತವತ್ಸಲಃ ।
ಅಪಾಂಡವಮಿದಂ ಕರ್ತುಂ ದ್ರೌಣೇರಸ್ತ್ರಮಬುಧ್ಯತ
॥ ೧೧ ॥

ತರ್ಹ್ಯೇವಾಥ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠ ಪಾಂಡವಾಃ ಪಂಚ ಸಾಯಕಾನ್ ।
ಆತ್ಮನೋಽಭಿಮುಖಾಂದೀಪ್ತಾನಾಲಕ್ಷ್ಯಾಸ್ತ್ರಾಣ್ಯುಪಾದದುಃ
॥ ೧೨ ॥

ವ್ಯಸನಂ ವೀಕ್ಷ್ಯ ತತ್ತೇಷಾಮನನ್ಯವಿಷಯಾತ್ಮನಾಮ್ ।
ಸುದರ್ಶನೇನ ಸ್ವಾಸ್ತ್ರೇಣ ಸ್ವಾನಾಂ ರಕ್ಷಾಂ ವ್ಯಧಾದ್ವಿಭುಃ
॥ ೧೩ ॥

ಗಳೊಡನೆ ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿದನು. 'ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಧೀನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮೃತ್ಯುವಿನಿಂದ ಯಾರನ್ನು ಯಾರೂ ತಪ್ಪಿಸಲಾರರು.' ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ, ಬಂಧು ಮರಣದಿಂದ ಶೋಕಿಸುತ್ತಿರುವ ಅವರನ್ನು ಸಾಂತ್ವನಗೊಳಿಸಿದನು. ॥ ೩-೪ ॥

ಈ ರೀತಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅಜಾತಶತ್ರುವಾದ ಮಹಾರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ, ಧೂರ್ತರು ಅವನಿಂದ ಮೋಸದಿಂದ ಕಸಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕೊಡಿಸಿದನು ಮತ್ತು ದ್ರೌಪದಿಯ ಕೇಶ ಪಾಶಗಳಿಗೆ ಕೈಹಾಕಿದ, ಆಯುಸ್ಸು ಕ್ಷೀಣ ಹೊಂದಿದ್ದ ದುಷ್ಟರಾಜರನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿಸಿದನು. ॥ ೫ ॥ ಜೊತೆಗೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಮಹಾರಾಜನಿಂದ ಉತ್ತಮ ಸಾಮಗ್ರಿ ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಋತ್ವಿಜರಿಂದ ಮೂರು ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. ಅವನ ಕೀರ್ತಿಯು ನೂರು ಯಜ್ಞ ಮಾಡಿದ ಇಂದ್ರನ ಕೀರ್ತಿಯಂತೆ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಹರಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ॥ ೬ ॥ ಇದಾದ ಬಳಿಕ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಹೋಗಲು ವಿಚಾರಮಾಡಿದನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪಾಂಡವರಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು, ದ್ವೈಪಾಯನ ವ್ಯಾಸರೇ ಮುಂತಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ ತಾನೂ ಸತ್ಕೃತನಾದನು. ಅವನು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಹೊರಡಲು ಉದ್ಧವ, ಸಾತ್ಯಕಿಯರೊಡನೆ ರಥವನ್ನೇರಿದನು. ಆಗಲೇ ಅಭಿಮನ್ಯುವಿನ ಪತ್ನಿ ಉತ್ತರೆಯು ಭಯದಿಂದ ಕಳವಳಗೊಂಡು ಎದುರಿಗೆ ಓಡಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದನು. ॥ ೭-೮ ॥

ಉತ್ತರೆಯು ಪ್ರಭುವನ್ನು ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸತೊಡಗಿದಳು - 'ದೇವಾಧಿದೇವಾ ! ಜಗತ್ಪತಿಯೇ ! ಮಹಾಯೋಗಿಯೇ ! ಕಾಪಾಡು ! ಕಾಪಾಡು ! ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನನಗೆ ಬೇರೆಯಾರೂ ಅಭಯ ನೀಡಲಾರರು. ಏಕೆಂದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಪರಸ್ಪರ ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ಕಾರಣರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ॥ ೯ ॥ ಪ್ರಭೋ ! ನೀನು ಸರ್ವಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿರುವೆ. ಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಬಾಣವೊಂದು ನನ್ನನ್ನು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಬೇಕಾದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಹಾಕಲಿ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಗರ್ಭವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸದಂತೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸು ಸ್ವಾಮಿ ! ॥ ೧೦ ॥

ಸೂತಪುರಾಣಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ - ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆಕೆಯ ಗೋಳಾಟವನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೇ- 'ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಪಾಂಡವರ ವಂಶವನ್ನೇ ನಿರ್ಬೀಜವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವನು' ಎಂದು ಅರಿತುಕೊಂಡನು. ॥ ೧೧ ॥ ಶೌನಕರೇ ! ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಐದು ಬಾಣಗಳು ತಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಪಾಂಡವರು ಅದನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡರು. ॥ ೧೨ ॥ ತನಗೆ ಶರಣು ಬಂದಿದ್ದ ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ವಿಪತ್ತು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ದಿವ್ಯವಾದ ಸುದರ್ಶನದಿಂದ ಅವರನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದನು. ॥ ೧೩ ॥

ಅಂತಃಸ್ಥಃ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಮಾತ್ಮಾ ಯೋಗೇಶ್ವರೋ ಹರಿಃ ।
ಸ್ವಮಾಯಯಾವೃಣೋದ್ಗರ್ಭಂ ವೈರಾಟ್ಯಾಃ ಕುರುತಂತವೇ ॥ ೧೪ ॥

ಯದ್ಯಪ್ಯಸ್ತ್ರಂ ಬ್ರಹ್ಮಶಿರಸ್ತ್ವಮೋಘಂ ಚಾಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಮ್ ।
ವೈಷ್ಣವಂ ತೇಜ ಆಸಾದ್ಯ ಸಮಶಾಮ್ಯದ್ಭೃಗೂದ್ವಹ ॥ ೧೫ ॥

ಮಾ ಮಂಸ್ಥಾ ಹ್ಯೇತದಾಶ್ಚರ್ಯಂ ಸರ್ವಾಶ್ಚರ್ಯಮಯೇಽಚ್ಯುತೇ ।
ಯ ಇದಂ ಮಾಯಯಾ ದೇವ್ಯಾ ಸೃಜತ್ಯವತಿ ಹಂತ್ಯಜಃ ॥ ೧೬ ॥

ಬ್ರಹ್ಮತೇಜೋವಿನಿರ್ಮುಕ್ತೈರಾತ್ಮಜೈಃ ಸಹ ಕೃಷ್ಣಯಾ ।
ಪ್ರಯಾಣಾಭಿಮುಖಂ ಕೃಷ್ಣಮಿದಮಾಹ ಪೃಥಾ ಸತೀ ॥ ೧೭ ॥

ಕುಂತ್ಯುವಾಚ

ನಮಸ್ಯೇ ಪುರುಷಂ ತ್ವಾಽಽದ್ಯಮೀಶ್ವರಂ ಪ್ರಕೃತೇಃ ಪರಮ್ ।
ಅಲಕ್ಷ್ಯಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಮಂತರ್ಬಹಿರವಸ್ಥಿತಮ್ ॥ ೧೮ ॥

ಮಾಯಾಜವನಿಕಾಚ್ಛನ್ನಮಜ್ಞಾಧೋಕ್ಷಜಮವ್ಯಯಮ್ ।
ನ ಲಕ್ಷ್ಯಸೇ ಮೂಢದೃಶಾ ನಟೋ ನಾಟ್ಯಧರೋ ಯಥಾ ॥ ೧೯ ॥

ತಥಾ ಪರಮಹಂಸಾನಾಂ ಮುನೀನಾಮಮಲಾತ್ಮನಾಮ್ ।
ಭಕ್ತಿಯೋಗವಿಧಾನಾರ್ಥಂ ಕಥಂ ಪಶ್ಯೇಮ ಹಿ ಸ್ತ್ರಿಯಃ ॥ ೨೦ ॥

ಕೃಷ್ಣಾಯ ವಾಸುದೇವಾಯ ದೇವಕೀನಂದನಾಯ ಚ ।
ನಂದಗೋಪಕುಮಾರಾಯ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ॥ ೨೧ ॥

ನಮಃ ಪಂಕಜನಾಭಾಯ ನಮಃ ಪಂಕಜಮಾಲಿನೇ ।
ನಮಃ ಪಂಕಜನೇತ್ರಾಯ ನಮಸ್ತೇ ಪಂಕಜಾಂಘ್ರಯೇ ॥ ೨೨ ॥

ಯಥಾ ಹೃಷಿಕೇಶ ಖಲೇನ ದೇವಕೀ
ಕಂಸೇನ ರುದ್ಧಾತಿಚಿರಂ ಶುಚಾರ್ಪಿತಾ ।
ವಿಮೋಚಿತಾಹಂ ಚ ಸಹಾತ್ಮಜಾ ವಿಭೋ
ತ್ವಯೈವ ನಾಥೇನ ಮುಹುರ್ವಿಪದ್ಗಣಾತ್ ॥ ೨೩ ॥

ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿರುವ ಯೋಗೇಶ್ವರನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಕುರುವಂಶದ ಕುಡಿಯನ್ನು ಉಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಉತ್ತರೆಯ ಗರ್ಭವನ್ನು ತನ್ನ ಮಾಯಾಕವಚದಿಂದ ಆವರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು. ॥ ೧೪ ॥ ಶೌನಕಾದಿ ಋಷಿಗಳಿರಾ! ಬ್ರಹ್ಮಶಿರೋಸ್ತ್ರವೆಂಬುದು ಅಮೋಘವಾದುದೇ. ಅದನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಪ್ರತ್ಯಸ್ತ್ರವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೂ ನಿಜವೇ. ಆದರೂ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ತೇಜದ ಇದಿರು ಅದು ಶಾಂತವಾಯಿತು. ॥ ೧೫ ॥ ಭೃಗುಕುಲತಿಲಕರೇ! ಇದೇನೋ ದೊಡ್ಡ ಆಚ್ಚರಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ, ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸರ್ವಾಶ್ಚರ್ಯಮಯನಾದವನು. ತಾನು ಜನ್ಮರಹಿತನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದು, ತನ್ನ ಮಾಯಾ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಸರ್ವಶಕ್ತಿ ಮಯನು ಪರಮಾತ್ಮನು. ॥ ೧೬ ॥ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಹೊರಟಾಗ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದ ಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತರಾದ ತನ್ನ ಪುತ್ರರೊಡನೆಯೂ, ದ್ರೌಪದಿಯೊಡನೆಯೂ ಕೂಡಿ ಸಾಧ್ವಿಯಾದ ಕುಂತೀದೇವಿಯು ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು. ॥ ೧೭ ॥

ಕುಂತಿದೇವಿಯು ಹೇಳಿದಳು – ನೀನು ಸಮಸ್ತ ಜೀವಿಗಳ ಒಳಗೂ-ಹೊರಗೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆ. ಆದರೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ವೃತ್ತಿಗಳಿಂದ ನೋಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ನೀನು ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಮೀರಿನಿಂತ ಆದಿಪುರುಷ ಪರಮೇಶ್ವರನಾಗಿರುವೆ. ನಾನು ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ ೧೮ ॥ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಗೋಚರಿಸದೆ ಮಾಯೆಯೆಂಬ ಪರದೆಯೊಳಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಮರೆಸಿ ಕೊಂಡಿರುವವನೂ, ಸರ್ವಜ್ಞನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಜ್ಞಳಾದ ನಾನು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲೆನು ? ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಚತುರನಟನಂತೆ ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಮೂಢದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವರು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಗುರುತಿಸಬಲ್ಲರು ? ॥ ೧೯ ॥ ನೀನು ಶುದ್ಧ ಹೃದಯವುಳ್ಳ ವಿಚಾರಶೀಲ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತರಾದ ಪರಮಹಂಸರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪರಾಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಲು ಅವತರಿಸಿರುವೆ. ಇಂತಹ ನಿನ್ನನ್ನು ನಮ್ಮಂತಹ ಪಾಮರ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಗುರುತಿಸ ಬಲ್ಲರು ? ॥ ೨೦ ॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ, ವಾಸುದೇವನಿಗೆ, ದೇವಕೀ ನಂದನನಿಗೆ, ನಂದಗೋಪಕುಮಾರನಿಗೆ, ಗೋವಿಂದನಿಗೆ, ನಮೋ ನಮಃ. ನಮ್ಮ ಅನಂತ ವಂದನೆಗಳು. ॥ ೨೧ ॥ ಪದ್ಮನಾಭನಿಗೆ, ಪದ್ಮಮಾಲಾಧರನಿಗೆ, ಪದ್ಮಾಕ್ಷನಿಗೆ, ಪದ್ಮಪಾದನಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾ! ನಿನಗೆ ಮತ್ತೆ-ಮತ್ತೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು. ॥ ೨೨ ॥ ಹೃಷೀಕೇಶಾ! ಪ್ರಭೋ! ಹಿಂದೆ ದುಷ್ಟಕಂಸನಿಂದ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ಚಿರಕಾಲ ಶೋಕಗ್ರಸ್ತಳಾಗಿದ್ದ ದೇವಕಿಯನ್ನು ನೀನು ಕಾಪಾಡಿದಂತೆಯೇ ಪುತ್ರರೊಂದಿಗೆ ನನ್ನನ್ನೂ ಕೂಡ ನೀನು ಪದೇ-ಪದೇ ವಿಪತ್ತುಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿರುವೆ. ನೀನೇ ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿರುವೆ. ನೀನೇ ಸರ್ವಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾ! ವಿಷದಿಂದ, ಲಾಕ್ಷಾಗೃಹದ ಭಯಾನಕ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ, ಹಿಡಿಂಬಾದಿ ರಾಕ್ಷಸರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ದುಷ್ಟರ ದ್ಯೂತಸಭೆಯಿಂದ, ವನವಾಸದ ವಿಪತ್ತುಗಳಿಂದ, ಯುದ್ಧದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ ಮಹಾ

ವಿಷಾನ್ಮಹಾಗ್ನೇಃ ಪುರುಷಾದದರ್ಶನಾ-
ದಸತ್ಸಭಾಯಾ ವನವಾಸಕೃಚ್ಛ್ರತಃ ।
ಮೃಧೇ ಮೃಧೇಽನೇಕಮಹಾರಥಾಸ್ತ್ರತೋ
ದ್ರೌಣ್ಯಸ್ತ್ರತಶ್ಚಾಸ್ಮ ಹರೇಽಭಿರಕ್ಷಿತಾಃ ॥ ೨೪ ॥

ವಿಪದಃ ಸಂತು ನಃ ಶಶ್ವತ್ತತ್ರ ತತ್ರ ಜಗದ್ಗುರೋ ।
ಭವತೋ ದರ್ಶನಂ ಯತ್ಸ್ಯಾದಪುನರ್ಭವದರ್ಶನಮ್ ॥ ೨೫ ॥

ಜನ್ಮೈಶ್ವರ್ಯಶ್ರುತಶ್ರೀಭಿರೇಧಮಾನಮದಃ ಪುಮಾನ್ ।
ನೈವಾರ್ಹತ್ಯಭಿಧಾತುಂ ವೈ ತ್ವಾಮಕಿಂಚನಗೋಚರಮ್ ॥ ೨೬ ॥

ನಮೋಽಕಿಂಚನವಿತ್ತಾಯ ನಿವೃತ್ತಗುಣವೃತ್ತಯೇ ।
ಆತ್ಮಾರಾಮಾಯ ಶಾಂತಾಯ ಕೈವಲ್ಯಪತಯೇ ನಮಃ ॥ ೨೭ ॥

ಮನ್ಯೇ ತ್ವಾಂ ಕಾಲಮೀಶಾನಮನಾದಿನಿಧನಂ ವಿಭುಮ್ ।
ಸಮಂ ಚರಂತಂ ಸರ್ವತ್ರ ಭೂತಾನಾಂ ಯನ್ಮಿಥಃ ಕಲಿಃ ॥ ೨೮ ॥

ನ ವೇದ ಕಶ್ಚಿದ್ಭಗವಂಶ್ಚಿಕೀರ್ಷಿತಂ
ತವೇಹಮಾನಸ್ಯ ನೃಣಾಂ ವಿಡಂಬನಮ್ ।
ನ ಯಸ್ಯ ಕಶ್ಚಿದ್ದಯಿತೋಽಸ್ತಿ ಕರ್ಹಿಚಿದ್
ದ್ವೇಷ್ಯಶ್ಚ ಯಸ್ಮಿನ್ವಿಷಮಾ ಮತಿರ್ನೃಣಾಮ್ ॥ ೨೯ ॥

ಜನ್ಮ ಕರ್ಮ ಚ ವಿಶ್ವಾತ್ಮನ್ನಜಸ್ಯಾಕರ್ತುರಾತ್ಮನಃ ।
ತಿರ್ಯಂಗ್ನೃಷಿಷು ಯಾದಸು ತದತ್ಯಂತವಿಡಂಬನಮ್ ॥ ೩೦ ॥

ಗೋಪ್ಯಾದದೇ ತ್ವಯಿ ಕೃತಾಗಸಿ ದಾಮ ತಾವದ್
ಯಾ ತೇ ದಶಾಶ್ರುಕಲಿಲಾಂಜನಸಂಭ್ರಮಾಕ್ಷಮ್ ।
ವಕ್ತ್ರಂ ನಿನೀಯ ಭಯಭಾವನಯಾ ಸ್ಥಿತಸ್ಯ
ಸಾ ಮಾಂ ವಿಮೋಹಯತಿ ಭೀರಪಿ ಯದ್ಬಿಭೇತಿ ॥ ೩೧ ॥

ರಥರು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಕಾಪಾಡಿದೆ. ಹೀಗೆ ಎಷ್ಟೆಂದು ಹೇಳಲಿ? ಈಗ ಈ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದಿಂದಲೂ ಕೂಡ ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡಿರುವೆ. ॥ ೨೩-೨೪ ॥ ಜಗದ್ಗುರುವೇ! ನಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ವಿಪತ್ತುಗಳು ಪದೇ-ಪದೇ ಬರುತ್ತಿರಲಿ. ಏಕೆಂದರೆ, ವಿಪತ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನ ಆಗುತ್ತಾ ಇರುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವಾದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಜನ್ಮ-ಮೃತ್ಯುವಿನ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಬೀಳಬೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ॥ ೨೫ ॥ ನೀನು ಅಕಿಂಚನರಿಗೆ ಗೋಚರನಾಗುವವನು. ಕುಲಮದ, ಅಧಿಕಾರಮದ, ವಿದ್ಯಾಮದ, ಸಂಪತ್ತಿನಮದ-ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಬೀಗುವ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ನಿನ್ನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಅರ್ಹತೆಯೂ ಹೇಗೆ ಉಂಟಾದೀತು? ॥ ೨೬ ॥ ನೀನು ನಿಷ್ಕಾಮ ಭಕ್ತರ ಪರಮಧನವಾಗಿರುವೆ. ತ್ರಿಗುಣಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮೀರಿರುವವನಾಗಿರುವೆ. ಆತ್ಮಾರಾಮನೂ, ಪ್ರಶಾಂತನೂ, ಕೈವಲ್ಯ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅಧಿಪತಿಯೂ ಆದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ॥ ೨೭ ॥ ಅನಾದಿಯೂ, ಅನಂತನೂ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕನೂ, ಎಲ್ಲರ ನಿಯಾಮಕನೂ, ಕಾಲರೂಪೀ ಪರಮೇಶ್ವರನೂ ನೀನೇ ಆಗಿರುವೆ ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರಪಂಚದ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿ, ಪದಾರ್ಥಗಳು ಪರಸ್ಪರ ವೈಷಮ್ಯದಿಂದ ಘರ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ನೀನು ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿ ಸಮಾನರೂಪದಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ॥ ೨೮ ॥ ಭಗವಂತನೇ! ನೀನು ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ ನೀನು ಏನು ಮಾಡಲು ಬಯಸುವೆ ಎಂಬುದು ಯಾರೂ ತಿಳಿಯಲಾರರು. ನಿನಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಯಾರೂ ಪ್ರಿಯರು ಇಲ್ಲ, ಅಪ್ರಿಯರೂ ಇಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಜನರ ಬುದ್ಧಿಯು ವಿಷಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ॥ ೨೯ ॥ ವಿಶ್ವದ ಆತ್ಮರೂಪನಾಗಿರುವವನೇ! ನೀನು ಜನ್ಮ-ಕರ್ಮರಹಿತನಾದ ಶುದ್ಧಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪನೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಲೋಕದ ವಿಡಂಬನೆಗಾಗಿ ಪಶು-ಪಕ್ಷಿ ಮುಂತಾದ ತಿರ್ಯಕ್ ಜಂತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿಯೂ, ಮುನಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಜಲಚರಾದಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜನ್ಮತಳೆದು ಆ ಯೋನಿಗಳಿಗೆ ಅನುರೂಪವಾದ ದಿವ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ. ಇದೆಂತಹ ನಿನ್ನ ಲೀಲೆಯು? ॥ ೩೦ ॥ ನೀನು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ತುಂಟತನದಲ್ಲಿ ಗಡಿಗೆಯನ್ನು ಒಡೆದಾಗ ಯಶೋದೆಯು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಲು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಗ್ಗವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಂದಾಗ, ನೀನು ಹೆದರಿದವನಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಚ್ಚಿದ ಕಾಡಿಗೆಯೆಲ್ಲ ಗಲ್ಲಕ್ಕೆ ಮೆತ್ತಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಕಣ್ಣುಗಳು ಚಂಚಲವಾಗಿದ್ದವು, ಮುಖವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ನಿನ್ನ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯ-ಲೀಲೆಯ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ ನಾನು ಪರವಶಳಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಯಾರ ಕುರಿತು ಭಯವೂ ಭಯಪಡುತ್ತಿದೆಯೋ ಅಂತಹವನ ಇದು ಸ್ಥಿತಿ! ಎಂತಹ ಸೋಜಿಗವಿದು? ॥ ೩೧ ॥ ನೀನು ಜನ್ಮ ರಹಿತನಾಗಿದ್ದರೂ ಏಕೆ ಜನ್ಮತಾಳಿದೆ? ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಮಹಾಪುರುಷರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ– "ಮಲಯ ಪರ್ವತದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹರಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಗಂಧದ ಮರಗಳು ಹುಟ್ಟು

73914 C

ಕೇಚಿದಾಹುರಜಂ ಜಾತಂ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕಸ್ಯ ಕೀರ್ತಯೇ ।
ಯದೋಃ ಪ್ರಿಯಸ್ಯಾನ್ವವಾಯೇ ಮಲಯಸ್ಯೇವ ಚಂದನಮ್
॥ ೩೨ ॥

ಅಪರೇ ವಸುದೇವಸ್ಯ ದೇವಕ್ಯಾಂ ಯಾಚಿತೋಽಭ್ಯಗಾತ್ ।
ಅಜಸ್ತ್ವಮಸ್ಯ ಕ್ಷೇಮಾಯ ವಧಾಯ ಚ ಸುರದ್ವಿಷಾಮ್
॥ ೩೩ ॥

ಭಾರಾವತಾರಣಾಯಾನ್ಯೇ ಭುವೋ ನಾವ ಇವೋದಧೌ ।
ಸೀದಂತ್ಯಾ ಭೂರಿಭಾರೇಣ ಜಾತೋ ಹ್ಯಾತ್ಮಭುವಾರ್ಥಿತಃ
॥ ೩೪ ॥

ಭವೇಽಸ್ಮಿನ್ ಕ್ಲಿಶ್ಯಮಾನಾನಾಮವಿದ್ಯಾಕಾಮಕರ್ಮಭಿಃ ।
ಶ್ರವಣಸ್ಮರಣಾರ್ಹಾಣಿ ಕರಿಷ್ಯನ್ನಿತಿ ಕೇಚನ
॥ ೩೫ ॥

ಶೃಣ್ವಂತಿ ಗಾಯಂತಿ ಗೃಣಂತ್ಯಭೀಕ್ಷ್ಣ ಶಃ
ಸ್ಮರಂತಿ ನಂದಂತಿ ತವೇಹಿತಂ ಜನಾಃ ।
ತ ಏವ ಪಶ್ಯಂತ್ಯಚಿರೇಣ ತಾವಕಂ
ಭವಪ್ರವಾಹೋಪರಮಂ ಪದಾಂಬುಜಮ್ ॥ ೩೬ ॥

ಅಪ್ಯದ್ಯ ನಸ್ತ್ವಂ ಸ್ವಕೃತೇಹಿತ ಪ್ರಭೋ
ಜಿಹಾಸಸಿ ಸ್ವಿತ್ಸುಹೃದೋಽನುಜೀವಿನಃ ।
ಯೇಷಾಂ ನ ಚಾನ್ಯದ್ಭವತಃ ಪದಾಂಬುಜಾತ್
ಪರಾಯಣಂ ರಾಜಸು ಯೋಜಿತಾಂಹಸಾಮ್ ॥ ೩೭ ॥

ಕೇ ವಯಂ ನಾಮರೂಪಾಭ್ಯಾಂ ಯದುಭಿಃ ಸಹ ಪಾಂಡವಾಃ ।
ಭವತೋಽದರ್ಶನಂ ಯರ್ಹಿ ಹೃಷೀಕಾಣಾಮಿವೇಶಿತುಃ
॥ ೩೮ ॥

ನೇಯಂ ಶೋಭಿಷ್ಯತೇ ತತ್ರ ಯಥೇದಾನೀಂ ಗದಾಧರ ।
ತ್ವತ್ಪದೈರಂಕಿತಾ ಭಾತಿ ಸ್ವಲಕ್ಷಣವಿಲಕ್ಷಿತೈಃ
॥ ೩೯ ॥

ಇಮೇ ಜನಪದಾಃ ಸ್ವೃದ್ಧಾಃ ಸುಪಕ್ವೌಷಧಿವೀರುಧಃ ।
ವನಾದ್ರಿನದ್ಯುದನ್ವಂತೋ ಹ್ಯೇಧಂತೇ ತವ ವೀಕ್ಷಿತೈಃ
॥ ೪೦ ॥

ವಂತೆಯೇ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕನೂ, ಪ್ರಿಯಭಕ್ತೋತ್ತಮನೂ ಆದ ಯದು ಮಹಾರಾಜನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತಾರಪಡಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಅವನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿರುವೆ." ॥ ೩೨ ॥ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ- 'ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಸುತಪಾ ಮತ್ತು ಪೃಶ್ನಿ ಎಂಬ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದ ವಸುದೇವ-ದೇವಕಿಯರು ಪಡೆದ ವರದಂತೆ ನೀನು ಜನ್ಮರಹಿತನಾದರೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದೆ. ದೇವತೆಗಳ ಯಾಚನೆಯಂತೆ ಈ ಲೋಕಗಳ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ದೈತ್ಯರ ನಾಶಕ್ಕಾಗಿಯೂ ನೀನು ಜನ್ಮತಾಳಿದೆ.' ॥ ೩೩ ॥ ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಹೀಗೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – 'ಈ ಭೂಮಿಯು ಅಧರ್ಮದ ಭಾರದಿಂದ ಕಡುಪೀಡಿತಳಾಗಿ ಸಮುದ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ಭೂ ಭಾರವನ್ನು ಇಳುಹಲು ನೀನು ಅವತರಿಸಿದೆ." ॥ ೩೪ ॥ 'ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನ, ಕಾಮನೆ, ಅನಾದಿಕರ್ಮ ಇವುಗಳ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿರುವ ಜನರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಶ್ರವಣ-ಸ್ಮರಣೆಗಳಿಗೆ ಶುಭಾಲಂಬನವಾಗುವ ದಿವ್ಯವಾದ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನೀನು ಅವತರಿಸಿರುವೆ' ಎಂದು ಕೆಲವು ಮಹಾತ್ಮರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ॥ ೩೫ ॥ ನಿನ್ನ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳಾದ ಭಕ್ತರು ಪದೇ-ಪದೇ ನಿನ್ನ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಶ್ರವಣಿಸುತ್ತಾ, ಕೀರ್ತಿಸುತ್ತಾ, ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ಆನಂದಿತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹವರೇ ಜನ್ಮ-ಮರಣದ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ತಡೆಗಟ್ಟುವ ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯವಾದ ಅಡಿದಾವರೆಗಳನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು. ॥ ೩೬ ॥

ಭಕ್ತರ ಎಲ್ಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವೇ! ಪ್ರಭುವೇ! ನಿಷ್ಠವರಾಗಿ ನಿನ್ನ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾಗಿ, ನಿನ್ನನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿ ಬಾಳುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮನ್ನು ಈಗಲೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಹೋಗಲು ಬಯಸುವೆಯಾ ? ನಮಗೆ ನಿನ್ನ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಆಸರೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ರಾಜರೆಲ್ಲರೂ ನಮಗೆ ವಿರೋಧಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದೇ ಇದೆ. ॥ ೩೭ ॥ ಆತ್ಮನು ಎಲ್ಲ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಧಾರಕನೂ ಪ್ರೇರಕನು. ಅವನಲ್ಲದೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಶಕ್ತಿ, ಅಸ್ತಿತ್ವ ಎಲ್ಲಿಯದು ? ಹಾಗೆಯೇ ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯದರ್ಶನವಾಗದಿದ್ದರೆ ಯದುವಂಶಿಯರ ಹಾಗೂ ಪಾಂಡವರ ನಾಮ-ರೂಪ-ಅಸ್ತಿತ್ವ, ಶಕ್ತಿ, ಇವುಗಳು ಹೇಗೆ ಇರಬಲ್ಲವು ? ॥ ೩೮ ॥ ಪ್ರಭೋ ! ಗದಾಧರ ! ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಚಿಹ್ನೆಗಳಿಂದ ಈ ಕುರುಜಾಂಗಲ ಪ್ರದೇಶವು ಎಷ್ಟು ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿದೆಯೋ, ನೀನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದ ಬಳಿಕ ಆ ಕಾಂತಿಯು ಇಲ್ಲವಾಗುವುದು. ॥ ೩೯ ॥ ನಿನ್ನ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ಈ ದೇಶವು ಪಕ್ವವಾದ ಸಮೃದ್ಧಿಗಳಿಂದ, ಧಾನ್ಯ ಮತ್ತು ಫಲಪುಷ್ಪಭರಿತವಾದ ಗಿಡ-ಮರ-ಬಳ್ಳಿಗಳ ಸಂಪತ್ತುಗಳಿಂದ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಅರಣ್ಯ-ಗಿರಿ-ನದೀ-ಸಮುದ್ರಗಳೂ ನಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವವು. ॥ ೪೦ ॥ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನೂ, ವಿಶ್ವಾತ್ಮನೂ, ವಿಶ್ವಮೂರ್ತಿಯೂ ಆಗಿರುವ ಪ್ರಭುವೇ ! ಸ್ವಜನರಾದ ಈ ಪಾಂಡವರಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ

ಅಥ ವಿಶ್ವೇಶ ವಿಶ್ವಾತ್ಮನ್ವಿಶ್ವಮೂರ್ತೇ ಸ್ವಕೇಷು ಮೇ ।
ಸ್ನೇಹಪಾಶಮಿಮಂ ಛಿಂಧಿ ದೃಢಂ ಪಾಂಡುಷು ವೃಷ್ಣಿಷು
॥ ೪೧ ॥

ತ್ವಯಿ ಮೇಽನನ್ಯವಿಷಯಾ ಮತಿರ್ಮಧುಪತೇಽಸಕೃತ್ ।
ರತಿಮುದ್ವಹತಾಂ ತದ್ವದ್ಗಂಗೇವೌಘಮುದನ್ವತಿ
॥ ೪೨ ॥

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣಸಖ ವೃಷ್ಣ್ಯೃಷಭಾವನಿಧ್ರುಗ್
ರಾಜನ್ಯವಂಶದಹನಾನಪವರ್ಗವೀರ್ಯ ।
ಗೋವಿಂದ ಗೋದ್ವಿಜಸುರಾರ್ತಿಹರಾವತಾರ
ಯೋಗೇಶ್ವರಾಖಿಲಗುರೋ ಭಗವನ್ನಮಸ್ತೇ ॥ ೪೩ ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಪೃಥಯೇತ್ಥಂ ಕಲಪದೈಃ ಪರಿಣೂತಾಖಿಲೋದಯಃ ।
ಮಂದಂ ಜಹಾಸ ವೈಕುಂಠೋ ಮೋಹಯನ್ನಿವ ಮಾಯಯಾ
॥ ೪೪ ॥

ತಾಂ ಬಾಢಮಿತ್ಯುಪಾಮಂತ್ರ್ಯ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಗಜಸಾಹ್ವಯಮ್ ।
ಸ್ತ್ರಿಯಶ್ಚ ಸ್ವಪುರಂ ಯಾಸ್ಯನ್ ಪ್ರೇಮ್ಣಾ ರಾಜ್ಞಾ ನಿವಾರಿತಃ
॥ ೪೫ ॥

ವ್ಯಾಸಾದ್ಯೈರೀಶ್ವರೇಹಾಜ್ಞೈಃ ಕೃಷ್ಣೇನಾದ್ಭುತಕರ್ಮಣಾ ।
ಪ್ರಬೋಧಿತೋಽಪೀತಿಹಾಸೈರ್ನಾಬುಧ್ಯತ ಶುಚಾರ್ಪಿತಃ
॥ ೪೬ ॥

ಆಹ ರಾಜಾ ಧರ್ಮಸುತಶ್ಚಿಂತಯನ್ಸುಹೃದಾಂ ವಧಮ್ ।
ಪ್ರಾಕೃತೇನಾತ್ಮನಾ ವಿಪ್ರಾಃ ಸ್ನೇಹಮೋಹವಶಂ ಗತಃ
॥ ೪೭ ॥

ಅಹೋ ಮೇ ಪಶ್ಯತಾಜ್ಞಾನಂ ಹೃದಿ ರೂಢಂ ದುರಾತ್ಮನಃ ।
ಪಾರಕ್ಯಸ್ಯೈವ ದೇಹಸ್ಯ ಬಹ್ವ್ಯೋ ಮೇಽಕ್ಷೌಹಿಣೀರ್ಹತಾಃ
॥ ೪೮ ॥

ಬಾಲದ್ವಿಜಸುಹೃನ್ಮಿತ್ರಪಿತೃಭ್ರಾತೃಗುರುದ್ರುಹಃ ।
ನ ಮೇ ಸ್ಯಾನ್ನಿರಯಾನ್ಮೋಕ್ಷೋ ಹ್ಯಪಿ ವರ್ಷಾಯುತಾಯುತೈಃ
॥ ೪೯ ॥

ಯಾದವರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ದೃಢವಾದ ಮಮತೆ ಬೆಳೆದು ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಪ್ರಾಕೃತವಾದ ಸ್ನೇಹಪಾಶವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿಬಿಡು. ॥ ೪೧ ॥ ಪರಮಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಮಧು ಪತಿಯೇ! ಗಂಗೆಯ ಅಖಂಡ ಪ್ರವಾಹವು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲೇ ಸದಾ ಹೋಗಿ ಸೇರುವಂತೆಯೇ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಅತ್ತ-ಇತ್ತ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹರಿಯದೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರೇಮ ರಸ ಪೂರ್ಣಪ್ರವಾಹವಾಗಿ ಸದಾ ಹರಿಯುತ್ತಿರಲಿ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ನೆಲೆಸಲಿ. ॥ ೪೨ ॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾ! ಅರ್ಜುನನ ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರನೇ! ಯದುವಂಶ ಶಿರೋಮಣಿಯೇ! ಭೂಮಿಗೆ ಭಾರವಾಗಿರುವ ರಾಜವೇಶಧಾರಿಗಳಾದ ದೈತ್ಯರ ಸಂಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಂಕಿಯಂತಿರುವವನೇ! ಅನಂತವೀರ್ಯನೇ! ಗೋವಿಂದಾ! ಗೋ, ದ್ವಿಜ, ದೇವತೆಗಳ ದುಃಖವನ್ನು ಹರಿಸಲು ಅವತರಿಸಿದ ಸ್ವಾಮಿಯೇ! ಯೋಗೇಶ್ವರನೇ! ಚರಾಚರದ ಗುರುವೇ! ಭಗವಂತನೇ! ನಿನಗೆ ಪದೇ-ಪದೇ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ॥ ೪೩ ॥

ಸೂತಪುರಾಣಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಕುಂತೀದೇವಿಯು ಹೀಗೆ ಮಧುರವಾದ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದಳು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ, ಆಕೆಯನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಮಧುರ ಮಂದಹಾಸವನ್ನು ಬೀರಿದನು. ॥ ೪೪ ॥ 'ಅತ್ತೆ! ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ' ಎಂದು ಕುಂತಿಗೆ ಹೇಳಿ ಹಸ್ತಿನಾಪುರದ ಅರಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಸುಭದ್ರೆಯೇ ಮುಂತಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಹೊರಡಲನುವಾದಾಗ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಪರಮಪ್ರೇಮದಿಂದ ತಡೆಗಟ್ಟಿದನು. ॥ ೪೫ ॥ ಧರ್ಮರಾಜನು ಬಂಧು-ಮಿತ್ರರ ಮರಣದಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಶೋಕಾಕುಲನಾಗಿದ್ದನು. ಭಗವಂತನ ಲೀಲೆಯ ಮರ್ಮವನ್ನರಿತ ವ್ಯಾಸಾದಿಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಹಾಗೂ ಸ್ವಯಂ ಅದ್ಭುತ ಚರಿತನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೂ ಕೂಡ ಅನೇಕ ಇತಿಹಾಸಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಆತನನ್ನು ಸಾಂತ್ವನಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಆತನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ, ಅವನ ಶೋಕವು ದೂರವಾಗಲಿಲ್ಲ. ॥ ೪೬ ॥ ಶೌನಕಾದಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ! ಧರ್ಮಪುತ್ರನಾದ ಮಹಾ ರಾಜಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಪ್ರಾಕೃತವಾದ ಮನಸ್ಸು ಸ್ನೇಹ-ಮೋಹಗಳಲ್ಲಿ ಬಲವಾಗಿ ಬಂಧಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಪರವಶನಾದ ಆತನು ಬಂಧು-ಮಿತ್ರರ ವಧೆಯನ್ನೇ ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ಹೀಗೆಂದುಕೊಂಡನು - ಅಯ್ಯೋ! ದುರಾತ್ಮನಾದ ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ಅಜ್ಞಾನ ಬೇರೂರಿದೆ? ನಾಯಿ-ನರಿಗಳಿಗೆ ಆಹಾರವಾದ ಈ ಅನಾತ್ಮದೇಹಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಅನೇಕ ಅಕ್ಷೌಹಿಣೀ* ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಬಲಿಗೊಟ್ಟೆನು! ॥ ೪೭-೪೮ ॥ ನಾನು ಬಾಲಕರು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ನೆಂಟರಿಷ್ಟರು, ತಂದೆ-ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವವರು, ಗುರು ಜನರು-ಹೀಗೆ ಇವರಿಗೆಲ್ಲ ದ್ರೋಹ ಮಾಡಿದೆನು. ಇಂತಹ ಮಹಾಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡಿದ ನನಗೆ ಕೋಟ್ಯಂತರ ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದರೂ ನರಕದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗದು. ॥ ೪೯ ॥ 'ರಾಜನು

* ಒಂದು ಅಕ್ಷೌಹಿಣಿ ಎಂದರೆ – ೨೧,೮೭೦ ರಥಗಳು, ೨೧೮೭೦ ಆನೆಗಳು, ೧,೦೯,೩೫೦ ಕಾಲಾಳುಗಳು, ೬೫,೬೧೦ ಕುದುರೆಸವಾರರು. ಇಷ್ಟು ಸೇನೆ ಸೇರಿದರೆ ಒಂದು ಅಕ್ಷೌಹಿಣಿ ಆಗುತ್ತದೆ.

ನೈನೋ ರಾಜ್ಞಃ ಪ್ರಜಾಭರ್ತುರ್-
ಧರ್ಮಯುದ್ಧೇ ವಧೋ ದ್ವಿಷಾಮ್ ।
ಇತಿ ಮೇ ನ ತು ಬೋಧಾಯ
ಕಲ್ಪತೇ ಶಾಸನಂ ವಚಃ ॥ ೫೦ ॥

ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಮದ್ಧತಬಂಧೂನಾಂ
ದ್ರೋಹೋ ಯೋಽಸಾವಿಹೋತ್ಥಿತಃ ।
ಕರ್ಮಭಿರ್ಗೃಹಮೇಧೀಯೈರ್ನಾಹಂ
ಕಲ್ಪೋ ವ್ಯಪೋಹಿತುಮ್ ॥ ೫೧ ॥

ಯಥಾ ಪಂಕೇನ ಪಂಕಾಂಭಃ ಸುರಯಾ ವಾ ಸುರಾಕೃತಮ್ ।
ಭೂತಹತ್ಯಾಂ ತಥೈವೈಕಾಂ ನ ಯಜ್ಞೈರ್ಮಾಷ್ಟುಮರ್ಹತಿ
॥ ೫೨ ॥

ಪ್ರಜೆಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಧರ್ಮಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಕೊಂದರೆ ಅದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಪಾಪತಟ್ಟದು' ಎಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರವಚನವಿದ್ದರೂ ಇದರಿಂದ ನನಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ॥ ೫೦ ॥ ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೊಂದುಹಾಕಿರುವ ನೆಂಟರಿಷ್ಟರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕೊರಗುತ್ತಿರುವ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ನನ್ನಿಂದಾದ ದ್ರೋಹವನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಗೃಹಸ್ಥರು ಆಚರಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಯಾವ ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ॥ ೫೧ ॥ ಕೆಸರಿನಿಂದ ಕೊಳಕಾದ ನೀರನ್ನು ಕೆಸರಿನಿಂದಲೇ ತೊಳೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮದ್ಯದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಅಪವಿತ್ರತೆಯನ್ನು ಮದ್ಯದಿಂದಲೇ ಹೋಗಲಾಡಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಾಣಹಿಂಸೆಯಿಂದಲೇ ಕೂಡಿದ ಅನೇಕ ಯಜ್ಞಗಳಿಂದಲೂ ಒಂದು ಪ್ರಾಣ ಹತ್ಯೆಯ ಪಾಪದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೂ ಆಗಲಾರದು. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಇಷ್ಟೊಂದು ಪಾಪವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಬಹುದೇ ? ಹೀಗೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವ್ಯಥೆ ಪಡುತ್ತಿದ್ದನು. ॥ ೫೨ ॥

ಎಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವು ಮುಗಿಯಿತು. ॥ ೮ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ಪ್ರಥಮಸ್ಕಂಧೇ
ಕುಂತೀಸ್ತುತಿರ್ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾನುತಾಪೋ ನಾಮಾಷ್ಟಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ ॥ ೮ ॥

ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾದಿಗಳು ಭೀಷ್ಮರ ಬಳಿಗೆ ಹೋದುದು, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಸ್ತುತಿ ಪೂರ್ವಕ ಭೀಷ್ಮ ನಿರ್ಯಾಣ

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಇತಿ ಭೀತಃ ಪ್ರಜಾದ್ರೋಹಾತ್ಸರ್ವಧರ್ಮವಿವಿತ್ಸಯಾ ।
ತತೋ ವಿನಶನಂ ಪ್ರಾಗಾದ್ ಯತ್ರ ದೇವವ್ರತೋಽಪತತ್
॥ ೧ ॥

ತದಾ ತೇ ಭ್ರಾತರಃ ಸರ್ವೇ ಸದಶ್ವೈಃ ಸ್ವರ್ಣಭೂಷಿತೈಃ ।
ಅನ್ವಗಚ್ಛನ್ ರಥೈರ್ವಿಪ್ರಾ ವ್ಯಾಸಧೌಮ್ಯಾದಯಸ್ತಥಾ
॥ ೨ ॥

ಭಗವಾನಪಿ ವಿಪ್ರರ್ಷೇ ರಥೇನ ಸಧನಂಜಯಃ ।
ಸ ತೈರ್ವ್ಯರೋಚತ ನೃಪಃ ಕುಬೇರ ಇವ ಗುಹ್ಯಕೈಃ
॥ ೩ ॥

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನಿಪತಿತಂ ಭೂಮೌ ದಿವಶ್ಚ್ಯುತಮಿವಾಮರಮ್ ।
ಪ್ರಣೇಮುಃ ಪಾಂಡವಾ ಭೀಷ್ಮಂ ಸಾನುಗಾಃ ಸಹ ಚಕ್ರಿಣಾ
॥ ೪ ॥

ತತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಯಃ ಸರ್ವೇ ದೇವರ್ಷಯಶ್ಚ ಸತ್ತಮ ।
ರಾಜರ್ಷಯಶ್ಚ ತತ್ರಾಸನ್ದ್ರಷ್ಟುಂ ಭರತಪುಂಗವಮ್
॥ ೫ ॥

ಸೂತಪುರಾಣಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಹೀಗೆ ತನ್ನಿಂದ ಪ್ರಜಾದ್ರೋಹವಾಯಿತೆಂದು ಹೆದರಿದ ಧರ್ಮರಾಜನು ಧರ್ಮ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಭೀಷ್ಮಪಿತಾಮಹರು ಶರಶಯ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸಿದ್ದ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ॥ ೧ ॥ ಆಗ ಅವನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಶ್ವಗಳು ಹೂಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸುವರ್ಣಾಲಂಕೃತವಾದ ರಥಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರು. ಅವರೊಂದಿಗೆ ವೇದವ್ಯಾಸರು, ಧೌಮ್ಯರೇ ಮುಂತಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಹೋದರು. ॥ ೨ ॥ ಶೌನಕರೇ! ಅರ್ಜುನನೊಡನೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೂ ರಥವನ್ನೇರಿ ಹೊರಟನು. ಅವರೆಲ್ಲರಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಮಹಾರಾಜ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಯಕ್ಷಮಂಡಲಿಯಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಕುಬೇರನಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ॥ ೩ ॥ ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಜಾರಿ ಬಿದ್ದ ದೇವತೆಯಂತೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸಿದ್ದ ದೇವವ್ರತರಾದ ಭೀಷ್ಮರನ್ನು ಕಂಡು ಪರಿವಾರ ಸಹಿತ ಪಾಂಡವರು, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ॥ ೪ ॥ ಶೌನಕಾದಿಗಳೇ! ಆಗಲೇ ಭರತಕುಲತಿಲಕರಾದ ಭೀಷ್ಮ ಪಿತಾಮಹರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಲು ಎಲ್ಲ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೂ, ದೇವರ್ಷಿಗಳೂ, ರಾಜರ್ಷಿಗಳೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ॥ ೫ ॥

ಪರ್ವತೋ ನಾರದೋ ಧೌಮ್ಯೋ ಭಗವಾನ್ಬಾದರಾಯಣಃ ।
ಬೃಹದಶ್ವೋ ಭರದ್ವಾಜಃ ಸಶಿಷ್ಯೋ ರೇಣುಕಾಸುತಃ ॥ ೬ ॥

ವಸಿಷ್ಠ ಇಂದ್ರಪ್ರಮದಸ್ತ್ರಿತೋ ಗೃತ್ಸಮದೋಽಸಿತಃ ।
ಕಕ್ಷೀವಾನ್ಗೌತಮೋಽತ್ರಿಶ್ಚ ಕೌಶಿಕೋಽಥ ಸುದರ್ಶನಃ ॥ ೭ ॥

ಅನ್ಯೇ ಚ ಮುನಯೋ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಬ್ರಹ್ಮರಾತಾದಯೋಽಮಲಾಃ ।
ಶಿಷ್ಯೈರುಪೇತಾ ಆಜಗ್ಮುಃ ಕಶ್ಯಪಾಂಗಿರಸಾದಯಃ ॥ ೮ ॥

ತಾನ್ಸಮೇತಾನ್ ಮಹಾಭಾಗಾನುಪಲಭ್ಯ ವಸೂತ್ತಮಃ ।
ಪೂಜಯಾಮಾಸ ಧರ್ಮಜ್ಞೋ ದೇಶಕಾಲವಿಭಾಗವಿತ್ ॥ ೯ ॥

ಕೃಷ್ಣಂ ಚ ತತ್ಪ್ರಭಾವಜ್ಞ ಆಸೀನಂ ಜಗದೀಶ್ವರಮ್ ।
ಹೃದಿಸ್ಥಂ ಪೂಜಯಾಮಾಸ ಮಾಯಯೋಪಾತ್ತವಿಗ್ರಹಮ್ ॥ ೧೦ ॥

ಪಾಂಡುಪುತ್ರಾನುಪಾಸೀನಾನ್ಪ್ರಶ್ರಯಪ್ರೇಮಸಂಗತಾನ್ ।
ಅಭ್ಯಾಚಷ್ಟಾನುರಾಗಾಸ್ರೈರಂಧೀಭೂತೇನ ಚಕ್ಷುಷಾ ॥ ೧೧ ॥

ಅಹೋ ಕಷ್ಟಮಹೋಽನ್ಯಾಯ್ಯಂ ಯದ್ಯೂಯಂ ಧರ್ಮನಂದನಾಃ ।
ಜೀವಿತುಂ ನಾರ್ಹಥ ಕ್ಲಿಷ್ಟಂ ವಿಪ್ರಧರ್ಮಾಚ್ಯುತಾಶ್ರಯಾಃ ॥ ೧೨ ॥

ಸಂಸ್ಥಿತೇಽತಿರಥೇ ಪಾಂಡೌ ಪೃಥಾ ಬಾಲಪ್ರಜಾವಧೂಃ ।
ಯುಷ್ಮತ್ಕೃತೇ ಬಹೂನ್ ಕ್ಲೇಶಾನ್ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ತೋಕವತೀ ಮುಹುಃ ॥ ೧೩ ॥

ಸರ್ವಂ ಕಾಲಕೃತಂ ಮನ್ಯೇ ಭವತಾಂ ಚ ಯದಪ್ರಿಯಮ್ ।
ಸಪಾಲೋ ಯದ್ವಶೇ ಲೋಕೋ ವಾಯೋರಿವ ಘನಾವಲಿಃ ॥ ೧೪ ॥

ಯತ್ರ ಧರ್ಮಸುತೋ ರಾಜಾ ಗದಾಪಾಣಿರ್ವೃಕೋದರಃ ।
ಕೃಷ್ಣೋಽಸ್ತ್ರೀ ಗಾಂಡಿವಂ ಚಾಪಂ ಸುಹೃತ್ಕೃಷ್ಣಸ್ತತೋ ವಿಪತ್ ॥ ೧೫ ॥

ನ ಹ್ಯಸ್ಯ ಕರ್ಹಿಚಿದ್ರಾಜನ್ಪುಮಾನ್ವೇದವಿಧಿತ್ಸಿತಮ್ ।
ಯದ್ವಿಜಿಜ್ಞಾಸಯಾ ಯುಕ್ತಾ ಮುಹ್ಯಂತಿ ಕವಯೋಽಪಿ ಹಿ ॥ ೧೬ ॥

ತಸ್ಮಾದಿದಂ ದೈವತಂತ್ರಂ ವ್ಯವಸ್ಯ ಭರತರ್ಷಭ ।
ತಸ್ಯಾನುವಿಹಿತೋಽನಾಥಾ ನಾಥ ಪಾಹಿ ಪ್ರಜಾಃ ಪ್ರಭೋ ॥ ೧೭ ॥

ಪರ್ವತರೂ, ನಾರದರೂ, ಧೌಮ್ಯರೂ, ಭಗವಾನ್ ವೇದವ್ಯಾಸರೂ, ಬೃಹದಶ್ವರೂ, ಭರದ್ವಾಜರೂ, ಶಿಷ್ಯರಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಪರಶುರಾಮರೂ, ವಸಿಷ್ಠರೂ, ಇಂದ್ರಪ್ರಮದರೂ, ತ್ರಿತರೂ, ಗೃತ್ಸಮದರೂ, ಅಸಿತರೂ, ಕಕ್ಷೀವಂತರೂ, ಗೌತಮರೂ, ಅತ್ರಿಗಳೂ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರೂ, ಸುದರ್ಶನರೂ, ಬ್ರಹ್ಮರತರಾದ ಶುಕಮಹಾಮುನಿಗಳೂ, ಕಶ್ಯಪರೂ, ಆಂಗೀರಸರೂ ಮೊದಲಾದ ಶುದ್ಧಾತ್ಮರಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಶಿಷ್ಯರಸಮೇತರಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ॥ ೬-೮ ॥ ದೇಶ-ಕಾಲದ ವಿಭಾಗವನ್ನು ತಿಳಿದವರಾದ, ಧರ್ಮಜ್ಞರಾದ, ವಸುದೇವತೆಯ ಅವತಾರವಾಗಿದ್ದ ಭೀಷ್ಮ ಪಿತಾಮಹರು ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ಮಹಾಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳಾದ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದರು. ॥ ೯ ॥ ಹಾಗೆಯೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಅರಿತಿದ್ದ ಆ ಮಹಾತ್ಮರು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದ ಮಾಯಾಮಾನುಷರೂಪಧಾರಿ ಯಾಗಿದ್ದ, ಹೃದಯಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ, ಜಗದೀಶ್ವರನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಒಳಗೂ-ಹೊರಗೂ ಪೂಜಿಸಿದರು. ॥ ೧೦ ॥

ಪಾಂಡವರು ತುಂಬಾ ವಿನಯ, ಪ್ರೇಮದೊಂದಿಗೆ ಭೀಷ್ಮ ಪಿತಾಮಹರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತರು. ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ಭೀಷ್ಮರ ಕಣ್ಣುಗಳು ಪ್ರೇಮಗಂಬನಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ಬಂದವು. ಪಾಂಡವರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಹೀಗೆಂದರು. ॥ ೧೧ ॥ ಧರ್ಮ ಪುತ್ರರೇ ! ನೀವುಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ, ಧರ್ಮವನ್ನೂ, ಮತ್ತು ಭಗವಂತನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದರೂ ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟದಿಂದ ಬದುಕ ಬೇಕಾಯಿತಲ್ಲ ! ಅಯ್ಯೋ ! ಎಂತಹ ಕಷ್ಟ, ಅನ್ಯಾಯ ನಿಮಗೆ ಒದಗಿತಲ್ಲ! ಇಂತಹ ಕಷ್ಟ-ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳ ಬದುಕಿಗೆ ನೀವು ತಕ್ಕವರಲ್ಲ. ॥ ೧೨ ॥ ಅತಿರಥನಾದ ಪಾಂಡುವು ಅಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥನಾದಾಗ ನಿಮಗಿನ್ನು ಎಳೆಯ ವಯಸ್ಸು. ಆಗ ಕುಂತಿಯು ನಿಮಗಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟಪಡಬೇಕಾಯಿತು ! ನೀವೂ ಕೂಡ ಎಷ್ಟೊಂದು ಕಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದಿರಿ. ॥ ೧೩ ॥ ಮೋಡಗಳು ವಾಯುವಿನ ವಶವಿರುವಂತೆ, ಲೋಕಪಾಲರಿಂದ ಕೂಡಿದ ಇಡೀ ಜಗತ್ತೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಧೀನವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿಮಗೆ ಜೀವನದಲ್ಲೊದಗಿದ ಆ ಅಪ್ರಿಯಘಟನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆ ಕಾಲನ ಲೀಲೆಯೇ ಆಗಿವೆ ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ॥ ೧೪ ॥ ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಧರ್ಮಪುತ್ರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೇ ರಾಜನಾಗಿದ್ದಾಗ, ಗದಾಪಾಣಿಯಾದ ಭೀಮಸೇನನೂ ಮತ್ತು ಧನುರ್ಧಾರಿಯಾದ ಅರ್ಜುನನು ರಕ್ಷಕರಾಗಿರುವಾಗ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನೇ ಗೆಳೆಯನಾಗಿರುವಾಗಲೂ ವಿಪತ್ತುಗಳು ಒದಗುವುದುಂಟೇ ? ॥ ೧೫ ॥ ಧರ್ಮನಂದನನೇ ! ಕಾಲರೂಪಿಯಾದ ಈ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಯಾವಾಗ ಏನನ್ನು ಮಾಡಬಯಸುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಯಾರೂ ಅರಿಯರು. ಅದನ್ನರಿಯಲು ಬಯಸಿ ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಕೂಡ ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮೋಹಿತರಾಗುವರು. ॥ ೧೬ ॥ ಭರತಶ್ರೇಷ್ಠನೇ! ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲ ಘಟನೆಗಳು ಭಗವಂತನ ಇಚ್ಛೆಗೆ ಅಧೀನವಾಗಿವೆ. ಇದನ್ನರಿತು ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಅನಾಥರಾಗಿರುವ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸು. ಏಕೆಂದರೆ, ಈಗ ನೀನೇ ಇವರಿಗೆ ಒಡೆಯನಾಗಿರುವೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನಾಗಿರುವೆ. ॥ ೧೭ ॥ ಈ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮ

ಏಷ ವೈ ಭಗವಾನ್ಸಾಕ್ಷಾದಾದ್ಯೋ ನಾರಾಯಣಃ ಪುಮಾನ್ ।
ಮೋಹಯನ್ಮಾಯಯಾ ಲೋಕಂ ಗೂಢಶ್ಚರತಿ ವೃಷ್ಣಿಷು ॥ ೧೮ ॥

ಅಸ್ಯಾನುಭಾವಂ ಭಗವಾನ್ವೇದ ಗುಹ್ಯತಮಂ ಶಿವಃ ।
ದೇವರ್ಷಿರ್ನಾರದಃ ಸಾಕ್ಷಾದ್ಭಗವಾನ್ಕಪಿಲೋ ನೃಪ ॥ ೧೯ ॥

ಯಂ ಮನ್ಯಸೇ ಮಾತುಲೇಯಂ ಪ್ರಿಯಂ ಮಿತ್ರಂ ಸುಹೃತ್ತಮಮ್ ।
ಅಕರೋಃ ಸಚಿವಂ ದೂತಂ ಸೌಹೃದಾದಥ ಸಾರಥಿಮ್ ॥ ೨೦ ॥

ಸರ್ವಾತ್ಮನಃ ಸಮದೃಶೋ ಹ್ಯದ್ವಯಸ್ಯಾನಹಂಕೃತೇಃ ।
ತತ್ಕೃತಂ ಮತಿವೈಷಮ್ಯಂ ನಿರವದ್ಯಸ್ಯ ನ ಕ್ವಚಿತ್ ॥ ೨೧ ॥

ತಥಾಪ್ಯೇಕಾಂತಭಕ್ತೇಷು ಪಶ್ಯ ಭೂಪಾನುಕಂಪಿತಮ್ ।
ಯನ್ಮೇಽಸೂಂಸ್ತ್ಯಜತಃ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕೃಷ್ಣೋ ದರ್ಶನಮಾಗತಃ ॥ ೨೨ ॥

ಭಕ್ತ್ಯಾವೇಶ್ಯ ಮನೋ ಯಸ್ಮಿನ್ವಾಚಾ ಯನ್ನಾಮ ಕೀರ್ತಯನ್ ।
ತ್ಯಜನ್ಕಲೇವರಂ ಯೋಗೀ ಮುಚ್ಯತೇ ಕಾಮಕರ್ಮಭಿಃ ॥ ೨೩ ॥

ಸ ದೇವದೇವೋ ಭಗವಾನ್ಪ್ರತೀಕ್ಷತಾಂ
ಕಲೇವರಂ ಯಾವದಿದಂ ಹಿನೋಮ್ಯಹಮ್ ।
ಪ್ರಸನ್ನಹಾಸಾರುಣಲೋಚನೋಲ್ಲಸ-
ನ್ಮುಖಾಂಬುಜೋ ಧ್ಯಾನಪಥಶ್ಚತುರ್ಭುಜಃ ॥ ೨೪ ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಯುಧಿಷ್ಠಿರಸ್ತದಾಕರ್ಣ್ಯ ಶಯಾನಂ ಶರಪಂಜರೇ ।
ಅಪೃಚ್ಛದ್ವಿವಿಧಾನ್ ಧರ್ಮಾನೃಷೀಣಾಂ ಚಾನುಶೃಣ್ವತಾಮ್ ॥ ೨೫ ॥

ಪುರುಷಸ್ವಭಾವವಿಹಿತಾನ್ಯಥಾವರ್ಣಂ ಯಥಾಶ್ರಮಮ್ ।
ವೈರಾಗ್ಯರಾಗೋಪಾಧಿಭ್ಯಾಮಾಮ್ನಾತೋಭಯಲಕ್ಷಣಾನ್ ॥ ೨೬ ॥

ನಾದರೋ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಭಗವಂತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಆದಿಕಾರಣನಾಗಿದ್ದು ಪರಮ ಪುರುಷ ನಾರಾಯಣನಾಗಿರುವನು. ತನ್ನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಜನರನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸುತ್ತಾ ಯಾದವರಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡು ಮಾನವ ರೂಪದಿಂದ ಲೀಲೆಮಾಡುತ್ತಿರುವನು. ॥ ೧೮ ॥ ಇವನ ಪ್ರಭಾವವು ಅತ್ಯಂತ ಗಹನ ಹಾಗೂ ರಹಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾ ! ಅದನ್ನು ಭಗವಾನ್ ಶಿವನು, ದೇವರ್ಷಿ ನಾರದರು ಮತ್ತು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಭಗವಂತನಾದ ಕಪಿಲ ಮಹರ್ಷಿ ಇವರುಗಳು ಮಾತ್ರವೇ ಬಲ್ಲರು. ॥ ೧೯ ॥ ನೀನು ಯಾರನ್ನು ನಿನ್ನ ಸೋದರಮಾವನ ಮಗ, ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರ, ಶ್ರೇಷ್ಠತಮ ಆಪ್ತನೆಂದೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಪ್ರೇಮವಶದಿಂದ ನಿನ್ನ ಮಂತ್ರಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ, ದೂತನನ್ನಾಗಿಯೂ, ಸಾರಥಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಕೋಚಪಡಲಿಲ್ಲವೋ - ಅವನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪೂರ್ಣಬ್ರಹ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ॥ ೨೦ ॥ ಆತನು ಸರ್ವಾತ್ಮನೂ, ಸಮದರ್ಶಿಯೂ, ಅದ್ವಿತೀಯನೂ, ಅಹಂಕಾರರಹಿತನೂ, ಆದ ನಿಷ್ಪಾಪ ಪರಮಾತ್ಮನು. ಉಚ್ಚ-ನೀಚ-ಕಾರ್ಯಗಳ ಕುರಿತು ಎಂದೂ ಯಾವುದೇ ವಿಷಮತೆ ತೋರದೆ ಅವನು ಸರ್ವಾತ್ಮನಾಗಿ ಸಮದರ್ಶಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ॥ ೨೧ ॥ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾ ! ಹೀಗೆ ಸರ್ವತ್ರ ಸಮದರ್ಶಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನು ತನ್ನ ಅನನ್ಯ ಪ್ರೇಮೀ ಭಕ್ತರಮೇಲೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಕೃಪೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು ನೋಡಿದೆಯಲ್ಲ! ನಾನು ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ ಮಾಡಲು ಹೊರಟಿರುವ ಇಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನನಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದರ್ಶನ ಕೊಡಲು ಬಂದಿರುವನಲ್ಲ! ॥ ೨೨ ॥ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಇವನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತೊಡಗಿಸುತ್ತಾ, ವಾಣಿಯಿಂದ ಇವನ ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ, ದೇಹತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವ ಭಗವತ್ಪರಾಯಣ ಯೋಗೀಪುರುಷರು ಕಾಮನೆಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಕರ್ಮಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುವರು. ॥ ೨೩ ॥ ಅಂತಹ ದೇವಾಧಿದೇವನಾದ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಪ್ರಸನ್ನವಾದ ಮಂದಹಾಸದಿಂದಲೂ ನಸುಗೆಂಪಾದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೂ, ಉಲ್ಲಸಿತ ಮುಖಕಮಲದಿಂದಲೂ, ಚತುರ್ಭುಜಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಕೇವಲ ಯೋಗಿಗಳ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಗೋಚರನಾಗುವ ಈ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನು ನಾನು ಶರೀರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವ ತನಕ ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬೀರಲಿ ॥ ೨೪ ॥

ಸೂತಪುರಾಣಿಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ - ಶರಶಯ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸಿದ್ದ ಭೀಷ್ಮಪಿತಾಮಹರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಬಳಿಕ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ನಾನಾಬಗೆಯಾದ ಧರ್ಮಗಳ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ಋಷಿಗಳ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಾತ್ಮರಿಂದ ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ॥ ೨೫ ॥ ಆಗ ತತ್ತ್ವಜ್ಞರಾದ ಭೀಷ್ಮಪಿತಾಮಹರು ವರ್ಣ ಮತ್ತು ಆಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಪುರುಷರ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ, ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತು ರಾಗದ ಕಾರಣದಿಂದ ವಿಭಿನ್ನ ರೂಪದಿಂದ ಹೇಳಿರುವ ನಿವೃತ್ತಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರವೃತ್ತಿರೂಪೀ ದ್ವಿವಿಧ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ, ದಾನಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ, ರಾಜಧರ್ಮ, ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮ, ಸ್ತ್ರೀಧರ್ಮ, ಭಗವದ್ಧರ್ಮ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಬೇರೆ-ಬೇರೆಯಾಗಿ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿಯೂ, ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿಯೂ

ದಾನಧರ್ಮಾನ್ ರಾಜಧರ್ಮಾನ್ಮೋಕ್ಷಧರ್ಮಾನ್ವಿಭಾಗಶಃ ।
ಸ್ತ್ರೀಧರ್ಮಾನ್ ಭಗವದ್ಧರ್ಮಾನ್ಸಮಾಸವ್ಯಾಸಯೋಗತಃ
॥ ೨೭ ॥

ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಮೋಕ್ಷಾಂಶ್ಚ ಸಹೋಪಾಯಾನ್ಯಥಾ ಮುನೇ ।
ನಾನಾಖ್ಯಾನೇತಿಹಾಸೇಷು ವರ್ಣಯಾಮಾಸ ತತ್ತ್ವವಿತ್
॥ ೨೮ ॥

ಧರ್ಮಂ ಪ್ರವದತಸ್ತಸ್ಯ ಸ ಕಾಲಃ ಪ್ರತ್ಯುಪಸ್ಥಿತಃ ।
ಯೋ ಯೋಗಿನಶ್ಛಂದಮೃತ್ಯೋರ್ವಾಂಛಿತಸ್ತೂತ್ತರಾಯಣಃ
॥ ೨೯ ॥

ತದೋಪಸಂಹೃತ್ಯ ಗಿರಃ ಸಹಸ್ರಣೀ-
ರ್ವಿಮುಕ್ತಸಂಗಂ ಮನ ಆದಿಪೂರುಷೇ ।
ಕೃಷ್ಣೇ ಲಸತ್ಪೀತಪಟೇ ಚತುರ್ಭುಜೇ
ಪುರಃಸ್ಥಿತೇಽಮೀಲಿತದೃಗ್ವ್ಯಧಾರಯತ್ ॥ ೩೦ ॥

ವಿಶುದ್ಧಯಾ ಧಾರಣಯಾ ಹತಾಶುಭ-
ಸ್ತದೀಕ್ಷಯೈವಾಶುಗತಾಯುಧವ್ಯಥಃ ।
ನಿವೃತ್ತಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯವೃತ್ತಿವಿಭ್ರಮ-
ಸ್ತುಷ್ಟಾವ ಜನ್ಯಂ ವಿಸೃಜಂಜನಾರ್ದನಮ್ ॥ ೩೧ ॥

ಶ್ರೀಭೀಷ್ಮ ಉವಾಚ

ಇತಿ ಮತಿರುಪಕಲ್ಪಿತಾ ವಿತೃಷ್ಣಾ
ಭಗವತಿ ಸಾತ್ವತಪುಂಗವೇ ವಿಭೂಮ್ನಿ ।
ಸ್ವಸುಖಮುಪಗತೇ ಕ್ವಚಿದ್ವಿಹರ್ತುಂ
ಪ್ರಕೃತಿಮುಪೇಯುಷಿ ಯದ್ಭವಪ್ರವಾಹಃ ॥ ೩೨ ॥

ತ್ರಿಭುವನಕಮನಂ ತಮಾಲವರ್ಣಂ
ರವಿಕರಗೌರವರಾಂಬರಂ ದಧಾನೇ ।
ವಪುರಲಕಕುಲಾವೃತಾನನಾಬ್ಜಂ
ವಿಜಯಸಖೇ ರತಿರಸ್ತು ಮೇಽನವದ್ಯಾ ॥ ೩೩ ॥

ಯುಧಿ ತುರಗರಜೋವಿಧೂಮ್ರವಿಷ್ವಕ್
ಕಚಲುಲಿತಶ್ರಮವಾರ್ಯಲಂಕೃತಾಸ್ಯೇ ।
ಮಮ ನಿಶಿತಶರೈರ್ವಿಭಿದ್ಯಮಾನ-
ತ್ವಚಿ ವಿಲಸತ್ಕವಚೇಽಸ್ತು ಕೃಷ್ಣ ಆತ್ಮಾ ॥ ೩೪ ॥

ವರ್ಣಿಸಿದರು. ಶೌನಕರೇ ! ಇದರೊಂದಿಗೆ ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷ ಎಂಬ ಈ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನೂ, ಅನೇಕ ಉಪಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸ ವನ್ನೂ ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ವಿಭಾಗಶಃ ವರ್ಣಿಸಿದರು. ॥ ೨೬-೨೮ ॥ ಇಚ್ಛಾಮರಣಿಗಳಾದ ಆ ಭೀಷ್ಮಪಿತಾಮಹರು ಹೀಗೆ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರವಚನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಅವರು ಭಗವತ್ಪ ರಾಯಣರಾದ ಯೋಗಿಗಳು ದೇಹತ್ಯಾಗಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯುವ ಪವಿತ್ರವಾದ ಉತ್ತರಾಯಣ ಕಾಲವು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿತು. ॥ ೨೯ ॥ ಆಗ ಸಾವಿರಾರು ರಥಿಕರ ಮುಂದಾಳಾಗಿದ್ದ ಭೀಷ್ಮಪಿತಾಮಹರು ವಾಣಿಯನ್ನು ಸಂಯಮಗೈದು (ಮೌನವಹಿಸಿ) ಮುಂದುಗಡೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಚತುರ್ಭುಜನೂ, ಪೀತಾಂಬರವಿರಾಜಿತನೂ ಆದ ಆದಿಪುರುಷನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಎವೆಯಿಕ್ಕದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ದೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾ, ತಮ್ಮ ಸಂಗರಹಿತವಾದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅವನಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ಗೊಳಿಸಿದರು. ॥ ೩೦ ॥ ಹೀಗೆ ಶ್ರೀಭಗವಂತನನ್ನು ದೃಢವಾಗಿ ಧರಿಸಿದ ಧಾರಣಾ ಯೋಗದಿಂದ ಅವರ ಎಲ್ಲ ಅಶುಭ ಗಳು ತೊಲಗಿಹೋಗಿ, ಅವರಿಗೆ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ನೋವುಗಳು ಅವನ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷಮಾತ್ರದಿಂದ ಒಡನೆಯೇ ಕಳೆದು ಹೋದುವು. ಈಗ ಶರೀರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವ ಸಮಯ, ಅವರು ಇಂದ್ರಿಯವ್ಯಾಪಾರಗಳ ಅಲೆದಾಟವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಇಂತು ಸ್ತುತಿಸಿದರು. ॥ ೩೧ ॥

ಶ್ರೀಭೀಷ್ಮಪಿತಾಮಹರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ – ಅನೇಕ ಸಾಧನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನಗಳಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಶುದ್ಧವಾದ ಹಾಗೂ ಕಾಮನಾರಹಿತ ವಾದ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಈಗ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನು – ಯದುಕುಲಶಿರೋಮಣಿಯೂ, ಮಹಾಮಹಿಮನೂ, ಅನಂತನೂ ಆದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಿ ದ್ದೇನೆ. ಈತನು ಸದಾ ತನ್ನ ಸಹಜಾನಂದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ಗೊಂಡಿದ್ದುಕೊಂಡೇ, ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪದಂತೆ ಲೀಲಾವಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಕೃತಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದಾಗ ಈ ಸೃಷ್ಟಿ ಪರಂಪರೆಯು ನಡೆ ಯುತ್ತದೆ. ॥ ೩೨ ॥ ಹೊಂಗೆಯ ಎಲೆಗಳಂತೆ ಶ್ಯಾಮಲವರ್ಣದ ಅಂಗಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವ, ಸೂರ್ಯನ ಹೊಂಗಿರಣ ಗಳಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ, ಮುಖ ಕಮಲದ ಮೇಲೆ ಗುಂಗುರು–ಗುಂಗುರಾದ ಮುಂಗುರುಳುಗಳು ಜೋಲಾಡುತ್ತಿರುವ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹವುಳ್ಳ, ತ್ರಿಭುವನೈಕ ಸುಂದರನಾದ, ಅರ್ಜುನಮಿತ್ರನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ನಿರುಪಾಧಿ ಕವಾದ ಪ್ರೇಮವು ನೆಲೆಗೊಳ್ಳಲಿ. ॥ ೩೩ ॥ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆತನ ಮೋಹನ ಮೂರ್ತಿಯು ನನಗೆ ನೆನ ಪಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಕೆದರಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಮುಂಗು ರುಳುಗಳು ಕುದುರೆಗಳ ಕಾಲಿನಿಂದೆದ್ದ ಧೂಳಿಯಿಂದ ಧೂಸರ ವರ್ಣವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಆಯಾಸದ ಬೆವರಿನ ಹನಿಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ನನ್ನ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಬಾಣಗಳು ಚರ್ಮದ ಮೇಲೆ ನಾಟಿ ಗಾಯಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡಿವೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಇದ್ದರೂ ಕುಂದದ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ರಮಣೀಯವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಕವಚಧಾರಿಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಆತ್ಮವು ಸಮರ್ಪಿತವಾಗಲಿ. ॥ ೩೪ ॥ ತನ್ನ ಮಿತ್ರನಾದ ಅರ್ಜುನನ

ಸಪದಿ ಸಖಿವಚೋ ನಿಶಮ್ಯ ಮಧ್ಯೇ
ನಿಜಪರಯೋರ್ಬಲಯೋ ರಥಂ ನಿವೇಶ್ಯ ।
ಸ್ಥಿತವತಿ ಪರಸೈನಿಕಾಯುರಕ್ಷ್ಣಾ
ಹೃತವತಿ ಪಾರ್ಥಸಖೇ ರತಿರ್ಮಮಾಸ್ತು ॥ ೩೫ ॥

ವ್ಯವಹಿತಪೃತನಾಮುಖಂ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ
ಸ್ವಜನವಧಾದ್ವಿಮುಖಸ್ಯ ದೋಷಬುದ್ಧ್ಯಾ ।
ಕುಮತಿಮಹರದಾತ್ಮವಿದ್ಯಯಾ ಯ-
ಶ್ಚರಣರತಿಃ ಪರಮಸ್ಯ ತಸ್ಯ ಮೇಽಸ್ತು ॥ ೩೬ ॥

ಸ್ವನಿಗಮಮಪಹಾಯ ಮತ್ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಮ್
ಋತಮಧಿಕರ್ತುಮವಪ್ಲುತೋ ರಥಸ್ಥಃ ।
ಧೃತರಥಚರಣೋಽಭ್ಯಯಾಚ್ಚಲದ್ಗು-
ರ್ಹರಿರಿವ ಹಂತುಮಿಭಂ ಗತೋತ್ತರೀಯಃ ॥ ೩೭ ॥

ಶಿತವಿಶಿಖಹತೋ ವಿಶೀರ್ಣದಂಶಃ
ಕ್ಷತಜಪರಿಪ್ಲುತಆತತಾಯಿನೋ ಮೇ ।
ಪ್ರಸಭಮಭಿಸಸಾರ ಮದ್ವಧಾರ್ಥಂ
ಸ ಭವತು ಮೇ ಭಗವಾನ್ಗತಿರ್ಮುಕುಂದಃ ॥ ೩೮ ॥

ವಿಜಯರಥಕುಟುಂಬ ಆತ್ತತೋತ್ರೇ
ಧೃತಹಯರಶ್ಮಿನಿ ತಚ್ಛ್ರಿಯೇಕ್ಷಣೀಯೇ ।
ಭಗವತಿ ರತಿರಸ್ತು ಮೇ ಮುಮೂರ್ಷೋ-
ರ್ಯಮಿಹ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ ಹತಾ ಗತಾಃ ಸರೂಪಮ್ ॥ ೩೯ ॥

ಲಲಿತಗತಿವಿಲಾಸವಲ್ಗುಹಾಸ-
ಪ್ರಣಯನಿರೀಕ್ಷಣಕಲ್ಪಿತೋರುಮಾನಾಃ ।
ಕೃತಮನುಕೃತವತ್ಯ ಉನ್ಮದಾಂಧಾಃ
ಪ್ರಕೃತಿಮಗನ್ಕಿಲ ಯಸ್ಯ ಗೋಪವಧ್ವಃ ॥ ೪೦ ॥

ಮುನಿಗಣನೃಪವರ್ಯಸಂಕುಲೇಽಂತಃ-
ಸದಸಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರರಾಜಸೂಯ ಏಷಾಮ್ ।
ಅರ್ಹಣಮುಪಪೇದ ಈಕ್ಷಣೀಯೋ
ಮಮ ದೃಶಿಗೋಚರ ಏಷ ಆವಿರಾತ್ಮಾ ॥ ೪೧ ॥

ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಒಡನೆಯೇ ಸ್ವಸೈನ್ಯ ಮತ್ತು ಶತ್ರುಸೈನ್ಯಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ರಥವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದವನಾಗಿ, ಕೇವಲ ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಶತ್ರುಸೈನಿಕರ ಆಯುಸ್ಸನ್ನು ಕಸಿದು ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಪಾರ್ಥಸಖನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಪರಮಪ್ರೇಮವಿರಲಿ. ॥ ೩೫ ॥ ಅರ್ಜುನನು ದೂರದಿಂದ ಕೌರವ ಸೇನೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದು ಪಾಪವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಅವನು ಸ್ವಜನ ವಧೆಯಿಂದ ವಿಮುಖನಾದನು. ಆಗ ಯಾವ ಜ್ಞಾನಮೂರ್ತಿಯು ಶ್ರೀಗೀತೆಯೆಂಬ ಆತ್ಮವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ, ಅವನ ಮೋಹವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದನೋ ಅಂತಹ ಪರಮ ಪುರುಷ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯು ಸ್ಥಿರವಾಗಿರಲಿ. ॥ ೩೬ ॥ 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ನಾನು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದೆ. 'ನಾನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಭಕ್ತನಾದ ನನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಿಜವಾಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಶಪಥವನ್ನೇ ಮುರಿದು, ಸ್ವಾಮಿಯು ರಥದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಧುಮುಕಿ, ಸಿಂಹವು ಆನೆಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸಲು ಅದರ ಮೇಲೆ ಎರಗುವಂತೆ, ಚಕ್ರವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಮೇಲೆರಗಲು ರಭಸದಿಂದ ಧಾವಿಸಿ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ಭೂಮಿಯು ನಡುಗಿತು. ಹೆಗಲಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತ ಉತ್ತರೀಯವು ಜಾರಿ ಬಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯು ಸ್ಥಿರವಾಗಲಿ. ॥ ೩೭ ॥ ಆತತಾಯಿಯಾದ ನಾನು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು ಅವನ ಕವಚವನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿದ್ದೆ. ಆದರಿಂದ ಅವನ ಇಡೀ ಶರೀರವು ರಕ್ತದಿಂದ ತೊಯ್ದು ಹೋಗಿತ್ತು. ಅರ್ಜುನನು ತಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕೇಳದೆ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಂದೇ ಹಾಕುವೆನೆಂದು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಯಾವಾತನು ನನ್ನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿ ಬಂದನೋ, ಅಂತಹ ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ನನಗೆ ಗತಿಯಾಗಲಿ ; ಆಶ್ರಯವಾಗಲಿ. ॥ ೩೮ ॥ ಅರ್ಜುನನ ರಥದ ಸಾರಥಿಯಾಗಿ ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಚಾವಟಿಗೆಯನ್ನೂ, ಮತ್ತೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಗಳ ವಾಘೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಆ ವೇಷದಲ್ಲಿಯೂ ಅತ್ಯಂತ ರಮಣೀಯದರ್ಶನನಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಭುವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಮಹಾಭಾರತ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಡಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಆತನ ಸಾರೂಪ್ಯ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಪಡೆದರೋ, ಅಂತಹ ಪಾರ್ಥಸಾರಥಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಮರಣಾಸನ್ನನಾದ ನನಗೆ ಪರಮ ಪ್ರೀತಿ ಉಂಟಾಗಲಿ. ॥ ೩೯ ॥ ಯಾರ ಹಾವ-ಭಾವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಿಲಾಸ, ಮಧುರವಾದ ಮಂದಹಾಸ, ಬೆಡಗು, ಬಿನ್ನಾಣ, ಪ್ರೇಮಯುಕ್ತವಾದ ಕಡೆಗಣ್ಣ ನೋಟದಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಸಮ್ಮಾನಿತರಾದ ಗೋಪಿಯರು ರಾಸಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಅಂತರ್ಧಾನನಾದಾಗ ಪ್ರೇಮೋನ್ಮತ್ತರಾಗಿ ಅವನ ಆ ದಿವ್ಯಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ತನ್ಮಯರಾಗಿ ಬಿಟ್ಟರೋ, ಅಂತಹ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಪರಮ ಪ್ರೇಮವು ಉಂಟಾಗಲಿ. ॥ ೪೦ ॥ ಮಹಾಮುನಿಗಳೂ, ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠರೂ ನೆರೆದಿದ್ದ ಧರ್ಮರಾಜನ ರಾಜಸೂಯ ಯಜ್ಞದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿಗೆ ಯಾರ ಅಗ್ರಪೂಜೆಯು ನನ್ನ ಕಣ್ಣಮುಂದೆಯೇ ನಡೆಯಿತೋ, ಅಂತಹ